
Industridepartementet.

Vedlegg til st. prp. nr. 1, 1948.

Kap. 555.

MEDDELTE VASSDRAGSKONSESJONER

(ERVERVS-, REGULERINGS- OG KRAFTLEIETILLATELSER)

XXXIV. TILLATELSER MEDDELT I 1947.

Innholdsfortegnelse.

	Side
1. Ørsta kommune. (Stadfesting av tillatelse til ytterligere regulering av Kvanndalsvatn.) Kgl. res. 24. januar 1947. Jfr. bind XXVIII side 10	5
2. A/S Sandnes Privatbank. (Stadfesting av forhåndstillatelse til erverv av Maudal Kraftanleggs vassfall.) Kgl. res. 24. januar 1947. Jfr. bind XV side 71, XXVI side 58, XXVIII side 26	7
3. A/S Svelvik Papirfabrik og direktør Ad. Nelson. (Tillatelse til å eie mer enn 35% av aksjekapitalen i A/S Yven Papirfabrik.) Kgl. res. 24. januar 1947. Jfr. bind XIII side 129	7
4. Gravbergskovens Aktieselskab. (Innførsel av 500 watt fra Sverige.) Kgl. res. 24. januar 1947	8
5. Maudal Kraftanlegg. (Stadfesting og forlengelse av tillatelse til midlertidig ytterligere regulering av Store Myrvatn samt tillatelse til varig ytterligere regulering av Myrtjønn og Store Myrvatn m. v.) Kgl. res. 31. januar 1947. Jfr. bind XV side 71, XXVI side 58, XXVIII side 20	9
6. Porsgrunns Elektrometallurgiske A/S. (Stadfesting av tillatelse til leie av inntil 15000 kW fra Skiensfjordens komm. kraftselskap.) Kgl. res. 28. februar 1947. Jfr. bind II side 267, XXIX side 8	16
7. A/S Songe Træsliperi. (Stadfesting av tillatelse til leie av inntil 1100 kW fra Aust-Agder Kraftverk.) Kgl. res. 28. februar 1947. Jfr. bind VI side 130, XXVIII side 18	17
8. A/S Fiskaa Verk. (Stadfesting av tillatelse til leie av inntil 4700 kW spillkraft fra Kristiansand EV.) Kgl. res. 28. februar 1947. Jfr. bind XII side 53, XIII side 48, XVIII side 25, XXVII side 137	17
9. A/S Arendal Smelteverk. (Leie av inntil 16600 el. HK fra A/S Arendals Fossekompagni.) Kgl. res. 28. februar 1947. Jfr. bind II side 98, XV side 51	18
10. Moksa Kraftanlegg. (Stadfesting av tillatelse til regulering av Djupen, Goppolen, Våssjøen og Grunnesvatn samt tillatelse til tilleggsregulering av Djupen.) Kgl. res. 7. mars 1947. Jfr. bind XXX side 24	21
11. Rena Kraftselskap A/S. (Stadfesting av tillatelse til erhverv av eiendommer i Åmot.) Kgl. res. 7. mars 1947. Jfr. bind IV side 132, XXVIII side 14	28
12. Kristiansund kommune. (Stadfesting av tillatelser til regulering av Reinsetvatn og Renndalsvatn.) Kgl. res. 7. mars 1947. Jfr. bind VI side 26, XXVIII side 34, XXIX side 5	29
13. A/S Fredrikstad Mek. Verksted. (Stadfesting av tillatelse til leie av inntil 2500 HK el. energi fra A/S Hafslund.) Kgl. res. 7. mars 1947. Jfr. bind XXIX side 16	31
14. Brukseier Berger Langmoen. (Stadfesting av tillatelse til leie av inntil 1320 kW fra Ringsaker og Nes kraftanlegg.) Kgl. res. 7. mars 1947. Jfr. bind XXVIII side 37	32
15. Stryn komm. EV. (Stadfesting av tillatelse til ytterligere regulering av Svingesetvatn.) Kgl. res. 7. mars 1947. Jfr. bind XXVIII side 56	33
16. Ankers Træsliperi & Papirfabrik A/S. (Leie av inntil 6000 kW spillkraft fra Saugbruksforeningen.) Kgl. res. 14. mars 1947	36
17. Christiania Seildugsfabrik. (Leie av inntil 1350 kW. fra Oslo Lysverker.) Kgl. res. 14. mars 1947.	38
18. Stavanger komune. (Regulering av Øvre Flørlivvatn.) Kgl. res. 14. mars 1947. Jfr. bind XIV side 28, XXII side 24, XXIV side 35, XXV side 43, XXIX side 25.	40
19. A/S Bremanger Kraftselskab. (Ytterligere forlengelse av fristen for fullføring av utbygging og regulering av Svelgenvassdraget.) Departementets avgjørelse 25. mars 1947, Jfr. bind III side 12, IV side 125, V side 52, VI side 24, VII side 114, XI side 20, XII side 28, XIII side 51, XIV side 56, XV side 87, XVIII side 49, XXIV side 78.	45
20. Saugbruksforeningen. (Leie av inntil 18000 kW spillkraft fra A/S Hafslund.) Kgl. res. 11. april 1947. Jfr. bind I side 127, III side 1, XIII side 116, XIV side 25, XX side 54, XXVII side 8, XXVIII side 54.	45
21. A/S Rockwool. (Stadfesting av tillatelse til leie av inntil 1500 kW fra Vestfold Kraftselskap.) Kgl. res. 11. april 1947. Jfr. bind XXXI side 56.	48
22. A/S Star Paper Mill. (Stadfesting av tillatelse til leie av inntil 2500 kW spillkraft fra Drammens EV.) Kgl. res. 11. april 1947. Jfr. bind XXXI side 37	49
23. Sandar Fabrikker A/S. (Stadfesting av tillatelse til leie av inntil 7000 kW spillkraft fra Vestfold Kraftselskap.) Kgl. res. 11. april 1947. Jfr. bind XXII side 46, XXX side 35.	49
24. A/S Norsk Cellulosefabrikk. (Stadfesting av tillatelse til leie av inntil 2200 kW fra The Kellner Partington Paper Pulp Co. Ltd.) Kgl. res. 11. april 1947. Jfr. bind XXIX side 102	50
25. A/S Skorovas Gruber. Stadfesting av tillatelse til leie av inntil 2000 kW fra Nord-Trøndelag EV. Kgl. res. 11. april 1947. Jfr. bind XXIX side 158.	51
26. Ing. Håvald Schjerven. (Stadfesting av tillatelse til leie av inntil 2000 kW fra Nore Kraftverk.) Kgl. res. 11. april 1947. Jfr. bind XXIX side 24.	52
27. A/S Follum Fabrikk. (Tillatelse til erverv av mer enn 35% av aksjene i Bægna Træsliberi.) Kgl. res. 11. april 1947.	53

28. Ing. Birger Solberg. (Tillatelse til erverv av 190 aksjer i A/S Ila og Lilleby Smelteverker.) Kgl. res. 11. april 1947. Jfr. bind I side 76, XI side 103, XIX side 3, XXIV side 56.	55
29. Mesna Kraftselskap. (Stadfesting av tillatelse til erverv av Moelven Cellulosefabrikks vassfall i Moelv og til regulering av Næren sjø.) Kgl. res. 11. april 1947. Jfr. bind I side 159, XIV side 30, XXIV side 93, XXVIII side 8.	56
30. Søndre Land m. fl. kommuner. (Stadfesting av tillatelse til erverv av samtlige aksjer i A/S Storbrotfoss Træsliperi.) Kgl. res. 11. april 1947. Jfr. bind IV side 32, 150, 151, XXIV side 62, XXIX side 15.	59
31. Troms fylkeskommune. (Stadfesting av tillatelse til regulering av Lysbotnvassdraget.) Kgl. res. 11. april 1947. Jfr. bind IX side 62, XXVIII side 44.	61
32. A/S Engerdal Elektrisitetsverk. (Utførsel av inntil 200 kW til Sverige.) Kgl. res. 11. april 1947. Jfr. bind XXXIII side 26.	62
33. Trondheim Elektrisitetsverk. (Ytterligere forlengelse av fristen for fullføring av reguleringen av Selbusjøen, Stråsjøen og Sørungen.) Departementets avgjørelse 19. april 1947. Jfr. bind VI side 42, IX side 23, X side 64, XII side 11, XXVI side 75	63
34. Odda Smelteverk A/S. (Tillatelse til erverv av 2407 ordinære aksjer i A/S. Tyssefaldene, m. m.) Kgl. res. 16. mai 1947. Jfr. bind XI side 95, 117, XII side 56, XXVI side 14, 55	63
35. And. H. Kiær & Co. Ltd. (Stadfesting av tillatelse til overføring av Torp Brug A/S's. konsepsjoner på kraftleie fra A/S Hafslund.) Kgl. res. 30. mai 1947. Jfr. bind XXVIII side 62, XXXII side 3	65
36. L/L Lærdal Kraftverk. (Leie av inntil 2000 kW fra A/S Ardals Verk.) Kgl. res. 30. mai 1947	66
37. Drammen Paper Mills A/S. (Stadfesting av tillatelse til leie av inntil 6000 kW spillkraft fra Drammens EV.) Kgl. res. 6. juni 1947. Jfr. bind XXX side 74	68
38. Tafjord Kraftselskap. (Regulering av Heimste og Framste Kaldhussætervatn i Tafjordvassdraget.) Kgl. res. 11. juli 1947. Jfr. bind XI side 84, XIII side 53 og 102, XXV side 17 og 37, XXIX side 88, XXXIII side 20	69
39. L/L Svultingen. (Stadfesting av tillatelser til erverv av bruksrett til Svultingfoss i Bøfjordelv og regulering av Nordstrandsvatn.) Kgl. res. 25. juli 1947. Jfr. bind XXVII side 70, XXVIII side 30	76
40. Eidefoss Kraftanlegg A/S. (Stadfesting av tillatelse til erverv av gnr. 1 bnr. 4, gnr. 159 bnr. 5 og gnr. 160 bnr. 6 i Vågå herred.) Kgl. res. 25. juli 1947. Jfr. bind IV side 32, XXVII side 132	77
41. L/L Lærdal Kraftverk, (Fornyelse av tillatelse til regulering av Søndre Sulevatn.) Kgl. res. 25. juli 1947. Jfr. bind XXIII side 10, XXVII side 123, XXXIII side 8	78
42. Glommens og Laagens Brukseierforening. (Varig regulering av Storsjøen.) Kgl. res. 25. juli 1947. Jfr. bind XXVII side 140, XXX side 10, XXXII side 24	78
43. Glommens og Laagens Brukseierforening. (Varig utvidet regulering av Mjøsa.) Kgl. res. 8. august 1947. Jfr. bind IV side 179, XXVII side 138, XXX side 42, XXXII side 21, XXXIII side 36	83
44. A/S De Nordiske Fabrikker De-No-Fa. (Leie av inntil 6000 kw primakraft og 6000 kW spillkraft fra A/S Hafslund.) Kgl. res. 19. september 1947. Jfr. bind XIII side 18, XXX side 76	88
45. Ytre Fjordane Kraftlag. (Ytterligere regulering av Markevatn i Skorvenvassdraget.) Kgl. res. 3. oktober 1947. Jfr. bind XXV side 47	91
46. Kontorsjef Ingar Rø. (Tillatelse til erverv av 268 aksjer i A/S Egeland Verk.) Kgl. res. 3. oktober 1947. Jfr. bind XII side 8, XXVII side 9	98
47. C. Tennant Sons & Co. (Investment) Ltd., London. (Tillatelse til erverv av C. Tennant Sons & Co. Ltd.s 95972 aksjer i A/S Bjølvefossen.) Kgl. res. 17. oktober 1947. Jfr. bind III side 47, XIX side 19, XXVI side 24	99
48. A/S Den Norske Remfabrikk. (Leie av inntil 800 kW spillkraft fra Oslo Lysverker.) Departementets avgjørelse 29. oktober 1947	100
49. A/S Rjukanfos. (Erverv og overføring av Hjerdøla.) Kgl. res. 7. november 1947	101
50. Herre Fabrikker A/S. (Tillatelse til å foreta provisoriske reguleringer av Langen og Flåtevatn.) Kgl. res. 14. november 1947	108
51. Trondheim Elektrisitetsverk. (Stadfesting og fornyelse av tillatelser til å regulere Essandsjø og Stuesjø.) Kgl. res. 14. november 1947. Jfr. bind VI side 42, IX side 23, X side 64, XII side 11, XXVI side 75, XXVII side 79, XXVIII side 34, XXIX side 112, XXXI side 58	113
52. Haugesund Elektrisitetsverk. (Forlengelse av byggefrist.) Departementsavgjørelse 27. november 1947. Jfr. bind X side 56, XVIII side 36, XXVII side 135	114
53. A/S Hofsfos Træsliperi og Papirfabrik. (Stadfesting av tillatelse til leie av 6000 kW spillkraft fra Nore kraftverk.) Kronprinsregentens res. 28. november 1947. Jfr. bind XXVI side 42, XXIX side 62	114
54. Ytre Fjordane Kraftlag. (Stadfesting av tillatelse til leie av 1980 kW fra L/L Svultingen.) Kronprinsregentens res. 28. november 1947. Jfr. bind XXV side 47, XXVI side 84	115
55. Oluf Holm A/S Ltd. (Stadfesting av tillatelse til leie av 2000 kW fra Tafjord Kraftselskap.) Kronprinsregentens res. 28. november 1947. Jfr. bind XXIX side 126	116
56. Otteråens Brugseierforening. (Stadfesting av tillatelse til utvidet regulering av Vatnedalsvatn.) Kronprinsregentens res. 28. november 1947. Jfr. bind II side 75, VIII side 34, XXIX side 73	117
57. Nordland Portland Cementfabrik A/S. (Forlengelse av fullføringsfrist vedkommende Sørfjordvassdraget.) Departementets avgjørelse 2. desember 1947. Jfr. bind XV side 20 og 89, XVII side 60, XXII side 42, XXV side 71	117
58. Foreningen til Bægnavassdragets Regulering. (Midlertidig regulering av Slidrefjord i Valdres.) Kgl. res. 19. desember 1947.	117
59. Arendals Vassdrags Brugseierforening. (Midlertidig regulering av Nisservatn og Vråvatn.) Kgl. res. 19. desember 1947. Jfr. bind II side 66 og 103	122

1. Ørsta kommune.

(Stadfesting av tillatelse av 7. februar 1941 til å foreta en ytterligere regulering av Kvanndalsvatn i Ørstenelv.)

Kgl. resol. av 24. januar 1947.

Ved Arbeidsdepartementets skrivelse av 7. februar 1941 ble det meddelt Ørsta kommune tillatelse til å foreta en ytterligere regulering av Kvanndalsvatn i Ørstenelv i Møre og Romsdal fylke. Herom vises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1941, side 11 flg., hvor de oppstilte konsesjonsbetingelser for reguleringen er inntatt.

O.r.sakfører Peter Kjeldseth Moe har den 28. august 1946 på vegne av Ørsta kommune søkt om stadfesting av ovennevnte tillatelse.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i den anledning avgitt følgende uttalelse av 16. desember 1946:

«Fra o.r.sakfører Peter Kjeldseth Moe, Ørstavik, er innkommet følgende søknad, datert 28. august d. å.:

«På vegne av Ørsta Kommunale Elektrisitetsverk tillater jeg meg med dette å søke om stadfesting på den konsesjon som ble gitt Ørsta kommune den 7. februar 1941 om tillatelse til å foreta en ytterligere regulering av Kvanndalsvatn.»

Søknaden er kunngjort i Norsk Lysingsblad den 16. september og 10. oktober 1946.

Ørsta kommune fikk 7. februar 1941 tillatelse i medhold av reguleringsloven av 14. desember 1917 til ytterligere å regulere Kvanndalsvatn i Ørstenelv ved 3,5 m oppdemning, slik at den totale reguleringshøyde ble 5,75 m og 14. september 1944 fikk kommunen ved elektrisitetsverket tillatelse etter samme lov til å regulere og overføre Geitvikelvas øvre del til Kvanndalsvatn. Sistnevnte tillatelse ble stadfestet ved kgl. resolusjon av 5. april 1946.

Søknaden, som ligger til grunn for tillatelsen av 1941, ble forberedt på ordinær måte og behandlet i hovedstyremøte den 19. desember 1940. Uttalelse til departementet ble avgitt den 8. januar 1941.

Hovedstyret anbefaler tillatelsen stadfestet på uforandrede betingelser.

En har ikke funnet det påkrevd å forelegge saken for distriktet, jfr. restitusjonslovens § 4, sjette avsnitt.

Søknaden vedlegges.

Behandlet i møte den 13. desember 1946.»

Tillatelsen av 7. februar 1941 ble gitt på grunnlag av følgende uttalelse fra Hovedstyret av 8. januar s. å.:

«Ørsta komm. Elektrisitetsverk har 6. november f. å. sendt inn følgende andragende datert 25. oktober f. å.:

«Ørsta komm. Elektrisitetsverk i Ørsta herred, Møre og Romsdal fylke, ombygde i 1930 en eldre reguleringsdam i Kvanndalsvatn som da tjente til regulering av vassføringen for verkets kraftstasjon nedenfor Vatnevatn, slik at reguleringshøyden ble 2,75 m, nemlig mellom kote 541,00 m og toppen av plankene i overløpet på kote 543,75 m o. h. For å sikre dammens stabilitet har under flom disse planker vært fiernet slik at overløpet da har ligget på kote 543,25 m o. h.

I 1931 bygde verket ut fallet mellom Kvanndalsvatn og Bjordalen med en bruttofallhøyde på 293 m, først med et maskinsett på 1 500 HK. og senere med et maskinsett på 3 000 HK, slik at den samlede maskininstallasjon nå er 4 500 HK.

Kraftbehovet har øket raskt og den forhåndenværende regulering i Kvanndalsvatn er derfor blitt for liten.

Verket søker derfor herved om løvve til å øke reguleringshøyden med 3,0 m (3,50 m regnet fra betongoverløp) slik at den nye regulerede høyvannstand blir liggende på kote 546,75 m o. h.

Da den innvunne kraftmengde kun skal benyttes til forsyning av herredets egne innbyggere med kraft til lys, kokning, oppvarming, gårdsdrift, håndverk og småindustri (alminnelig elektrisitetsforsyning) tillater en seg å søke om at reguleringstillatelsen blir gitt på ubegrenset tid og at verket blir fritatt for avgifter til stat eller kommune for den innvunne kraftmengde.

Kvanndalsvatnet ligger ca. 540 m o. h. og må derfor nærmest kalles et fjellvatn, og breddene rundt vatnet er forholdsvis bratte og det neddemmede areal blir derfor lite og består av ur og beitemark med noe småfallen bjerkeskog.

Verket har sikret seg de nødvendige grunnrettigheter ved kontrakt med samtlige eidsberettigede oppsittere. Kontrakten er vedtatt av Ørsta herredsstyre den 3. april 1940, og vedlegges avskrift av kontrakten og utskrift av herredsstyrets møtebok så vel angående denne sak som angående beslutningen om påbyggingen av dammen.

Videre vedlegges forslag til manøvreringsreglement for dammen.

Videre vedlegges planer med beskrivelse og omkostningsoverslag for det påtenkte arbeid samt hydrologiske beregninger for den innvunne kraftmengde, samt påregnelig kraftmengde i vassdraget nedenfor.»

Etter den påberopte plan er Kvanndalsvatn 1,655 km² stort og har et naturlig nedbørfelt på 7 715 km², dette er imidlertid ved et par grøfter ved utløpet øket med 1,55 km² til 9 265 km². Vatnet er nå regulert mellom kotene 541,0 og 543,25. Den nåværende kraftytelse er angitt til ca. 9,5 mill. kWh. pr. år og økingen ved reguleringen til omkring 5 mill. kWh. pr. år. Kraftforbruket siste reguleringsår er oppgitt til 10 mill. kWh., mens det i 1930 da dammen ble ombygd bare var vel 1,0 mill. kWh.

Den planlagte påbygging av dammen er beregnet å komme på kr. 98 000. Arbeidet er påbegynt og hittil betalt av verkets egne midler. Av de ca. kr. 75 000 som trengs til det som står igjen, har verket sikret seg kr. 50 000 som lån, dels av Ørsta Aksjebank og dels av private. Resten, kr. 25 000, tenkes tatt av verkets driftsfond, det regner med dette beløp som overskudd i inneværende driftsår.

Ansøkerens forslag til manøvreringsreglement går ut på at vannslipningen skal skje etter behovet for kraftstasjonen i Bjordalen.

H o v e d s t y r e t skal bemerke følgende:

Ørskog komm. Elektrisitetsverk bygde i 1913—14 ut den ca. 14 m høye Åmbøfoss i Ørstenelv og regulerte samtidig Kvanndalsvatn ifølge kontrakt med grunneierne av 1911. Så vidt man forstår ble reguleringen senere utvidet noe i henhold til en ny overenskomst av 1918. Etter det som foreligger er reguleringshøyden nå på 2,25 m mellom kotene 541,0 og 543,25. Ved en ombygging i 1930 ble dog dammen innrettet slik at reguleringshøyden provisorisk kunne økes med 0,5 m til kote 543,75.

For å tilfredsstillte det stadig økende kraftbehov bygde så kommunen som nevnt i andragendet i 1931 ut det ca. 293 m høye fall fra Kvanndalsvatn til Bjordalen. Da dette også er blitt for lite søker verket nå om tillatelse til å øke oppdemningshøyden til kote 546,75, altså med 3,5 m i forhold til den første regulering.

Ved denne ytterligere regulering økes magasinet etter det foreliggende med henimot 6 mill. m³. Den øking av vassføringen som oppnås herved antar hovedstyret vil dreie seg om 0,25 m³/sek., den svarer til ca. 975 nat.-HK. i verkets 293 m høye fall og ca. 50 nat.-HK. i Åmbøfoss. Hertil kommer ca. 260 nat.-HK. i det ca. 80 m høye ennå ikke utbygde fall. Det er således på det rene at kommunen trenger tillatelse etter reguleringsloven av 1917, jfr.

dens § 3, pkt. d, selv om kommunen som den sier har sikret seg de nødvendige rettigheter.

Fordelene ved reguleringen representeres av kraftinnvinningen, som altså er ca. 1 025 nat.-HK. i de allerede utbygde fall.

Skaden og ulempen består i neddemning av noe beitemark og småfallen bjerkeskog, noen arealoppgave foreligger ikke, men så vidt man skjønner vil det dreie seg om ubetydelige arealer, da strendene er opplyst å være forholdsvis bratte.

Alt tatt i betraktning antar hovedstyret at betingelsene for at tillatelse kan meddeles er til stede, jfr. reguleringslovens § 8. Man anbefaler derfor at Ørsta kommune som ansøkt gis tillatelse til å øke oppdemningen i Kvanndalsvatn til kote 546,75.

Da kommunene eier de nyttbare fall av betydning i vassdraget foreslår man tillatelsen som vanlig gitt på ubegrenset tid, jfr. samme lovs § 10, 2.

Kommunen har søkt om å bli fritatt for å erlegge konsesjonsavgifter. Når vassfallet som her utnyttes til kommunens eget behov eller til innvånerens forsyning med kraft til lys, varme, gårdsdrift eller småindustri, har man etter nevnte lovs § 11, 7 adgang til å inntekomme dette. Da reguleringsbassenget ligger innen den ansøkte kommunes grenser, foreslår man fritagelse for avgift til kommuner så lenge fallet eies av Ørsta kommune og brukes til alminnelig elektrisitetsforsyning. Så vidt man skjønner må avgiftssatsen allikevel fastsettes og man foreslår den satt til lovens minimum kr. 0,10 pr. nat.-HK. Med parallell i de i den senere tid behandlede kommunale reguleringer kan man ikke anbefale tilsvarende fritagelse for så vidt angår avgiften til staten. Etter omstendighetene finner man dog også her å kunne foreslå brukt minimumssatsen kr. 0,10 pr. nat.-HK. innvunnet ved reguleringen.

Da Kvanndalsvatn bare er ca. 1,65 km² stort og således i sin helhet må antas å være undergitt eiendomsrett, har man ikke oppstilt vilkår om godtgjørelse til staten, jfr. nevnte lovs § 13.

Kraftavgivelse i henhold til samme lovs § 12, 15 foreslås betinget med inntil 10 pst. til kommuner. Kraftavgivelse til staten har man ikke funnet grunn til å betinge.

De øvrige betingelser trenger antagelig ikke noen nærmere begrunnelse.

Da reguleringsanlegget blir liggende innen den ansøkende kommunes grenser, skulle det ikke være nødvendig å medta vilkår om plikt til å erstatte vedk. fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved reguleringsanlegget ansatte arbeidere og deres familier, jfr. lovens § 12, 7. Heller ikke har man

funnet det påkrevd å betinge sikkerhetsstillelse etter § 12, 16.

Hovedstyret har ikke noe å innvende mot søkerens forslag om at vannslipningen skal foregå etter det kommunale kraftverks behov. Forslaget er for øvrig supplert med de vanlige bestemmelser.

Hovedstyrets utkast til betingelser og manøvreringsreglement med søkerens påtegning om vedtagelse av 31. desember 1940 vedlegges.

Andragendet er bekjentgjort i Lysingsbladet 28. og 30. november 1940 (nr. 254 og 256). Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 19. desember 1940.»

Departementet finner det med Hovedstyret ikke påkrevet å forelegge saken for distriktet på nytt til uttalelse, og vil rå til at tillatelsen blir stadfestet på uforandrede vilkår.

Handelsdepartementet

tilråder :

Tillatelse av 7. februar 1941 for Ørsta kommune til å foreta en ytterligere regulering av Kvanndalsvatn i Ørstenelv stadfestes i medhold av restitusjonslovens § 4 på uforandrede vilkår.

2. A/S Sandnes Privatbank.

(Stadfesting av forhåndstillatelse av 6. juni 1941 til å erverve Maudal Kraftanleggs vassfall, Rogaland fylke.)

Kgl. resol. av 24. januar 1947.

Ved kgl. resolusjon av 17. august 1928 fikk Maudal interkommunale kraftselskap tillatelse til å regulere Maudalsvassdraget i Forsand herred, Rogaland fylke.

Ved kgl. resolusjon 6. oktober 1939 fikk kraftselskapet, hvis navn var endret til Maudal Kraftanlegg, tillatelse til å foreta en utvidet regulering av Maudalsvassdraget, og 29. mai 1941 tillatelse til å foreta en midlertidig ytterligere regulering av Store Myrvatn i nevnte vassdrag.

Bergens Sparebank fikk — ved kgl. resolusjon av 7. februar 1930 — forhåndskonsesjon til som panthaver å erverve Maudal Kraftanleggs vassfall, på en eventuell tvangsauksjon.

Denne tillatelse er bortfalt, idet lånet i Bergens Sparebank er innfridd.

A/S Sandnes Privatbank fikk den 6. juni 1941 meddelt lignende tillatelse, på nærmere angitte vilkår, hvorom vises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner», bind XXVIII, side 26—30.

Stortinget har i møte den 8. november 1946 samtykket i at forhåndstillatelsen av 6. juni

1941 for A/S Sandnes Privatbank blir stadfestet. Herom vises til St. prp. nr. 90 for 1945—46 og innst. S. nr. 168 for 1946.

Departementet vil i henhold hertil rå til at forhåndstillatelse av 6. juni 1941 for A/S Sandnes Privatbank, til — som panthaver i vassfall tilhørende Maudal Kraftanlegg — eventuelt å erverve disse vassfall gjennom kjøp på tvangsauksjon, stadfestes overensstemmende med § 4 i restitusjonsloven av 15. november 1946.

Handelsdepartementet

tilråder :

I medhold av § 4 i restitusjonsloven av 15. november 1946 stadfestes forhåndstillatelse av 6. juni 1941 for A/S Sandnes Privatbank, til — som panthaver i vassfall tilhørende Maudal Kraftanlegg — å erverve disse vassfall gjennom kjøp på tvangsauksjon, såfremt banken fremdeles er panthaver når auksjonen holdes.

3. A/S Svelvik Papirfabrik.

(Tillatelse til — sammen med selskapets direktør Ad. Nelson — å eie mer enn 35 pst. av aksjene i A/S Yven Papirfabrik.)

Kgl. resol. av 24. januar 1947.

Ved kgl. resolusjon 3. desember 1926 fikk A/S Yven Papirfabrik tillatelse til å leie inntil 900 el. HK. fra A/S Hafslund på nærmere angitte vilkår og tidsbegrenset til 23. januar 1961.

Fra A/S Svelvik Papirfabrik og selskapets direktør Ad. Nelson har departementet mottatt en søknad av 8. juni 1946 om tillatelse til sammen å eie 760 aksjer i A/S Yven Papirfabrik.

Søknaden har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i brev av 3. desember 1946 har avgitt følgende uttalelse:

«A/S Yven Papirfabrikk, Tune, har en aksjekapital på kr. 472 500 fordelt på 1 350 aksjer à kr. 350. Av disse eier A/S Svelvik Papirfabrik, Svelvik og dettes direktør Ad. Nelson sammen 760 aksjer, altså mer enn 35 pst. av aksjekapitalen.

Da A/S Yven Papirfabrikk ved kgl. resolusjon av 3. desember 1926 har fått konsesjon på leie av inntil 900 el. HK. fra A/S Hafslund vil tillatelse til foran nevnte aksjeerverv for A/S Svelvik Papirfabrik og dettes direktør Ad. Nelson være nødvendig etter konsesjonslovens § 36.

Søknad om sådan tillatelse er sendt hovedstyret til uttalelse ved departementets påtegning av 29. juli 1946. Den er av 8. juni 1946 og sålydende:

«Man tillater seg å opplyse at Yven Papirfabrikk ble kjøpt i 1924 av generalkonsul Chr. B. Lorentzen og disponent Nelson av Fredrikstad Privatbank.

Opprinnelig hadde Svelvik og Yven praktisk talt samme produksjon, papirsorter og det samme maskinelle utstyr, hvorfor det viste seg nødvendig at fabrikkene samarbeidet så intimt som mulig, for mest mulig å eliminere konkurranseforholdet i de forskjellige papirkvaliteter og på de forskjellige markeder.

Den kontakt og det samarbeid mellom de 2 søsterfabrikker som man fant nødvendig og formålstjenlig, forklarer at A/S Svelvik Papirfabrikk og disponent Nelson etterhvert la seg til så pass store interesser i Yven Papirfabrikk.

Denne stadige kontakt og det samarbeid som har vist seg så heldig for begge fabrikker gjør at man vil sette overmåte stor pris på å få beholde de interesser man har i A/S Yven Papirfabrikk og vil vi være takknemlig om det ærede departement vil vise forståelse og imøtekomme denne vår ærbødige søknad.»

Søknaden har vært i distriktet til uttalelse.

Tune herredsstyre har i møte den 7. oktober 1946 vedtatt følgende innstilling fra formannskapet:

«Etter de foreliggende opplysninger har forholdet mellom de to søsterfabrikker siden den tiden forholdet ble etablert omkring 1932 vært det beste.

Når bedriften nå søker om at forholdet blir legalisert, finner en ikke at der kan være noe å innvende mot ordningen.

Med det kjennskap en har til Yven Papirfabrikk og dens drift siden samarbeidet kom istand, kan en ikke se annet enn at ordningen hittil har vært av det gode.

En finner derfor å ville anbefale søknaden fra A/S Svelvik Papirfabrikk, om rett til å beholde den innkjøpte aksjemasse i A/S Yven Papirfabrikk i Tune.

Sekretæren foreslår for formannskapet å innby herredsstyret til å gjøre slikt

vedtak:

Den søkte dispensasjon i henhold til konsesjonslovens § 36 anbefales innvilget.

Vedtak:

Formannskapet innstiller: Forslaget vedtas.»

Fylkesmannen i Østfold har i følge oversendelsespåtegning av 28. oktober 1946 intet å bemerke.

Hovedstyret finner ingen betenkeligheter ved søknaden og vil anbefale denne innvilget uten særskilte betingelser.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 30. november 1946.»

Departementet skal bemerke at både A/S Yven Papirfabrikk og A/S Svelvik Papirfabrikk er norske selskaper med helt norsk kapital og styre. En har ingenting å innvende mot søknaden og vil med Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet rå til at tillatelsen blir gitt uten særskilte betingelser.

Handelsdepartementet

tilråder:

Det tillates i medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 36 A/S Svelvik Papirfabrikk sammen med selskapets direktør Ad. Nelson å eie mer enn 35 pst. av aksjekapitalen i A/S Yven Papirfabrikk.

4. Gravbergskovens Aktieselskab.

(Tillatelse til å innføre inntil 500 watt fra Sverige til to bruk i Våler Finnskog.)

Kgl. resol. av 24. januar 1947.

Med brev fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 17. desember 1946 har en mottatt en søknad av 18. november 1946 fra Gravbergskovens Aktieselskab om tillatelse til å innføre elektrisk energi fra Sverige til to bruk i Våler Finnskog.

Hovedstyrets brev er sålydende:

«I brev av 18. november 1946 til Hovedstyret har Gravbergskovens Aktieselskab søkt om innførsel av elektrisk energi fra Sverige til to bruk med tre familier på norsk side av grensen.

Søknaden er sålydende:

«På Våler Finnskog like inn til den svenske grense har vi to bruk med tre familier. Alle er opptatt med skogsarbeide. På svensk side er det også bebyggelse like inn til grensen.

De svenske hjem er forsynt med elektrisk kraft fra Mölnbacka-Trysil A/B, et av Aktieselskapet Borregaards datterselskaper. Vårt selskap tilhører også A/S Borregaard.

Nå er spørsmålet: kan Mölnbacka-Trysil A/B få tillatelse til å trekke sitt ledningsnett over på norsk side? og kan de med sine svenske montører få lov å installere elektrisk lys i de nevnte 2—3 hjem? Her er ikke spørsmål om valuta. Det hele er en direkte gave fra det svenske bolag.

Det er helt utenkelig at hjemmene kan få elektrisk kraft fra Norge. Det er milevis med ubebodd land til nærmeste kraftkilde som må være Trysil—Osen eller Elverum.»

Selskabet har på henvendelse meddelt at det søkes om tillatelse til innførsel av 500 watt for et tidsrom av 10 år.

Hovedstyret må etter det opplyste rå til at den søkte innførselstillatelse blir meddelt og vil foreslå at den blir gitt for inntil 500 watt for et tidsrom av 10 år.

Hovedstyret har ikke noe å bemerke til at installasjonene i dette tilfelle utføres av svenske montører, men forutsetter da at det bare benyttes materiell som er godkjent av den svenske eller norske materiellkontroll.

Hovedstyret har i nærværende tilfelle ikke funnet det påkrevd å innhente uttalelser fra

distriktet. For øvrig bemerkes at saken neppe er av den betydning at den skulle nødvendig-gjøre en behandling i hovedstyremøte hvorfor en har tillatt seg å ekspedere saken på denne måte.»

Departementet vil etter det foreliggende rå til at det på de av Hovedstyret anførte forutsetninger tillates ansøkeren å innføre inntil 500 watt fra Sverige inntil 1. januar 1957.

Handelsdepartementet

tilråder:

Det tillates i medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 23 a, Gravbergskovens Aktieselskab, på de i Handelsdepartementets foredrag av 24. januar 1947 anførte forutsetninger, å innføre inntil 500 watt fra Sverige til to bruk i Våler Finnskog.

5. Maudal Kraftanlegg.

(Stadfesting og forlengelse av tillatelse av 29. mai 1941 til å foreta en midlertidig ytterligere regulering av Store Myrvatn i Maudalsvassdraget, samt om tillatelse til varig ytterligere regulering av Myrtjønn og Store Myrvatn m. v.)

Kgl. resol. av 31. januar 1947.

Ved kgl. resolusjon av 17. august 1928 fikk Maudal interkommunale kraftselskap, bestående av en rekke kommuner på Jæren, tillatelse til å regulere Maudalsvassdraget i Forsand herred, Rogaland fylke, på nærmere angitte vilkår. Herom vises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1928, side 71 fig.

Ved kgl. resolusjon 6. oktober 1939 fikk kraftselskapet, hvis navn var endret til Maudal Kraftanlegg, tillatelse til å foreta en utvidet regulering av vassdraget. En viser til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1939, side 58 fig.

Endelig fikk Maudal Kraftanlegg 29. mai 1941 tillatelse til å foreta en midlertidig ytterligere regulering av Store Myrvatn i Maudalsvassdraget. Herom vises til «Meddelte vassdragskonsesjoner» for 1941, side 20—21.

Den 6. desember 1945 har overrettssakfører Ødegaard på vegne av Maudal Kraftanlegg søkt om stadfestelse av ovennevnte tillatelse av 29. mai 1941 og om forlengelse av tillatelsen.

Videre har overrettssakfører Ødegaard den 16. januar 1946 på vegne av kraftanlegget søkt om tillatelse til varig regulering av Myrtjønn og Store Myrvatn.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i den an-

ledning gitt følgende uttalelse av 21. november 1946:

«O.r.sakfører Johan André Ødegaard, Sandnes har i brev av 6. desember 1945 på vegne av Maudal Kraftanlegg søkt om stadfesting av tillatelsen av 29. mai 1941 til midlertidig ytterligere regulering av Store Myrvatn og videre om 5 års forlengelse av tillatelsen.

Etter en kortere skriftveksel med hovedstyret sender han 18. januar d.å. en søknad — dat. 16 s.m. — med bilag fra Maudal Kraftanlegg om varig regulering av Myrtjønn og Store Myrvatn. Han anfører at slik som saken ligger an vil søknaden vedrørende den midlertidige regulering omfatte tidsrommet fra 29. mai 1946 til den varige regulering blir innvilget. Den nye søknad lyder slik:

«Herved tillater en seg å søke om tillatelse til å utvide reguleringen av Myrtjønn og St. Myrvatnet ved å demme begge opp til kote 610.00.

Oppdemningen skal foretas ved å bygge en ny hvelvdam av jernbetong like nedenfor den nåværende dam ved utløpet av Myrtjønn.

Der vil ved oppdemningen vinnes inn ca. 36 mill. kbm. eller et samlet magasin 63 mill. kbm.

Myrtjønn ble sist regulert i 1929—30 ved oppdemning fra kote 588.0 til 591 og St. Myrvatnet i 1940 ved senking til kote 593.65. Dessuten ble ifølge tillatelse av 25. mai 1941 om midlertidig regulering Store Myrvatnet tillatt oppdemmet fra kote 603.65 til 605.65. Denne siste midlertidige oppdemning faller bort fra 25. mai 1946, hvorfor denne reguleringshøyde nå tas med som varig regulering av dette vatnet.

Ved denne regulering regner en med å oppnå full regulert vassføring av vassdraget eller 4,5 kbm. pr. sek.

En legger ved som bilag opplysninger i henhold til reguleringslovens § 5.»

I disse og et supplerende brev av 8. februar d.å. anføres at reguleringen ikke antas å ville medføre skade eller ulempe for almene interesser som ferdsel, fiske og fløtning eller forandring av naturforholdene, at der ikke foregår ferdsel og fløtning, heller ikke ervervsfiske.

Det er ikke dyrkningsjord eller skog, det er nærmest høyfjell med en del beiter, men for det meste fjell og ur. Det neddemmede areal angis til ca. 600 dekar, hvorav ca. 475 dekar myr. Kraftanlegget har rett til å demme oppe både Store Myrvatn og Myrtjønn, men for oppdemning av det siste over kote 593 skal de opprinnelige grunneiere i følge kontrakt ha erstatning etter skjønn. Det anser det derfor ikke påkrevd å innhente samtykke til å kreve avstått nødvendig grunn før erstatningen er fastsatt.

Ansøkeren forutsetter at manøvreringsreglementet blir som før bare med endringer som følger av den økede reguleringshøyde.

Det opplyses at de nyttbare fall i vassdraget nedenfor Maudal kraftanlegg eies av staten og at det ikke er ført forhandlinger med staten om å delta i reguleringen. Staten har ved en tidligere anledning svart at den ikke var interessert.

Det er meningen å bygge den nye dam som hvelvdam av jernbetong og med overløp på kote 610,0. Den er beregnet å koste kr. 1 520 000.

Med søknaden følger en utredning fra statsgeolog dr. Holmsen om grunnen ved det påtenkte damsted og på det område som vil bli satt under vann. Han uttaler at der over alt er fast, god grunn uten tilbøyeligheter til utrasning og etter hans anskuelse er det usannsynlig at man under dambygningen vil støte på dårlig fjell eller sprekker som vil medføre uforutsette vanskeligheter med å få dammen tett.

Forsand herredsstyre har i møte den 9. mars d. å. gjort slikt vedtak:

«Da det ikke gjelder dyrkningsjord eller skog som settes under vann ved oppdemningen og da en går ut fra at der blir ytt grunneierne en rommelig erstatning for de avståtte arealer — vil Forsand herredsstyre på det beste tilrå at søknaden blir innvilget på det vilkår at der til Forsand kommune av den ved reguleringen innvunne kraft, erlegges en årlig avgift av 50 øre pr. nat.-HK.

Ordføreren anmodes om i forbindelse med denne anbefaling å forhandle med Maudal Kraftanlegg om en billig strømleie for kommunen.»

Rogaland fylkes elektrisitetskontor anfører under 23. september d. å. følgende:

«Maudal Kraftanlegg søker om tillatelse til å demme opp Myrvatn i Maudalvassdraget til full reguleringshøyde. Ved dette økes reguleringsmagasinene fra ca. 30 mill. m³ til ca. 63 mill. m³, samtidig som den beregnede kraftproduksjon økes fra ca. 55 mill. kWh. til ca. 90 mill. kWh. og kraftstasjonen kan utvides med 11 000 kW.

Maudal Kraftanlegg er strømleverandør til følgende kommuner: Sandnes ladested samt Hetland, Høyland, Klepp, Madla; Randaberg, Sole og Time herreder. I dette område har man så vel under som etter krigen lidt sterkt under mangel på elektrisk energi med til dels hårdhendt rasjonering. Det er derfor av vital betydning at der hurtigst mulig sørges for øket strømtilførsel og dette kan bare skje ved ytterligere regulering og utbygging i Maudalvassdraget.

Da Myrvatn ligger til fjells i ca. 600 m høyde over havet, vesentligst omgitt av bratte fjellsider, blir skade på beite og skog av liten betydning. Det samme gjelder ferdsel, fløtning, fiske og andre almene interesser.

Jeg tillater meg å anbefale søknaden innvilget.»

Fylkesmannen i Rogaland henviser til elektrisitetskontorets uttalelse, som han tiltrer, jfr. ekspedisjon av 24. september d. å.

Inspektøren for Ferskvannsfisket anfører i brev av 21. mars d. å. at selv om reguleringen ikke antas å ville føre med seg skade eller ulempe for fisket i de to vatn, er det likevel mulig at den vil få konsekvenser for fisket i nedenfor liggende vatn og for laksefisket i Tengselva, som er av ganske stor betydning.

Han henstiller derfor at det betinges at der til det skjønn som han forutsetter skal avholdes, oppnevnes en fiskerisakkyndig og at innsjøfisket i vatna nedenfor Myrtjønn og laksefisket i Tengselva blir tatt i betraktning.

Maudal Kraftanlegg eller som det den gang het, Maudal interkommunale Kraftselskap, fikk ved kgl. resolusjon av 17. august 1928 tillatelse til å regulere Store Myrvatn 3 m (ca. 1 m senking og 2 m oppdemning) og Myrtjønn 3 m ved oppdemning. Manøvreringsreglementet ble fastsatt ved kgl. resolusjon av 10. januar 1929. Ved kgl. resolusjon av 6. oktober 1939 fikk det tillatelse til å senke Store Myrvatn ytterligere 7 m og ved Arbeidsdepartementets bestemmelse av 29. mai 1941 tillatelse til midlertidig å øke oppdemningen i Store Myrvatn 2 m. Samtidig med disse to tillatelser ble manøvreringsreglementet av 1929 endret for så vidt reguleringsgrensene angår.

Kraftanlegget søker nå om stadfesting av tillatelsen til midlertidig regulering og om tillatelse til varig ytterligere oppdemning av de to vatn til kote 610,00 eller med andre ord en ytterligere oppdemning av Myrtjønn på 19 m og av Store Myrvatn på 6,35 m i forhold til den tidligere tillatte varige regulering. Videre søker det om forlengelse av tillatelsen til midlertidig regulering for tiden inntil den varige blir innvilget.

Søknaden vedr. den midlertidige regulering ble behandlet av Hovedstyret i møte den 2. mai 1941 og avgjørelsen som vanlig truffet på helt saklig grunnlag. Uttalelse til Arbeidsdepartementet ble avgitt 8. s. m. — Hovedstyret finner ingen grunn til å se annerledes på saken nå og anbefaler tillatelsen stadfestet på uforandrede vilkår.

Kraftøkingen ved den midlertidige regulering er ansatt til ca. 1 300 nat.-HK.

Ved den omsøkte varige regulering økes magasinet til 63 mill. m³, hvormed kraftanlegget påregner å oppnå en regulert vassføring av 4,5 m³/sek. Da den regulerte vassføring ved den hittil konsederte permanente regule-

ring tidligere er ansatt til 3,0 m³/sek. skulle økingen bli 1,5 m³/sek., tilsvarende en kraftøkning i kraftanleggets 280,5 m høye bruttofall på 5 600 nat.-HK. Hertil kommer økingen i statens 75 m høye fall i Maudalsvassdraget og ca. 91 m høye fall i Bjerkreimselva på til sammen ca. 3 300 nat.-HK., altså i alt ca. 9 000 nat.-HK.

Hovedstyret er kommet til en noe høyere regulert vassføring, nemlig 4,75 m³/sek. Det gir en vassføringsøkning av 1,75 m³/sek. og en samlet kraftøkning i de ovennevnte fall på ca. 10 300 nat.-HK. eller såvidt over den grense på 10 000 nat.-HK. som betinger foreleggelse for Stortinget, jfr. reguleringslovens § 7.

Kraftøkningen kan selvsagt ikke bestemmes helt sikkert, men den vil altså etter foran nevnte beregning dreie seg om 10 000 nat.-HK. og enten ligge noe over eller noe under. Som forholdene for øvrig ligger an ved dette reguleringsforetagende, synes det tvilsomt om det kommer inn under nevnte bestemmelse og Hovedstyret finner derfor ikke grunn til å fremsette påstand herom.

Skaden og ulempen ved reguleringen består etter det foreliggende i neddemning av ca. 600 dekar grunn, hvorav ca. 475 dekar myr. Videre er der en mulighet for at den kan få konsekvenser for fisket i vassdraget nedenfor kraftanlegget.

Hovedstyret antar at skaden og ulempen er av mindre betydning sammenlignet med de fordeler som vinnes, de påregnelige omkostninger ved gjennomføringen også tatt i betraktning. Betingelsene for at tillatelse kan meddeles skulle således være til stede, jfr. reguleringslovens § 8 og sådan anbefales gitt.

Tillatelsen foreslås gitt på samme betingelser som fastsatt ved kgl. resolusjon av 6. oktober 1939. Disse er de samme som dem der gjelder for tillatelsen av 17. august 1928, dog således at konsesjonstiden for private er 50 år fra sistnevnte datum og at statens rett til innløsning av de private andeler inntreer i det 35te år fra samme datum. Avgiften er kr. 0,50 og kr. 0,50 henholdsvis til stat og kommuner og kraftavgivelsen inntil 10 pst. til kommuner og inntil 5 pst. til staten med rett for de kommuner som berøres av reguleringen til under visse omstendigheter å ta ut mer kraft.

Tillatelsen til midlertidig regulering ble gitt for et tidsrom av 5 år, den utløp altså 29. mai i år. Kraftanlegget trenger den kraft som vinnes ved den og for at det ikke skal bli noe avbrekk i reguleringen, søker det om å få den forlenget til den nye tillatelse foreligger.

Hovedstyret antar at betingelsene herfor foreligger og anbefaler den forlenget i den utstrekning lov om midlertidige vassdragsre-

guleringer av 19. juli 1946 gir adgang til, altså til lågvassperiodens slutt 1947. Da betingelsene for en midlertidig regulering etter samme lov skal oppstilles etter reguleringslovens bestemmelser, foreslår en at de betingelser som fastsettes for den varige regulering også gjøres gjeldende for den midlertidige i den utstrekning de kan finne anvendelse. Det vil medføre at avgiftene til stat og kommuner som i tillatelsen av 1941 er fastsatt til kr. 0,10 til hver fra 29. mai i år blir å beregne etter en sats av kr. 0,50 til hver. For øvrig vil overgangen til nye betingelser ikke bevirke noen endring i realiteten.

Hovedstyret har ikke noe å innvende mot at manøvreringsreglementet blir som før bare med de endringer som følger av den økede reguleringshøyde.

Reglementets pkt. 1 får da, for så vidt angår reguleringsgrensene, følgende ordlyd:

«Store Myrvatn.

Øvre	kote	610,00
Nedre	kote	593,65
Reguleringshøyde		16,35 m

Myrtjønn.

Øvre	kote	610,00
Nedre	kote	588,00
Reguleringshøyde		22,00 m»

Da Maudal Kraftanlegg disponerer grunnen ved magasinene, synes det å regne med at det ikke behøver å avholde reguleringskjønn. For at reguleringen ikke i noe tilfelle skal stoppe opp, anbefaler Hovedstyret at det i medhold av midlertidig lov om tillegg til lov om vassdragsreguleringer av 19. juli 1946 § 1 gis Maudal Kraftanlegg rett til å kreve at nødvendig grunn m. v. blir avstått før erstatningen er fastsatt og uten frist etter skjønnslovens § 55 og at tilsvarende gjelder for skade og ulempe som reguleringen kan føre med seg.

Som forholdene ligger an, antas det ikke nødvendig å kreve stilt sikkerhet for erstatningen.

Videre anbefaler en gitt tilsvarende samtykke for så vidt angår den midlertidige regulering, jfr. lov om midlertidige vassdragsreguleringer av 19. juli 1946 § 2.

Maudal Kraftanlegg, som er underrettet om foranstående, har ikke hatt noe å bemerke til de foreslåtte betingelser eller til endringen av manøvreringsreglementet, idet det går ut fra at avgiftene blir satt så lavt som mulig, og at det ikke blir annerledes behandlet enn andre lignende anlegg, jfr. vedliggende brev fra o.r.sakfører Johan André Ødegaard av 5. og 12. november d. å.

En henleder oppmerksomheten på det Fiskeriinspektøren — som foran anført — uttaler

om oppnevning av fiskerisakkyndig skjønnsmann m. v.

Søknaden er kunngjort i Norsk Lysingsblad den 19. og 22. februar 1946.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 28. oktober 1946.»

Hovedstyrets utkast til konsesjonsbetingelser er de samme som for tillatelsen av 6. oktober 1939. De er i sin helhet sålydende:

1.

«Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Dersom vannfall, der ikke tilhører staten eller norske kommuner, deltar i reguleringen eller blir medeiere i reguleringsanlegget, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år fra 17 august 1928. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vannfallseieres andeler i reguleringsanlegget staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35te år fra 17 august 1928, skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanlegget som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10de år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eiere 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne således at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus betales med hva de bevislig har kostet ved erhvervelsen med fradrag for amortisasjon i 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfellet avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vannkraften, som ved reguleringen tilflytter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner

som Kongen bestemmer kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassdragets lavvannføring, som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring, som har kunnet påregnes med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvundne øking av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etterhvert som den ved reguleringen innvundne vannkraft tas i bruk.

Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 19, skal forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

6.

Arbeidet skal utføres ved funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved over-

stiges. Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede unntagelse fra disse regler når særegne hensyn gjør det påkrevet.

7.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmateriale). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og broer, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier og broer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved anlegget ansatte arbeidere og deres familier.

13.

Konsesjonæren plikter etter bestemmelse av vedkommende departement og på vilkår som dette fastsetter å samarbeide med andre kraftanlegg, når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige kraftforsyning. Kraftstasjon og ledningsnett skal etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement utføres således at anlegget kan sammenslutes og drives under ett med andre lignende kraftanlegg.

Konsesjonæren plikter å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevet av hensyn til sådant samarbeid. Bestemmelse om utredelse av de hermed forbundne omkostninger treffes av departementet. Der tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

14.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

15.

Ved damanlegget skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg

i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

16.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

17.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevet og stille det innvundne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tappingsgrense betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

18.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

19.

De vannfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvundne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etterhvert som utbygging skjer inntil 10 pst. av den for hvert vannfall innvundne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra 17 august 1928 kan de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen, uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning med Kongens samtykke, etterhvert som kraft blir ledig, kreve avgitt fra de av vassdragets vannfall der tilhører norske kommuner, ytterligere kraft såvidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene

økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 prosent rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 prosent. Hvis prisen beregnet på denne måte blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt etter en maksimalpris, som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5 år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietakerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

20.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vannfalls- eller brukseier, som ikke er medeier i reguleringsanlegget tillatelse til å benytte driftsvann som er innvunnet ved reguleringen mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

21.

Reguleringsanleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

22.

Alle heftelser, som hviler på anlegget faller bort når og i den utstrekning dette i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten etter post 1.

23.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag, hvor anlegget er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Hovedstyrets utkast til manøvreringsreglement er sålydende:

1.

Reguleringsgrensene er:

Store Myrvatn: Øvre kote	610	m
—»— Nedre »	593,65	»
Reguleringshøyde	16,35	m
Myrtjønn: Øvre kote	610	m
—»— Nedre »	588	»
Reguleringshøyde	22	m

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets tidligere flomvassføring ikke forøkes. Heller ikke må dets tidligere lågvassføring forminskes til skade for andres rettigheter. For øvrig foregår vannslipningen etter Maudal kraftanleggs behov.

3.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende regjeringsdepartement.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo og om han skal ha telefon i sin bolig.

4.

Det skal påses at dammene til enhver tid er i god stand og at flomløpene ikke hindres av is eller lignende.

Der føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres om det forlanges, regnmengder, temperatur m. v. Av denne protokoll sendes ved hver måneds utgang avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

5.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende regjeringsdepartement.

6.

Forandringer i dette reglement kan kun foretas av Kongen, etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Departementet vil etter det foreliggende rå til at tillatelsen av 29. mai 1941 til å foreta en midlertidig ytterligere regulering av Store Myrvatn blir stadfestet overensstemmende med restitusjonslovens § 4.

En vil videre rå til at tillatelsen, som løp ut den 29. mai d. å., blir forlenget i den utstrekning lov om midlertidige vassdragsreguleringer av 19. juli 1946 gir adgang til, altså til lågvassperiodens slutt 1947, med den endring i betingelsenes post 2 om avgift til stat og kommuner at disse blir å beregne etter en sats av kr. 0,50 pr. nat.-HK. til hver. Den ytterligere, varige regulering som det er søkt om, vil etter det opplyste medføre en kraftøking på mellom 9 000 og 10 000 nat.-HK. i Maudalsvassdraget. En antar at saken ikke trenger å forelegges Stortinget, jfr. reguleringslovens § 7. Skaden og ulempen ved reguleringen består etter det foreliggende i neddemning av ca. 600 dekar fjellgrunn, hvorav ca. 475 dekar myr. Videre er det en mulighet for at den kan få konsekvenser for fisket nedenfor i vassdraget. Omkostningene ved oppdemningen er beregnet til 1 520 000 kr. Departementet antar at det etter reguleringslovens § 8 er adgang til å gi den søkte tillatelse og vil rå til at konsesjon blir meddelt. Konsesjonsbetingelsene anbefales fastsatt overensstemmende med Hovedstyrets forslag. Avgiftene er foreslått satt til kr. 0,50 pr. nat.-HK. både for stat og kommuner. Konsesjonen er foreslått gitt på ubegrenset tid med innløsningsrett for staten av de private andeler i det 35. år fra 17. august 1928 og slik at konsesjonstiden for private er 50 år fra sistnevnte datum. Det er betinget kraftavståelse med 5 pst. til staten og 10 pst. til kommuner med adgang for de kommuner som berøres av reguleringen til å kreve mer kraft etter 30 år, jfr. post 19. For øvrig er betingelsene de vanlige.

En vil videre rå til at det blir fastsatt manøvreringsreglement for reguleringen overensstemmende med Hovedstyrets forslag, som gjeldende inntil videre.

De inkomne søkneder er kunngjort på behørig måte.

Maudal Kraftanlegg disponerer grunnen ved magasinene og regner derfor med å slippe å avholde reguleringskjønn.

Departementet vil med Hovedstyret allikevel anbefale — for at reguleringen ikke i noe tilfelle skal stoppe opp — at det i medhold av midlertidig lov om tillegg til lov om vassdragsreguleringer av 19. juli 1946 § 1 gis Maudal Kraftanlegg rett til å kreve at nødvendig grunn m. v. blir avstått før erstatningen er fastsatt og uten frist etter skjønnslovens § 55, og at tilsvarende skal gjelde for skade og uelmpen som reguleringen kan føre

med seg. En vil rå til at tilsvarende rett blir gitt for så vidt angår den midlertidige regulering, jfr. lov om midlertidige vassdragsreguleringer av 19. juli 1946 § 2.

Departementet antar med Hovedstyret at det slik som forholdene ligger an, ikke er nødvendig å kreve stilt sikkerhet for erstatningen.

Handelsdepartementet

tilråder:

1. Tillatelse av 29. mai 1941 for Maudal Kraftanlegg til å foreta en midlertidig ytterligere regulering av Store Myrvatn i Maudalsvassdraget, Rogaland fylke, stadfestes overensstemmende med restitusjonslovens § 4 på uforandrede vilkår.

2. I medhold av lov om midlertidig vassdragsreguleringer av 19. juli 1946 nr. 12 forlenges ovennevnte tillatelse av 29. mai 1941 til lågvassperiodens slutt 1947. For forlengelsen skal gjelde det samme manøvreringsreglement og de samme betingelser som er oppstillet for den opprinnelige tillatelse, dog med den endring i betingelsenes post 2 at avgift til stat og kommuner blir å beregne etter en sats av kr. 0,50 pr. nat.-HK. til hver.

3. Det tillates i medhold av vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917 Maudal Kraftanlegg å foreta en ytterligere varig regulering av Myrtjønn og Store Myrvatn i Maudalsvassdraget, på de betingelser som er tatt inn i Handelsdepartementets tilråding av 31. januar 1947.

4. Det fastsettes manøvreringsreglement for den ytterligere varige regulering av Myrtjønn og Store Myrvatn overensstemmende med det utkast som er tatt inn i Handelsdepartementets ovennevnte tilråding, som gjeldende inntil videre.

5. For de under 2 og 3 nevnte tiltak tillates det Maudal Kraftanlegg å kreve avstått nødvendig grunn m. m. før erstatning er fastsatt og uten frist etter skjønnslovens § 55. Tilsvarende gjelder for skade og ulempe som reguleringen kan føre med seg, jfr. lover av 19. juli 1946, nr. 12 og 18, § 2.

6. Porsgrunds Elektrometallurgiske Aktieselskap.

(Stadfesting av tillatelse til å leie inntil 15 000 kW. fra Skiensfjordens komm. Kraftselskap.)

Kgl. resol. av 28. februar 1947.

Porsgrunds Elektrometallurgiske A/S fikk 26. januar 1942 tillatelse til å leie inntil 15 000 kW. fra Skiensfjordens komm. kraftselskap.

Fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har departementet mottatt følgende brev av 3. desember 1946 om stadfesting av tillatelsen:

«Ovennevnte selskap har i brev av 6. august 1946 søkt om stadfesting av konsesjon av 26. januar 1942 på leie av inntil 15 000 kW. fra Skiensfjordens komm. Kraftselskap.

Søknaden er sålydende:

«I henhold til l.nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV har vårt firma under 26. januar 1942 (jnr. 464-42 H) erholdt Arbeidsdepartementets tillatelse til å leie inntil 15 000 kW. elektrisk energi fra Skiensfjordens kommunale Kraftselskap, Porsgrunn, på de i nevnte skriv fastsatte vilkår.

Da vi fremdeles er leiere av den nevnte kraftmengde søker vi herved, i henhold til prov. anordning av 17. august 1945 § 4, om at den nevnte konsesjon må bli stadfestet.»

Skiensfjordens komm. Kraftselskap har 21. september 1946 uttalt at det fra kraftselskapets side ikke er noen merknad å gjøre til konsesjonen eller de oppsatte betingelser.

Porsgrunn bystyre har i møte 22. oktober 1946 enstemmig anbefalt konsesjonen stadfestet.

Fylkesmannen i Telemark har i påtegning hertil av 29. oktober 1946 under henvisning til bystyrets vedtak tilrådet stadfesting av konsesjonen.

Hovedstyret skal bemerke:

Porsgrunds Elektrometallurgiske A/S fikk ved kgl. resolusjon av 23. oktober 1914 konsesjon på leie av inntil 10 000 HK. fra Skiensfjordens komm. Kraftselskap. Tillatelsen ble gitt for et tidsrom av 25 år. Den kraftleiekontrakt som lå til grunn for konsesjonen gjaldt til 1. juli 1942, men ble avløst av en ny kraftleiekontrakt som ble inngått 24. august 1936, og som er lagt til grunn for konsesjonen av 26. januar 1942. Man henviser for øvrig til Hovedstyrets brev til departementet av 21. januar 1942. Konsesjonen ble meddelt for tidsrommet inntil 1. juli 1954 og det ble betinget en årlig avgift til staten av kr. 1 pr. kW. av den kraft som gjennomsnittlig benyttes. Vil-kårene var for øvrig de vanlige.

Hovedstyret har ikke noe å bemerke til kraftleieforholdet i realiteten eller til de oppstilte betingelser, og vil rå til at konsesjonen stadfestes med de redaksjonelle endringer i vilkårene som nødvendiggjøres ved at tillatelsen er gitt i okkupasjonstiden.

Behandlet i hovedstyremøte den 30. november 1946.»

Departementet vil etter det foreliggende rå til at tillatelsen blir stadfestet med følgende redaksjonelle endringer i konsesjons-

betingelsene: ordet «Arbeidsdepartementet» i post 3, 1. ledd i. f. og i post 8, 1. ledd, endres til «Kongen», og «Arbeidsdepartementet» endres, hvor det ellers forekommer, til «vedkommende departement».

Handelsdepartementet

tilråder:

Tillatelse av 26. januar 1942 for Porsgrunds Elektrometallurgiske Aktieselskap til å leie inntil 15 000 kW. fra Skiensfjordens komm. Kraftselskap stadfestes overensstemmende med § 4 i restitusjonsloven av 15. november 1946 med de endringer i konsesjonsvilkårene som er anført i Handelsdepartementets tilråding av 28. februar 1947.

7. A/S Songe Træsliperi.

(Stadfesting av tillatelse av 15. mai 1941 til å leie inntil 1 100 kW. fra Aust-Agder Kraftverk.)

Kgl. resol. av 28. februar 1947.

A/S Songe Træsliperi fikk 15. mai 1941 tillatelse til å leie inntil 1 100 kW. fra Aust-Agder Kraftverk.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i følgende brev av 3. desember 1946 anbefalt at tillatelsen blir stadfestet.

«A/S Songe Træsliperi har i brev av 26. november 1945 søkt om stadfesting av sin konsesjon av 15. mai 1941 på leie av inntil 1 100 kW. fra Aust-Agder Kraftverk.

Søknaden er sålydende:

«Under henvisning til Generaldirektørens skrivelse av 23. ds. tillater vi oss herved å søke om stadfestelse på vår konsesjon av 15. mai 1941 på leie av inntil 1 100 kW. fra Aust-Agder Kraftverk, utstedt av Arbeidsdepartementet, nr. 1234-1941-H.»

Holt herredsstyre har i møte 23. februar 1946 enstemmig anbefalt konsesjonen stadfestet.

Fylkesmannen i Aust-Agder har i påtegning hertil av 2. mars 1946 anbefalt stadfesting.

Hovedstyret skal bemerke:

Konsesjonen av 15. mai 1941 gjaldt en utvidelse av et allerede bestående leieforhold. Den ble ved Hovedstyrets brev av 3. mai 1941 anbefalt meddelt i det vesentlige på samme vilkår som gjaldt for selskapets tidligere konsesjon av 24. oktober 1924.

Konsesjonen ble meddelt i samsvar med Hovedstyrets forslag. Den er tidsbegrenset til

1. januar 1950. Av den kraftmengde hvorav det betales leie skal det erlegges en årlig avgift til statskassen av kr. 1 pr. kW. For øvrig er konsesjonen meddelt på vanlige vilkår.

Hovedstyret har ikke noe å bemerke til kraftleieforholdet i realiteten og heller ikke til de vilkår som er oppstilt i konsesjonen. Man vil derfor rå til at kraftleiekonsesjonen av 15. mai 1941 blir stadfestet med den endring at ordet «Arbeidsdepartementet» i vilkårenes post 3, i slutten av 1ste ledd, og i post 8, 1ste ledd, endres til «Kongen» og for øvrig, hvor det forekommer, endres til «vedkommende departement».

Behandlet i hovedstyremøte den 30. november 1946.»

Departementet vil etter det foreliggende rå til at tillatelsen blir stadfestet, idet ordet «Arbeidsdepartementet» i vilkårenes post 3, 1ste ledd i. f. og i post 8, 1ste ledd, anbefales endret til «Kongen» og for øvrig, hvor det forekommer i vilkårene, blir endret til «vedkommende departement».

Handelsdepartementet

tilråder:

Tillatelse av 15. mai 1941 for A/S Songe Træsliperi til å leie inntil 1 100 kW. fra Aust-Agder Kraftverk stadfestes overensstemmende med § 4 i restitusjonsloven av 15. november 1946 med de endringer i konsesjonsvilkårene som er anført i Handelsdepartementets tilråding av 28. februar 1947.

8. A/S Fiskaa Verk.

(Stadfesting av tillatelse av 10. desember 1940 til å leie inntil 4 700 kW. spillkraft fra Kristiansand EV.)

Kgl. resol. av 28. februar 1947.

A/S Fiskaa Verk fikk 10. desember 1940 tillatelse til å leie inntil 4 700 kW. spillkraft fra Kristiansand EV.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 3. desember 1946 avgitt følgende uttalelse angående en søknad fra selskapet om stadfesting av tillatelsen:

«Med Arbeidsdepartementets, Vassdragsavdelingens, påtegning av 8. februar 1946 mottok man til uttalelse en søknad av 2. s. m. om stadfesting av selskapets kraftleiekonsesjon av 10. desember 1940.

Søknaden er sålydende:

«Ved departementets brev av 10. desember 1940 fikk vi konsesjon på leie av inntil 4 700

kW spillkraft fra Kristiansands Elektrisitetsverk. Under henvisning til § 4 i restitusjonsanordningen av 17. august 1945 tillater vi oss herved å søke om stadfestelse av denne konsesjon. Vi legger ved bekreftet avskrift av erklæring datert 18. januar 1946 fra høyesterettsadvokatene Carl Lundh og Jens P. Heyerdahl som viser at vår direktør og våre styremedlemmer har vist en fast nasjonal holdning under okkupasjonen.»

Oddernes herredsstyre har i møte 26. februar 1946 gjort vedtak om å anbefale at konsesjonen blir stadfestet.

Fylkesmannen i Vest-Agder har i påtegning hertil av 4. mars 1946 uttalt at det heller ikke fra fylkets side vites noe å bemerke ved at konsesjonen stadfestes.

Hovedstyret skal bemerke:

Som det fremgår av Hovedstyrets brev til Arbeidsdepartementet av 23. november 1940 har Hovedstyret næret visse betenkeligheter ved at en bedrift som Fiskaa Verk baserer seg på spillkraft i den grad som nå er tilfelle. Hovedstyret fant allikevel å kunne rå til at det ble meddelt konsesjon, da det var vanskelig å skaffe tilstrekkelig primakraft. Konsesjonen ble foreslått tidsbegrenset til 29. oktober 1949. Det ble videre foreslått betinget en avgift til

kommuner av kr. 0,50 pr. kW $\left(= \frac{\text{kWh}}{8760} \right)$ og

til statskassen av kr. 0,50 pr. kW. $\left(= \frac{\text{kWh}}{8760} \right)$ av

den i årets løp gjennomsnittlige benyttede kraft. For øvrig ble konsesjonen anbefalt meddelt på vanlige vilkår.

Den 10. desember 1940 ble konsesjonen gitt overensstemmende med Hovedstyrets forslag på leie av inntil 4 700 kW fra Kristiansand EV.

Hovedstyret antar at kraftleien bør tillates opprettholdt også for resten av konsesjonstiden og har ikke noe å bemerke til de vilkår som er oppstillet i konsesjonen. Man vil derfor tilrå at kraftleiekonsesjonen av 10. desember 1940 stadfestes med følgende endringer: Ordene «sådan tillatelse» i vilkårenes post 3, 1ste ledd, endres til «tillatelse av Kongen», ordet «departementet» i post 9, 1ste ledd, endres til «Kongen» og ordet «Arbeidsdepartementet» endres, hvor det forekommer, til «vedkommende departement».

Behandlet i hovedstyremøte den 30. november 1946.»

Departementet vil med hovedstyret rå til at tillatelsen av 10. desember 1940 blir opprettholdt for resten av konsesjonstiden, som løper ut 29. oktober 1949.

I konsesjonsbetingelsene anbefales ordene «sådan tillatelse» i post 3, 1ste ledd, og ordet «departementet» i post 9, 1ste ledd, endret til «Kongen», og ordet «Arbeidsdepartementet»,

hvor det forekommer, endret til «vedkommende departement». For øvrig anbefales vilkårene opprettholdt uforandret.

Handelsdepartementet

tilråder:

Tillatelse av 10. desember 1940 for A/S Fiskaa Verk til å leie inntil 4 700 kW. spillkraft fra Kristiansand EV stadfestes overensstemmende med § 4 i restitusjonsloven av 15. november 1946 med de endringer i konsesjonsbetingelsene som er anført i Handelsdepartementets tilråding av 28. februar 1947.

9. A/S Arendal Smelteverk.

(Tillatelse til å leie ytterligere inntil 16 600 el. HK. fra A/S Arendals Fossekompagni.)

Kgl. resol. av 28. februar 1947.

Med brev av 14. februar 1947 fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har departementet mottatt en søknad fra A/S Arendal Smelteverk, datert 8. mai 1946, om tillatelse til ytterligere kraftleie fra A/S Arendals Fossekompagni.

Hovedstyrets brev er sålydende:

«I brev av 8. mai 1946 til Hovedstyret har A/S Arendal Smelteverk søkt om konsesjon på ytterligere leie av kraft fra A/S Arendals Fossekompagni.

Søknaden er sålydende:

«Etter vårt selskaps leiekonsesjon av 7. juli 1913 med endringer av 9. juli 1928, se skrivelse fra det Kgl. Departement for Handel, Fiskeri, Sjøfart og Industri til Herr Direktør C. W. Eger, J.nr. 2280, har vi rett til å leie og benytte inntil 9 000 el. HK. Ifølge kontrakt med A/S Arendals Fossekompagni datert den 22. mars 1946, hvorav signert kopi vedlegges, har vi leiet 9 600 HK. fast og 4 000 HK. spillkraft likesom vi har opsjon på videre kraft etterhvert som Fossekompagniets kraftanlegg ombygges.

Vår overingeniør Bull er i disse dager avreist til Amerika for å søke å vekke interesse for en utvidelse av våre ovnshus hvilket skulle muliggjøre full utnyttelse av våre elektriske installasjoner. Vi regner med å kunne gjøre en sådan utvidelse av ovnshusene i løpet av 1947 og vil da kunne anvende 16 600 el. HK. Vi har henvendt oss til A/S Arendals Fossekompagni og forespurt om det består mulighet for ytterligere leveringer av elektrisk kraft. I skrivelse av 6. mai d. å. som vedlegges i original, meddeler Fossekompagniet at sådan mulighet er til stede.

Vi tillater oss herved å andra om konsesjon til i Eydehavn å leie inntil 16 600 el. HK. til utvidelse av vår produksjon av siliciumkarbid, eventuelt til bruk for fremstilling av andre slipestoffer. I forbindelse med vår ansøkningskrav tør vi dog gjøre oppmerksom på at selskapet

ikke kan påta seg noen ytterligere byrder eller noen økede avgifter utover dem som er stipulert i vår nå gjeldende konsesjon.»

I brev hertil av 3. januar 1947 har selskapet gitt følgende ytterligere opplysninger:

«Arendal Smelteverk har for tiden konsesjon på å anvende 9 000 el. HK. — se skrivelse av 30. juni 1938 fra Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen, J.nr. 1832. Vi har søkt om konsesjon til å anvende 16 600 HK, idet vi ifølge kraftkontrakt med Arendals Fossekompani, datert den 22. mars 1946 har leid 9 600 el. HK. primær kraft og 4 000 el. HK. spillkraft. Dessuten har vi ifølge samme kontrakt fortrinsrett til all kraft som måtte bli ledig ved ombygginger, utvidelser eller ved at andre abonnenter faller fra.

Da Smelteverket for tiden har følgende elektriske installasjoner: 3 stk. 4 000 K. V. A. driftstransformatorer og 3 stk. 500 K. V. A. lystransformatorer og i bestilling en lystransformator på 1 200 K. V. A., vil det ses at Smelteverket for fullt ut å kunne nyttiggjøre seg sitt tekniske utstyr, trenger leiekonsesjon på minst 16 600 el. HK. Når man er blitt stående ved dette tall så skyldes det at 16 600 HK. gir et gunstig driftsalternativ.»

Saken har vært forelagt for distriktet til uttalelse.

Stokken herredsstyre har i møte den 3. juli 1946 gjort følgende vedtak:

- «1. Stokken herredsstyre anbefaler at den søkte tillatelse blir gitt.
2. Stokken herredsstyre mener at Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen og departementet, før konsesjonen blir gitt, må ta opp spørsmålet om å sette slike betingelser for konsesjonen at arbeiderne ved A/S Arendal Smelteverk får den sikkerhet helsemessig som det er mulig å gi ved en slik bedrift, og likeledes at de arbeidere som måtte bli syke av bedriftssykdom, blir sikret for seg og sin familie et rimelig økonomisk utkomme ut over det Rikstrygdeverket gir, slik som det nå frivillig praktiseres av denne bedrift.»

Fylkesmannen i Aust-Agder uttaler i brev hertil av 11. juli 1946:

«Jeg slutter meg til herredstyrets uttalelse. Bakgrunnen for pkt. 2 i vedtaket er at det har vært en rekke kjedelige og alvorlige tilfeller av bedriftssykdom (silikose) ved denne bedrift. Selv om forholdene skal ha bedret seg noe i den senere tid, er det all grunn til å skaffe den størst mulige sikkerhet for de som arbeider ved bedriften.»

Stokken herredsstyres vedtak er forelagt for selskapet til uttalelse og dette har i brev av 26. september 1946 til Hovedstyret bemerket følgende:

«De tilfeller av silikose som er inntruffet ved Arendal Smelteverk, kan for den alt overveiende dels vedkommende føres tilbake til tiden før 1928, da vi foretok en rekke forbedringer med sikte på å redusere støvplagen i våre knuseverk. Ulykkeligvis er silikose en sykdom som ikke lar seg konstatere før en rekke år etter at man er angrepet, som regel hengår det minst 10 år. Dette har ledet til at

vi ved vårt selskap tidligere ikke har vært tilstrekkelig oppmerksom på faren, og heller ikke var kjennskapet til sykdommen før 1930 så utbredt som den er i dag. I 1938 foretok vi en undersøkelse av de folk som vi mente var mest eksponert, men legene kunne den gang ikke konstatere sykdommen skjønt den sikkert var til stede. Under krigen oppsto det en del mistenkelige tilfeller, og en ny undersøkelse ble foretatt, og denne gang viste det seg at vi hadde en rekke tilfeller. Det ble da straks besluttet å foreta en fullstendig ombygging av våre avsugningsanlegg, og dette er nå gjennomført. Det er også foretatt vesentlige utvidelser av vårt ovnshusanlegg for å gi anledning til en annen og mere hygienisk metode for behandling av ovnmassene.

I de tilfeller hvor vi har måttet la folk slutte på grunn av silikose har vi bevilget — i tillegg til hva Rikstrygdeverket yter — et bidrag på kr. 1 000 for ugifte og kr. 1 500 for gifte samt kr. 300 for hvert barn under 18 år, for herigjennom å lette de økonomiske vilkår for dem som i vår tjeneste er blitt rammet av denne sykdom. Vi har videre adoptert den regel ikke å ansette folk hvis helse er sådan at den gir oss grunn til å frykte at de vil være eksponert for sykdommen. Hvert tredje år tas der røntgenbilder av de arbeidere som er, eller har vært utsatt for sykdommen. Der ansettes om kort tid en bedriftslege ved Verket med den særskilte oppgave å overvåke, at de forholdsregler som vi med legens anbefaling har tatt, blir nøye gjennomført.

I betraktning av at de oven anførte forholdsregler er tatt i samråd med Fabrikktilsynet — under hvem kontrollen med de hygieniske forhold jo hører — vil vi henstille at man ikke søker å innarbeide regler herom i våre konsesjonsbetingelser.»

Deretter er saken forelagt for Sjefinspektoratet for Arbeidstilsynet til uttalelse. Dette har i påtegning av 26. november 1946 til Hovedstyret meddelt følgende:

«Silikosesituasjonen ved A/S Arendal Smelteverk har vært kontrollert av Statens arbeidstilsyn siden en i krigens begynnelse fikk melding om det første kjente tilfelle av silikose ved bedriften. Det er senere 2 ganger foretatt en undersøkelse av hele arbeidsstokken, siste gang for ca. 1 år siden.

Selv om det på grunnlag av denne korte observasjonstid er for tidlig å uttale seg bestemt om utviklingen av silikoserisikoen ved bedriften, tyder undersøkelsesresultatene på at risikoen er betydelig redusert siden 1928 og må antas å bli ytterligere redusert ved de støvbekjempelsestiltak som er iverksatt, resp. planlagt iverksatt.

Foruten at bedriften står under tilsynets tekniske kontroll, står dens arbeidere også under en regelmessig legek kontroll, bl. a. med røntgenundersøkelse hvert 3dje år. Nyansatte arbeidere skal undersøkes før tilsetting, slik at særlig disponerte ikke utsettes for silikosefarlig støv.

En må derfor ha lov til å anta at silikoserisikoen for arbeidere som i dag begynner i A/S Arendal Smelteverk, vil være liten. En må på den annen side være forberedt på at en i årene fremover vil kunne få en del tilfeller med utvikling og videreutvikling av silikose hos arbeidere hvor sykdomsgrunnlaget er lagt i årene før støvbekjempelsen ble systematisk

gjennomført. Sykdommens lange utviklingstid er grunnen til dette.

Da forholdene med hensyn til bekjempelsen av silikosefaren ved bedriften således er regulert gjennom arbeidervernloven av 19. juni 1936 resp. Arbeidstilsynets tiltak, mener sjefsinspektoratet at en gjentakelse av disse påbud i konsesjonsvilkårene må anses for overflødig.

Hva angår den økonomiske omsorg fra bedriftens side for de arbeidere som ved sitt arbeid i bedriften er blitt arbeidsudyktige, resp. har fått sin arbeidsdyktighet nedsatt, har bedriften opplyst at den av seg selv har ydet slike arbeidere støtte utenom det som Rikstrykdeverket yter. Dette spørsmål mener en helst bør ordnes ved avtale mellom bedriften og arbeiderne, resp. disses organisasjon. Sjefsinspektoratet finner ikke å kunne uttale seg om dette spørsmål.»

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 7. juli 1913 ble det meddelt A/S Arendal Smelteverk tillatelse til å leie 3 000 el. HK. fra A/S Arendals Fossekompagni samt til innen utgangen av 1915 å avslutte leie av ytterligere inntil 6 000 el. HK. fra samme selskap. Denne rett til å øke det leiede kvantum til 9 000 HK. har selskapet benyttet seg av ifølge brev av 4. juli 1928. Konsesjonen av 7. juli 1913 som gjelder inntil 1. april 1973, er meddelt på betingelse av en årlig avgift til Staten av den kraft som benyttes over 500 HK. etter følgende satser:

I de første 5 år kr. 0,25 pr. HK., i de neste 10 år kr. 0,55 pr. HK. og i resten av konsesjonstiden kr. 1 pr. HK. For øvrig er tillatelsen gitt på vanlige vilkår.

Ved kgl. resolusjon av 5. juli 1928 er det deretter gitt The Molltone Corporation, Pittsburgh, Pa., U. S. A. tillatelse til å erverve aksjemajoriteten i A/S Arendal Smelteverk på de betingelser som er fastsatt i konsesjonen av 7. juli 1913 med visse endringer i § 4 om norske funksjonærer og arbeidere, i § 9 om fattigfond og i § 10 om husrom og boliger for arbeidere og funksjonærer samt med tilføyelse av et nytt vilkår (punkt II) om at alle rettsvister som måtte oppstå skal avgjøres av norske domstoler og etter norsk rett.

Hovedstyret vil rå til at den søkte konsesjon meddeles og gjøres gjeldende inntil 1. april 1973. Hovedstyret vil videre rå til at det som før betinges en årlig avgift til Staten av kr. 1 pr. HK. av den kraft som benyttes, men etter fradrag av den kraft som brukes til erstatning for kull eller brenselolje. For øvrig foreslås tillatelsen meddelt på de vilkår som gjelder for selskapets konsesjon av 7. juli 1913 med de endringer i denne som er fastsatt ved kgl. resolusjon av 5. juli 1928.

Med hensyn til de av Stokken herredsstyre under pkt. 2 foreslåtte betingelser bemerkes at spørsmålet om å skaffe arbeiderne størst mulig helsemessig sikkerhet, ifølge uttalelsen

fra Sjefsinspektoratet for Arbeidstilsynet, er ordnet ved Arbeidervernloven og Arbeidstilsynets tiltak.

Hva angår spørsmålet om å sikre de arbeidere som blir syke av en bedriftssykdom et rimelig økonomisk utkomme bemerkes at det formentlig vil være formell adgang til å oppstille en betingelse herom i henhold til ervervslovens § 23 pkt. 8.

Det synes imidlertid ikke naturlig å ta den med i en tillatelse til å leie elektrisk kraft. Bedriftssykdommer er ingen enestående foreteelse ved dette anlegg og det synes da å ligge nærmere å ordne dette spørsmål ved fellesregler for hele landet, om nødvendig ved en lovbestemmelse.

Hovedstyret finner derfor ikke å kunne tilrå de av Stokken herredsstyre foreslåtte betingelser inntatt i konsesjonen.

Behandlet i hovedstyremøte den 14. februar 1947.»

Departementet skal bemerke at A/S Arendal Smelteverk i henhold til konsesjon av 7. juli 1913 for tiden leier 9 000 el. HK. fra Arendals Fossekompagni. Konsesjonen gjelder til 1. april 1973 og er bl. a. meddelt på betingelse av at selskapet betaler en avgift til staten av kr. 0,25 i de første 5 år, kr. 0,55 i de neste 10 år og kr. 1 pr. HK. i resten av konsesjonstiden. Ved kgl. resolusjon av 5. juli 1928 har The Melltone Corporation, Pittsburgh, Pa. U. S. A. fått tillatelse til å erverve aksjemajoriteten i A/S Arendal Smelteverk. Ved denne konsesjon ble det gjort visse endringer i de tidligere fastsatte betingelser. En legger ved bind II av «Meddelte Vassdragskonsesjoner» hvor tillatelsen av 1913 er tatt inn på side 98 fig. og bind XV, hvor tillatelsen av 1928 finnes på side 51 fig. Videre vedlegges avskrift av den omhandlede kraftleiekontrakt av 22 mars 1946.

En vil med hovedstyret rå til at det meddeles konsesjon på den ytterligere kraftleie slik at maksimalbelastningen blir i alt inntil 16 600 el. HK. og at tillatelsen meddeles på de av hovedstyret foreslåtte betingelser, således at konsesjonen gjøres gjeldende til 1. april 1973, at det betinges en avgift til staten av kr. 1 pr. HK. av den kraft som benyttes, med fradrag av den kraft som brukes til erstatning for kull eller brenselolje, og at det for tillatelsen for øvrig skal gjelde de betingelser som er oppstilt for konsesjonen av 7. juli 1913 med endringer av 5. juli 1928. Det forutsettes imidlertid at departementet anerkjennes som rett saksøker hvis det av almene hensyn finner grunn til å gripe inn overfor overtredelser av naboloven i forbindelse med vilkårenes post 3, og at bestemmelsene i post 5 om fortrinnsrett for norske

varer skal praktiseres overensstemmende med Stortingets vedtak av 4. juli 1927.

I henhold til uttalelsen fra Sjefsinspektoratet for Arbeidstilsynet skulle det ikke være påkrevet å ta inn i konsesjonen noe vilkår om helsemessig sikkerhet for arbeiderne ved Smelteverket. Departementet finner med hovedstyret heller ikke å kunne anbefale at konsesjonen blir tilknyttet noe vilkår om økonomisk sikring for arbeidere som blir angrepet av en bedriftssykdom. En antar at dette spørsmål i tilfelle bør søkes ordnet ved lovbestemmelser, som får gyldighet for hele landet.

Handelsdepartementet

tilråder:

1. Det tillates i medhold av kap. IV i lov nr. 16 av 14. desember 1917 A/S Arendal Smelteverk å leie i alt inntil 16 600 el. HK. fra A/S Arendals Fossekompagni for tidsrommet inntil 1. april 1973.
2. Av den kraft som benyttes — men med fradrag av kraft som brukes til erstatning for kull eller brenselolje — betales en årlig avgift til statskassen av kr. 1 pr. HK. Tillatelsen meddeles for øvrig på de vilkår som gjelder for A/S Arendal Smelteverks kraftleiekonsesjon av 7. juli 1913 med de endringer som er fastsatt ved kgl. resolusjon av 5. juli 1928.

10. Moksa Kraftanlegg.

(Stadfesting av tillatelse av 25. februar 1943 til å regulere sjøene Djupen, Goppolen, Våssjøen og Grunnesvatn i Moksavassdraget, Oppland fylke, samt om tillatelse til å foreta en tilleggsregulering av Djupen.)

Kgl. resol. av 7. mars 1947.

Moksa kraftanlegg fikk 25. februar 1943 tillatelse til å regulere sjøene Djupen, Goppolen, Våssjøen og Grunnesvatn i Moksavassdraget, Oppland fylke, på nærmere angitte vilkår. En legger ved et avtrykk av «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1943, hvor tillatelsen er inntatt på side 24 fig.

Moksa kraftanlegg har i brev av 30 oktober 1945 søkt om stadfesting av tillatelsen.

Moksa kraftanlegg har videre den 3 mai 1946 søkt om tillatelse til en tilleggsregulering av Djupen.

Fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har departementet mottatt en uttalelse om saken, dat. 6. februar 1947.

Hovedstyrets uttalelse er sålydende:

«Ved bestemmelse av 25. februar 1943 fikk

Moksa kraftanlegg tillatelse i medhold av reguleringsloven av 1917 til å regulere sjøene Djupen, Goppolen, Våssjøen og Grunnesvatn i Moksavassdraget i samsvar med søknad av 21. juli 1942 og dermed fremlagt plan.

Angående sakens behandling og vilkårene henvises til Meddelte vassdragskonsesjoner 1943 side 24—29. Man nevner at avgiften til stat og kommune er etter minimumssatsene (kr. 0,10 og kr. 0,10).

Ved brev av 30. oktober 1945 har Moksa kraftanlegg søkt om stadfesting av reguleringsstillatelsen av 1943.

Senere, 3. mai 1946, har Moksa kraftanlegg søkt om tillatelse til å øke reguleringen av Djupen slik at det i tillegg til den eldre regulering (oppdemning) på 0,90 m får en senking på 0,70 m og en ytterligere oppdemning på 1,40 m hvorved altså regulerings høyden i magasinet blir 3,0 m. Det regnes med at magasinet i så fall blir 1,8 mill. m³, hvorav 1,3 mill. m³ skyldes tilleggsreguleringen. Dette tilleggsmagasin gir, fremholdes det, 650 000 kWh i den nå utnyttede fallhøyde (276 m brutto) og en kraftøkning på 260 nat.-HK.

Den nye dam tenkes bygd som jordfylling like nedenfor den gamle dam og med fast flomløp. Senkingen skjer ved kanal. Omkostningsoverslaget lyder på kr. 30 000.

Djupen som ligger i Øyer statsalmenning opplyses å være et vanlig bra ørrettvatn. Fiskens gang antas ikke å bli hindret, idet det er forutsatt fiskerienne. Hele sydøstre side av sjøen er uproduktiv myr som ikke kan antas å bli skadet. Den nordvestre side er vesentlig tørt land, hvor anslagsvis ca. 10 da. slåtteland tilhørende gårdene Mo og Holmen vil bli satt under vann. Et par båtnaust må antagelig flyttes. Skadene og ulempene må således, fremholdes det, regnes å være svært små.

Det innsendte forslag til manøvreringsreglement forutsetter følgende reguleringsgrenser i Djupen og de øvrige reguleringsmagasiner:

Magasin	Øvre reg.grense kote	Nedre reg.grense kote	Reg. høyde
Djupen	916,85	913,85	3,00 m
Grunnesvatn ...	861,00	860,00	1,00 m
Goppolen	985,50	983,30	2,20 m
Våssjøen	868,00	865,00	3,00 m

Stadfestingsspørsmålet er kunngjort i Norsk Lysingsblad 13. og 16. november 1945 og spørsmålet om tilleggsreguleringen i Djupen 12. og 18. juni 1946. Det er innhentet uttalelser fra distriktet, Fiskeriinspektøren og Skogdirektøren.

Øyer herredsstyres vedtak av 22. november 1945 går ut på at stadfesting bør gis og fylkesmannen sluttet seg 28. november 1945 hertil.

Fiskeriinspektøren anbefaler likeledes — i brev av 3. april 1946 — stadfesting, idet han dog henstiller at det ved eventuelt skjønn sørges for oppnevning av minst en fiskerikyndig skjønnsmann. Han opplyser at de eldre trapper på Landbruksdepartementets vegne var godkjent av de tidligere inspektører (Landmark og Aagaard). Nye bestemmelser om ombygging og vedlikehold vil bli utferdiget etter at han har fått anledning til å befare vassdraget.

Angående tilleggsreguleringen i Djupen har Øyer herredstyre 12. juni 1946 fattet følgende enstemmige vedtak:

«Øyer heradstyre vil tilråde omsøkte regulering på det beste.»

Fylkesmannen har 24. juli 1946 sluttet seg til herredsstyrets vedtak.

Fiskeriinspektøren fremholder i en uttalelse av 15. juni 1946 at den utvidede regulering i Djupen utvilsomt vil gripe sterkere inn i fiskebestandens forhold enn den gamle regulering. Han antar derfor at det bør pålegges utslipning av 3 000 ørret yngel årlig i Djupen med tilløp fra den tid reguleringen trer i kraft. Han forutsetter under henvisning til søknaden at det blir bygd fiskerenne, men denne bør ved den utvidede regulering bygges som regulær fisketrapp. Han henviser ellers til uttalelsen av 3. april 1946.

Landbruksdepartementets skogkontor har 4. januar 1947 sendt uttalelser fra Øyer Almenningsstyre, Øyer fjellstyre og brukseier Karl A. Nysted og referert uttalelser fra skogforvalteren og skoginspektøren.

Øyer almenningsstyre fremholder 2. november 1946 at brukseier Nysteds oppdemningsrett bør overdras til Moksa kraftanlegg. Det som settes under vann ved den nye regulering av Djupen er vesentlig sur, uproduktiv myr.

Øyer fjellstyre fremholder 2. juli 1946 at skaden ved oppdemningen av Djupen blir så minimal at man kan se bort fra avgift for dette. Styret går ut fra at fiskerennen i oppdemmede vatn med så små nedslagsfelt ikke kan bygges tilfredsstillende og anbefaler at det fastsettes en årlig avgift på f. eks. kr. 100 til settefiskdammer.

Det fremgår også av brukseier Nysteds uttalelse av 20. november 1946 at leieforholdet mellom ham og almenningen ikke er oppsagt. Han kan ikke gjøre noe fra eller til med hensyn til oppsigelse, men må kunne forlange erstatning for de eldre dammer.

Skogforvalteren anfører 23. november 1946:

«Skulle det bli spørsmål om å segja upp Karl A. Nysteds feste av 13. januar 1921, bør vel Moksa kraftanlegg gjeva Nysted betaling for dei dammane han har bygt.

Skadebot til det offentlige bør fastsetjast ved vanleg skyn. Eigar av naust o. l. bør ha krav på skadebot.

Likeeins vil eg støtta framlegget på fjellstyret um at Moksa årleg legg ei avgift på kr. 100 til Øyer fjellstyre til drift av settefiskdammer.»

Skoginspektøren foreslår 11. desember 1946 Nysteds oppdemningsrett oppsagt og overført til Moksa kraftanlegg. Det offentlige kan etter festebrevet av 13. januar 1921 med 1 års varsel forlange de av Nysted og tidligere eiere oppførte demninger fjernet. Det får i tilfelle bli en sak mellom Nysted og kraftanlegget om noen erstatning skal erlegges. Erstatning til det offentlige som grunneier og til de bruksberettigede fastsettes ved skjønn.

Skogdirektøren mener at de erstatninger det her blir tale om, visstnok er nokså enkle (grunn, fiske, naust og delvis dambygg) og at de kanskje uten større vansker kunne bli ordnet minnelig. Han gjør dog ingen innvending mot skogfunksjonærenes erklæringer om at erstatninger fastsettes ved skjønn. Nysteds feste vil fra Skogdirektøren kunne bli sagt opp etter nærmere underretning fra Hovedstyret, det vil ellers formentlig falle bort i og med ekspropriasjonen.

Fiskeriinspektøren har, etter å ha vært forelagt de fra Skogdirektøren oversendte uttalelser, bl. a. fremholdt følgende i en tilleggsuttalelse av 10. januar 1947:

«Det lyktes meg ikke å finne høve til en befaring av Moksavassdraget i fjor, og jeg kjenner derfor ikke forholdene av selvsyn. Så vidt jeg forstår av de uttalelser som foreligger fra Øyer almenningsstyre, Øyer fjellstyre m. fl., spiller fisket i Djupen mindre rolle. Regulære fisketrapper er kostbare å bygge. De krever dertil meget vann, og fordelene vil formodentlig ikke stå i forhold til utgiftene. Jeg finner det derfor ikke riktig å opprettholde kravet om at fisketrapper skal bygges.

Da det er opplyst om at det er ørekyt i Djupen, er det liten hensikt i å utsette ørret yngel. Konsesjonæren bør pålegges å utsette settefisk eller bidrag til årlig drift av settefiskdammer som av Øyer fjellstyre foreslått. Jeg finner likevel det beløp fjellstyret foreslår, kr. 100 altfor lavt. Det vil med nåværende priser rekke til innkjøp av ca. 3 000 yngel eller ca. 500 settefisk. Men da settefisk er vanskelig å skaffe, må den antagelig oppdrettes på stedet. Jeg vil anta at 500 settefisk er et passende antall. Skal den oppdrettes på stedet (dvs. i Øyer) uten sammenheng med annet oppdrett, vil det minst koste kr. 200 pr. år inklusive frakt til Djupen. Jeg tør derfor foreslå at det tilpliktes Moksa kraftanlegg å erlegge en årlig avgift på kr. 200 til oppdrett av settefisk.»

Hovedstyret skal bemerke:

Den regulering som omfattes av tillatelsen av 1943, er ikke gjennomført i sin helhet ennå.

I Djupen er den eldre regulering (0,90 m) opprettholdt med den gamle dårlige dam, men ny dam er under oppførelse. I Grunnesvatn er den tillatte oppdemning (1,0 m) tilveiebrakt med en lett dam. Ved Goppolen er dammen istandgjort for den økte oppdemning (0,91 + 0,59), men senkingen (0,70 m) er visstnok ikke utført. I Våssjøen er den eldre regulering (oppdemning) opprettholdt, men det er ikke gjort noe vesentlig med den gamle dammen, den utvidede oppdemning er altså ikke gjennomført. Ingen av damanleggene er godkjent herfra ennå, heller ikke det ved Goppolen.

Sjøene Djupen, Goppolen og Våssjøen har, som det fremgår av saksbehandlingen i 1943, vært regulert tidligere etter festebrev fra Landbruksdepartementet til E. Klæva og C. Thorud siden 1904 og til Karl A. Nysted siden 1921. Festeforholdet med Nysted er etter det foreliggende ikke endret etter reguleringsstillatelsen av 1943 og står for så vidt fremdeles ved makt.

Forholdet til de bruksberettigede (setereiere m. v.) er, så vidt vites, iallfall for en vesentlig del ordnet ved skjønn eller overenskomst. I forbindelse med ekspropriaskjønn i 1917 angående avståelse av vassfall til Øyer kommune ble så vidt vites også fastsatt erstatning vedk. regulering i Djupen og Våssjøen for noen setereiere (Stalsberg, Mo, Holmen). Som en foreløpig ordning er for Våssjøens vedk. i 1925 inngått overenskomst (Stalsberg). Vedk. Grunnesvatn er i 1941 avholdt frivillig skjønn vedrørende skade for Bjerkestuen og i 1942 truffet avtale med Emil Nyborg.

Med brukseier Nysted er det altså ikke truffet noen nærmere ordning.

Hovedstyret går ut fra at kraftanlegget, i tilfelle tillatelsen av 1943 blir stadfestet og det får tillatelse til utvidet regulering av Djupen, ordner seg med Statsalmenningen (Landbruksdepartementet) og andre interesser som berøres ved minnelig overenskomst eller skjønn.

Skaden og ulempene ved disse reguleringer er ellers neppe særlig store. Man henviser herom til saksbehandlingen i 1943 og til uttalelsene nå fra almenings- og fjellstyrer.

På den annen side er kraftinnvinningen forholdsvis betydelig. Den ble for de reguleringer som omfattes av tillatelsen av 1943, herfra angitt til 3 200 nat.-HK. i det samlede utnyttbare fall i Moksa, hvorav ca. 1 800 nat.-HK. i Moksa kraftanleggs fall på 276 m.

Hovedstyret foreslår derfor reguleringsstillatelsen stadfestet og foreslår likeledes ufor-

andrede vilkår, hva angår realiteten, en del mindre formelle endringer bør formentlig nå gjøres, jfr. vedlagte utkast. Man foreslår altså også betingelsenes post 14 om ørretrapper bibeholdt. Det får da bli vedkommende departement (fiskeriinspektøren) som får avgjøre spørsmålet om ombygging eller nybygging av trapper.

Hva angår spørsmålet om utvidet regulering i Djupen, er å si at skadene i tilfelle formentlig blir minimale, jfr. uttalelsene fra almeningsstyret og fjellstyret. Omkostningene ved reguleringen blir vel derimot trolig større enn hva kraftanlegget regner med (30 000 kr.). En del av disse omkostninger må imidlertid debiteres den eldre regulering, da dammen for denne i alle fall må ombygges.

Tilleggsreguleringen vil antagelig gi en øking av vassføringen i Moksa på ca. 0,09 m³/sek. Dette gir en kraftøkning på ca. 330 nat.-HK. i det utbygde fall der. Hertil kommer da noen øking i Glomma og likeledes i de nyttbare, men ikke utbygde fall i Moksa og Lågen.

Hovedstyret antar derfor at betingelsene etter reguleringslovens § 8 er til stede for å gi reguleringsstillatelse og man foreslår den gitt.

Man foreslår samme betingelser som for reguleringen av 1943. Dog foreslås i samsvar med Fiskeriinspektørens uttalelse betinget at Moksa kraftanlegg tilpliktes å erlegge en årlig avgift til Øyer fjellstyre på kr. 200 til oppdrett av settefisk.

Man legger ved utkast til manøvreringsreglement, det gjelder alle de regulerte sjøer i Moksavassdraget.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 4. februar 1947.»

Departementet skal bemerke at sjøene Djupen, Goppolen og Våssjøen har vært regulert etter festebrev fra Landbruksdepartementet til brukseierne E. Klæva og G. Thorud siden 1904 og etter festebrev til brukseier Kåre A. Nysted siden 1921. Fra dette år har også Moksa kraftanlegg utnyttet reguleringen. Brukseier Nysted har betalt den årlige avgift for festeretten, mens kraftanlegget har besørget manøvreringen og vedlikeholdet av dammene. Tillatelsen av 25 februar 1943 gjelder disse tidligere reguleringer samt utvidet regulering av Goppolen og Våssjøen og oppdemning i Grunnesvatnet, som ikke var regulert før.

Kraftinnvinningen ved disse reguleringer utgjør ca. 3 200 nat.-HK. i det samlede utnyttbare fall i Moksa, hvorav ca. 1 800 nat.-HK. i Moksa kraftanleggs fall. Hertil kommer noen kraftøkning i fall i Lågen og Glomma.

Skaden og ulempen består vesentlig i neddemming av en del grunn, mest myr, skade for fisket, flytting av båtnaust m. v. De skadelidende er staten ved Landbruksdepartementet som grunneier og de brukberettigede. Som det vil sees, har det vært drøftet hvorvidt brukseier Nysteds festerett bør oppsies av Landbruksdepartementet og hans oppdemningsrett overdras til Moksa kraftanlegg. Departementet anser det unødvendig å ta noe standpunkt til dette spørsmål.

En vil med Hovedstivet rå til at tillatelsen av 25 februar 1943 blir stadfestet. Betingelsene foreslås opprettholdt med de redaksjonelle endringer som er vanlige ved stadfestinger, og idet det tilføyes betingelser angående sprengning i krigstilfelle og om naturfredning.

Konsesjonsavgiftene er satt til kr. 0.10 til staten og kr. 0.10 til kommuner årlig pr. innvunnen nat.-HK. Kraftavståelse er betinget med 5 pst. til staten og 10 pst. til kommuner, med rett for de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen til under visse betingelser å kreve ytterligere kraft etter 30 år. For øvrig er vilkårene de vanlige.

Det anbefales videre meddelt tillatelse til den utvidede regulering av Djupen. Kraftøkingen ved denne regulering er etter det opplyste ca. 330 nat.HK. i det utbygde fall i Moksa, samt noen øking i Glomma og i de nyttbare men ikke utbygde fall i Moksa og Lågen.

Skaden og ulempene ved denne tilleggsregulering antas å bli ubetydelige.

Departementet vil rå til at de betingelser som fastsettes ved stadfestingen av tillatelsen av 25. februar 1943 også blir gjort gjeldende for tilleggsreguleringen, med tillegg om plikt for konsesjonæren til å erlegge en årlig avgift til Øyer fjellstyre på kr. 200 til opprett av settefisk. For så vidt angår de private falleiere, antar departementet at konsesjonen på tilleggsreguleringen bør utløpe samtidig med konsesjonen på 25 februar 1943. En peker i denne forbindelse på at Moksa kraftanlegg eies av Øyer kommune.

En vil etter dette anbefale at konsesjonen av 25. februar 1943 blir stadfestet på følgende betingelser:

«1.

Reguleringskonsesjon gis for et tidsrom av 50 år regnet fra konsesjonens datum. Dersom vassfall tilhørende norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanlegget, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i ubegrenset tid.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsattes eller gjøres

til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Ved konsesjonstidens utløp tilfaller de private vassfallseiers andel i reguleringsanlegget m. v. staten uten vederlag.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35te år etter at konsesjonen er gitt skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanlegget m. v. som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10de år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus har en verdi, svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen, med fradrag for amortisasjon i 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,10 pr. nat.HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,10 pr. nat.HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassdragets lågvassføring som reguleringen antas å ville medføre, utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sånn måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreier etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgifter har samme pantessikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 20 skal, for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av departementet.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristene uten tillatelse meddelt av Kongen måtte oversittes, erlegger konsesjonshaveren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjenste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti — kroner for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer, for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 — ti — prosent overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte forskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske

varepris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra disse regler når særegne hensyn gjør det påkrevd. For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

9.

Arbeidere må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbu for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almenntilgitt øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som vedkommende departement bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og bruer, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veger og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av departementet å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved reguleringsanlegget ansatte arbeidere og deres familier.

14.

Konsesjonæren plikter å ombygge og vedlikeholde de nåværende ørrettrapper eller å bygge nye trapper ved dammene, alt etter Landbruksdepartementets nærmere bestemmelse.

15.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes, å forelegge departementet detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

16.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

17.

Vannslipningen skal fortrinnsvis skje etteh behovet for fallene i Moksavassdraget.

Nærmere bestemmelse om vannslipningen blir å innta i reglementet som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slipningen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt

for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

For så vidt vannet slippes i strid med reglementet, kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 1 000 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

18.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte høyeste oppdemningsgrenser og laveste tappningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

19.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag, som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

20.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgis til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse, kan de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen, uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning, med Kongens samtykke, etter hvert som kraft blir ledig, kreve avgitt fra de av vassdragets vassfall der tilhører norske kommuner, ytterligere kraft, så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi, er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommuner eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietakerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraften uttas.

Unnlater anleggets eier å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveringen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1.00 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko, så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

21.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier, som ikke er medeier i reguleringsanlegget tillatelse til å benytte driftsvann som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

22.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning, hvori dette kan skje uten urimelige

ulempes og utgifter, å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning. Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene — i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å dra omsorg for at de ferdige anlegg virker minst mulig skjæmmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

23.

Reguleringsanleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

24.

Alle heftelser som hviler på anlegget faller bort når og i den utstrekning det i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten eller innløses av denne.

25.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende regjeringsdepartement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

For konsesjonen på tilleggsregulering av Djupen anbefales fastsatt følgende betingelser:

1.

Konsesjonen meddeles på samme vilkår som fastsatt for stadfesting av tillatelse for Moks Kraftanlegg av 25 februar 1943 til å regulere sjøene Djupen, Goppolen, Våssjøen og Grunnesvatn i Moksavassdraget, således at konsesjonstiden og fristen for statens innløsningsrett (jfr. post 1 og post 2) regnes fra 25 februar 1943.

2.

Konsesjonsvilkårenes post 14 gis følgende tillegg:

«For oppdrett av settefisk plikter konsesjonæren å erlegge en årlig avgift på kr. 200 til Øyer fjellstyre.»

Hovedstyret har avgitt følgende forslag til manøvreringsreglement:

§ 1.

Reguleringsgrensene er:

Magasin	Øvre reg.- grense kote	Nedre reg.- grense kote	Reg.høyde m
Djupen	916,85	913,85	3,00
Grunnesvatn	861,00	860,00	1,00
Goppolen	985,50	983,30	2,20
Våssjøen	868,00	865,00	3,00

Reguleringshøydene betegnes ved faste og tydelige merker som det offentlige godkjenner.

§ 2.

Ved manøvreringen skal has for øye at vassdragets naturlige flomvassføring ikke økes og lågvassføringen ikke minkes til skade for andres rettigheter.

For øvrig skal vannslipningen fortrinnsvis skje etter behovet for fallene i Moksavassdraget.

§ 3.

En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen.

§ 4.

Det skal påses at flomløpene ikke hindres av is eller lignende og at dammene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen, avleste vannstander samt observeres og noteres, om det forlanges, regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes, om det forlanges, avskrift til Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen.

§ 5.

Viser det seg at slipningen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen, uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Departementet vil rå til at det fastsettes manøvreringsreglement overensstemmende med Hovedstyrets forslag. Reglementet gjelder både de reguleringer som omfattes av tillatelsen av 25 februar 1943 og tilleggsregu-

leringen av Djupen. Reglementet anbefaler gjort gjeldende inntil videre.

Departementet vil i tilfelle underrette konsesjonæren om at fiskeriinspektøren har henstillet at det ved eventuelt skjønn blir sørget for oppnevning av minst en fiskerikyndig mann.

Handelsdepartementet

tilråder:

1. Tillatelse av 25 februar 1943 for Moksakraftanlegg til å regulere sjøene Djupen, Goppolen, Våssjøen og Grunnesvatn i Moksavassdraget, Opland fylke, stadfestes overensstemmende med restitusjonsloven av 15 november 1946 § 4.

2. Det tillates i medhold av vassdragsreguleringsloven av 14 desember 1917 Moksakraftanlegg å foreta en tilleggsregulering av Djupen i det vesentlige overensstemmende med plan, fremlagt med søknad av 3 mai 1946.

3. De under pkt. 1 og pkt. 2 nevnte tillatelser meddeles på de i Handelsdepartementets tilråding av 7. mars 1947 inntatte betingelser.

4. Det fastsettes manøvreringsreglement for de under pkt. 1 og pkt. 2 nevnte reguleringer overensstemmende med det i Handelsdepartementets ovennevnte tilråding inntatte utkast, som gjeldende inntil videre.

11. Rena Kraftselskap A/S.

(Stadfesting av tillatelse av 21. februar 1941 til å erverve eiendommer i Åmot herred, Hedmark fylke.)

Kgl. resol. av 7. mars 1947.

Ved Arbeidsdepartementets skrivelse av 10. februar 1941 ble det i henhold til lov om ervervelse av vannfall m. v. av 14. desember 1917 meddelt Rena Kraftselskap A/S tillatelse til å erverve følgende eiendommer i Åmot herred, Hedmark fylke:

Gnr. 32	bnr. 8
» 32	» 9
» 41	» 100
» 41	» 101
» 41	» 102
» 44	» 6
» 44	» 17
» 45	» 17
» 45	» 23.

Eiendommene er i 1932 sammenføyet med gnr. 32 bnr. 7.

Konsesjonen ble meddelt på samme betingelser som er fastsatt for selskapets ervervs-konsesjon av 3. august 1917. Frister som etter betingelsene skal regnes fra konsesjonens da-

tum, skal etter tillatelsen av 10. februar 1941 regnes fra 3. august 1917.

Fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har departementet mottatt følgende brev av 6. februar 1947 angående spørsmålet om stadfesting av tillatelsen:

«Ved bestemmelse av Arbeidsdepartementet 10. februar 1941 fikk Rena Kraftselskap A/S konsesjon på erverv av følgende eiendommer i Åmot:

Gnr. 32	bnr. 8
» 32	» 9
» 41	» 100
» 41	» 101
» 41	» 102
» 44	» 6
» 44	» 17
» 45	» 17
» 45	» 23.

Disse eiendommer er i 1932 sammenføyd med gnr. 32 bnr. 7, som omfattes av den ervervs-konsesjon selskapet fikk 3. august 1917.

Konsesjonen av 10. februar 1941 ble gitt på samme vilkår som fastsatt for konsesjonen av 1917. Frister som etter vilkårene skal regnes fra konsesjonens datum blir å regne fra 3. august 1917.

Man henviser til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» 1941 side 14 og til Hovedstyrets uttalelse av 20. desember 1940 behandlet i møte 19. s. m.

Med brev av 8. januar 1947 har h.r.advokat Kristen Nygaard sendt hit søknad til departementet om at konsesjonen av 10. februar 1941 stadfestes, jfr. restitusjonsloven av 15. november 1946.

I nevnte brev av 20. desember 1940 fremholdt Hovedstyret bl. a. at de eiendommer og rettigheter det gjelder, ligger innenfor det fallområde som er nevnt i konsesjon av 1917, men var ikke tatt med i eiendomsfortegnelsen. Dette skyldes dels at det hadde vært nødvendig å erverve nye eiendommer og rettigheter fordi Osa etter flomkatastrofen i 1916 tok et nytt løp, dels forskjellige andre grunner. Hovedstyret anbefalte — for å få det hele i formell orden — at det ble utferdiget en tilleggs-konsesjon og at denne ble gitt på samme vilkår som den av 1917.

Hovedstyret anbefaler under henvisning her-til konsesjonen av 10. februar 1941 stadfestet.

Søknaden med bilag følger vedlagt i 2 eksemplarer.

Behandlet i møte den 4. februar 1947.»

Departementet skal bemerke at Rena Kraftselskap A/S ved kgl. resolusjon av 3. august 1917 fikk tillatelse i henhold til ervervs-

loven av 18. september 1909 til å erverve Os-fallet i Åmot. Konsesjonen omfattet en del nærmere angitte eiendommer, oppført på en for-tegnelse som ble vedlagt konsesjonen.

De eiendommer og rettigheter som omfattes av tillatelsen av 10. februar 1941 ligger innenfor det fallområde som er nevnt i konsesjonen av 1917, men er ikke kommet med på eiendomsfortegnelsen. Departementet hadde derfor i brev av 21. oktober 1936 anmodet selskapet om å søke tilleggs-konsesjon på erverv av eiendommene.

En vil med hovedstyret rå til at tillatelsen av 10. februar 1941 blir stadfestet på uforandrede vilkår.

Handelsdepartementet

tilråder:

Tillatelse av 10. februar 1941 for Rena Kraftselskap A/S til å erverve en del nærmere angitte eiendommer i Åmot herred stadfestes overensstemmende med § 4 i restitusjonsloven av 15. november 1946 på uforandrede vilkår.

12. Kristiansund kommune.

(Stadfesting av tillatelser til å regulere Reinsetvatn og Renndalsvatn (Langvatn) i Ulvunda m. v.)

Kgl. resol. av 7. mars 1947.

Ved Arbeidsdepartementets skrivelse av 30. juni 1941 fikk Kristiansund kommune tillatelse til å regulere Reinsetvatn i Ulvunda, og ved Arbeidsdepartementets skrivelse av 24. januar 1942 fikk kommunen videre tillatelse til å regulere Renndalsvatn (Langvatn) i samme vassdrag.

Tillatelsene er trykt i «Meddelte Vassdrags-konsesjoner», hefte XXVIII, side 34 fig. og hefte XXIX, side 5 fig.

Med brev fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 6. desember 1946 har departementet mottatt en søknad fra kommunen av 25. oktober 1945 om stadfesting av tillatelsene.

Hovedstyrets brev er sålydende:

«Kristiansund Elektrisitetsverk har 25. oktober 1945 under henvisning til restitusjons-anordningen av 17. august s. å. søkt om stadfesting av tillatelsene av 30. juni 1941 og 24. januar 1942 til å regulere henholdsvis Reinsetvatn og Renndalsvatn i Ulvunda.

Søknaden samt de opprinnelige søknader og vedkommende utklipp av «Meddelte Vassdrags-konsesjoner» ble sendt fylkesmannen i Møre og

Romsdal 6. november 1945 til å forelegges for Stangvik og Alvundeid herredsstyret. Den ble kunngjort i Norsk Lysingsblad den 9. og 13. s. m.

Etter å være minnet om saken opplyser fylkesmannen i brev av 11. juli d. å. at saken er forlagt og han ber derfor om nye eksemplarer av dokumentene.

Stangvik herredsstyre har i møte den 18. oktober 1946 gjort slikt vedtak:

«Heradstyret har ingen merknad å gjera til den konsesjonen som er gjeven pr. 30. juni 1941 på regulering av Reinsetvatnet.»

Alvundeid herredsstyres vedtak i møte den 2. november 1946 lyder slik:

«Heradstyret viser til uttale, dagsett 29. oktober d. å. frå dei interessera grunneigarar og slutter seg til denne. Elles har ein ingen merknad å gjera til den konsesjon som er gjeven pr. 30. juni 1941 på regulering av Reinsetvatn.

Heller ikkje har ein nokon merknad å gjera til konsesjon av 24. januar 1942 på regulering av Renndalsvatn no når tilhøva med nedanforliggjande grunneigarar og rettshavarar er ordna.»

Den påberopte uttalelse fra de interesserte grunneiere (5 stk.) har følgende ordlyd:

«Under ordninga av overenskomst fekk vi både teknisk og juridisk bistand gratis med Kristiansund. Vi søkte difor ikkje juridisk bistand sjølv.

Under forhandlinga om godtgjerdsla var kraftprisen vi skulle betala alltid nemt med kr. 30 pr. kW.-år og 1 øre pr. kW.-time. Men ved skrivinga av kontrakten vart vi terådd å gå på «Nordmørstariffen», for vi kunne då kanskje hava von om å få denne nedsett. Difor vart ikkje prisen fastsett til kr. 30 pr. kW.-år og 1 øre pr. kW.-time. Like eins var vi lova krafta frå Ulvund der anlegget no er nedskrive. Dette syner òg kontrakten då vi skulle få krafta allerede hausten 1941 og tok imot ho våren 1942. Men det var sjølvsakt det same kvar vi fekk krafta i frå, derfor la vi ikkje brett på at det på kontrakten stod Reinset, der det endå ikkje er utbygd.

No søkjer Kristiansund Elektrisitetsverk om å få forhøyd Nordmørstariffen av det utbygginga på Reinset blir så dyr.

Skjer dette so vert det mest inga erstatning for dei ca. 700 mål jord vi måtte overstå.

Skal vi no tilråda konsesjonen så gjer vi krav på at leiga for grunneigarane av kraft ikkje i noko høve vert sett høgare enn kr. 30 pr. kW.-år og 1 øre pr. kW.-time.»

Fylkesmannen i Møre og Romsdal slutter seg i sin ekspedisjon av 14. november d. å. til herredsstyrenes vedtak og anbefaler søknaden imøtekommet.

Tillatelsen av 30. juni 1941 omfatter 17 m regulering av Reinsetvatn ved 15 m oppdemning og 2 m senking, og tillatelsen av 24. januar 1942 omfatter 10 m regulering av Renn-

dalsvatn ved 4 m oppdemning og 6 m senking. Begge er gitt i medhold av reguleringsloven av 14. desember 1917.

Søknaden ble forberedt på den i loven foreskrevne måte og behandlingen her foregikk på helt saklig grunnlag og uten press i noen retning. Reinsetvatn ble behandlet i hovedstyremøte den 9. juni 1941 og uttalelse avgitt til departementet den 21. s. m. Uttalelse vedrørende Renndalsvatn ble avgitt den 23. januar 1942.

Reguleringsdammen for Reinsetvatn er fullført, men oppdemningen er ikke helt ut tatt i bruk, da en attholdsdam ennå ikke er ferdig. Senkingen vil bli utført i forbindelse med byggingen av Reinset kraftanlegg.

Reguleringen av Renndalsvatn er gjennomført og tatt i bruk.

Hovedstyret anbefaler tillatelsene stadfestet på uforandrede vilkår.

En kan ikke anbefale stadfestingen gjort avhengig av det av de 5 grunneiere fremsatte krav. Dette angår som det sees en endring av deres egen frivillige overenskomst med Kristiansund Elektrisitetsverk og må vel eventuelt kunne reises av grunneierne i forbindelse med den antydende søknad fra nevnte elektrisitetsverk om forhøyelse av Nordmørstariffen.

Kristiansund Elektrisitetsverk gjør i brev av 30. august d. å. oppmerksom på at overløpets terskel på dammen for Reinsetvatn «overensstemmende med konferanse med vassdragskontrollen» er lagt på kote + 15,50 i stedet for på kote 15,00. Det ber om at denne endring må bli tatt med ved stadfestingen og opplyser at det har ervervet grunnen opp til kote 20.

Da endringen ikke avviker vesentlig fra den plan som ligger til grunn for tillatelsen av 30. juni 1941 og den heller ikke antas å ville medføre noen øking av skaden og ulempen av betydning anbefaler hovedstyret at den approberes.

Det samtidig med reguleringstillatelsen fastsatte manøvreringsreglement blir å rette overensstemmende hermed. Pkt. 1, første avsnitt kommer altså til å lyde slik:

«Reinsetvatn kan demmes 15,5 m og senkes 2 m i forhold til nåværende alminnelige vannstand.»

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 30. november 1946.»

Departementet skal bemerke at behandlingen og avgjørelsen i denne sak også i departementet foregikk på helt saklig grunnlag.

Reguleringen av Reinsetvatn medfører en kraftøking på i alt henimot 3 000 nat.-HK. Skaden er opplyst å bestå i neddemning av ca.

655 dekar grunn, herav ca. 80 dekar skog, ca. 90 dekar setermark og resten beite og myr, samt i virkningene på fisket og på vinterveger over vatnet.

Tillatelsen av 30. juni 1941 ble gitt på ubegrenset tid. Da kommunen eier samtlige nedenforliggende fall, fant en det ikke nødvendig å oppstille noen betingelse om tidsbegrensning for private falleiere. De årlige avgifter ble satt til kr. 0,10 til staten og kr. 0,50 til kommuner pr. innvunnen nat.-HK. Godtgjørelse til staten en gang for alle er ikke betinget, da vatnet bare er 0,3 km² stort og må antas i sin helhet å være undergitt eiendomsrett. Kraftavståelse ble betinget med 5 pst. til staten og 10 pst. til kommuner, med rett for de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen til senere under visse omstendigheter å kreve ytterligere kraft, jfr. reguleringslovens § 12 pkt. 15, 5. ledd. For øvrig var betingelsene de vanlige.

Reguleringen av Renn d a l s v a t n — som ligger lenger oppe i vassdraget — medfører en kraftøkning på 680 nat.-HK. i kommunens 85 m høye utbygde fall. Hertil kommer økingen i det ca. 700 m høye utnyttbare fall fra Renn d a l s v a t n til Innerdalen. Skaden og ulempene er opplyst vesentlig å bestå i neddemning av ca. 500 dekar snaufjell. Ferdsel eller fløtning foregår ikke i Rennåa eller Renn d a l s v a t n og heller ikke fisket er av noen betydning.

Reguleringsstillatelsen av 24. januar 1942 ble gitt på ubegrenset tid for kommunen som eier den vesentligste del av vassdragets fall, og for private falleiere for et tidsrom av 50 år med innløsningsrett for staten etter 35 år. Konsesjonsbetingelsene var for øvrig de samme som for reguleringen av Reinsetvatn.

Departementet vil med hovedstyret rå til at tillatelsene blir stadfestet på uforandrede vilkår, idet dog i konsesjonen av 30. juni 1941 ordene «uten vedkommende departements samtykke» i post 1, 2. ledd, utgår, og «departementet» i post 2, 1. ledd og i post 16, 1. ledd, endres til «Kongen» samt «departementets samtykke» i post 16, 2. ledd endres til «Kongens samtykke».

I konsesjonen av 24. januar 1942 endres «departementet» i post 3, 1. ledd, og i post 17, 1. ledd, til «Kongen» og «departementets samtykke» i post 17, 2. ledd til «Kongens samtykke». En finner ikke å kunne anbefale at stadfestingen blir gjort avhengig av noe vilkår angående prisen på leie av kraft fra Kristiansund EV.

Som det fremgår av hovedstyrets skrivelse, er overløpets terskel på dammen for Reinsetvatn lagt på kote 15,50 istedenfor som i planen forutsatt på kote 15,00. Hovedstyret uttaler at denne endring ikke avviker vesentlig fra planen, og at den heller ikke antas å medføre noen

økning av betydning av skaden og ulempen, og anbefaler endringen approbert.

I henhold hertil vil departementet rå til at manøvreringsreglementet for Reinsetvatn endres som av hovedstyret foreslått.

Reguleringsdammen for Reinsetvatn er fullført. Oppdemningen er ikke helt ut tatt i bruk, da en attholdsdam ennå ikke er ferdig.

Senkingen vil bli utført i forbindelse med byggingen av Reinset kraftanlegg. Reguleringen av Renn d a l s v a t n er gjennomført og tatt i bruk.

Handelsdepartementet

tilråder:

1. Tillatelse av 30. juni 1941 for Kristiansund kommune til å regulere Reinsetvatn i Ulvunda og tillatelse av 24. januar 1942 for kommunen til å regulere Renn d a l s v a t n (Langvatn) i Ulvunda stadfestes på de vilkår, som er foreslått i Handelsdepartementets tilråding av 7. mars 1947.
2. Post 1 i manøvreringsreglement av 30. juni 1941 for regulering av Reinsetvatn endres i samsvar med det forslag som er tatt inn i Handelsdepartementets tilråding av 7. mars 1947.

13. A/S Fredrikstad Mek. Verksted.

(Stadfesting av tillatelse til å leie inntil 2 500 HK elektrisk energi fra A/S Hafslund.)

Kgl. resol. av 7. mars 1947.

A/S Fredrikstad Mek. Verksted fikk 5. mars 1942 tillatelse til å leie inntil 2 500 el.-HK fra A/S Hafslund.

Tillatelsen er trykt i «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1942, hefte XXIX, side 16 flg.

Selskapet har 8. januar 1946 søkt om stadfesting av tillatelsen.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har på foranledning avgitt følgende uttalelse, datert 4. desember 1946:

«Med påtegning fra Arbeidsdepartementet, Vassdragsavdelingen, av 16. januar 1946 mottok man til uttalelse en søknad av 8. s. m. fra A/S Fredrikstad Mek Verksted om stadfesting av selskapets konsesjon av 5. mars 1942 på leie av inntil 2 500 HK. elektrisk energi fra A/S Hafslund.

Søknaden er sålydende:

«Etter pålegg fra Arbeidsdepartementet måtte vi i 1941, etter atskillig korrespondanse, søke om konsesjon vedrørende leie av elektrisk kraft fra A/S Hafslund til vår bedrift.

Konsesjonsspørsmålet ble avgjort ved «Ministerpresidentens» beslutning i «regjeringsmøte» 5. mars 1942, hvor det ble bestemt:

«I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 tillates det A/S Fredrikstad Mek. Verksted å leie inntil 2500 elektrisk energi fra A/S Hafslund på de betingelser som er tatt inn i Arbeidsdepartementets foredrag av 5. mars 1942.»

Konsesjonsbetingelsene ble deretter vedtatt av oss.

Under henvisning til prov. anordning av 17. august 1945, dens paragraf 4, tillater vi oss herved å anmode om at konsesjonen stadfestes.

Vi går ut fra at alle nødvendige opplysninger fremgår av den korrespondanse og de notater som er gjort vedrørende affæren, og som alle sikkerlig beror i departementet.

Vi imøteser velvillig stadfestelse.»

Kråkerøy herredsstyre har i møte 15. mars 1946 enstemmig anbefalt søknaden.

Fylkesmannen i Østfold har i påtegning hertil av 3. mai 1946 anbefalt stadfesting.

Hovedstyret skal bemerke:

Den omhandlede konsesjon ble gitt i svar med brev herfra av 6. februar 1942. Det dreier seg om et kraftleieforhold som har bestått siden 1905. Konsesjonen ble meddelt for tidsrommet inntil 5. april 1977 på vanlige vilkår, uten avgift til stat eller kommuner.

Hovedstyret har ikke noe å bemerke ved kraftleieforholdet i realiteten eller ved de oppstilte betingelser og vil rå til at konsesjonen stadfestes med de redaksjonelle endringer i vilkårene som nødvendiggjøres ved at tillatelsen er gitt i okkupasjonstiden.

Behandlet i hovedstyremøte den 30. november 1946.»

Departementet skal bemerke at det kraftleieforhold det her dreier seg om har bestått siden 1905. Et tillegg til kraftleiekontrakten, datert 5. april 1927, gjelder i det vesentlige en revisjon av betalingsvilkårene. Kraftleiekonsesjonen er gitt på saklig grunnlag. En vil etter det foreliggende rå til at konsesjonen blir stadfestet med de endringer i konsesjonsbetingelsene at ordet «Arbeidsdepartementet» i post 3, 1 ledd i. f. og i post 8, 1 ledd, endres til «Kongen» og for øvrig, hvor det forekommer, endres til «vedkommende departement».

Handelsdepartementet

tilråder:

Tillatelse av 5. mars 1942 for A/S Fredrikstad Mek. Verksted til å leie inntil 2500 HK elektrisk energi fra A/S Hafslund stadfestes overensstemmende med restitusjonsloven av 15. november 1946 § 4 med de en-

dringer i konsesjonsvilkårene som er anført i Handelsdepartementets tilråding av 7. mars 1947.

14. Brukseier Berger Langmoen.

(Stadfesting av tillatelse til å leie inntil 1320 kW fra Ringsaker og Nes Kraftanlegg.)

Kgl. resol. av 7. mars 1947.

Brukseier Berger Langmoen fikk 16. juli 1941 tillatelse til å leie inntil 1320 kW. fra Ringsaker og Nes Kraftanlegg.

Tillatelsen er trykt i «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1941, hefte XXVIII, side 37 flg.

Advokat Eilif Moe, Lillehammer, har i brev av 30. januar 1946 på vegne av konsesjonæren søkt om stadfesting av tillatelsen.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har på foranledning avgitt følgende uttalelse, datert 4. desember 1946:

«Med Arbeidsdepartementets, Vassdragsavdelingens påtegning av 8. februar 1946 mottok man til uttalelse en søknad av 30. januar 1946 fra advokat Eilif Moe, Lillehammer, på vegne av Berger Langmoen, om stadfesting av konsesjon av 16. juli 1941 på leie av inntil 1320 kW fra Ringsaker og Nes Kraftanlegg.

Søknaden er sålydende:

«Under 16. juli 1941 meddelte Arbeidsdepartementet i henhold til lov nr. 16 av 14. desember 1917 brukseier Berger Langmoen, Brumunddal, konsesjon på leie av inntil 1320 kW elektrisk energi fra Ringsaker og Nes Kraftanlegg.

Konsesjonen ble gitt på nærmere angitte betingelser som fremgår av departementets brev til meg av 16. juli og 6. august 1941, som følger innlagt.

I henhold til provisorisk anordning av 17. august 1945 ber jeg konsesjonen stadfestet.»

Ringsaker herredsstyre har i møte 21. mai 1946 enstemmig fattet følgende vedtak:

«I overensstemmelse med søknaden anbefales konsesjon stadfestet på de av departementet fastsatte betingelser».

Fylkesmannen i Hedmark har i påtegning hertil av 19. juni 1946 sluttet seg til herredsstyrets anbefaling.

Hovedstyret anførte i brev av 1. juli 1941 til Arbeidsdepartementet bl. a. følgende angående kraftleieforholdet:

«For å kunne utnytte det samlede fall i Moelv mellom Næren sjø og Mjøsa, har Mesna kraftselskap ervervet bl. a. Ringsaker Cellulosefabriks kraftanlegg (jfr. Hovedstyrets påtegning av 5. mai 1941 til departementet).

Kjøpet er bl. a. betinget av at Berger Langmoen i Brumunddal (som tidligere leiet 400 kW av Ringsaker og Nes Kraftanlegg) får kontrakt med Ringsaker og Nes om ytterligere kjøp av inntil 920 kW levert i Brumunddal. Denne kraftleiekontrakt er gått i orden og er datert 7/14. oktober 1940. Ringsaker og Nes Kraftanlegg skal selv kjøpe kraften fra Mesna og for de første 400 kW skal Mesna ha den samme avgift som tidligere er fastsatt i kraftleiekontrakten.

For all energi som leveres utover de 400 kW, skal Mesna ha hele den strømavgift som Berger Langmoen betaler, beregnet etter en pris av 47 kroner pr. maksimalt brukt kW + ½ øre pr. kWh.

Kraftleiekontrakten er for Ringsaker og Nes Kraftanlegg bindende til 1. juli 1960, mens brukseier Langmoen har rett til å oppsi kontrakten med 1 års varsel før kontrakts-tidens utløp, under forutsetning av nedlegging av bedriften».

Konsesjonen ble meddelt 16. juli 1941 overensstemmende med Hovedstyrets forslag. Konsesjonen ble gjort gjeldende til 1. juli 1960 og det ble betinget en årlig avgift til staten av kr. 1 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes. For øvrig var vilkårene de vanlige.

Hovedstyret har ikke noe å bemerke til kraftleieforholdet i realiteten eller til de oppstilte betingelser og vil rå til at konsesjonen blir stadfestet på uforandrede vilkår.

Behandlet i hovedstyremøte den 30 november 1946.»

Departementet skal bemerke at kraftleiekonsesjonen er gitt på saklig grunnlag og departementet vil etter det foreliggende rå til at tillatelsen stadfestes på uforandrede vilkår.

En nevner at det i vilkårenes post 8 er betinget en årlig avgift til staten av kr. 1 pr. kW og i post 7 kraftavståelse med 10 prosent av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer.

Handelsdepartementet

tilråder:

Tillatelse av 16. juli 1941 for brukseier Berger Langmoen til å leie inntil 1320 kW fra Ringsaker og Nes Kraftanlegg stadfestes overensstemmende med § 4 i restitujonsloven av 15. november 1946 på uforandrede vilkår.

15. Stryn kommunale E.V.

(Stadfesting av tillatelser til ytterligere regulering av Svingesetvatn i Daleelv (Eidselv) og til overføring av Vikaelvas øvre del til Svingesetvatn.)

Kgl. resol. av 7. mars 1947.

Ved Arbeidsdepartementets skrivelse av 13. oktober 1941 fikk Stryn komm. EV. tillatelse etter vassdragsreguleringsloven av 14. desem-

ber 1917 til å foreta en ytterligere regulering av Svingesetvatn i Daleelv (Eidselv). Tillatelsen er trykt i «Meddelte Vassdragskonsesjoner», hefte XXVIII, side 56 fig.

Ved Arbeidsdepartementets skrivelse av 26. september 1942 fikk elektrisitetsverket tillatelse etter vassdragsloven av 15. mars 1940 § 62 til å overføre Vikaelvas øvre del til Svingesetvatn.

Samme dag ble det fastsatt manøvreringsreglement for reguleringen og overføringen.

Med brev fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 7. desember 1946 har departementet mottatt søknad, datert 12. desember 1945, fra Stryn komm. EV. om stadfesting av tillatelse.

Hovedstyrets brev er sålydende:

«Fra Stryn komm. elektrisitetsverk er innkommet følgende søknad, datert 12. desember 1945:

«Stryn komm. Elektrisitetsverk, Stryn, tillater seg herved, under henvisning til § 4 i provisorisk anordning av 17. august 1945, å søke om stadfesting av tidligere gitt regulerings- og overføringstillatelse og skal i den anledning gi følgende opplysninger:

I overensstemmelse med Stryn herredsstyres beslutning av 19. mars 1940, sak nr. 74, ble der fra Stryn komm. Elektrisitetsverk den 31. desember 1940 sendt søknad til Hovedstyret for Vassdragsvesenet om tillatelse til å foreta regulering av Svingesetvatn i Stryn, samt overføring av Vikaelva. Man vil henvisne til nevnte søknad med bilag. Stryn herredsstyres ovennevnte beslutning ligger som bilag 13 til søknaden.

I samsvar med vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917 meddelte Arbeidsdepartementet den 13. oktober 1941 Stryn kommunale Elektrisitetsverk tillatelse til å foreta ytterligere regulering av Svingesetvatn i det vesentlige overensstemmende med søknad av 31. desember 1940 og dermed fremlagt plan.

I medhold av vassdragslovens § 62 meddelte Arbeidsdepartementet videre den 26. september 1942 tillatelse til å overføre Vikaelvas øvre del til Svingesetvatnet i Daleelv (Eidselv) i det vesentlige i samsvar med søknad av 31. desember 1940 og dermed fremlagt plan. Overføringsanleggets eier skal til enhver tid slippe minst 5 l/sek. i Vikaelva. Maksimalt kan overføres 300 l/sek. Vassføringen utover dette skal som før gå i Vikaelva.

Den 26. september 1942 har departementet fastsatt manøvreringsreglement for den av departementet tillatte regulering av Svingesetvatnet og for den av departementet tillatte overføring fra Vikaelva.

Arbeidsdepartementet har ved skrivelse av 25. oktober 1941 godkjent driftsbestyrer Gustav Sætre, Stryn, som damvokter.

De av Arbeidsdepartementet meddelte tillatelser av 13. oktober 1941 og 26. september 1942 ble fornyet ved Arbeidsdepartementets skrivelse av 9. oktober 1943. I overensstemmelse med de ovennevnte gitte tillatelser ble der den 17. april 1944 begjært avholdt ekspropriasjonsskjønn. Gjenpart av begjæringen

vedlegges. Ekspropriasjonsskjønnet ble så avholdt den 15. juli 1944 (sak nr. 7/44) ved Nordfjord herredsrett. Ved skjønnet ble der fastsatt de erstatninger som tilkom de respektive eiere og rettighetshavere. En avskrift av skjønnet vedlegges. Etter saksøkerens begjæring ble skjønnet gitt i 2 alternativer, med og uten overføring fra Vikaelva. I overensstemmelse med vassdragsreguleringslovens § 16 deponerte man det femogtyvedobbelte av de tilkjente årlige erstatninger, idet man hos Arbeidsdepartementet deponerte en bankbok med Stryns Sparebank pålydende kr. 47 890,75. Der ble så begjært fravikelseskjennelse etter skjønnsalternativet med overføring fra Vikaelva. Fravikelseskjennelse ble avsagt ved Nordfjord herredsrett den 14. juni 1945. Avskrift av kjennelsen vedlegges.

Stryn komm. Elektrisitetsverk begjærte seg så innsatt i besittelsen av de eksproprierte rettigheter, og namsforretninger ble i den anledning holdt og de tilkjente erstatninger ble utbetalt. Man vedlegger avskrift av disse namsforretninger avholdt ved namsmannen i Stryn den 25. august 1945, ved namsmannen i Innvik den 27. august 1945 og ved namsmannen i Hornindal den 27. august 1945. Utskriftene er innsendt til stempeling og tinglysing. Stempelingen er foretatt, men tinglysingen må utstå inntil skylddelingsforretninger er avholdt. Selve ekspropriasjonen er således tilendebrakt.

Videre kan opplyses at Vassdragsvesenet under 9. april 1942 meddelte Stryn komm. Elektrisitetsverk områdekonsesjon.

I 1944 ble der kjøpt og innsatt et nytt aggregat i Stryn komm. Elektrisitetsverks stasjon. Konsesjon på det nye aggregat ble meddelt av Norges Vassdragsvesen den 23. oktober 1944. Det nye aggregat består av turbin på 750 HK, og generator 660 kVA. Dette nye aggregat ble kjøpt og innsatt etter planene om utviding av kraftstasjonen i forbindelse med den meddelte reguleringstillatelse og overføringstillatelse.

Videre kan opplyses at Stryn komm. Elektrisitetsverk allerede har foretatt senkingen av Svingesetvatn med 1,0 meter i overensstemmelse med den meddelte ekspropriasjonstillatelse og har også allerede foretatt en del kanalarbeid i anledning den meddelte tillatelse om overføring av Vikaelva.

Under henvisning til foranstående samt at Stryn kommune er i en meget vanskelig stilling når det gjelder å kunne skaffe elektrisitetsforsyning i distriktet og videre av hensyn til den kapital som allerede fra Stryn komm. Elektrisitetsverk er nedlagt i det nye anlegg og i den anledning ekspropriasjonen, vil man be om at de gitte tillatelser blir stadfestet.»

Søknaden er kunngjort i Norsk Lysingsblad den 29. desember 1945 og 5. januar 1946. Den er videre med bilag forelagt distriktet.

Innvik herredsstyre har i møte 3. april 1946 gjort slikt vedtak:

«Heradstyret har ikkje noko å merkja til saka, når ein undantek det som er halde fram i skriv av 20. februar 1946 frå o.r.sakfører Langvand. Etter dette vert saka å sende Stryn heradstyret til fråsegn.»

De påberopte brev fra o.r.sakfører Langvand lyder:

«Som sakfører for medeiere av Dalevassdraget har jeg fått meg forelagt Stryn komm. Elektrisitetsverks søknad av 12. desember 1945 til uttalelse.

Jeg forstår det slik at det er Stryn kommune som er ekspropriant.

Jeg skal bemerke følgende:

Den regulering saka gjelder ble for en stor del gjennomført våren 1940 uten at Stryn kommune hadde innhentet løyve til det. Ikke var der søkt til departementet om reguleringsløyve og heller ikke hadde mine parter fått noen henvendelse. Da mine parter ble oppmerksom på arbeidet henvendte de seg til meg, jeg sendte protestskriv til Stryn kommune 2. april 1940, men så kom krigen og da betydelige tyske styrker var i Stryn under hele okkupasjonstiden var det uråd å gjøre noe med dette. Mine parter forlanger nå at Stryn kommune betaler erstatning for den ulovlige regulering som ble foretatt i 1940 og delvis senere. Fra Stryn komm. Elektrisitetsverk har man mottatt et forslag til ordning datert 22. januar 1946, men dette finnes utilfredsstillende. Mine parter ønsker saken forelagt Stryn herredsstyre og jeg ber om at saken blir sendt dit til uttalelse. Der bør ikke gis reguleringsløyve før kommunen har ordnet sine forpliktelser ifølge den ulovlige regulering.

Mine parter ønsker ikke å legge vansker i veien for utviding av Stryns elektrisitetsverk, men dette forhold forlanger de oppgjør for.»

Hornindal herredsstyre har behandlet saken i møte den 23. april 1946 og gjort følgende vedtak:

«Heradstyret har ikkje merknader å gjera. Ein viser elles til interessentane sitt skriv av 20. februar 1946 ved o.r.sakfører Langvand.»

Styret for Stryn komm. Elektrisitetsverk anfører i brev av 10. april 1946 bl. a. at senkingen av Svingesetvatn ble utført vinteren og våren 1940 i henhold til en erklæring fra rettighetshaverne av 30. april 1916. Videre at verket også har benyttet oppdemningen i lavvannsperiodene 1941—42, 1942—43 og 1943—44.

Overingeniøren for Elektrisitetsforsyningen i Sogn og Fjordane fylke opplyser under 18. mai 1946 at når elektrisitetsverket satte senkningsarbeidet i gang våren 1940 kom det av at vatnet var helt nedtappet og kraftstasjonen allikevel måtte stanses. Hvis arbeidet ikke var blitt utført da ville det blitt stans i driften senere, og verket mente seg berettiget til å utføre arbeidet i henhold til grunneiererklæringen av 30. april 1916.

Han fremholder at den behandling konsesjonene har fått under okkupasjonen har vært normal og at det må være helt avgjort at de må stadfestes.

Den strid som er oppstått med grunneierne

nedenfor Svingeset angår den erstatning som skal betales for senkingen i tidsrommet fra arbeidet ble utført til skjønnet ble avholdt i juli 1944. — Stryns erstatningstilbud, beregnet forholdsvis etter de satser som skjønnet fastsatte, er ikke godtatt av grunneierne og hvis enighet ikke oppnåes må det holdes skjønn i henhold til foran nevnte erklæring. Denne strid vedkommer ikke stadfestelsen.

Stryn herredsstyre har i møte den 6. juni 1946 gjort slikt vedtak:

«Heradstyret er samd i det som styret for Stryn komm. Elektrisitetsverk har gjort og finn ikkje grunn for vidare vedtak.»

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane henviser i sin ekspedisjon av 27. juni 1946 til de avgitte uttalelser og uttaler:

«Etter det som ligg føre har ikkje eg noko å merka til at det vert gjeve stadfesting på dei i saka gjevne konsesjoner av 13. oktober 1941 og 26. september 1942. Erstatningsspørsmålet det er strid om mellom vedkommande grunneigarar og Stryn kommune går eg ut frå kan avgjerast serskilt.»

Stryn komm. Elektrisitetsverk i Daleelva ble bygd i 1919—20. Samtidig ble en fra gammelt bestående regulering i Svingesetvatn utvidet så den samlede reguleringshøyde ble 3 m. Kraftanlegget har sitt inntak i nevnte vatn og utnytter et fall på 122 m.

Tillatelsen av 13. oktober 1941, som omfatter ytterligere regulering av Svingesetvatn ved 1 m senking og 1 m oppdemning, ble gitt i medhold av reguleringsloven av 14. desember 1917. Kraftøkingen var bare ca. 160 nat.-HK., men tiltaket kom inn under bestemmelsen i nevnte lovs § 3 siste avsnitt. Tillatelsen av 26. september 1942 er gitt i medhold av vassdragsloven av 15. mars 1940 § 62 og omfatter overføring av maksimalt 300 l/sek. fra Vikaelvas øvre del. Samtidig med denne tillatelse ble manøvreringsreglementet for det hele fastsatt. — Begge tillatelser er tilknyttet samme betingelser overensstemmende med forslag herfra av henholdsvis 30. september 1941 og 15. september 1942. Uttalelse vedrørende manøvreringsreglementet er avgitt 14. september 1942.

Forberedelsen av sakene foregikk på ordinar måte og uttalelsene herfra ble avgitt på helt saklig grunnlag og uten press i noen retning. Som det fremgår av foranstående er skjønn avholdt, fravikelseskjennelse avsagt og erstatningene utbetalt.

Hovedstyret anbefaler tillatelsene stadfestet på uforandrede vilkår. Manøvreringsreglementet anbefales likeledes stadfestet.

Den pågående strid med grunneierne neden-

for Svingesetvatn om størrelsen av erstatningen for påstått ulovlig regulering må kunne løses etter bestemmelsene i foran nevnte grunneiererklæring av 30. april 1916. En kan ikke anbefale stadfestelsen gjort avhengig av noe vilkår herom, men foreslår at det henstilles til konsesjonæren å ordne erstatningsspørsmålet snarest mulig.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 30. november 1946.»

Departementet skal bemerke at det ved den ytterligere regulering ikke innvinnes mer enn 160 nat.-HK., men at tillatelsen måtte gis etter reguleringsloven, da tiltaket kom inn under bestemmelsen i lovens § 3, siste avsnitt. Ved overføringen innvinnes det ca. 50 nat.-HK.

Så vel reguleringstillatelsen som overføringstillatelsen er gitt på saklig grunnlag.

De betingelser som ble oppstilt for reguleringstillatelsen er også gjort gjeldende for overføringen. Konsesjonen er gitt på ubegrenset tid for kommuner og begrenset til 50 år for private falleiere med rett for staten til å innløse disses andeler etter 35 år. Avgiftene er satt til kr. 0,10 til staten og kr. 0,10 til kommuner årlig pr. innvunnen nat.-HK. I vilkårenes post 3 er det bestemt at kommuneavgiften skal tilfalle de «kommuner som Arbeidsdepartementet bestemmer». Ordet «Arbeidsdepartementet» må rettes til «Kongen». Kraftavståelse til kommuner er i post 16 betinget med 10 prosent. I tillegg hertil er det i henhold til reguleringslovens § 12 pkt. 15, femte ledd betinget at de kommuner, hvis interesser berøres av reguleringen, skal kunne kreve avgitt ytterligere kraft når 30 år er forløpet fra konsesjonens datum, jfr. betingelsenes post 16, annet avsnitt. Ordene «Arbeidsdepartementets samtykke» i dette avsnitt blir i tilfelle å rette til «Kongens samtykke». Kraftavståelse til staten er ikke betinget. For øvrig er betingelsene de vanlige. For overføringstillatelsen ble det dessuten — for å eliminere overføringens virkning på vannforsyningen fra Vikaelva — betinget plikt for overføringsanleggets eier til å slippe minst 5 l/sek. i Vikaelva forbi anlegget til enhver tid.

Som det fremgår er det tvist mellom elektrisitetsverket og grunneierne nedenfor Svingesetvatn angående erstatning for påstått ulovlig regulering før tillatelsen av 13. oktober 1941 ble gitt. Departementet finner med hovedstyret ikke å kunne tilrå at stadfestingen blir gjort avhengig av noe vilkår i forbindelse hermed, men vil henstille til konsesjonæren å ordne erstatningsspørsmålet snarest mulig.

Departementet vil etter det foreliggende rå til at de omhandlede tillatelser blir stadfestet med de ovenfor anførte endringer i vilkårene.

Det fastsatte manøvreringsreglement forutsettes å gjelde uforandret inntil videre.

Handelsdepartementet

tilråder:

Tillatelse av 13. oktober 1941 for Stryn komm. Elektrisitetsverk til å foreta en ytterligere regulering av Svingesetvatn i Daleelv (Eidselv) og tillatelse av 26. september 1942 til å overføre Vikaelvas øvre del til Svingesetvatn stadfestes på de vilkår som er foreslått i Handelsdepartementets tilråding av 7. mars 1947.

16. Ankers Træsliperi & Papirfabrik A/S.

(Tillatelse til å leie inntil 6 000 kW. spillkraft fra Saugbrugsforeningen.)

Kgl. resol. av 14. mars 1947.

Med brev fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 4. februar 1947 har departementet mottatt en søknad datert 20. august 1946 fra Ankers Træsliperi & Papirfabrik A/S om tillatelse til å leie fra Saugbrugsforeningens kraftstasjon i Tistedal inntil 6 000 kW. spillkraft til dampframstilling.

Hovedstyrets brev er sålydende:

«I brev av 20. august 1946 til Hovedstyret har Ankers Træsliperi & Papirfabrik A/S søkt om konsesjon på leie av inntil 6 000 kW. spillkraft fra Saugbrugsforeningen.

Søknaden er sålydende:

«I henhold til lov av 14. desember 1917 nr. 16 kap. IV søker vi herved om tillatelse til å leie inntil 6 000 kW. spillkraft til framstilling av damp fra Saugbrugsforeningens kraftstasjon i Tistedal.

Da vi under de nåværende forhold anser det for meget maktpåliggende å få redusert vårt kullforbruk så meget som mulig, har vi opp tatt forhandlinger med vårt hovedfirma Saugbrugsforeningen om leie av 6 000 kW. for en ny elektrokjel. Disse forhandlinger har ledet til at der er oppnådd enighet om vedlagte overenskomst mellom Saugbrugsforeningen og oss.

Da energien skal anvendes til framstilling av den for driften nødvendige damp, tør vi gå ut fra at kraftkonsesjonen tildeles oss i likhet med andre i samme stilling uten årlig avgift til stat og kommune.

Vi er forbunden for det ærede Hovedstyrets snarlige og velvillige behandling av vårt andragende.»

Berg herredsstyre har i møte den 20. november 1946 anbefalt at kraftleiekonsesjonen blir gitt.

Fylkesmannen i Østfold har i påtegning av 28. november 1946 meddelt at han anbefaler kraftleiekonsesjonen gitt på vanlige vilkår.

Hovedstyret vil anbefale konsesjonen meddelt for den tid kraftleiekontrakten står ved makt, dog ikke lenger enn til 31. desember 1954. Da kraften skal benyttes til erstatning for kull til framstilling av damp, tilrås at det i samsvar med vanlig praksis ikke betinges avgift til kommuner eller staten.

For øvrig anbefales tillatelsen gitt på vanlige vilkår således at disse i sin helhet blir som anført i vedlagte bilag.

Behandlet i hovedstyremøte den 4. februar 1947.

Dokumentene vedlegges.»

Hovedstyrets utkast til konsesjonsbetingelser er sålydende:

«1. Leietid.

Tillatelsen gjelder så lenge kraftleiekontrakten av 20. august 1946 mellom Saugbrugsforeningen og Ankers Træsliperi og Papirfabrik A/S om leie av inntil 6 000 kW. spillkraft står ved makt, dog ikke lenger enn til 31. desember 1954.

2. Styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av vedkommende departement.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW. pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. Søksmål etter naboloven.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. Norske tjenestemenn og arbeidere.

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne regel når det trengs spesiell

fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren. Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement ilegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. Norsk arbeid og materiell.

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 prosent over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 prosent av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp proto-

koll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. Trygd.

Trygd skal fortrinsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet plikter å avstå inntil 10 prosent av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som vedkommende departement måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

10. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Overtredelse av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 9 medfører, i tilfelle gjentagelse, tap av konsesjonen hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.»

Departementet vil etter det foreliggende rå til at den søkte kraftleietillatelse blir meddelt på de av Hovedstyret foreslåtte betingelser, men med den endring at post 3, første punktum gis følgende ordlyd:

«Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.»

Handelsdepartementet

tilrår:

Det tillates i medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV Ankers Træsliperi & Papirfabrik A/S å leie inntil 6 000 kW. spillkraft fra Saugbrugsforeningen på de betingelser som er tatt inn i Handelsdepartementets tilråding av 14. mars 1947.

17. Christiania Seildugsfabrik.

(Tillatelse til å leie inntil 1 350 kW spillkraft fra Oslo Lysverker.)

Kgl. resol. av 14. mars 1947.

Med brev fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 4. februar 1947 har departementet mottatt en søknad datert 3. juni 1946 fra Christiania Seildugsfabrik om tillatelse til å leie inntil 1 350 kW spillkraft fra Oslo Lysverker til dampfremstilling.

Hovedstyrets brev er sålydende:

«Fra Christiania Seildugsfabrik har Hovedstyret mottatt et brev av 3. juni 1946 som lyder så:

«Vi tillater oss herved å søke om konsesjon på drift av en høyspent elektrisk dampkjele, system «Penzold» med høyohmig isolert nullpunkt, foreløpig utbygget for 1 350 kW — 5 kV — 3 faset vekselstrøm.

Kjelen er bygget for 12 ato, men da det er fabrikklokaler i etasjen over skal høyeste trykk være 6 ato. Den er installert i vår kraftstasjon og tilknyttet hoveddampledningen i etasjen over. Den er levert og montert av G. Hartmann A/S. Rørleggerarbeidet er utført av E. Sunde & Co.

Sjalteanlegget er levert og montert av Laur. Knudsen, system «Reynold» type C 3—41 A—10 kW-400 amp.

Den elektriske tilknytning blir utført av Oslo Lysverker og tilknyttes Lysverkenes 5 kW nett med 3×150 m/m² jordkabel for levering av spillkraft.

Vi antar at det hele blir ferdig om 1 à 2 uker og håper på en snarlig avgjørelse.»

Oslo bystyre har i møte den 19. september 1946 enstemmig tilrådd at konsesjons-søknaden imøtekommes.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus meddeler i brev av 20. oktober 1946 til Hovedstyret at han ikke har noe å merke til søknaden.

Hovedstyret skal bemerke:

Kraftleiekontrakten gjelder levering av inntil 1 350 kW. elektrisk spillkraft som skal brukes til fremstilling av damp i en elektrokjele i fabrikkbygningen.

Kontrakten er bindende for begge parter i 5 år regnet fra den tid leveringen begynner. Den kan av begge parter oppsies med et års varsel.

Hovedstyret har ikke noe å bemerke til kraftleieforholdet og vil tilrå at konsesjonen meddeles for den tid kontrakten gjelder dvs. til 6. september 1950.

Da det her dreier seg om levering av elektrisk energi til erstatning for kull, vil Hovedstyret anbefale tillatelsen meddelt på vanlige vilkår uten bestemmelser om avgift til kommuner eller staten, således at vilkårene i sin helhet blir som angitt i vedlagte bilag.

Sakens dokumenter vedlegges.

Behandlet i hovedstyremøte den 4. februar 1947.»

Hovedstyrets utkast til konsesjonsbetingelser er sålydende:

«1. Leietid.

Tillatelsen gjelder så lenge den mellom Oslo Lysverker og Christiania Seildugsfabrik inngåtte kontrakt av 6. september 1945 om leie av inntil 1 350 kW spillkraft står ved makt, dog ikke lenger enn til 6. september 1950.

2. Styre og kapital.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpe energi kan ikke overdras videre eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av vedkommende departement.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. Søksmål etter naboloven.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. Norske tjenestemenn og arbeidere.

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere

som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne regel når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren. Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement illegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. Norsk arbeid og materiell.

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 prosent over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 prosent av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang illegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlands materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over 5 000 kr. av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor

stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over 5 000 kr. av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreves opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet plikter å avstå inntil 10 prosent av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Kontroll.

Selskapet har å underkaste seg de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement.

De eventuelle utgifter med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

10. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av de i foranstående post 2 og 9 fastsatte betingelser medfører i gjentakelsestilfelle konsesjonens tap hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.»

Departementet vil etter det foreliggende rå til at den søkte kraftleietillatelse

blir meddelt på de av hovedstyret foreslåtte betingelser, men med den endring at post 3, første punktum gis følgende ordlyd:

«Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.»

Handelsdepartementet

tilråder:

Det tillates i medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV Christiania Seildugsfabrik å leie inntil 1350 kW spillkraft fra Oslo Lysverker på de betingelser som er tatt inn i Handelsdepartementets tilråding av 14. mars 1947.

18. Stavanger kommune.

(Tillatelse til å regulere Øvre Flørlivatn i Forsand hered.)

Kgl. resol. av 14. mars 1947.

Med brev fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 27. februar 1947 har departementet mottatt en søknad, datert 16. august 1945, fra Stavanger Elektrisitetsverk om tillatelse til å regulere Øvre Flørlivatn i Forsand hered.

Hovedstyrets brev er sålydende:

«Stavanger Elektrisitetsverk har sendt inn følgende søknad datert 16. august 1945:

«I bystyremøte 28. juni 1945 ble det besluttet å bygge en reguleringsdam for Øvre Flørlivatn.

I henhold til dette vedtak søkes om tillatelse til å regulere Øvre Flørlivatn i Forsand hered. Vannet aktes senket 1 m og demmet 4 m som vist på vedlagte planer T. nr. 951 og T. nr. 952. Hensikten med arbeidet er å øke Stavanger Elektrisitetsverks kapasitet ved å utvide reguleringsmagasinet i Flørlifeltet — spesielt for de første par år før reguleringsdammen for Vassleia kan bli ferdig. — Øvre Flørlivatn ligger i Flørlivassdalen, Forsand hered.

Overføringstunnelen fra Hogganvatn munner ut i Flørlivassdalen like ovenfor Øvre Flørlivatn. Vannet ligger ca. 824 m o. h. Det har et areal på 0,346 km² og et nedslagsfelt på ca. 3 km², hvortil kommer det fra Hogganvatn på ca. 7,2 km².

Ved en samlet reguleringshøyde på 5 m fås et magasin på ca. 1,75 mill. m³.

I store og lille Flørlivatn has nå et magasin på ..... 22,5 mill. m³

I Vassleia får en ved den utbygging som ventes ferdig i høst en tappehøyde mellom + 799,5 og 800,5 = 1 m svarende til et magasin på ..... 1,8 »

I Hogganvatn has ..... 9 »

Tilsammen 33,3 mill. m³

og etter reguleringen av Øvre Flørlivatn i alt til 35 mill. m³.

Avløpet fra fra Flørlil og Hogganvatnsfeltet anslåes til ..... 66,9 mill. m³ pr. år
og fra Vassleia ..... 30,2 »

= 97,1 mill. m³ pr. år

= 3,08 m³ pr. sek.

Det nå forhåndne magasin som foran anført 33,3 mill. m³ svarer til 32,3 prosent av årsavløpet, hvorved fås 82,2 prosent reg. vassføring. Med Øvre Flørlivatns magasin fås 35 mill. m³ = 34 prosent som gir 84,5 prosent reg. vassføring, altså en øking på 2,3 prosent eller fra 2,535 til 2,605 m³/sek. = 0,07 m³ svarende til ca. 690 nat.-HK.

Det areal som settes under vann består av lynnmark og snaufjell og tilhører Stavanger Elektrisitetsverk. Dette eier også hele vassdraget og all grunn nedenfor reguleringsmagasinet, slik at reguleringen ikke berører andre enn Elektrisitetsverket selv.

I henhold til vassdragsloven søkes om rett til å regulere Øvre Flørlivatn som foran nevnt.»

Forsand herredsstyret har i møte 6. oktober 1945 gjort slikt vedtak:

«Forsand herredsstyret har intet å innvende mot den omsøkte regulering av Øvre Flørlivatn, og vil tilrå at søknaden blir innvilget.

Forutsetningen er at der blir erlagt til Forsand kommune vanlige reguleringsavgifter med 50 øre pr. innvunnet regulert hestekraft.»

Rogaland fylkes Elektrisitetskontor anfører under 12. desember 1945 at det er av stor betydning at Stavanger og omliggende distrikter kan bli tilført mest mulig elektrisk kraft og anbefaler derfor søknaden innvilget på vanlige vilkår.

Fylkesmannen i Rogaland anbefaler likeledes søknaden, jfr. hans ekspedisjon av 17. desember 1945.

Stavanger kommune fikk ved kgl. resolusjon av 21. oktober 1927 tillatelse til å overta A/S Flørlil Kraft- og Elektrosmelteverks konsesjon av 16. november 1917 på erverv og regulering av Flørlivassdraget på uforandrede vilkår. Konsesjonens bestemmelser om hjemfallsrett og innløsningsrett samt tidsbegrensning for reguleringen ble frafalt 4. juli 1935. Og 23. februar 1940 ble den årlige avgift til staten nedsatt til kr. 0,50 pr. innvunnen nat.-HK. Den var tidligere — 7. november 1930 — nedsatt til samme beløp for et tidsrom av 10 år fra 1. januar 1929.

Videre fikk kommunen 7. mai 1937 tillatelse til å regulere Hogganvatn i Frafjordvassdraget og å overføre vannet til Flørlivassdraget, 2. september 1938 tillatelse til å overføre Krokevatnvassdraget til Flørlivass-

draget og 26. mars 1942 til å regulere Vassleia i Espedalsvassdraget og å overføre vannet til Flørlivassdraget. — Samtlige vassdrag ligger i Forsand herred, Rogaland fylke.

Fordelene ved 5 m regulering av Øvre Flørlivatn består i en kraftinnvinning på om lag 700 nat.-HK. Skaden og ulempen ved reguleringen antas å bli minimal. Det foreligger ikke noe omkostningsoverslag, men da damanlegget er av forholdsvis beskjedne dimensjoner antas omkostningene ikke å bli så store at kravet i reguleringslovens § 8, 1 ikke kan anses oppfylt. Søknaden anbefales derfor innvilget.

De betingelser som gjelder for Stavanger kommunes foran nevnte 4 konsesjoner er ikke de samme. Dette kommer dels av at den opprinnelige konsesjon av 1917 ble gitt til et aksjeselskap, mens de andre er gitt direkte til kommunen, dels av at utformingen av enkelte betingelser er blitt noe annerledes på grunn av nyere bestemmelser og dels av at reguleringsarbeidet allerede var utført da tilatelsen ble gitt (Krokevatnsvassdraget). Ved oppstillingen av betingelsene for de 3 siste konsesjoner har man dog hatt for øye betingelsene av 1917.

Den vesentligste forskjell består i at den årlige avgift til kommuner for den nåværende regulering av Flørlivassdraget — herunder også medregnet overføringen fra Krokevatnsvassdraget — er kr. 1 pr. nat.-HK., mens den er kr. 0,50 for Hogganvatn og Vassleia. Denne sats er den vanlige ved kommunale reguleringer av lignende art. Som det ses foreslår Forsand herredsstyre en avgift av kr. 0,50 pr. nat.-HK. til Forsand for den regulering det gjelder nå. Avgiften til staten er for samtlige reguleringskonsesjoner kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Bortsett fra betingelsen om fond til fremme av fisket i vassdraget — som ikke skulle være påkrevd her — foreslår man de øvrige betingelser som for Hogganvatn. Bl. a. reguleringstillatelse på ubegrenst tid, årlige avgifter til stat og kommune som nevnt ovenfor av kr. 0,50 pr. nat.-HK. til hver, inntil 5 prosent kraftavgivelse til staten og inntil 10 prosent til kommuner med den vanlige adgang for kommuner som berøres av reguleringen til etter 30 år å kreve ytterligere kraft under visse omstendigheter.

Det for reguleringen av Flørlivassdraget ved kgl. resolusjon av 26. september 1919 fastsatte man øvreringsreglement foreslåes også gjort gjeldende for Øvre Flørlivatn. Post I må da gis følgende tilføyelse:

«D. Øvre Flørlivatn.

Øvre reguleringsgrense ..... kote 828,0
Nedre reguleringsgrense ..... » 823,0

Reguleringshøyde 5,0 m

Stavanger Elektrisitetsverk, som ble underrettet herom 2. februar 1946, svarer 28. s. m. således:

«Vi har mottatt Deres ærede av 2. ds. angående konsesjonsbetingelser for reguleringen av Øvre Flørlivatn og ser at Hovedstyret foreslår samme betingelser som for Hogganvatn, dog slik at avsetningen til fisket her faller vekk.

Vi tør gjøre oppmerksom på at forholdene, frasett fisket, også ellers er annerledes enn ved Hogganvatn, idet Øvre Flørlivatn og elveleiet nedenfor ligger helt på Stavanger kommunes grunn, mens for Hogganvatns vedkommende en rekke private interesser, så vel langs vannet som i elveløpet nedenfor, ble berørt. Rent prinsippmessig sett tror vi disse forhold burde komme til uttrykk ved fastsettelsen av avgiften til herredet, idet denne burde være lavere (minimumsgrensen) enn ved Hogganvatn.

Det er ikke noen skatteyttere eller skatteobjekter som forminskes ved det her forutsette arbeid.

Den eneste skattyter som her berøres er Stavanger Elektrisitetsverk og dets skatt vil stige som følge av arbeidet.

Da vi ikke kjenner til om det ærede Hovedstyre har vært oppmerksom på forskjellen i forholdene for de to andragenders vedkommende, ville vi ikke unnlate å gjøre Hovedstyret kjent med forholdene og vårt syn på saken, og be det eventuelt overveie saken på ny.»

Stavanger Elektrisitetsverk ber altså om at avgiftene for Øvre Flørlivatn må bli satt til lovens minimumssatser og begrunner dette med at forholdene ved vatnet er annerledes enn ved Hogganvatn, idet Stavanger kommune eier grunnen ved det første, mens der ved det annet er en rekke private eiere.

Ved avgjørelsen av en reguleringsøknad spiller imidlertid spørsmålet om hvem som eier grunnen ingen rolle, jfr. reguleringslovens § 5 litra d, det er bare skaden og ulempen som sådan, som teller. Den samme betraktningens måte må også gjelde ved fastsettelsen av avgiftene.

For øvrig er de foreslåtte satser kr. 0,50 og kr. 0,50 pr. nat.-HK. ikke oppstilt etter noen direkte sammenligning med Hogganvatn. Satsene er de vanlige ved kommunale reguleringer av lignende art og hvor reguleringsbassenget ligger i en annen kommune. Som nevnt under sakens forrige behandling er de foruten ved Hogganvatn også brukt ved Vassleia.

Hovedstyret ser derfor ingen grunn til at satsene nedsettes og foreslår dem opprettholdt.

Stavanger Elektrisitetsverk, som i brev av 3. april 1946 fikk beskjed herom, har nå akseptert de av hovedstyret foreslåtte avgiftssatser, jfr. dets vedliggende brev av 18. februar d. å.

Søknaden er kunngjort i Norsk Lysingsblad 28. og 30. august 1945.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møter den 29. januar og 29. mars 1946.»

Departementet skal bemerke at Stavanger kommune ved kgl. resolusjon av 21. oktober 1927 fikk tillatelse til å benytte A/S Flørli Kraft- og Elektrosmelteverks konsesjon av 16. november 1917 på erverv og regulering av Flørlivassdraget m. v. Herom vises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1927 side 28 fig. Bestemmelsene i konsesjonen om hjemfallsrett og innløsningsrett og om tidsbegrensning for tillatelsen er senere blitt frafalt.

Ved kgl. resolusjon av 7. mai 1937 fikk kommunen tillatelse til å regulere Hogganvatn i Frafjordvassdraget samt til å overføre vannet til Flørlivassdraget og ved kgl. resolusjon 2. september 1938 tillatelse til å overføre Krokevatnvassdraget til Flørlivassdraget. Herom vises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1937 side 35 fig. og 1938 side 43 fig. Kommunen har videre 26. mars 1942 fått tillatelse til å regulere Vassleia i Espedalsvassdraget og til å overføre vannet til Flørlivassdraget, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» 1942 side 25 fig. Denne tillatelse er stadfestet ved kgl. resolusjon av 16. november 1945, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner», 1945 side 41.

Overføringstunnelen fra Hogganvatn munnar ut i Flørlivassdalen like ovenfor Øvre Flørlivatn, som nå aktes regulert ved 1 m senkning og 4 m oppdemning.

Fordelen ved reguleringen består etter det opplyste i en kraftinnvinning på ca. 700 nat.-HK. Skaden og ulempen antas å bli minimal. Det foreligger ikke noe omkostningsoverslag, men departementet antar med hovedstyret at det vil være adgang etter reguleringslovens § 8 til å meddele reguleringstillatelse.

En vil med hovedstyret rå til at tillatelse blir gitt, og at det oppstilles samme betingelser som for reguleringen av Hogganvatn, idet dog betingelsen om fiskefond blir sløyfet. Tillatelsen er foreslått gitt på ubegrenset tid, med årlige avgifter til staten og til kommuner på kr. 0,50 pr. innvunnen nat.-HK til hver, med bestemmelse om 5 prosent kraftavståelse til staten og 10 prosent til kommuner med

den vanlige adgang for kommuner hvis interesser berøres ved reguleringen til under visse betingelser å kreve ytterligere kraft etter 30 år og for øvrig på vanlige vilkår.

I departementets nedenstående utkast til betingelser er dessuten tatt med det ved oppdemninger vanlige vilkår om sprengning i krigstilfelle, se post 12 og den i de senere år vanlige bestemmelse om naturfredning, se post 16:

Betingelsene blir i sin helhet sålydende:

«1.

Konsesjon gis på ubegrenset tid.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsattes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den øking av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,50 pr. nat.HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av Flørlivassdragets lavvannføring som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring, som har kunnet påregnes år om annet med de i Flørlivassdragets tidligere bestående reguleringer. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etterhvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 17 skal, for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

4.

Arbeidet må påbegyndes innen en frist av 2 år, etterat konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

5.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere, som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet, når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtvkke berettiget til i anledning av arbeidstvister å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å statte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved anlegget ansatte arbeidere og deres familier.

12.

Ved damanlegget skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

13.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

14.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

15.

Anleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte oppdemningshøyde og den tillatte laveste tappingsgrense betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

16.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning, hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning. Såframt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås skal Landsforeningen for naturfred-

ning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene — i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å dra omsorg for at de ferdige anlegg virker minst mulig skjæmmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

17.

De vannfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vannfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner hvis interesse berøres av reguleringen uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning med Kongens samtykke etter hvert som kraft blir ledig kreve avgitt fra de av vassdragets vannfall der tilhører norske kommuner ytterligere kraft såvidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelser i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører anleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonskostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på dene måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt etter en maksimalpris, som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne

fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5 år. Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietakerne, kan kommunen eller staten i et hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

18.

Anleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelse av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

19.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget, for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

En vil videre rå til at det ved kgl. resolusjon av 26. september 1919 fastsatte manøvreringsreglement for regulering av Flørlivassdraget også blir gjort gjeldende for reguleringen av Øvre Flørlivatn med den av hovedstyret foreslåtte tilføyelse til reglementets pkt. 1.

Handelsdepartementet

tilrårder:

1. Det tillates i medhold av vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917 Stavan-ger kommune å regulere Øvre Flørlivatn i Forsand herred i det vesentlige overensstemmende med søknad av 16. august 1945 og dermed framlagt plan.
Tillatelsen meddeles på de i Handelsdepartementets tilråding av 14. mars 1947 inntatte betingelser.
2. Det ved kgl. resolusjon av 26. september 1919 fastsatte manøvreringsreglement for regulering av Flørlivassdraget gjøres gjeldende også for den under pkt. 1 omhandlede regulering, idet reglementets post 1 gis den i Handelsdepartementets ovennevnte tilråding foreslåtte tilføyelse.

19. A/S Bremanger Kraftselskab.

(Forlengelse av fristen for fullføring av utbygging og regulering av Svelgenvassdraget.)

Handelsdepartementets avgjerd 25. mars 1947.

I medhold av bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon av 28. juni 1946 bestemmer departementet:

Den senest ved departementets skrivelse av 20. oktober 1942 fastsatte frist for fullføring av A/S Bremanger Kraftselskabs utbygging og regulering av Svelgenvassdraget forlenges med 4 år til 23. april 1950.

20. Saugbruksforeningen.

(Tillatelse til å leie inntil 18 000 kW. spillkraft fra A/S Hafslund.)

Kgl. resol. av 11. april 1947.

Med brev fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 4. mars 1947 har departementet mottatt en søknad, datert 23. mars 1945, med tillegg av 22. februar 1947, fra Saugbruksforeningen, Halden, om tillatelse til å leie inntil 18 000 kW fra A/S Hafslund.

Hovedstyrets brev er sålydende:

«I brev av 23. mars 1945 har Saugbruksforeningen, Halden, søkt om konsesjon på leie av spillkraft fra A/S Hafslund.

Søknaden er sålydende:

«Med Arbeidsdepartementets skrivelse av 23. september 1941 er Saugbruksforeningen meddelt tillatelse til å leie inntil 6 000 kW spillkraft fra A/S Hafslund til drift av elektrokjeler.

Vårt firma besluttet sommeren 1940 å gå til anskaffelse av elektrokjeler for i størst mulig utstrekning elektrisk å kunne dekke det dampbehov som er nødvendig for å holde våre industrialanlegg i drift. Den første elektrokjel på 6 000 kW ble satt i drift i mai 1941, og kontrakt ble sluttet med A/S Hafslund om leveranse av den nødvendige spillkraft. I april 1943 ble elektrokjel nr. 2 (6 000 kW), og i mai 1944 elektrokjel nr. 3 (6 000 kW) satt i drift. Vårt spillkraftbehov er nu således kommet opp i 8 000 kW. Vårt primarkraftbehov utgjør under normal drift ca. 6—8 000 kW som dekkes i sin helhet av vår kraftstasjon i Tistedalen.

Vi har fra januar 1945 avsluttet en ny spillkraftavtale med A/S Hafslund om leveranse av inntil 12 000 kW og med adgang til senere å øke dette kvantum til 18 000 kW. Avskrift av denne kontrakt vedlegges i 5 eksemplarer.

I henhold til lov av 14. desember 1917 nr. 16 kap. 4 søker vi hermed om tillatelse til å leie ytterligere 6 000 kW spillkraft fra A/S Hafslund henholdsvis Samkjøringen.

Vi viser til vårt konsesjonsandragende av 26. juni 1942 om konsesjon på leie av ytterli-

gere spillkraft fra A/S Hafslund. Etter mottagelse av Hovedstyrets skrivelse J. nr. 1066 E-42 Kdt/EF av 31. juli 1942 lot vi saken falle i påvente av ny kontrakt med A/S Hafslund som nu foreligger.

Det er den vanskelige kullsituasjon, et forhold som vi mener vil komme til å vare i flere år fremover, som har medført at vi har gått til denne store utvidelse av vårt elektrokjele-anlegg og vi ansøker derfor om at kraftkonsesjonen tilståes oss uten årlig avgift til stat og kommune således som innrømmet oss ved konsesjon av 25. september 1941.

Vi er forbunden for det ærede Hovedstyres snarlige og velvillige behandling av vårt andragende.»

Senere har vi mottatt et brev datert 22. februar 1947 fra Saugbruksforeningen av følgende innhold:

«Under henvisning til vår søknad av 23. mars 1945 om konsesjon på kraftleie fra Hafslund tillater vi oss å meddele at vi nu har under bygging det med Hovedstyrets brev av 5. april 1946 konsederte 50 kV overføringsanlegg fra Hafslund til våre industrianlegg på Kaken i Halden.

Linjen ventes å bli ferdig i nærmeste fremtid, og den vil antagelig komme i drift i løpet av førstkommande april måned. Fra det tidspunkt har vi etter kontrakten med Hafslund rett til å forhøye leien til 18 000 kW fra Hafslund. Vi tør derfor anmode om at vår søknad av 23. mars 1945 må bli utvidet til å omfatte leie av nevnte 18 000 kW.

Samtidig meddeles at i dette kraftkvantum inngår de tidligere konsederte 6 000 kW. Kraftleiekonsesjonen av 23. september 1941 på sistnevnte kraftkvantum bortfaller således når den nye konsesjon trer i kraft.»

Fylkesmannen i Østfold meddeler i brev av 15. september 1945 at Halden kommunestyre anbefaler søknaden innvilget under de forutsetninger som er nevnt i uttalelser fra Halden Lysverker og Ledningsadministrasjonen, dvs. styret for overføringsanlegget Hafslund—Porsnes.

Hovedstyret skal bemerke:

Den kontrakt som ligger til grunn for den foreliggende søknad trådte i kraft den 1. januar 1945 og er gjensidig bindende i 10 år. Den omfatter som nevnt inntil 18 000 kW spillkraft, inklusive de 6 000 kW som Saugbruksforeningen fra før har leiet.

Hovedstyret har ikke noe å bemerke til at konsesjon meddeles og vil foreslå at den gjøres gjeldende for den tid kontrakten av 20. februar 1945 står ved makt, dog ikke lenger enn til 31. desember 1954.

Da kraften skal brukes til erstatning for kull til framstilling av damp, foreslås konsesjonen meddelt uten vilkår om avgift til staten eller kommuner.

De uttalelser som det er henvist til i fylkesmannens brev av 15. februar 1945, fremkom i forbindelse med behandlingen av Saug-

bruksforeningens søknad om konsesjon på 50 kV overføringsanlegget fra Hafslund til Kaken i Halden og gjaldt forskjellige kontraktsforhold m. v. som senere ble ordnet ved Hovedstyrets mellomkomst, hvoretter konsesjon på overføringsanlegget ble gitt med Hovedstyrets brev av 5. april 1946.

Det skulle derfor ikke være nødvendig å sette opp noen vilkår i kraftleiekonsesjonen som følge av kommunenes reservasjoner.

For øvrig vil Hovedstyret rå til at konsesjonen blir gitt på vanlige vilkår, således at betingelsene i sin helhet blir som angitt i vedlagte utkast.

Behandlet i hovedstyremøte den 28. februar 1947.»

Hovedstyrets utkast til konsesjonsbetingelser er sålydende:

«1. Leietid.

Tillatelsen gjelder så lenge kontrakt av 20. februar 1945 mellom Saugbruksforeningen og A/S Hafslund står ved makt, dog ikke lenger enn til 31. desember 1954.

2.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende departement eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. Søksmål etter naboloven.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. Norske tjenestemenn og arbeidere.

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne regel når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren. Såfremt ikke offentlige

hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement ilegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. Norsk arbeid og materiell.

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 prosent over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 prosent av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlands materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over 5 000 kr. av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over 5 000 kr. av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysnin-

ger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. Trygd.

Trygd skal fortrinsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet plikter å avstå inntil 10 prosent av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som vedk. departement måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

10. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Overtredelse av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 9 medfører i tilfelle av gjen-tagelse tap av konsesjonen hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.»

Det vedligger en erklæring av 25. februar 1947 fra selskapets styre i samsvar med konsesjonslovens § 24.

Departementet skal bemerke at Saugbruksforeningen ved kgl. resolusjon 16. mai 1946 fikk ekspropriasjonstillatelse for det kraftoverføringsanlegg fra Hafslund til Kaken i Halden som er forutsatt å skulle over-

føre størsteparten av den kraft som det søkes om tillatelse til å leie.

Departementet vil etter det foreliggende rå til at det meddeles Saugbruksforeningen konsesjon på leie av inntil 18 000 kW. spillkraft fra A/S Hafslund på de av hovedstyret foreslåtte betingelser. Da dette kraftkvantum også omfatter de 6 000 kW. som det ble meddelt konsesjon på ved Arbeidsdepartementets skrivelser av 23. september og 15. november 1941, (jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner», hefte XXVIII, side 54—55 og 61), vil sistnevnte tillatelser ikke bli stadfestet.

Konsesjonen er foreslått tidsbegrenset til 31. desember 1954. Det er ikke foreslått betinget avgift til staten eller til kommuner, idet kraften skal brukes til erstatning for kull ved fremstilling av damp. For øvrig er vilkårene de vanlige.

Handelsdepartementet

tilråder:

Det tillates i medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV Saugbruksforeningen, Halden, å leie inntil 18 000 kW. spillkraft fra A/S Hafslund på de i Handelsdepartementets tilråding av 11. april 1947 inntatte betingelser.

21. A/S Rockwool.

(Stadfesting av tillatelse til å leie inntil 1 500 kW. fra Vestfold Kraftselskap.)

Kgl. resol. av 11. april 1947.

A/S Rockwool fikk 26. oktober 1944 tillatelse til å leie inntil 1 500 kW. fra Vestfold Kraftselskap, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner», hefte XXXI, side 56 flg.

Fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har departementet mottatt følgende uttalelse, datert 6. februar 1947, angående spørsmålet om stadfesting av tillatelsen:

«H.r.advokat Rolf Jørgensen har den 27. desember 1946 på vegne av A/S Rockwool søkt om stadfesting av selskapets konsesjon av 26. oktober 1944 på leie av inntil 1 500 kW. fra Vestfold Kraftselskap. Søknaden er oversendt hit med Arbeidsdepartementets, Vassdragsavdelingens, påtegning av 9. januar 1946.

Søknaden er sålydende:

«Ved ansøking av 31. juli 1944 ansøkte A/S Rockwool, Larvik, om konsesjon på leie av fornøden kraft til selskapets anlegg til Revet 1 a, Larvik.

Ved skrivelse fra Trafikkdepartementet under ovennevnte j.nr. datert 1. november 1944 ble konsesjon meddelt.

Jeg tillater meg høfligst å henvise til telefonsamtale med herr sekretær Dæhlin den 20. ds. hvorunder ble meddelt at der må søkes om stadfestelse på denne konsesjon i henhold til forordningen av 17. august 1945.

På vegne av A/S Rockwool tillater jeg meg å søke om stadfestelse på konsesjonen. Jeg går ut fra at det er tilstrekkelig å henvise til konsesjonsansøkingen og ovennevnte skrivelse. Skulle ytterligere opplysning være nødvendig, eller en ny konsesjonsansøking fra selskapet måtte innsendes, går jeg ut fra at jeg blir underrettet.»

Larvik bystyre har i møte 25. februar 1946 enstemmig vedtatt å anbefale stadfestingen av konsesjonen.

Fylkesmannen i Vestfold har i påtegning hertil av 13. mars 1946 likeledes anbefalt stadfesting.

Hovedstyret skal bemerke:

Konsesjonen er tidsbegrenset til 1. januar 1955. Under hensyn til at kraften hovedsakelig skulle brukes til erstatning for kull ved elektrisk smeltning og ved fremstilling av damp ble det ikke betinget avgift til Staten eller til kommuner. For øvrig ble konsesjonen gitt på vanlige vilkår.

Hovedstyret har ikke noe å merke ved kraftleieforholdet i realiteten og finner ikke grunn til å foreslå noen endringer i de oppstilte betingelser utover de redaksjonelle endringer som er vanlige ved stadfesting av kraftleiekonsesjoner, gitt i okkupasjonstiden. Konsesjonen anbefales stadfestet.

Behandlet i hovedstyremøte den 4. februar 1947.»

Departementet skal bemerke at konsesjonen er gitt på saklig grunnlag. Den er tidsbegrenset til 1. januar 1955. Det er ikke betinget avgift til staten eller til kommuner, da kraften skal brukes til erstatning for kull ved elektrisk smeltning og ved fremstilling av damp. For øvrig er betingelsene de vanlige.

Departementet vil rå til at konsesjonen stadfestes, idet det foretas følgende endringer i konsesjonsvilkårene:

Post 3, 1. ledd, gis følgende ordlyd:

«Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende departement eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.» Ordet «Trafikkdepartementet» endres i post 8, 1. ledd, til «Kongen» og for øvrig hvor det forekommer til «vedkommende departement.»

Handelsdepartementet

tilråder:

Tillatelse av 26. oktober 1944 for A/S Rockwool til å leie inntil 1 500 kW. fra Vestfold Kraftselskap stadfestes overensstemmende med § 4 i restitusjonsloven av 15. november 1946 med de endringer i konsesjonsbetingelsene som er anført i Handelsdepartementets tilråding av 11. april 1947.

22. A/S Star Paper Mill.

(Stadfesting av tillatelse av 29. juni 1944 til å leie inntil 2 500 kW. spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk.)

Kgl. resol. av 11. april 1947.

A/S Star Paper Mill fikk 29. juni 1944 tillatelse til å leie inntil 2 500 kW. spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner», hft. XXXI, side 37 fig.

Fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har departementet mottatt følgende uttalelse, datert 18. desember 1946, angående spørsmålet om stadfesting av tillatelsen:

«A/S Star Paper Mill har i brev av 27. oktober 1945 søkt om stadfesting av selskapets konsesjon av 29. juni 1944 på leie av inntil 2 500 kW. spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk.

Søknaden, hvor konsesjonens datum feilaktig er oppgitt å være 4. juli 1944, er sålydende:

«Under henvisning til Deres rundskriv av 10. ds. tillater vi oss formelt å søke om konsesjon for levering av inntil 2 500 kW. spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk, respektive stadfesting av den konsesjon som ble oss gitt av «Trafikkdepartementet» 4. juli 1944 under okkupasjonen.

Hvis det er nødvendig med nye konsesjonsdokumenter, ber vi om beskjed, hvorefter den nødvendige ansøkningskopi av kontrakten mellom Drammens Elektrisitetsverk og oss samt erklæring fra vårt selskaps styre vil bli innsendt.»

Drammen bystyre har i møte 6. mai 1946 enstemmig vedtatt å foreslå konsesjonen opprettholdt.

Fylkesmannen i Buskerud har i påtegning hertil av 13. mai 1946 anført at han intet har å merke til bystyrets vedtak.

Hovedstyret skal bemerke:

Konsesjonen er tidsbegrenset til 1. juli 1954. Avgift til staten eller kommuner er ikke betinget, da kraften skal brukes til erstatning for kull ved fremstilling av damp. For øvrig er konsesjonen meddelt på vanlige vilkår.

Hovedstyret har ikke noe å merke ved kraftleieforholdet i realiteten eller ved de oppstilte betingelser, og vil rå til at konsesjonen stadfestes med de redaksjonelle endringer i vilkårene som er vanlige ved stadfesting av kraftleiekonsesjoner, gitt i okkupasjonstiden.

Behandlet i hovedstyremøte den 13. desember 1946.»

Departementet skal bemerke at konsesjonen er gitt på saklig grunnlag og vil rå til at den blir stadfestet med følgende endringer i konsesjonsvilkårene:

Post 3, 1. ledd, gis følgende ordlyd:

«Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende departement eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.»

Ordet «Trafikkdepartementet» endres i post 8, 1. ledd, til «Kongen» og for øvrig, for det forekommer, til «vedkommende departement».

Handelsdepartementet

tilråder:

Tillatelse av 29. juni 1944 for A/S Star Paper Mill til å leie inntil 2 500 kW. spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk stadfestes overensstemmende med § 4 i restitusjonsloven av 15. november 1946 med de endringer i konsesjonsbetingelsene som er anført i Handelsdepartementets tilråding av 11. april 1947.

23. Sandar Fabrikker A/S.

(Stadfesting av tillatelse til å leie inntil 7 000 kW. spillkraft fra Vestfold Kraftselskap.)

Kgl. resol. av 11. april 1947.

Sandar Fabrikker A/S fikk 29. april 1943 tillatelse til å leie inntil 7 000 kW spillkraft fra Vestfold Kraftselskap, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner», hefte XXX, side 35 fig.

Fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har departementet mottatt følgende uttalelse datert 18. desember 1946, angående spørsmålet om stadfesting av tillatelsen:

«Sandar Fabrikker A/S har 6. februar 1946 bl. a. søkt om stadfesting av selskapets konsesjon av 29. april 1943 på leie av inntil 7 000 kW spillkraft fra Vestfold Kraftselskap.

Søknaden er sålydende:

«Vi henviser til Deres rundskriv av 10. oktober f. å. angående stadfesting av konsesjon som er gitt i okkupasjonstiden. I den anled-

ning søker vi om stadfesting på følgende konsesjoner:

1. Konsesjon av 1. august 1941 vedrørende en 6 000 kW elektrokjel.
2. Konsesjon av 23. april 1941 vedrørende en trefase sparkoplet reguleringstransformator på 3 300 kVA, samt
3. Konsesjon av 29. april 1943 vedrørende leie av 7 000 kW spillkraft.

Vi vedlegger til Deres orientering avskrift av våre brev av 21. mars 1941, 14. juni 1941 og 4. mars 1943, hvori vi søkte om ovennevnte konsesjoner.

Vi imøteser Deres meddelelse om at nevnte konsesjoner er stadfestet.»

Sandar herredstyre har i møte 18. februar 1946 enstemmig anbefalt kraftleiekonsesjonen stadfestet.

Vestfold Kraftselskap har den 3. mars 1946 likeledes anbefalt stadfesting, og fylkesmannen i Vestfold har i påtegning hertil av 11. mars 1946 sluttet seg til kraftselskapets anbefaling.

Hovedstyret skal bemerke:

Konsesjonen av 29. april 1943 er tidsbegrenset til 1. januar 1965. Avgift til staten eller kommuner ble ikke betinget, da kraften etter det opplyste skulle brukes som erstatning for kull ved fremstilling av damp. For øvrig er konsesjonen gitt på vanlige vilkår.

Hovedstyret har ikke noe å bemerke ved kraftleieforholdet i realiteten eller til de oppstilte betingelser, og vil rå til at konsesjonen stadfestes med de redaksjonelle endringer i vilkårene som er vanlige ved stadfesting av kraftleiekonsesjoner, gitt i okkupasjonstiden.

For så vidt angår de i søknaden nevnte tillatelser vedrørende høyspente anlegg, har man meddelt selskapet at Hovedstyret ikke finner grunn til å ta tillatelsene opp til ny behandling i henhold til restitusjonslovgivningen.

Behandlet i hovedstyremøte den 13. desember 1946.»

Departementet skal bemerke at tillatelsen er gitt på saklig grunnlag og vil rå til at den blir stadfestet, med følgende endringer i konsesjonsbetingelsene:

Post 3, 1 ledd, gis følgende ordlyd:

«Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende departement eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.»

Ordet «Arbeidsdepartementet» endres i post 8, 1 ledd, til «Kongen» og for øvrig, hvor det forekommer, til «vedkommende departement».

Handelsdepartementet

tilråder:

Tillatelse av 29. april 1943 for Sandar Fabrikker A/S til å leie inntil 7 000 kW spillkraft fra Vestfold Kraftselskap stadfestes overensstemmende med § 4 i restitusjonsloven av 15. november 1946 med de endringer i konsesjonsbetingelsene som er anført i Handelsdepartementets tilråding av 11. april 1947.

24. A/S Norsk Cellullfabrikk.

(Stadfesting av tillatelse av 27. august 1942 til å leie inntil 2 200 kW. fra The Kellner-Partington Paper Pulp Co. Ltd.)

Kgl. resol. av 11. april 1947.

A/S Norsk Cellullfabrikk fikk 27. august 1942 tillatelse til å leie inntil 2 200 kW. fra The Kellner-Partington Paper Pulp Co. Ltd., jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner», hefte XXIX, side 102 fig.

Fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har departementet mottatt følgende uttalelse, datert 19. desember 1946, angående spørsmålet om stadfesting av tillatelsen:

«Med påtegning fra Arbeidsdepartementet, Vassdragsavdelingen av 16. oktober 1945 har Hovedstyret mottatt til uttalelse en søknad av 10. s. m. fra A/S Norsk Cellullfabrikk om stadfesting av selskapets konsesjon av 27. august 1942 på leie av inntil 2 200 kW. fra The Kellner-Partington Paper Pulp Co. Ltd.

Søknaden er sålydende:

«Ved «ministerpresidentens» beslutning i «regjeringsmøte» den 27. august 1942 ble det bestemt:

«Det tillates i samsvar med lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV, A/S Norsk Cellullfabrikk å leie inntil 2 200 kW. fra The Kellner-Partington Paper Pulp Co. Ltd. på de betingelser som er tatt inn i Arbeidsdepartementets foredrag av 27. august 1942.»

Konsesjonsdokumentet inneholdende konsesjonsvilkårene er utferdiget av Arbeidsdepartementet 3. september 1942. Konsesjonsdokumentet har j.nr. 3420/42/H.

Konsesjonsvilkårene er vedtatt av oss 11. november 1942.

Under henvisning til § 4 i Provisorisk anordning av 17. august 1945 om endring av restitusjonsanordningen av 29. juli 1941, andrar vi herved om at den gitte konsesjon stadfestes.

De nødvendige opplysninger om vårt selskap framgår av de i departementet foreliggende dokumenter.

Vi skal kun her få tilføye at de aksjer som Phrix-Verfahrensverwertungs A/G hadde i vårt selskap, nemlig 3 000 aksjer med pålydende verdi kr. 3 000 000 er overtatt av Direktoratet for fiendtlig eiendom.

I skrivelse av 6. september 1945 meddeler Finansdepartementet at det «foreløpig går ut fra at aksjene blir overtatt vederlagsfritt av den norske stat som et ledd i krigserstatningen fra Tyskland.»

Departementet meddeler videre at det som statens representant i styret ønsker oppnevnt direktør ved Norsk Riksringkasting, Egil Sundt.

Direktør Sundt vil bli innvalgt som medlem av styret i ekstraordinær generalforsamling tirsdag den 30. oktober d. å. kl. 12.

Selskapet har etter dette helt norsk grunnkapital, utelukkende norske selskaper som aksjonærer, likesom selskapets styre i sin helhet består av norske statsborgere.»

Sarpsborg bystyre har i møte 28. mars 1946 enstemmig vedtatt å anbefale søknaden.

Fylkesmannen i Østfold har i påtegning hertil av 5. april 1946 likeledes anbefalt stadfesting.

Hovedstyret skal bemerke:

Konsesjonen er meddelt for det tidsrom selskapet måtte leie inntil 2 200 kW. fra The Kellner Partington Paper Pulp Co. Ltd. dog ikke lenger enn til 1. juli 1982. Det ble betinget en årlig avgift til staten av kr. 1 pr. kW. av den kraft som gjennomsnittlig benyttes og fremstilles ved vannkraft, samt at selskapets styre for et flertalls vedkommende skulle bestå av norske statsborgere. For øvrig var vilkårene de vanlige. Som det fremgår av søknaden har selskapet nå helt norsk styre og kapital.

Hovedstyret har ikke noe å merke ved kraftleieforholdet i realiteten og finner ikke grunn til å foreslå noen endringer i de oppstilte betingelser, utover de redaksjonelle endringer som er vanlig ved stadfesting av kraftleietillatelser, gitt i okkupasjonstiden. Konsesjonen anbefales stadfestet.

Behandlet i hovedstyremøte den 13. desember 1946.»

Departementet skal bemerke at konsesjonen av 27. august 1942 er tidsbegrenset til 1. juli 1982. Det er betinget en årlig avgift til staten på kr. 1 pr. kW. av den kraft som gjennomsnittlig benyttes og som fremstilles ved vannkraft. Videre er det betinget at selskapets styre for et flertalls vedkommende skal bestå av norske statsborgere. For øvrig er tillatelsen meddelt på vanlige vilkår.

Som det fremgår av søknaden har selskapet nå helt norsk styre og kapital. 3 000 aksjer, pålydende kr. 3 000 000, som var på tyske hender, er overtatt av Direktoratet for fiendtlig eiendom. Staten har en representant i styret.

Departementet vil rå til at konsesjonen blir stadfestet med følgende endringer i konsesjonsvilkårene:

Post 3, 1. ledd, gis følgende ordlyd:

«Den kjøpte energi kan ikke ovedras videre uten samtykke av vedkommende departement eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.»

Ordet «Arbeidsdepartementet» endres i post 8, 1. ledd, til «Kongen» og for øvrig, hvor det forekommer, til «vedkommende departement.»

Handelsdepartementet

tilråder:

Tillatelse av 27. august 1942 for A/S Norsk Cellullfabrikk til å leie inntil 2 200 kW. fra The Kellner-Partington Paper Pulp Co. Ltd. stadfestes overensstemmende med § 4 i restitujonsloven av 15. november 1946 med de endringer i konsesjonsbetingelsene som er anført i Handelsdepartementets tilråding av 11. april 1947.

25. A/S Skorovas Gruber.

(Stadfesting av tillatelse til å leie inntil 2 000 kW. fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk.)

Kgl. resol. av 11. april 1947.

A/S Skorovas Gruber fikk 19. november 1942 tillatelse til å leie inntil 2 000 kW fra Nord-Trøndelag EV, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner», hefte XXIX, side 158 flg.

Fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har departementet mottatt følgende brev, datert 16. desember 1946, angående spørsmålet om stadfesting av tillatelsen:

«Med påtegning fra Arbeidsdepartementet, Vassdragsavdelingen, av 8. februar 1946 mottok Hovedstyret til uttalelse en søknad av 2. s. m. fra A/S Skorovas Gruber om stadfesting av selskapets konsesjon av 19. november 1942 på leie av inntil 2 000 kW fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk.

Søknaden er sålydende:

«Med departementets brev av 25. november 1942 fikk vi oversendt konsesjon for leie av inntil 2 000 kW fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk. Under henvisning til § 4 i restitujonsanordningen av 17. august 1945 tillater vi oss herved å søke om stadfestelse av denne konsesjon. Vi vedlegger bekreftet avskrift av erklæring datert 18. januar 1946 fra høyesterettsadvokatene Carl Lundh og Jens P. Heyerdahl som viser at våre direktører og styremedlemmer har vist en fast nasjonal holdning under okkupasjonen.»

Namskogan herredsstyre har i møte 23. februar 1946 anbefalt søknaden.

Nord-Trøndelag EV og fylkesmannen i Nord-Trøndelag har i påtegninger henholdsvis av 11. og 15. mars 1946 likeledes anbefalt søknaden.

Hovedstyret skal bemerke:

Konsesjonen er tidsbegrenset til 1. januar 1983, og det er betinget en avgift til staten av kr. 1 pr. kW som gjennomsnittlig benyttes.

Ved kgl. resolusjon av 31. august 1934 er det opprettet en kontrakt mellom staten og A/S Skorovas Gruber angående bergverksdrift innen det felt i Nord-Trøndelag fylke som ved lov av 31. mars 1918 er forbeholdt staten. I denne kontrakt er det bl. a. inntatt bestemmelser om selskapet styre og kapital. Tilsvarende bestemmelser er inntatt i kraftleiekonsesjonen. For øvrig er tillatelsen gitt på vanlige vilkår.

Hovedstyret har ikke noe å bemerke ved kraftleieforholdet i realiteten eller til de oppstilte betingelser, og vil rå til at konsesjonen stadfestes med de redaksjonelle endringer i vilkårene som er vanlige ved stadfesting av kraftleiekonsesjoner, gitt i okkupasjonstiden.

Behandlet i hovedstyremøte den 13. desember 1946.»

Departementet skal bemerke at tillatelsen av 19. november 1942 er tidsbegrenset til 1. januar 1983 og at det er fastsatt en avgift til staten av kr. 1 pr. kW. som gjennomsnittlig benyttes. Det er videre oppstillet vilkår om selskapets styre og kapital overensstemmende med kontrakt mellom staten og selskapet angående bergverksdrift innen det felt i Nord-Trøndelag fylke som ved lov 31. mai 1918 er forbeholdt staten, jfr. kgl. resolusjon 31. august 1934. For øvrig er konsesjonen meddelt på vanlige vilkår.

Selskapet har helt norsk styre. Aksjekapitalen er kr. 1 440 000, fordelt på 8 000 aksjer, hvorav alle på 2 nær tilhører Det Norske Aktieselskap for Elektrokemisk Industri, Oslo.

Departementet vil etter det foreliggende rå til at tillatelsen blir stadfestet med de endringer i betingelsene at post 3, første ledd gis følgende ordlyd: «Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende departement eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen», og videre at ordet «Arbeidsdepartementet» i post 8, 1. ledd, endres til «Kongen» og for øvrig, hvor det forekommer, til «vedkommende departement».

Handelsdepartementet

t i l r å d e r :

Tillatelse av 19. november 1942 for A/S Skorovas Gruber til å leie inntil 2 000 kW fra

Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk stadfestes overensstemmende med § 4 i restitusjonsloven av 15. november 1946 med de endringer i konsesjonsbetingelsene som er anført i Handelsdepartementets tilråding av 11. april 1947.

26. Ingeniør Håvald Schjerven.

(Stadfesting av konsesjon på leie av inntil 2 000 kW. fra Nore Kraftverk.)

Kgl. resol. av 11. april 1947.

Ved Kronprinsregentens resolusjon av 1. februar 1936 fikk A/S Vardal Trømassefabrik tillatelse til å leie inntil 2 000 kW. spillkraft fra Nore Kraftverk, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner», hefte XXIII, side 3 flg. Etter at nevnte firma var gått i likvidasjon og fabrikkens var overtatt av A/S Vardal Papfabrik, fikk sistnevnte selskap ved Arbeidsdepartementets avgjerd av 12. november 1940 tillatelse til å leie inntil 2 000 kW. spillkraft fra Nore kraftverk, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner», hefte XXVII, side 132 flg.

Pr. 1. januar 1942 ble fabrikkens overtatt av ingeniør Håvald Schjerven, som den 26. mars s. å. fikk tillatelse til å leie inntil 2 000 kW. fra Nore Kraftverk, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner», hefte XXIX, side 24 flg.

Fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har departementet mottatt følgende brev, datert 16. desember 1946, angående spørsmålet om stadfesting av sistnevnte tillatelse:

«Ingeniør H. Schjerven, Breiskallen, har i brev av 6. november 1945 til Hovedstyret bl. a. søkt om stadfesting av konsesjon av 26. mars 1942 på leie av inntil 2 000 kW. fra Nore Kraftverk.

Søknaden er sålydende:

«Idet jeg refererer til Deres ærede rundskriv av 15. oktober d. å. tillater jeg meg å oversende to tillatelser den ene datert 14. januar 1944, hvor jeg gis tillatelse til å drive forskjellige høyspendte anlegg, den annen datert 28. april 1942, hvor jeg gis konsesjon på leie av 2 000 kW. fra Nore Kraftverk.

Så vidt jeg forstår Deres rundskriv, skulle det ikke være nødvendig å fornye disse konsesjoner, men for å unngå enhver misforståelse i fremtiden, ville jeg være meget takknemlig for å få de lovlige myndigheters godkjennelse av konsesjonene.»

Vestre Toten herredsstyre har i møte 15. mars 1946 enstemmig anbefalt stadfesting av kraftleiekonsesjonen.

Fylkesmannen i Opland har i påtegning hertil av 28. mars 1946 sluttet seg til herredsstyret.

Hovedstyret skal bemerke:

Ved Arbeidsdepartementets brev av 12. november 1940 fikk A/S Vardal Papfabrik konsesjon på leie av inntil 2 000 kW. fra Nore Kraftverk. Konsesjonen falt bort samtidig med at ingeniør Schjerven, som hadde overtatt fabrikken som personlig ansvarlig, den 26. mars 1942 fikk tillatelse til å leie det omhandlede kraftkvantum. Konsesjonen er tidsbegrenset til 1. juli 1965. Den er meddelt på vanlige vilkår uten bestemmelse om avgift til staten eller kommuner.

Hovedstyret har ikke noe å merke ved kraftleieforholdet i realiteten eller til de oppstilte betingelser, og vil rå til at konsesjonen stadfestes med de redaksjonelle endringer i vilkårene som er vanlig ved stadfesting av kraftleiekonsesjoner, gitt i okkupasjonstiden.

For så vidt angår den i søknaden nevnte tillatelse av 14. januar 1944 til å drive endel høyspente elektriske anlegg har man meddelt ingeniør Schjerven at Hovedstyret ikke finner grunn til å ta tillatelsen opp til ny behandling etter restitusjonslovgivningen.

Behandlet i hovedstyremøte den 13. desember 1946.»

Departementet skal anføre at konsesjonen ble gitt på saklig grunnlag. En vil etter det foreliggende rå til at konsesjonen blir stadfestet, med følgende endringer i konsesjonsvilkårene: Post 2, 1. ledd gis følgende ordlyd:

«Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende departement eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.»

Ordet «Arbeidsdepartementet» i konsesjonsvilkårenes post 7, 1. ledd, endres til «Kongen» og for øvrig, hvor det forekommer, til «vedkommende departement».

Handelsdepartementet

tilråder:

Tillatelse av 26. mars 1942 for ingeniør Håvald Schjerven til å leie inntil 2 000 kW. fra Nore Kraftverk stadfestes overensstemmende med § 4 i restitusjonsloven av 15. november 1946 med de endringer i konsesjonsbetingelsene som er anført i Handelsdepartementets tilråding av 11. april 1947.

27. A/S Follum Fabrikker.

(Tillatelse til å erverve mer enn 35 prosent av aksjene i Bægna Træsliberi.)

Kgl. resol. av 11. april 1947.

Fra A/S Follum Fabrikker har departementet mottatt en søknad datert 29. mai 1946 om tillatelse til å erverve mer enn 35 prosent av aksjene i Bægna Træsliberi, Norderhov herred.

Bægna Træsliberi eier vassfallet Svinefoss i Adalselva på 2 300 HK, fullt utbygd. I henhold til lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 36 trengs det derfor kongelig tillatelse til ovennevnte aksjeerwerb.

Søknaden har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i brev av 6. februar 1947 har avgitt følgende uttalelse:

«Med departementets påtegning av 22. juli 1946 har man mottatt til uttalelse følgende søknad fra A/S Follum Fabrikker datert 29. mai 1946:

«Vi tillater oss herved å søke det ærede departement om konsesjon på ervervelse av mer enn 35 prosent av aksjene i Bægna Træsliberi, Norderhov.

I denne anledning skal vi få lov å meddele følgende:

Bægna Træsliberi har en aksjekapital på kr. 420 000 fordelt på 2 100 aksjer à kr. 200. Herav har vi ervervet 1 780 aksjer direkte fra hovedaksjonærene, med en tidsbegrenset forpliktelse for oss til å overta også alle de aksjer som de spredte aksjonærer måtte ønske å selge til oss til samme pris.

Vår bedrift, der har en årlig papirproduksjon på ca. 50 000 tonn, har selv kun en sliperikapasitet på ca. 65 000 tonn våtmasse, 50 prosent, mens behovet for fremstilling av ovennevnte papirkvantum er ca. 85 000 tonn våtmasse 50 prosent.

Vi har derfor i mange år hatt kontrakt med Bægna Træsliberi for leveranse av dette sliperis samlede produksjon, ca. 20 000 tonn våtmasse 50 prosent pr. år. I følge en ordning som ble truffet allerede i 1934 blir massen i våt tilstand pumpet fra Bægna Træsliberi direkte til Follum gjennom rørledning. I mere enn 10 år har Bægna således vært drevet som en integrerende del av Follum Fabrikker.

Vi gjør oppmerksom på at Bægna Træsliberi disponerer et fullt utbygd vassfall på ca. 2 300 HK. Denne kraft utnyttes fullt ut til selve tresliperiets drift.

I 1944 ble hovedmassen av Bægna aksjer solgt til helt utenforstående interessenter, som aktet å nedlegge bedriften som tresliperi. For Follum Fabrikker ville en sådan utvikling være katastrofal og vi har derfor funnet det nødvendig å sikre oss aksjemajoriteten da denne igjen ble til salgs.

For øvrig tør vi peke på at Bægna tomtarealer er av overordentlig stor betydning for vår bedrift, idet Follums egne områder er ytterst begrenset. Bægna eiendommer ligger mellom Follum Fabrikker og Aadalens Træsliberi som eies av Follum Fabrikker. Ervervel-

sen av Bagna vil således bety en meget betydningsfull arrondering av Follums egne arealer.

Vi tør gå ut fra at de kommunale myndigheter vil se med velvilje på vår søknad om konsesjon, idet den eneste mulighet for fortsatt drift for Bagna Træsliberi faktisk er en kombinasjon med Follum, da sikkert ingen med innsikt i tremasseindustrien vil regne med muligheten av at sliperiet noen gang vil komme til å kunne drives som vanlig salgssliperi.

En sådan kombinasjon som vår og den der ved oppnådde arrondering av eiendommer og lokaliteter åpner for øvrig også mulighet for de utvidelsesplaner som Follum arbeider med og som, hvis de kan settes ut i livet, vil kunne medføre ytterligere beskjeftigelse i distriktet.»

Søknaden har vært til uttalelse i distriktet.

Norderhov herredsstyre har i møte 28. august 1946 enstemmig vedtatt formannskapets tilråding av 31. juli s. å. sålydende:

«Formannskapet rår herredsstyret til å anbefale søknaden om konsesjon på erverv av mer enn 35 prosent av aksjene i Bagna Træsliberi på betingelse av at A/S Follum Fabrikker forplikter seg til å opprettholde driften ved Bagna Træsliberi eller eventuell ny bedrift som vil skaffe like mange arbeidere beskjeftigelse.»

Hønefoss bystyre har i møte den 16. september 1946 enstemmig vedtatt formannskapets innstilling av 9. s. m. sålydende:

«Formannskapet rår bystyret til å anbefale søknaden om konsesjon på erverv av mer enn 35 prosent av aksjene i Bagna Træsliberi på betingelse av at A/S Follum Fabrikker forplikter seg til å opprettholde driften ved Bagna Træsliberi eller eventuell ny bedrift som vil skaffe like mange arbeidere beskjeftigelse.»

Adal herredsstyre har i møte den 26. oktober 1946 fattet følgende enstemmige vedtak:

«Herredsstyret vil anbefale søknaden om konsesjon på erverv av mer enn 35 prosent av aksjene i Bagna Træsliberi på betingelse av at:

1. A/S Follum Fabrikker forplikter seg til å opprettholde driften ved Bagna Træsliberi, eller eventuell ny bedrift som vil skaffe like mange arbeidere beskjeftigelse.
2. I tilfelle produksjonen ved Bagna Træsliberi blir henlagt til Follum må Adal forbeholde seg rett til å la de arbeidere ved Bagna Træsliberi som tilhører Adal få beskjeftigelse ved Follum fabrikker.»

Fylkesmannen i Buskerud har i følge påtegning av 9. november 1946 intet å bemerke.

A/S Follum Fabrikker har i anledning av uttalelsene fra de interesserte kommuner i brev av 5. desember 1946 anført:

«I anledning av de interesserte herredsstyrs og bystyrets forbehold om at Follum skal forplikte seg til å opprettholde driften ved Bagna Træsliberi eller eventuell ny bedrift som vil skaffe like mange arbeidere beskjeftigelse, samt at arbeiderne ved Bagna — i tilfelle produksjonen der overføres til Follum — skal ha rett til beskjeftigelse ved Follum, skal vi tillate oss å bemerke følgende:

Vi bekrefter at vi fortsatt akter å holde Bagnas sliperi i gang så lenge dette er forsvarlig av hensyn til en rasjonell drift. Skulle man senere finne å måtte flytte sliperiet til Follum, er vi villig til å gi arbeiderne ved Bagna fortrinnsrett til inntagelse på Follum i den utstrekning disse kan anvendes.

Vi gjør også på ny oppmerksom på at det er vår hensikt å søke satt i gang også annen industriell virksomhet i de forhåndenværende bygninger på Bagna — fortrinnsvis videreføring av Follums produkter — og vi håper herved å kunne sikre jevn og om mulig økt beskjeftigelse på Bagna.

For øvrig vil vi få henvise til hva vi anførte i vår ansøking, nemlig: at denne ordning eller samarbeid mellom Follum og Bagna utvilsomt er den der gir den største sikkerhet for regelmessig og størst mulig beskjeftigelse ved Bagna. Dette vil sikkert enhver med innsikt i bransjen måtte erklære seg enig i.

Man vil sikkert forstå at Follum vanskelig kan gi en uforbeholden garanti om i all fremtid å beskjeftige det samme antall arbeidere ved Bagna som i dag, idet vi, selvsagt som alle andre, er avhengig av den økonomiske og handelsmessige utvikling samt force majeure, men vi skal som ovenfor nevnt gjøre vårt ytterste for å skaffe størst mulig beskjeftigelse ved Bagna og samarbeidet med Follum vil utvilsomt være den største garanti for at dette skal kunne lykkes. Vi tillater oss i denne forbindelse bl. a. å referere til vedlagte utklipp av en uttalelse fra Papirindustriarbeiderforbundets formann, herr Stenklev.

Vi tillater oss å foreslå at herredsstyrenes og bystyrets reservasjoner formes således:

«Follum forplikter seg til å opprettholde driften ved Bagna Træsliberi så lenge dette er rasjonelt forsvarlig, og ikke forhold utenfor Follums kontroll gjør dette umulig. Enn videre forplikter Follum seg til å gi arbeiderne ved Bagna Træsliberi fortrinnsrett til å få arbeid ved Follum i den utstrekning disse kan anvendes, såfremt det senere måtte vise seg rasjonelt riktigere å overføre sliperiet til Follum.

Follum vil endelig også — såfremt mulig — søke igangsatt annen industriell virksomhet i Bagnas fabrikkbygninger i forbindelse med Follums produksjon, for dermed å søke oppnådd størst mulig beskjeftigelse på Bagna.»

Av den forannevnte uttalelse fra Papirindustriarbeiderforbundets formann hitsettes:

«I det lange løp kan ikke de 27 dels gammelagse bedrifter i papirindustrien i Drammensdistriktet klare seg i den internasjonale konkurranse. Vi må gå over til færre og større bedrifter. Ingen behøver å bli ledige av den grunn. De gamle stedbundne arbeidere i papirindustrien må pensjoneres. Gjennomsnittsalderen er nå over 50 år. Borregaard har innført pensjonsordning. Med alderstrygden får

et ektepar ved Borregaard i Sarpsborg 2 400 kr. i pensjon.

Vi har store moderne bedrifter som Follum som ved elektrisk drift kan klare seg i den internasjonale konkurranse, men flere av Unionsbedriftene er altfor gamle. Det er meningsløst at vi skal eksportere 350 000 tonn cellulose og 6—700 000 tonn tremasse årlig års. Vi må komme så langt at vi kan foredle hele vår produksjon selv til høyverdige produkter og ikke eksportere halvfabrikata, slik at ikke de internasjonale storkapitalistkonserner skal presse oss ned.»

Hovedstyret skal bemerke:

Etter det opplyste disponerer Bagna Træsliberi et fullt utbygd vassfall på ca. 2 300 HK og tillatelse til omhandlede aksjeervert er nødvendig etter ervervslovens § 36.

Samtlige kommuner foreslår som det vil ses som betingelse at Follum Fabrikker forplikter seg til å opprettholde driften ved Bagna Træsliberi eller eventuell ny bedrift, som vil skaffe like mange arbeidere beskjetigelse. Adal har dessuten en særbetingelse om at hvis produksjonen ved Bagna Træsliberi blir henlagt til Follum forebeholder kommunen seg rett til å la de arbeidere ved Bagna Træsliberi som tilhører Adal få beskjetigelse ved Follum Fabrikker.

Hovedstyret antar ikke at det lar seg gjøre å oppstille som absolutt betingelse at driften ved Bagna eller en eventuell ny bedrift alltid skal skaffe like mange arbeidere beskjetigelse eller at de arbeidere som tilhører Adal i tilfelle skal få beskjetigelse ved Follum Fabrikker og henviser i så henseende til det av Follum Fabrikker anførte.

Man tillater seg derfor å anbefale at A/S Follum Fabrikker får tillatelse til å erverve mer enn 35 prosent av aksjene i Bagna Træsliberi under de av selskapet antydende forutsetninger sålydende:

«Follum forplikter seg til å opprettholde driften ved Bagna Træsliberi så lenge dette er rasjonelt forsvarlig og ikke forhold utenfor Follums kontroll gjør dette umulig.

Enn videre forplikter Follum seg til å gi arbeiderne ved Bagna Træsliberi fortrinnsrett til å få arbeid ved Follum i den utstrekning disse kan anvendes, såfremt det senere måtte vise seg rasjonelt riktigere å overføre sliperiet til Follum.

Follum vil endelig også — såfremt mulig — søke igangsatt annen industriell virksomhet i Bagnas fabrikkbygninger i forbindelse med Follums produksjon, for dermed å søke oppnådd størst mulig beskjetigelse på Bagna.»

Sakens dokumenter vedlegges.

Behandlet i møte 4. februar 1947.»

Departementet skal bemerke at A/S Follum Fabrikker er et helt norsk selskap med en aksjekapital på 6 000 000 kroner.

Departementet vil etter det forliggende rå til at selskapet får tillatelse til å erverve mer enn 35 prosent av aksjekapitalen i Bagna Træsliberi.

For så vidt angår de betingelser for tillatelsen, som er foreslått av de tre herredsstyrene, finner en ikke å kunne rå til at betingelsene gis en så absolutt form.

Departementet vil anbefale at tillatelsen blir tilknyttet de betingelser som hovedstyret har formulert i sin uttalelse av 6. februar 1947.

Handelsdepartementet

tilråder:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 36 tillates det A/S Follum Fabrikker å erverve mer enn 35 prosent av aksjene i Bagna Træsliberi på de i Handelsdepartementets foredrag av 11. april 1947 inntatte betingelser.

28. Ingeniør Birger Solberg.

(Tillatelse til å erverve 190 aksjer i A/S Ila og Lilleby Smelteverker.)

Kgl. resol. av 11. april 1947.

Ved kgl. resolusjon 5. januar 1932 fikk professor Harald Pedersen (Ila Smelteverk) tillatelse til å leie 3 000 kW. spillkraft fra Trondheim kommune på nærmere angitte betingelser, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» hefte XIX, side 3 fig.

Denne tillatelse ble ved kgl. resolusjon 4. juni 1937 overdratt til A/S Ila og Lilleby Smelteverker samtidig som betingelsene for tillatelsen ble supplert med bestemmelser om styre og kapital og en årlig avgift til staten av kr. 1 pr. kW. Herom viser en til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» hefte XXIV, s. 56—57.

Fra ingeniør Birger Solberg har departementet mottatt en søknad av 31. oktober 1946 om tillatelse til å erverve 190 aksjer i A/S Ila og Lilleby Smelteverker.

Søknaden har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i brev av 7. februar 1947 har gitt følgende uttalelse:

«Med departementets påtegning av 19. november 1946 har man mottatt til uttalelse følgende søknad fra ingeniør Birger Solberg dattert 31. oktober 1946:

«I henhold til departementets skrivelse til A/S Ila og Lilleby Smelteverker av 26. august i år tillater jeg meg herved i medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 36 å søke om tillatelse til å erverve 190 aksjer av de samlede 200 aksjer i A/S Ila og Lilleby Smelteverker.

Undertegnede ansøker var disponent for A/S Ila og Lilleby Smelteverker fra den tid dette gikk over til aksjeselskap, den 1. januar 1937. Styret besto da av professor Harald Pedersen, advokat Johan Cappelen og undertegnede.

Sommeren 1940 trakk advokat Cappelen seg tilbake som styremedlem og undertegnede seg som styremedlem og disponent etter at professor Pedersen, som eide 190 aksjer i selskapet, var gått inn i N. S. Samtidig ble våre aksjer innløst av professor Pedersen.

Etterat driften var stanset våren 1945 ble etter hvert alle arbeidere og funksjonærer sagt opp til fratredelse og professor Pedersens dødsbo, som da eide alle aksjene, ville og kunne heller ikke foreta noe for å sette driften i gang igjen.

Anlegget var meget nedslitt under krigen og dårlig vedlikeholdt og trengte store reparasjoner før det kunne settes i gang.

Selskapets økonomi var samtidig dårlig, og hadde selskapets bankforbindelse, A/S Forretningsbanken i Trondheim, sagt opp kassakreditt og truet med å gå til inndrivelse på grunn av manglende rentebetaling. Professor Pedersens dødsbo var på denne tid satt under forvaltning av Erstatningsdirektoratet.

Av hensyn til de arbeidere og funksjonærer som hadde vært beskjeftiget ved bedriften fikk undertegnede i begynnelsen av juli måned i fjor et tilbud om å overta firmaet. Etter forhandlinger ble det deretter opprettet en overenskomst med dødsboet og Erstatningsdirektoratet hvorefter jeg overtok alle selskapets 200 aksjer.

Jeg har siden sammen med min mor beholdt 190 av disse 200 aksjer og har videre ved innskudd og personlig garanti fått ordnet selskapets finansiering.

Anleggene ble satt i stand således at man kunne få i gang en mindre produksjon fra høsten 1945 og er driften etter hvert utvidet således at selskapet nå beskjeftiger ca. 60 arbeidere og funksjonærer.

Den elektriske kraft vi leier av Trondheim Elektrisitetsverk anvendes for tiden til produksjon av ferrolegeringer som praktisk talt utelukkende går til eksport i samarbeid med Forsyningsdepartementet.

Jeg vil heller ikke unnlate å bemerke at Fylkesarbeidsnemnda i fjor sommer hadde oppgitt å få selskapet i drift igjen og hadde aksjene på et tidligere tidspunkt vært tilbudt andre smelteverker uten at disse ville gå til kjøp.

På grunn av mitt tidligere arbeid som disponent for firmaet før krigen ble jeg ansett som den der hadde de beste forutsetninger til å få selskapet rekonstruert og i drift igjen.

Styret består nå av undertegnede og overrettssakfører Reidar Selmer, Trondheim.

Jeg håper at De på grunnlag av disse opplysninger kan innvilge min ansøking uten noen betingelser, idet jeg samtidig vil bemerke at der ikke hverken direkte eller indirekte er noen utenlandske interesser som står bak meg».

Av en aksjonær oppgave til Arbeidsdepartementet av 25. februar 1946 fremgår at ing. Solberg selv eier 65 aksjer, hans 4 barn til sammen 60 og moren enkefru Valborg Solberg

65. De resterende 10 er fordelt på 2 andre aksjeeiere. Aksjene er på kr. 1 000.

Trondheim bystyre har i møte 20. desember 1946 vedtatt følgende:

«Trondheim kommune anbefaler at disponent Birger Solberg og hans mor og barn får overta 190 av A/S Ila og Lilleby Smelteverks 200 aksjer.»

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har i følge påtegning av 3. januar 1947 intet å bemerke til søknaden og rår til at disponent Solberg får overta 190 aksjer i selskapet.

Hovedstyret skal bemerke:

A/S Ila og Lilleby Smelteverk fikk ved kgl. resolusjon av 4. juni 1937 tillatelse til å overta professor Pedersens leie av 3 000 kW. spillkraft fra Trondheims kommune.

En finner ingen betenkelighet ved det omhandlede erverv og vil anbefale tillatelsen meddelt uten særskilte betingelser.

Sakens dokumenter vedlegges.

Behandlet i møte 4. februar 1947.»

Departementet skal bemerke at A/S Ila og Lilleby Smelteverker har en aksjekapital på kr. 200 000 fordelt på 200 aksjer à kr. 1 000. Etter ervervslovens § 36 vil det trengs tillatelse av Kongen til å erverve mer enn 35 pst. av selskapets aksjer.

En vil med Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet rå til at den søkte tillatelse blir gitt uten at det oppstilles særskilte betingelser.

Handelsdepartementet

tilråder:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 36 tillates det ingeniør Birger Solberg å erverve 190 aksjer i A/S Ila og Lilleby Smelteverker.

29. Mesna Kraftselskap.

(Stadfesting av tillatelse angående erverv av A/S Ringsaker Cellulosefabriks vassfall i Moelv m. v.)

Kgl. resol. av 11. april 1947.

Ved Arbeidsdepartementets skrivelse av 23. januar 1941 er det bestemt:

«1. Den konsesjon som ved kgl. resolusjon 12. august 1937 ble gitt A/S Ringsaker Cellulosefabrikk på erverv av Moelven Cellulosefabriks vassfall i Moelv i Ringsaker tillates overdratt til Mesna Kraftselskap uten betingelser.

2. Den tillatelse som ved kgl. resolusjon 14. november 1908 ble gitt A/S Moelven Cellulosefabrik til i medhold av vassdragsloven av 1. juli 1887 §§ 25 og 29 å foreta en 2 m senking av Næren sjø i Ringsaker overdras til Mesna Kraftselskap. De betingelser som er stillet opp for denne tillatelse opprettholdes uforandret.»

Tillatelsen er inntatt i «Meddelte Vassdragskonsesjoner», hefte XXVIII, side 8. Angående tillatelsene av 14. november 1908 og 12. august 1937 viser en til «Meddelte Vassdragskonsesjoner», hefte I, side 159 og hefte XXIV, side 93 flg.

Fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har departementet mottatt et brev av 1. mars 1947 ang. spørsmålet om stadfesting av tillatelsen av 23. januar 1941.

Hovedstyrets brev er sålydende:

«Arbeidsdepartementet traff 23. januar 1941 følgende bestemmelse:

1. Den konsesjon som ved kgl. resolusjon av 12. august 1937 ble gitt A/S Ringsaker Cellulosefabrik på erverv av Moelven Cellulosefabriks vassfall i Moelv i Ringsaker tillates overdratt til Mesna kraftselskap uten betingelser.

2. Den tillatelse som ved kgl. resolusjon av 14. november 1908 ble gitt A/S Moelven Cellulosefabrik til i medhold av vassdragsloven av 1. juli 1887 §§ 25 og 29 å foreta en 2 m senking av Næren sjø i Ringsaker overdras til Mesna kraftselskap. De betingelser som er stilt opp for denne tillatelse opprettholdes uforandret.

Man henviser til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» XXVIII side 8 og til Hovedstyrets brev av 21. desember 1940 til Arbeidsdepartementet.

Mesna kraftselskap har i brev av 30. november 1946 søkt om stadfesting av de nevnte overdragelser.

Saken er forelagt distriktet ved brev til Fylkesmannen i Hedmark av 5. desember 1946.

Ringsaker formannskap har 14. januar 1947 gjort slikt vedtak:

1. Mesna kraftselskaps søknad om stadfesting av konsesjon på vassfall i Moelv, samt regulering av Næren sjø anbefales godkjent.
2. Formannskapet vil be om at Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet ved sitt avgjør, tar omsyn til at Ringsaker kommune blir tilstått en passende årlig avgift.

Fylkesmannen slutter seg i brev av 11. februar 1947 hertil.

Omhandlede overdragelse ble behandlet av Hovedstyret i møte 19. desember 1940 og uttalelse gitt til Arbeidsdepartementet i nevnte brev av 21. s. m.

Hovedstyret henviser til dette og anbefaler tillatelsen av 23. januar 1941 stadfestet.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 28. februar 1947.»

Departementets bestemmelse av 23. januar 1941 ble truffet på grunnlag av følgende uttalelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, datert 21. desember 1940:

«Det ærede departement har 9. november d. å. sendt Hovedstyret til uttalelse følgende andragende — datert 8. s. m.:

«Mesna kraftselskap er et interkommunalt selskap bestående av Ringsaker og Nes herreder og Lillehammer by. Sammenslutningen er vedtatt i mai og approbert 15. oktober 1930.

Ved enstemmig beslutning av representantskapet i møte 22. oktober d. å. har selskapet innkjøpt Ringsaker Cellulosefabriks kraftanlegg i Moelv med tilliggende grunn- og vannrettigheter overensstemmende med vedlagte innstilling fra styret.

Ringsaker kommune har tidligere dels ved direkte kjøp, delv ved ekspropriasjon, ervervet alle øvrige vannrettigheter i Moelv unntatt Moelv Brug. Samtlige disse vannrettigheter er ved dannelsen av Mesna Kraftselskap overtatt av dette.

A/S Ringsaker Cellulosefabriks ervervelse av vassfall i Ringsaker med overdragelse av reguleringstillatelse for Næren sjø er approbert ved kgl. resolusjon av 12. august 1937. Samtlige øvrige vassfall er ervervet av kraftselskapet uten betingelser.

Under henvisning til foranstående og til lov nr. 16 av 14. desember 1917, kfr. tillegg av 7. juni 1935, tillater vi oss å andra det ærede departement om:

at det tillates Mesna Kraftselskap å erverve de A/S Ringsaker Cellulosefabrik tilhørende vassfall i Moelv i Ringsaker uten betingelser.

at den ved kgl. resolusjon av 14. november 1908 meddelte tillatelse for A/S Moelven Cellulosefabrik til regulering av Næren sjø i Ringsaker overdras fra A/S Ringsaker Cellulosefabrik til Mesna Kraftselskap.»

Av den påberopte Innstilling fra styret fremgår at kjøpesummen er kr. 250 000 pluss omkostninger. Kjøpet er betinget av en nærmere omtalt kontrakt med overdrageren — brukseier Birger Langmoen i Brumunddal — om levering av inntil 1 320 kW. Det omfatter reguleringsdam m. v. i Nærosset, inntaksdam i elva med en ca. 2 km lang kanal til inntakskummen, ca. 190 m lang jernrørledning med 1 000 mm diameter, kraftstasjonen med 1 Francis turbin og en generator for 6 000 volts driftsspennning. Yteevne angis til ca. 640 kW. Med disse anlegg følger alle tilliggende grunn- og vannrettigheter, herunder også damvokterbolig og et par mindre jordarealer m. v.

Maskineriet er opplyst å være i mindre god stand og har dårlig virkningsgrad, det må derfor eventuelt utskiftes og utstyres for paral-

lelldrift med anleggene i Mesna. Sådanne ombygging med et nytt maskinaggregat på ca. 900 kW. er anslått å koste kr. 150 000.

Av hensyn til en senere utbygging av vassdraget regner styret med en amortisasjonstid for kraftanlegget på 10 år og har på grunnlag herav og den nevnte kraftleiekontrakt satt opp et driftsbudsjett som balanserer på kr. 60 000 med et overskudd på vel kr. 3 000. Styret mener etter dette at innkjøpet er økonomisk forsvarlig, det legger imidlertid ved siden herav vekt på å få sikret seg disse vannrettigheter, da en ervervelse senere antas å falle vesentlig kostbarere, hvis anlegget blir bygd om av andre.

Fylkesmannen i Hedmark tilrår under 30. november d. å. at konsesjon gis. Han går ut fra at avgiften fremdeles vil kunne tilfalle Ringsaker kommune.

Hovedstyret skal bemerke følgende: Det omhandlede vassfall var opprinnelig utnyttet av A/S Moelven Cellulosefabrik som også — i henhold til tillatelse av 14. november 1908 — hadde gjennomført en regulering av Næren sjø ved 2 m senking. Fra gammelt av består der i sjøen dessuten en mindre oppdemning. Den regulerte vassføring ved disse reguleringer antas å dreie seg om 1,5 m³/sek. tilsvarende en kraftmengde på vel 1 100 nat.-HK. i nevnte fall, som er 56,9 m høyt.

Av hensyn til en planlagt utnyttelse av det ca. 215 m høye fall fra Næren til Mjøsa fikk Mesna Kraftselskap ved kgl. resolusjon av 11. november 1927 tillatelse til å regulere Næren ytterligere og til å overta reguleringskonsesjonen av 1908. Nevnte ytterligere regulering er ikke kommet til utførelse.

Ved kgl. resolusjon av 12. august 1937 fikk så A/S Ringsaker Cellulosefabrik tillatelse til å erverve A/S Moelven Cellulosefabriks vassfall m. v. på nærmere angitte betingelser og samtidig fikk det overdratt reguleringskonsesjonen av 1908. Nå søker altså Mesna Kraftselskap om tillatelse til å erverve disse rettigheter av Cellulosefabrikken og således at de til vassfallskonsesjonen knyttede betingelser frafalles.

Etter ervervsloven av 14. desember 1917 § 2, pkt. 22 utkreves konsesjon til videre overdragelse av et vassfall selv om den nye erverver er en norsk kommune. Det er således på det rene at Mesna Kraftselskap trenger

konsesjon for å erverve omhandlede vassfall og som forholdene etter det opplyste ligger an anbefaler Hovedstyret sådan gitt.

Etter nevnte pkt. i loven som det lyder nå ifølge lovendringen av 7. juni 1935 kan de betingelser som er fastsatt i den opprinnelige konsesjon frafalles helt eller delvis. Det er altså anledning til å imøtekomme søkeren her og spørsmålet blir da om det er rimelig å gjøre det.

Ved de to tidligere avgjorte overdragelser til kommuner av konsederte vassfall — Stavanger kommunes konsesjon av 4. juli 1935 til erverv og regulering av Flørlivassdraget og Hammerfest kommunes konsesjon av 27. juli 1939 til å erverve nedre Porsa vassfall i Kvalsund — ble betingelsene om hjemfall og innløsning, for den sistes vedkommende også om sikkerhetsstillelse frafalt. Hverken ved Flørlil eller Porsa var det betinget avgift for ervervelsen, men ved den første av dem var reguleringstillatelsen gjort avhengig av avgift. Spørsmålet om hel frafallelse av betingelsene ble ikke drøftet ved disse to tilfelle, det var ikke søkt om det.

Forholdene ligger også ellers annerledes an i nærværende tilfelle. Det vassfall som søkes ervervet utgjør en mindre del — ca. ¼ — av fallet mellom Næren og Mjøsa som Kraftselskapet har planer om å bygge ut i sin tid og som det nå eier konsesjonsfritt det vesentligste av. Hvis tillatelsen går i orden, vil søkeren, som nevnt i andragendet, mangle bare Boelv Brugs vassfall, som etter her foreliggende oppgave er 12,7 m høyt.

Under disse omstendigheter mener Hovedstyret at det er grunn til å se velvillig på tanken om å frafalle helt de betingelser som er knyttet til Cellulosefabrikkens konsesjon. Fylkesmannen synes visstnok å mene at avgiften skal opprettholdes, men den er så liten at den er uten enhver praktisk betydning, 10 øre til kommuner og 10 øre til staten pr. nat.-HK. gir omkring kr. 50 pr. år til hver av disse. Hertil kommer at Ringsaker kommune er med i kraftselskapet og er etter dettes lovers § 12 pliktig til å frafalle alle skatter og avgifter.

Alt tatt i betraktning anbefaler man at A/S Ringsaker Cellulosefabriks ervervskonsesjon av 12. august 1937 tillates overdratt Mesna Kraftselskap uten betingelser.

Videre anbefaler Hovedstyret at A/S Moelven Cellulosefabriks tillatelse av 14. november 1908 til å regulere Næren sjø i Ringsaker overdras til Mesna Kraftselskap. De for denne regulering oppstilte betingelser opprettholdes uforandret.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 19. desember 1940.»

Departementet skal anføre at tillatelsen av 23. januar 1941 er gitt på saklig grunnlag. Mesna Kraftselskap er et interkommunalt selskap, bestående av Ringsaker og Nes herreder og Lillehammer by. Departementet vil etter det foreliggende rå til at tillatelsen blir stadfestet. For så vidt angår Ringsaker formannskaps ønske om å bli tilstått en passende årlig avgift, bemerkes at det i reguleringskonsesjonen av 1908 ikke er betinget avgift til kommuner, men at det ved kgl. resolusjon 12. august 1937, hvorved de omhandlede vassfall ble overdratt til A/S Ringsaker Cellulosefabrik, var betinget en årlig avgift til kommuner på kr. 0,10 pr. nat.-HK., utgjørende ca. kr. 50 pr. år. En viser i denne forbindelse til Hovedstyrets foranstående uttalelse av 21. desember 1940 der det bl. a. er anført at Ringsaker kommune er med i Mesna Kraftselskap og etter § 12 i kraftselskapets lover er pliktig til å frafalle alle skatter og avgifter.

Handelsdepartementet

tilråder:

Tillatelse av 23. januar 1941, hvorved A/S Ringsaker Cellulosefabriks konsesjon av 12. august 1937 på erverv av Moelven Cellulosefabriks vassfall i Moelv i Ringsaker og tillatelse av 14. november 1908 for A/S Moelven Cellulosefabrik til å foreta en senking av Næren sjø ble overdradd til Mesna Kraftselskap, stadfestes overensstemmende med § 4 i restitusjonsloven av 15. november 1946.

30. Søndre Land m. fl. kommuner.

(Stadfesting av tillatelse til å erverve samtlige (110) aksjer i A/S Storbrofoss Tresliperi.)

Kgl. resol. av 11 april 1947.

Ved kgl. resolusjon av 25. juni 1937 fikk disponent H. A. Næss på vegne av et startendes A/S Storbrofoss Tresliperi konsesjon på erverv av Storbrofoss Tresliperi med tilhørende utbygd vassfall i Bægna elv, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner», hefte XXIV, side 62 flg.

Den 26. februar 1942 fikk Søndre Land, Fluberg, Nordre Land, Torpa, Snertingdal, Etnedal og Sør-Aurdal kommuner tillatelse til å erverve samtlige (110) aksjer i A/S Storbrofoss Tresliperi. Herom vises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1942, side 15 flg. Fra Storbrofoss Kraftanlegg har departementet mottatt en søknad av 6. oktober 1945 om

stadfestelse av sistnevnte tillatelse av 26. februar 1942.

Søknaden har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i brev av 7. februar 1947 har gitt følgende uttalelse:

«Ved «ministerpresidentens» beslutning av 26. februar 1942 ble i samsvar med lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 36 Søndre Land, Fluberg, Nordre Land, Torpa, Snertingdal, Etnedal og Sør-Aurdal kommuner tillatt å erverve samtlige (110) aksjer i A/S Storbrofoss Tresliperi.

Angående denne beslutning henvises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» bind XXIX for 1942 side 15 flg.

Med Arbeidsdepartementets påtegning av 10. oktober 1945 mottok man følgende andragende fra Storbrofoss kraftanlegg av 6. s. m. om stadfestelse av ovennevnte beslutning:

«I følge skrivelse fra Arbeidsdepartementet av 28. februar 1942 har Søndre Land, Fluberg, Nordre Land, Torpa, Snertingdal, Etnedal og Sør-Aurdal kommuner ved beslutning av 26. februar 1942 fått tillatelse til å erverve samtlige aksjer i A/S Storbrofoss Tresliperi.

Under henvisning til provisorisk anordning av 17. august 1945 dens § 4 søker vi om stadfestelse på denne tillatelse.»

Andragendet ble under 25. oktober 1945 sendt fylkesmannen i Opland med anmodning om forelegg for vedkommende kommuner.

Saken ble omerindret i brev til fylkesmannen av 23. august 1946.

Fra fylkesmannen har en deretter mottatt nedenstående brev datert 21. desember 1946:

«Under henvisning til det ærede hovedstyres skriv av 23. august 1946 følger hermed:

1. Avskrift av mitt skriv av 4. september 1946 til ordførerne i Søndre Land, Fluberg, Nordre Land, Torpa, Snertingdal, Etnedal og Sør-Aurdal.
2. Særutskrifter av sakens behandling i de nevnte herredsstyrene.

I skrevet til Justisdepartementet av 2. februar 1946 som er nevnt i vedlegg 1 foran, uttalte jeg bl. a. at jeg ikke kan finne at Sør-Aurdal kommune har noen anledning til nå å trekke seg tilbake fra deltagelse i sammenlutningen.

Jeg henholder meg fremdeles til denne uttalelse. På skrevet av 2. februar 1946 har jeg ennå ikke fått noe svar fra Justisdepartementet.»

Herredsstyrene i Søndre Land, Fluberg, Nordre Land, Torpa, Snertingdal og Etnedal har i møter henholdsvis 28., 11., 12., 19., 14. og 15. oktober 1946 fattet følgende likelydende vedtak:

«Herredsstyret slutter seg til søknad av 6. oktober 1945 fra styret for Storbrofoss Kraftanlegg om stadfesting av tillatelse gitt 28.

februar 1942 til å erverve samtlige aksjer i A/S Storbrofoss Tresliperi.

For Sør-Aurdal kommune vil ervervelsen av Storbrofoss Kraftanlegg ikke ha noen praktisk betydning. Linjenettet er innen herredet så lite utbygget at den kvote som etter overenskomst er gitt Sør-Aurdal, 20 pst. av kapasiteten, ikke kan nyttes fullt ut.

I en årrekke vil derfor Storbrofoss Kraftanlegg være avhengig av kraftleveranse til andre kommuner.

Man finner ingen grunn til å omstyrte den ordning som er etablert ved herredsstyrenes vedtak av 26. februar 1942 og godkjent 28. februar s. å. og som man har innrettet seg etter. Spørsmålet om mere elektrisk energi er påtrengende for samtlige interesserte kommuner og kan neppe løses uten ved intimt samarbeid, et samarbeid som nå er innledet mellom 11 kommuner i vårt distrikt.»

Sør-Aurdal herredsstyre har i møte 30. september 1946 gjort følgende vedtak:

«26. februar 1942 fekk 6 herad på Vest-Opland departementet sitt samtykke til å overta alle lutene i A/S Storbrofoss Tresliperi. Frå fylkesmannen har ein no fått oversendt søknad om stadfesting av denne konsesjonen.

Vedtaket: Heradstvet rår frå at konsesjonen vert stadfest. Ein viser elles til vedtak i sak. nr. 245 frå møtet 5. august 1946.»

Vedtaket i møte den 5. august 1946 er sålydende:

«Då det over alt i Sør-Aurdal er ålmen misnøje med dei transaksjoner som gikk føre seg i 1941 og 1942, då Storebrufoss Tresliperi med vassfall, «Herligheter og rettigheter» gikk over til eit utanbygds interkommunalt selskap, der Sør-Aurdal fekk berre ein mindre part, vil heradstvet med dette setje fram krav om at styremaktene etter restitusjonsanordningen § 2 tek desse tilhøve upp til proving, før fristen går ut 17. august.

I samhøve med dette underkjenner heradstvet heradstingsvedtaket av 4. november 1941 og seinere vedtak som står i samband med dette.

Sør-Aurdal herad ynskjer — om naudsynt ved ekspropriasjon å få overta Storebrufoss Tresliperi med alle retter som ligg til, då me finn det naturleg at den billegaste og mest sentrale kraftkjelda her fyrst leverer det bygda treng, før det vert eksportera kraft.

Ein gjer merksam på at Sør-Aurdal enno er praktisk tala utan elektrisk energi.»

Utskriften er gitt følgende påtegning:

«Samstundes som ein sender utskrift av Sør-Aurdal heradstyre sitt vedtak av 5. august, må formannskapet krevja at «de forvaltningsmessige avgjørelser», som under nazistvret ga Storebrufoss Kraftanlegg konsesjon på kjøp av lutene i Storebrufoss Tresliperi, vert nekta godkjenning.

Me påstår at det er «åpenbart urimelig» at denne kraftkjelda skal koma på utanbygds hender med den fylgjen at Sør-Aurdal får berre ein liten brøkdelen av den kraftmengda me treng til eige forbruk.»

Under en mundtlig konferanse den 8. august 1946 fremholdt representanter for Sør-

Aurdal bl. a. at kommunen eventuelt vil forsøke adgangen til ekspropriasjon. De mente også å ha forkjøpsrett etter ervervsloven.

Hovedstyret skal bemerke:

Adgangen for en kommune til å ekspropriere vassfall er betinget av at vassfallet enten ikke er utbygget eller bare utbygget for under halvparten av den kraftmengde som vassfallet antas å kunne gi ved regulering som med fordel kan iverksettes i en rimelig nær fremtid. I brev til Arbeidsdepartementet av 5. desember 1941 uttalte generaldirektøren at denne forutsetning ikke er tilstede.

Med hensyn til forkjøpsretten bemerkes at selv om denne kan gjøres gjeldende også ved aksjeovertagelse, synes fristen for å gjøre forkjøpsretten gjeldende under enhver omstendighet å være oversittet, jfr. ervervslovens § 7,2.

Angående spørsmålet om stadfestelse av «Ministerpresidentens» beslutning bemerkes for øvrig at den omstendighet at Vest-Opland kommunale kraftselskap sammen med Etnedal og Sør-Aurdal i 1942 dannet Storbrofoss Kraftanlegg og gikk til ombygging av det gamle Storbrofoss Træsliperi, må anses som et rasjonelt skritt for å avhjelpe kraftmangelen i distriktet. Det var et ganske stort tiltak som Sør-Aurdal neppe ville gått i gang med eller maktet alene og det er heller ikke sannsynlig at et lovlig valgt herredsstyre i Sør-Aurdal den gang ville stilt seg annerledes til saken enn «herredstinget» gjorde.

Det skulle derfor ikke være noen grunn til å omgjøre den i november 1941 fattede beslutning.

Hertil kommer på den annen side at hvis Sør-Aurdal nå skulle få en større andel av kraften fra Storbrofoss ville det skape store vanskeligheter for Vest-Oplandkommunene, som allerede har tatt sin del av kraften i bruk og for tiden ikke kan få erstattet andre steder.

Hovedstyret vil derfor anbefale at «Ministerpresidentens» beslutning av 26. februar 1942 stadfestes.

Sakens dokumenter vedlegges.

Behandlet i møte 4. februar 1947.»

Departementet skal anføre at tillatelsen av 26. februar 1942 for de 7 kommuner til å erverve aksjene i A/S Storbrofoss Tresliperi er gitt på saklig grunnlag. Kommunene har utført en ombygging av kraftanlegget og utvidet sine ledningsnett for å nyttiggjøre seg kraften og avhjelpe kraftmangelen i distriktet. Som det vil ses, ønsker Sør-Aurdal kommune, hvor vassfallet er beliggende, å erverve dette. Departementet finner med Hovedstyret ikke å kunne anbefale tatt tilfølge nevnte kommunes henstilling om omgjøring av den

tillatelse som de 7 kommuner i 1942 fikk til å erverve tresliperiets aksjer. En tilføyer at kommunen etter konsesjonsloven av 14. desember 1917 heller ikke antas å kunne gjøre forkjøpsrett gjeldende i anledning av aksjer-ervert og selv om så hadde vært tilfelle, antar departementet at det ville virke særlig urimelig i dette tilfelle at den ble gjennomført, jfr. restitusjonsloven av 15. november 1946 § 4, tredje ledd. Departementet vil således rå til at tillatelsen av 26. februar 1942 for de 7 kommuner til å erverve samtlige (110) aksjer i A/S Storbrofoss Tresliperi blir stadfestet, dog uten at en har foregripet noe med hensyn til den eventuelt nødvendige tillatelse for det av de 7 kommuner stiftede nye selskap, Storbrofoss Kraftanlegg, til å erverve vannfallet, jfr. lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 2 post 22. Spørsmålet om godkjenning av vedtektene for det nye selskap er for tiden under behandling i Justisdepartementet.

Handelsdepartementet

tilråder:

Tillatelse av 26. februar 1942 for Søndre Land, Fluberg, Nordre Land, Torpa, Snertingdal, Etnedal og Sør-Aurdal kommuner til å erverve samtlige (110) aksjer i A/S Storbrofoss Tresliperi stadfestes overensstemmende med restitusjonsloven av 15. november 1946 § 4.

31. Troms fylkeskommune.

(Stadfesting av tillatelse av 4. september 1941 til å regulere Lysbotnvassdraget på Senja.)

Kgl. resol. av 11 april 1947.

Ved Arbeidsdepartementets skrivelse av 4. september 1941 ble det meddelt Troms fylkeskommune tillatelse til å regulere Lysbotnvassdraget på Senja på nærmere angitte vilkår. Herom vises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1941, side 44 fig.

Fylkesmannen i Troms har den 28. november 1946 søkt om stadfesting av ovennevnte tillatelse i henhold til restitusjonslovens § 4.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har gitt følgende uttalelse datert 4. mars 1947:

«Fylkesmannen i Troms oversender 28. november 1946 følgende brev — datert 27. s. m. — fra Troms fylkes kraftforsyning:

«Troms fylkeskommune fikk 4. september 1941 tillatelse til å regulere Lysbotnvassdraget på Senja.

Reguleringen av Hestvann er avsluttet og anlegget tatt i bruk. Reguleringsarbeidet for

regulering av store Helvetesvann pågår og ventes avsluttet høsten 1947.

Jeg anbefaler at fylkesmannen søker om stadfestelse på den av Arbeidsdepartementet ved skrivelse av 4. september 1941 gitte tillatelse til regulering av Lysbotnvassdraget.»

Og han søker med dette stadfesting av tillatelsen.

Søknaden er kunngjort i Norsk Lysingsblad den 9. og 14. desember 1946.

Tillatelsen omfatter følgende regulering:

	Oppd. m	Senkn. m.	Reg. høyde m.
Nedre Hestvatn	3,25	2,75	6,0
Øvre (Store) Helvetesvatn	1,40	3,95	5,35

Behandlingen av saken foregikk på den i loven foreskrevne måte. Der ble innhentet uttalelse fra Troms Jæger og Fiskerforening, Troms fiskeristyre og ordførerne i Berg og Lenvik kommuner. Troms fiskeristyre og ordføreren i Lenvik peker på at fisket kan bli skadet, men for øvrig har reguleringen ikke møtt noen innvending fra distriktet.

Saken ble behandlet i hovedstyremøte den 9. juni 1941 og uttalelse til departementet avgitt den 9. juli s. å.

Hovedstyret anbefaler tillatelsen stadfestet på uforandrede betingelser.

En har ikke funnet det påkrevd å forelegge saken for distriktet på ny, jfr. restitusjonslovens § 4, sjette ledd.

Fylkesmannens ekspedisjon av 28. november 1946 med bilag vedlegges.

Behandlet i møte den 28. februar 1947.»

Departementet skal bemerke at Troms fylkeskommune ved Stortingets vedtak av 9. juni 1939 er tilstått statsstønad til utbygging av Lysbotnvassdraget. Vassrettighetene tilhører statens skogvesen og er leiet bort på 50 år til fylket med Landbruksdepartementets godkjennelse av 5. april 1940. Tillatelsen til å regulere vassdraget er gitt på saklig grunnlag. Konsesjonen er gitt for den tid leieforholdet mellom Staten og Troms fylkeskommune varer. Årlige avgifter til stat og kommuner er betinget med kr. 0,10 pr. nat.-HK. til hver. En bemerker i denne forbindelse at Helvetesvatn og Hestvatn ligger i et goldt og øde terreng. Det er betinget plikt for konsesjonæren til å sette ut fiskeyngel i Helvetesvatn etter Landbruksdepartementets nærmere bestemmelse. I henhold til reguleringslovens § 12 pkt. 15 er det betinget avgivelse av inntil 10 pst. av kraften til de kommuner som departementet bestemmer. Departementet vil etter det foreliggende med

Hovedstyret rå til at tillatelsen blir stadfestet, idet dog ordet «departement» i betingelsenes post 2, 1. ledd endres til «Kongen». Ordet «Arbeidsdepartementet» i det samtidig med reguleringsstillatelsen fastsatte manøvreringsreglements pkt. 6 endres likeledes til «Kongen».

Handelsdepartementet

tilråder:

1. Tillatelse av 4. september 1941 for Troms fylkeskommune til å regulere Lysbotnvassdraget på Senja stadfestes i henhold til restitusjonslovens § 4 med den endring i betingelsene som er nevnt i Handelsdepartementets tilråding av 11. april 1947.
2. Det den 4. september 1941 fastsatte manøvreringsreglement for reguleringen av Lysbotnvassdraget på Senja endres slik som foreslått i Handelsdepartementets tilråding av 11. april 1947.

32. A/S Engerdal Elektrisitetsverk.

(Tillatelse til å eksportere i alt inntil 200 kW. elektrisk energi til Idre Sokn i Sverige.)

Kgl. resol. av 11 april 1947.

Ved kgl. resolusjon av 8. februar 1946 fikk A/S Engerdal Elektrisitetsverk tillatelse til å eksportere inntil 70 kW. elektrisk energi til grendene Fløtningen og Storbo i Idre sokn i Sverige. Herom vises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1946, side 26.

Med brev fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 6. mars 1947 har departementet mottatt en søknad av 15. februar 1947 fra A/S Engerdal Elektrisitetsverk om tillatelse til å eksportere ytterligere inntil 130 kW. elektrisk energi til Idre i Sverige.

Hovedstyrets brev er sålydende:

«I brev av 15. februar 1947 har A/S Engerdal elektrisitetsverk søkt om tillatelse til å eksportere inntil 130 kW. elektrisk energi til Idre i Sverige.

Søknaden lyder så:

«A/S Engerdal Elektrisitetsverk søker her ved i henhold til § 23 a i ervervsloven, en tillatelse til å utføre inntil 130 kW. elektrisk energi til Idre i Sverige, 60 kW. i tiden 1. oktober 1947 til 1. oktober 1948 og fra 1. oktober 1948 skal der leveres 130 kW.

I henhold til brev av 27. februar 1946 fra Det Kongelige Departement for de offentlige arbeider, j.nr. 222/1946 H. har vi nå tillatelse til å eksportere inntil 70 kW. til Fløtningen og Storbo i Idre Sokn i Sverige. Fra 1. oktober

1947 til 1. oktober 1948 blir det da å levere i alt 130 kW. og fra 1. oktober 1948 inntil 200 kW. til Sverige.

Vi holder nå på med utvidelse av kraftstasjonen fra 355 til 710 k.V.A. og utvidelse av linjenettet med 7 transformator-kretser innen Engerdal kommune. Disse utvidelser som skal være ferdig ca. 1. juni 1947 blir for det vesentlige foretatt med lånemidler og det vil derfor være av stor økonomisk betydning for oss å få levere ovennevnte kraftmengde til Sverige.

Etter utvidelsen av kraftstasjonen mener vi å ha kraft nok til Engerdal foruten 200 kW. til Sverige.

Svenskene bekoster linjen bygget fra Storbo — hvortil den er ferdig fra før — og fram til Idre.

Vi vedlegger en gjenpart av kontrakten.»

Det fremgår av kontrakten at energien skal leveres ved Lillebo ved grensen med ca. 9 650 volt spenning, og at kraften skal betales med 90 svenske kroner pr. kW. pr. år. Kontrakten er bindende for begge parter til 1. januar 1954 og fortsetter å gjelde til den er sagt opp av en av partene med minst 2 års varsel.

Fylkesmannen i Hedmark har underhånden meddelt at han ikke har noe å bemerke til saken og at han etter konferanse med ordføreren anser det for unødvendig å forelegge den for herredsstyret.

Hovedstyret skal bemerke:

Engerdal Elektrisitetsverk har nå et kraftanlegg med et aggregat på ca. 300 kW. som er fullt belastet. Kraftanlegget er for tiden under utvidelse og et aggregat til av omtrent samme størrelse som det nåværende vil bli satt i drift i løpet av vinteren.

Av den kraft som dette aggregat kan yte er ca. 70 kW. allerede bortkontrahert til Sverige i henhold til eksporttillatelse meddelt ved kgl. resolusjon av 8. februar 1946. Med den kraftmengde som den nå foreliggende kontrakt omfatter, vil eksporten komme opp i 200 kW. i alt. Den kraftmengde som da står til disposisjon for Engerdal tilsvarer ca. 300 watt pr. innbygger, og dette skulle i de nærmeste år være tilstrekkelig for denne kommune.

Engerdal Elektrisitetsverk foretar for tiden en utvidelse av sitt ledningsnett til Elvdalen og har fått statsstønad til dette.

Det er av stor betydning for finansieringen av denne utvidelse og for verkets økonomi i det hele tatt at eksporten kommer i stand.

Hovedstyret vil derfor tilrå at den foreliggende søknad om eksporttillatelse innvilges.

Det antas ikke nødvendig å gjøre tillatelsen avhengig av vilkår av noen art.

Dokumentene vedlegges.

Behandlet i hovedstyremøte den 28. februar 1947.»

Departementet vil etter det foreliggende rå til at den søkte utførselstillatelse blir meddelt i henhold til lov nr. 16 av 14. desember 1917, jfr. lov nr. 19 av 24. juni 1931 § 23 a. En finner med Hovedstyret ingen grunn til å gjøre tillatelsen betinget av særskilte vilkår.

Handelsdepartementet

tilråder:

Det tillates i medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917, jfr. lov nr. 19 av 24. juni 1931 § 23 a, A/S Engerdal Elektrisitetsverk å eksportere i alt inntil 200 kW. elektrisk energi til Idre sokn i Sverige.

33. Trondheim Elektrisitetsverk.

(Ytterligere forlengelse av fristen for fullføring av reguleringen av Selbusjøen, Stråsjøen og Sørungen.)

Handelsdepartementets avgjerd 19. april 1947.

I medhold av lov nr. 17 av 14. desember 1917 § 12, punkt 1 og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon av 28. juni 1946 bestemmer departementet:

Den senest ved kgl. resolusjon av 15. desember 1939 fastsatte frist for fullføring av Trondheim kommunes regulering av Selbusjøen, Stråsjøen og Sørungen forlenges med 5 år til 6. juni 1951 på betingelse av at de i konsesjonens post 23, 5. ledd omhandlede frister for begjæring og kraftavståelse forlenges til henholdsvis 6. juni 1949 og 6. juni 1964.

Konsesjonsbetingelsenes post 23, 5. ledd er sålydende:

For 20 pst. av den til kommuner betingede kraft må begjæring om avståelse være fremsatt innen en frist av 5 år fra konsesjonens datum og for 15 pst. innen 15 år deretter.

34. Odda Smelteverk A/S.

(Tillatelse for Odda Smelteverk A/S til å erverve 2 407 ordinære aksjer i A/S Tyssefaldene m. m.)

Kgl. resol. av 16. mai 1947.

A/S Tyssefaldene er stiftet i 1906 med formål å utnytte gjennom salg, utbygging, kraftbortleie, fabrikkdrift eller på annen måte selskapets faste eiendommer i Hardanger.

Ved kgl. resolusjon av 10. mai 1906 fikk selskapet tillatelse i samhøve med § 1 i lov av 9. juni 1903, jfr. midlertidig lov av 7. april

1906, til å erverve en del eiendommer og vassfall i Tyssavassdraget i Hardanger. Herom vises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner», bind I side 1 fig. Tillatelsen var betinget av at alle selskapets styremedlemmer skulle være norske statsborgere.

Ved kgl. resolusjoner av 3. oktober 1924 ble det i samsvar med Stortingets vedtak av 1. august s. å. meddelt A/S Hafslund tillatelse til på vegne av et konsortium å erverve aksjemajoriteten i A/S Tyssefaldene, likesom det ble tillatt sistnevnte selskap å regulere Øvre Bersåvatn ved 19 meters senkning samt å regulere Ringedalsvatn ved oppdemning fra 449,40 til 465 m.

Enn videre ble der, for å muliggjøre en gjenopptakelse i størst mulig utstrekning av utnyttelsen av A/S Tyssefaldenes kraft, meddelt tillatelser for Det Norske Nitridaktieselskap, A/S Odda Smelteverk og A/S Det Norske Zinkkompani til å leie fra A/S Tyssefaldene henholdsvis 45 000 — eventuelt inntil 100 000 — el. HK, 20 000 — eventuelt inntil 100 000 — el. HK. og 30 000 — eventuelt inntil 100 000 el. HK.

Angående de nevnte konsesjoner viser en til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» bind XI side 95 fig.

Tillatelsene ble meddelt for et tidsrom av 60 år, hvoretter A/S Tyssefaldenes vassfall, reguleringsanlegg og øvrige eiendommer tilfaller staten.

Ved kgl. resolusjon av 28. april 1928 fikk A/S Tyssefaldene tillatelse til for et tidsrom av 60 år å regulere Øvre Tysse etter at søknaden herom hadde vært forelagt Stortinget. En viser til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» bind XV, side 25 fig. og de der nevnte stortingsdokumenter.

A/S Tyssefaldene har en aksjekapital på kr. 9 970 000 fordelt på aksjer à kr. 100. Som følge av A/S Hafslunds nevnte tillatelse av 3. oktober 1924 til erverv av aksjemajoriteten, kom utlendinger og selskaper med utenlandsk kapital i besittelse av noe over 50 pst. av aksjene i A/S Tyssefaldene. Det egentlige forhold i 1924 var: På utenlandske hender 49 982 aksjer (hvorav 14 357 preferanseaksjer), på norske hender 49 718 aksjer (hvorav 32 531 preferanseaksjer).

Etter A/S Tyssefaldenes statutter har preferanseaksjene bare ½ stemme på generalforsamlingen. Da de norske interesser hele tiden siden 1924 har vært sterkest representert blant preferanseaksjene, har de utenlandske interesser (som altså var og fremdeles er sterkest representert blant de ordinære aksjer) hatt den overveiende innflytelse på selskapets generalforsamlinger.

Ved kgl. resolusjon av 17. mars 1939 fikk

Odda Smelteverk A/S tillatelse til å erverve 8 035 ordinære aksjer i A/S Tyssefaldene. Herom vises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1939 side 14 flg. Ved denne tillatelse ble utlendinger og selskaper med utenlandsk kapital eiere av ca. 59 pst. av aksjene og fikk stemmerett på generalforsamlingen for ca. 70 pst.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 1. mars 1947 avgitt følgende uttalelse angående søknader av 7. og 20. august 1946 fra Odda Smelteverk A/S om tillatelse til å erverve tilsammen 2 342 ordinære aksjer i A/S Tyssefaldene:

«Med påtegning fra Handelsdepartementet av 4. september 1946 mottok man til uttalelse følgende andragende fra A/S Odda Smelteverk av 7. nestfør:

«Ved kgl. resolusjon av 17. mars 1939 fikk vårt selskap tillatelse til å erverve 8 035 ordinære aksjer i A/S Tyssefaldene.

Vi har nå kjøpt ytterligere 2 122 ordinære aksjer tidligere tilhørende:

Herr Kristen Johansen og frue	350 aksjer	
Herr I. B. Stang	100 »	
Herr Chr. Eitrem	50 »	
Herr Alex. B. Grieg	1 222 »	
Fru Birgit Vedeler	200 »	
Meltzers Høyskolefond	300 »	

Tilsammen 2 122 aksjer

og tillater oss under henvisning til Provisorisk Anordning 3. oktober 1941 å be om det ærede departements samtykke til å erverve disse aksjer.»

Ifølge et brev fra Odda Smelteverk A/S av 20. august 1946 har selskapet senere kjøpt 120 ordinære aksjer i A/S Tyssefaldene fra Tyssefaldenes understøttelsesfond. Det opplyses samtidig at i andragendet av 7. s. m. var der feilaktig summert 2 122 aksjer istedenfor 2 222.

Det antall aksjer som der søkes om tillatelse til å erverve blir da i alt 2 342.

Odda herredsstyre har i møte den 17. desember 1946 fattet følgende vedtak:

«Odda Smelteverk A/S søker i skriv av 7. august 1946 og 20. s. m. om rett til å erverve tilsammen 2 342 aksjer i A/S Tyssefaldene. Konsesjonsnemnda har hatt saken til uttalelse og har i møte den 6. november 1946 enstemmig gitt denne tilråding: «Odda Konsesjonsnemnd rår til at konsesjon til Odda Smelteverk A/S på kjøp av 2 342 aksjer i A/S Tyssefaldene blir gitt.»

I n n s t.: Konsesjonsnemndas tilråding godkjennes.

V e d t a k : Innst. enst. vedtatt.»

Konsesjonsnemnda har satt opp en oppgave over fordelingen av aksjene i A/S Tyssefaldene, hvoretter ca. 95 pst. av aksjekapitalen er på utenlandske hender og nemnda

finner derfor at kjøpet av 2 342 aksjer ikke er av avgjørende betydning.

Fylkesmannen i Hordaland har intet hatt å bemerke til herredsstyrets vedtak.

Som anført i andragendet fikk Odda Smelteverk A/S ved kgl. resolusjon av 17. mars 1939 tillatelse til å erverve 8 035 ordinære aksjer i A/S Tyssefaldene, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» bind XXVI pag. 14 flg.

Aksjekapitalen i A/S Tyssefaldene er kr. 9 970 000 fordelt på 99 700 aksjer à kr. 100. Av disse er 52 500 ordinære aksjer og 47 200 preferanseaksjer. Disse siste har en halv stemme på årsmøtene og dessuten 1 representant i styret og 2 i representantskapet.

Ifølge A/S Tyssefaldenes aksjonærfortegnelse pr. 31. desember 1945 har større selskaper med vesentlig utenlandsk kapital tilsammen 47 060 ordinære og 9 695 preferanseaksjer, tilsammen 56 755 aksjer eller ca. 57 pst. av aksjekapitalen. Da preferanseaksjene kun har en halv stemme mot de ordinære vil utlendingene ha ca. 68 pst. av stemmene.

Den av konsesjonskomitéen i Odda oppsatte oppgave over utenlandske interesser stemmer ikke med selskapets aksjonærfortegnelse.

Forskjellen skyldes så vidt sees at komitéen har oppført «Elektrisk og Metallurgisk A/S», Oslo og konsul Alex. Birger Grieg, Hop i Fana blant de utenlandske interesser.

Hvis Odda Smelteverk A/S får den søkte tillatelse til å erverve 2 342 aksjer vil de utenlandske interesser få 49 402 ordinære og 9 695 preferanseaksjer eller ca. 58,2 pst. av aksjene og ca. 71,3 pst. av stemmene i generalforsamlingen.

Noen forskyvning av aksjekapitalen av betydning blir der altså ikke om Odda Smelteverk A/S får den søkte tillatelse til å erverve 2 342 ordinære aksjer og Hovedstyret vil derfor anbefale tillatelsen meddelt.

Noen grunn til å oppstille særskilte betingelser herfor synes der heller ikke nå å være. Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 28. februar 1947.»

Fra Odda Smelteverk A/S har departementet ytterligere mottatt to søknader av 6. mars og 6. mai 1947, sålydende:

«I tilslutning til våre brever av 7. og 20. august 1946 meddeles at vi har kjøpt ytterligere 15 ordinære aksjer i A/S Tyssefaldene, som vi herved tillater oss å be om det ærede departements samtykke til å erverve.

Videre ber vi om samtykke til at Mr. S. J. L. Hardie, London, erverver 10 preferanseaksjer. Mr. Hardie er formann i styret for The British Oxygen Company Limited og før krigen medlem av vårt selskaps styre, en

stilling han nå igjen vil innta, likesom han er innvaagt som medlem av representantskapet i A/S Tyssefaldene.»

«Idet vi henviser til våre tidligere brev senest av 6. mars d. å. tillater vi oss å be om det ærede departementets samtykke til å erverve ytterligere 50 ordinære aksjer i A/S Tyssefaldene kjøpt fra Bergens Privatbank.»

Departementet skal bemerke:

Odda Smelteverk A/S har en aksjekapital på kr. 2 500 000 fordelt på 2 500 aksjer à kr. 1 000, hvorav 2 498 tilhører det engelske selskap The British Oxygen Company, Limited, London.

Herom vises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1937, side 79 fig. og 1939 side 55 fig. Tillatelsen til ovennevnte aksjeerwerb ble blant annet gitt for å trygge Odda Smelteverks eksport av karbid til England, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1937, side 79 fig.

Ifølge siste aksjeoppgave er ca. 57 000 av A/S Tyssefaldenes 99 700 aksjer på utenlandske hender, og utlendingene rår på generalforsamling over ca. 68 pst. av stemmene. En overgang av 2 407 aksjer fra norske interessenter til A/S Odda Smelteverk vil således ikke bevirke noen vesentlig forandring i A/S Tyssefaldenes karakter. Departementet finner derfor med hovedstyret å kunne rå til at Odda Smelteverk A/S's søknader blir innvilget i samhøve med ervervslovens § 37, pkt. 1.

En har heller ikke noe å innvende mot at Mr. Hardie, som er formann i styret for The British Oxygen Company, Limited får tillatelse til å erverve 10 preferanseaksjer.

En antar at det ikke er grunn til å fastsette særlige betingelser for tillatelsene.

Handelsdepartementet

tilråder:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 37 pkt. 1 og under henvisning til lov nr. 10 av 13. desember 1946 tillates det:

1. Odda Smelteverk A/S å erverve 2 407 ordinære aksjer i A/S Tyssefaldene.
2. Mr. S. J. L. Hardie, London å erverve 10 preferanseaksjer i A/S Tyssefaldene.

35. And. H. Kiær & Co. Ltd.

(Stadfesting av konsesjon av 8. februar 1945 om overdragelse av Torp Brug A/S's kraftleiekonsesjoner.)

Kgl. resol. av 30. mai 1947.

Ved konsesjon av 8. februar 1945 ble Torp Brug A/S's konsesjoner på kraftleie fra A/S Hafslund av 6. november 1931 og 18. novem-

ber 1932 (forlenget ved kgl. resolusjon 19. juni 1936) overdradd til And. H. Kiær & Co. Ltd. i det vesentlige på samme vilkår som var oppstilt for Torp Brug A/S's konsesjoner. Herom vises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1945 side 3 fig.

And. H. Kiær & Co. Ltd. har i brev av 6. november 1945 søkt om stadfesting av konsesjonen.

Departementet har fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet mottatt følgende uttalelse, datert 6. februar 1947, angående stadfestingssspørsmålet:

«And. H. Kiær & Co. Ltd. har i brev av 6. november 1945 søkt om å få stadfestet den kraftleiekonsesjon som ble meddelt selskapet den 8. februar 1945.

Selskapets søknad er sålydende:

Under henvisning til rundskrivelse av 10. oktober, tillater vi oss å anmode om å få stadfestet den konsesjon som ble meddelt under 19. februar 1945, hvorefter Torps Brug A/S' kraftkonsesjon på kraftleie fra A/S Hafslund av 6. november 1931 og 18. november 1932 (forlenget ved kgl. resolusjon av 19. juni 1936) overdras til vårt firma.

Vi henviser til vår ansøknings av 14. august 1944.»

Borge herredsstyre har behandlet saken i møte 12. april 1946 og gjort følgende vedtak:

«Borge herredsstyre har intet å innvende mot at nevnte konsesjon som ble meddelt firma And. H. Kiær & Co. Ltd. av 8. februar 1945 blir stadfestet, idet selskapet har erklært at nevnte kraftmengder fremdeles bare skal anvendes ved firmaets avdeling, papirfabrikken Torp Brug.»

Fylkesmannen i Østfold har i påtegning hertil av 16. mai 1946 anbefalt søknaden.

Hovedstyret skal bemerke:

Den 8. februar 1945 ble Torp Brug A/S's konsesjoner av 6. november 1931 og 18. november 1932 på kraftleie fra A/S Hafslund (forlenget ved kgl. resolusjon av 19. juni 1936) overdradd til And. H. Kiær & Co. Ltd. Konsesjonen av 1931 gjelder leie av inntil 3 500 kW. primakraft og konsesjonen av 1932 gjelder leie av inntil 5 000 kW. spillkraft.

Tillatelsen av 8. februar 1945 ble meddelt for den tid kraftleieforholdet står ved makt og firmaet leier og driver Torp Brug, dog ikke lenger enn til 1. januar 1950. For øvrig ble tillatelsen meddelt i det vesentlige på samme vilkår som i sin tid var oppstilt for Torp Brug A/S's ovennevnte kraftleiekonsesjoner.

Hovedstyret har ikke noe å merke ved kraftleieforholdet i realiteten og finner ikke grunn

til å foreslå noen endringer i de oppstilte betingelser utover de redaksjonelle endringer som er vanlige ved stadfesting av kraftleie-tillatelser gitt i okkupasjonstiden. Konsesjonen anbefales stadfestet.

Behandlet i hovedstyremøte den 4. februar 1947.»

Departementet skal bemerke at konsesjonen er gitt på saklig grunnlag. En vil etter det foreliggende rå til at den blir stadfestet med følgende endringer i konsesjonsbetingelsene:

Post 3, 1. ledd, gis følgende ordlyd:

«Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende departement eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.»

Ordet «Trafikkdepartementet» endres i post 8, 1. ledd, til «Kongen» og for øvrig hvor det forekommer, til «vedkommende departement.»

Handelsdepartementet

tilråder:

Konsesjon av 8. februar 1945 angående overdragelse av Torp Brug A/S's konsesjoner på kraftleie fra A/S Hafslund av 6. november 1931 og 18. november 1932 (forlenget ved kgl. resolusjon av 19. juni 1936) til And. H. Kiær & Co. Ltd. stadfestes overensstemmende med § 4 i restitusjonsloven av 15. november 1946 med de endringer i konsesjonsbetingelsene som er anført i Handelsdepartementets tilråding av 30. mai 1947.

36. L/L Lærdal Kraftverk.

(Tillatelse til å leie inntil 2 000 kW. fra Årdals Verk.)

Kgl. resol. av 30. mai 1947.

Departementet har mottatt følgende brev, datert 3. mai 1947, fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet angående en søknad av 26. september 1946 fra L/L Lærdal Kraftverk om konsesjon på leie av inntil 2 000 kW fra Årdals Verks anlegg på Årdalstangen:

«I brev av 26. september 1946 til Hovedstyret har L/L Lærdal Kraftverk søkt om konsesjon på leie av inntil 2 000 kW fra Årdalsanlegget.

Søknaden er sålydende:

«I skriv av 11. februar 1946 har L/L Lærdal Kraftverk fenge løyve til å utta 1 500—2 000 kW fra A/S Nordag Under Off. Forvaltning anlegg på Årdalstangen for overføring til Lærdal.

Me torer med dette søkje um løyve til å overføre til Lærdal 2 000 kW frå Årdals Verks anlegg på Årdalstangen og legg ved kopi av A/S Nordag Under Off. Forvaltnings skriv av 16. februar 1946.

Vidare legg vi ved kopi av L/L Lærdal Kraftverks si møtebok frå årsmøte den 15. juni d. å.

Då det hastar med å få sett i gang arbeidet i haust, torer me be um at saka vert påskunda mest mogeleg.»

Det i søknaden nevnte brev av 11. februar 1946 fra A/S Nordag Under Off. Forvaltning lyder så:

«Styret går med på at L/L Lærdal Kraftverk får utta 1 500—2 000 kW fra vårt anlegg på Årdalstangen. De tekniske data for uttaket og fremføringen av kraftledningen blir å fastsette ved senere behandling.

Kraftprisen blir også å fastsette senere, men skal ikke overstige kr. 50 pr. kW pr. år målt ved uttaket. L/L Lærdal Kraftverk bærer selv alle omkostninger ved anlegg og drift av kraftledningen fra uttaket på Årdalstangen.

Forutsetningen for avtale om kraftleveranse er at det til våren opptas forhandlinger om eventuelt overføring av vann fra Lærdalselvas nedslagsfelt til Tyin Kraftanlegg. I henhold til ovenstående kan Lærdal Kraftverk når som helst gå i gang med projektering og bygging av sin kraftledning, idet man forutsetter at det i løpet av våren kan bli enighet om de forskjellige punkter som er nevnt.»

Lærdal herredsstyre har i møte den 17. desember 1946 vedtatt at det ikke har noe å bemerke til at den søkte konsesjon blir gitt.

Årdal herredsstyre har i møte den 1. mars 1947 vedtatt å rå til at søknaden blir innvilget.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har i brev hertil av 5. november 1946 og påtegning av 13. mars 1947 meddelt at han anbefaler at den søkte konsesjon blir gitt.

Hovedstyret skal bemerke:

L/L Lærdal Kraftverk er stiftet med sikte på å forsyne innbyggerne i Lærdal og Borgund kommuner med elektrisk energi. Det er abonnentene selv og Lærdal kommune som eier aksjene. Selskapet får nå sin kraft fra et anlegg som det har bygget i Husumfossen i Lærdalselva, men dette er altfor lite til å dekke behovet.

For å råde bot på dette har L/L Lærdal Kraftverk sluttet avtale om leie av inntil 2 000 kW. fra Årdalsanlegget. Etter Hovedstyrets mening er denne kraftlevering helt nødvendig.

Hovedstyret vil derfor rå til at den søkte konsesjon meddeles og vil anbefale at tillatelsen blir gitt for den tid leieforholdet står ved makt dog ikke lenger enn til 1. juni 1978. Da den leiede kraft skal anvendes til distriktens alminnelige elektrisitetsforsyning foreslås til-

latelsen gitt uten bestemmelser om avgift til kommuner eller staten. For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på vanlige vilkår, således at disse i sin helhet blir som i vedlagte forslag.

Såfremt kraftleiekonsesjonen blir gitt vil Hovedstyret meddele den nødvendige tillatelse til å bygge og drive anlegget for høy spenning.

Dokumentene vedlegges.

Behandlet i hovedstyremøte den 2. mai 1947.»

Lutlaget har innsendt en erklæring fra sitt styre om at det ikke foreligger noen avtale som dekker over det virkelige forhold med hensyn til bestyrelsen av lutlaget, jfr. § 24 i den alminnelige konsesjonslov av 14. desember 1917.

Departementet vil etter det foreliggende rå til at den søkte kraftleietillatelse blir gitt. Den anbefales meddelt for det tidsrom L/L Lærdal Kraftverk måtte leie inntil 2 000 kW. fra A/S Årdals Verk, dog ikke lenger enn til 1. juli 1978, med inntil 10 pst. kraftavståelse til kommuner. Avgift forutsettes ikke betinget, da kraften skal anvendes til distriktenes alminnelige elektrisitetsforsyning. For øvrig anbefales tillatelsen gitt på vanlige betingelser, som i sin helhet blir sålydende:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid L/L Lærdal Kraftverk måtte leie inntil 2 000 kW fra A/S Årdals Verk, dog ikke lenger enn til 1. juli 1978.

2. Styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende departement eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. Søksmål etter naboloven.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. Norske tjenestemenn og arbeidere.

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne regel når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren. Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement ilegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. Norsk arbeid og materiell.

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 prosent over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 prosent av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandsk tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlands materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over 5 000 kr. av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-

vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over 5 000 kr. av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet plikter å avstå inntil 10 prosent av den leiede kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som vedkommende departement måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

10. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Overtredelse av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 9 medfører, i tilfelle av gjentagelse, tap av konsesjonen hvis ikke forholdet

blir brakt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Handelsdepartementet

tilråder:

Det tillates i medhold av kap. IV i lov nr. 16 av 14. desember 1917 L/L Lærdal Kraftverk å leie inntil 2 000 kW fra A/S Årdals Verk på de i Handelsdepartementets tilråding av 30. mai 1947 inntatte betingelser.

37. Drammen Paper Mills A/S.

(Stadfesting av tillatelse til å leie inntil 6 000 kW. spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk.)

Kgl. resol. av 6. juni 1947.

Drammen Paper Mills A/S fikk 19. august 1943 tillatelse til å leie inntil 6 000 kW spillkraft fra Drammens EV. Herom vises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1943, side 74 flg.

Selskapet har i brev av 31. oktober 1946 søkt om stadfesting av konsesjonen, hvis dato for øvrig i søknaden er oppgitt til 10. september 1943.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 6. februar 1947 gitt følgende uttalelse angående stadfestings spørsmålet:

«Drammen Paper Mills A/S har den 31. oktober 1946 søkt om stadfesting av sin konsesjon av 10. september 1943 på leie av inntil 6 000 kW spillkraft fra Drammen EV.

Søknaden er sålydende:

«Vi erkjenner mottagelsen av Deres sirkulærskrivelse av 31. ds. hvormed fulgte rundskriv datert 10. oktober 1945 til innehavere av ervervskonsesjoner.

Så vidt vi forstår referer for vårt vedkommende spørsmålet seg kun til konsesjon for Drammen Paper Mills A/S til å leie inntil 6 000 kW spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk. Konsesjonen er datert Oslo den 10. september 1943.

I henhold til rundskrivets meddelelse søker vi herved det ærede departement om å få stadfestet ovennevnte konsesjon på samme vilkår som de hvorpå det er opprinnelig meddelt.»

Drammen bystyre har i møte den 19. desember 1946 anbefalt stadfesting av konsesjonen.

Fylkesmannen i Buskerud har i påtegning hertil av 28. desember 1946 likeledes anbefalt stadfesting.

Hovedstyret skal bemerke:

Den omhandlede konsesjon er tidsbegrenset til 1. juli 1953 og er meddelt på vanlige vilkår uten betingelser om avgift til kommuner eller staten, da kraften skulle anvendes til erstatning for kull til fremstilling av damp.

Hovedstyret har ikke noe å bemerke ved kraftleieforholdet i realiteten og finner ikke grunn til å foreslå noen endringer i de oppstilte vilkår utover de redaksjonelle endringer som er vanlig ved stadfesting av kraftleiekonsesjoner gitt i okkupasjonstiden.

I samsvar hermed anbefales konsesjonen stadfestet.

Behandlet i hovedstyremøte den 4. februar 1947.»

Departementet skal bemerke at konsesjonen er gitt på saklig grunnlag. En vil etter det foreliggende rå til at den blir stadfestet med følgende endringer i konsesjonsbetingelsene:

Post 3, 1 ledd, gis følgende ordlyd:

«Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende departement eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.»

Ordet «Arbeidsdepartementet» i post 8, 1 ledd, endres til «Kongen» og for øvrig, hvor det forekommer til «vedkommende departement.»

Handelsdepartementet

tilrårder:

Tillatelse av 19. august 1943 for Drammen Paper Mills A/S til å leie inntil 6 000 kW spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk stadfestes overensstemmende med § 4 i restitujonsloven av 15. november 1946 med de endringer i konsesjonsbetingelsene som er anført i Handelsdepartementets tilråding av 6. juni 1947.

38. Tafjord Kraftselskap.

(Tillatelse til oppdemning av Heimste og Framste Kaldhussetervatn i Tafjordvassdraget.)

Kgl. resol. av 11. juli 1947.

Tafjord Kraftselskap har i årenes løp fått tillatelse til å regulere de fleste større vatn i Tafjordvassdraget, således Onilsavatn 26. september 1924, ytterligere regulering av dette vatn samt Framste og Heimste Viksvatn 14.

mai 1926, Heimste Veltaldsvatn 1. oktober 1926, Slettdalsvatn, Fagerbotnvatn og Heimste og Framste Viavatn 25. mars 1938, Kolbeinsvatn 29. juli 1938 og ytterligere regulering av Heimste Veltaldsvatn 9. juli 1942. Den konsederte oppdemning av Heimste Veltaldsvatn er under utførelse, for øvrig er reguleringsarbeidene utført.

Ved kgl. resolusjon av 8. februar 1946 fikk selskapet videre tillatelse til å senke Heimste og Framste Kaldhussetervatn i samme vassdrag, henholdsvis 20,1 m og 2,8 m på nærmere angitte vilkår. Herom vises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1946, side 20 flg.

Med brev fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 5. juli 1947 har departementet mottatt en søknad, datert 22. desember 1946, fra Tafjord Kraftselskap om tillatelse til å demme opp Heimste og Framste Kaldhussetervatn, henholdsvis 9,5 og 7,3 m.

Hovedstyrets brev er sålydende:

«Fra Tafjord Kraftselskap er innkommet følgende søknad datert 22. desember 1946:

«Tafjord Kraftselskap, som består av Ålesund by og 11 landkommuner: Norddal, Stordal, Skodje, Borgund, Vatne, Vestnes, Tresfjord, Giske, Vigra, Haram og Sandøy, og som dessuten forsyner Sør- og Nord-Aukra og deler av Ørskog, tillater seg herved å søke om konsesjon på oppdemning av Heimste og Framste Kaldhussetervatn i Tafjordvassdraget. Dette har avløp i Tafjorden, Norddal herred i Sunnmøre, Møre og Romsdal fylke.

Det skal settes opp en dam i osen til Heimste Kaldhussetervatn hvorved Heimste og Framste Kaldhussetervatn kommer til å danne ett magasin, da høydeforskjellen mellom de to vatn bare er 2,8 m.

Vi har i følge kgl. resolusjon av 8. februar 1946 fått tillatelse til senkning av begge ovennevnte vatn og disse arbeider er nå påbegynt.

Da det viser seg at vi på langt nær kan tilfredsstille behovet for elektrisk kraft, trenger vi å utføre ytterligere reguleringer før den påbegynte nye kraftstasjon II er ferdig (om ca. 5 år.)

Vi søker derfor om konsesjon på oppdemning av Heimste Kaldhussetervatn, areal 0,46 m², til en øvre reguleringsgrense på kote 577,1 m o. h.

fra nåværende vannstand på kote 567,6

oppdemning 9,5 m

hvorved

Framste Kaldhussetervatn, areal 0,43 km² vil bli oppdemmet til kote 577,1 m o. h.

fra nåværende vannstand på kote 569,8

oppdemning 7,3 m

I Tafjordvassdraget er tidligere foretatt følgende reguleringer:

Navn	Tatt i bruk	Magasin i mill. m ³
Onilsavatn	januar 1925	9,5
Veltdalsvatn (senking)	2/3 1926	8
Viksvatn	januar 1929	33
Kolbeinsvatn	1926 (1925)	5
Fagerbotnvatn	novbr. 1941	7
Slettdalsvatn	» 1942	10,5
Viavatn (senking)	februar 1942	28,5
» (oppdemning)	septbr. 1946	6
tatt i bruk — totalt —		107,5 mill. m ³

Hertil kommer følgende reguleringer vi har konsesjon på og hvor arbeidene er påbegynt:

H. Veltdalsvatn (oppdemning)	septbr. 1947	8,5
H. Kaldhusetervatn (senking)	februar 1948	6,5
F. —»—	septbr. 1948	1,2
tilsammen		123,7 mill. m ³

Den totale magasinbeholdning, som vi hittil har fått konsesjon på, er altså 123,7 mill. m³ med et totalt nedbørsfelt på 295 km². Påregnet effektiv nedbørsmengde pr. år er 1 540 mm.

Det nedbørsfelt som alene tilhører Kaldhusetervatn er 26,85 km², mens det totale nedbørsfelt ovenfor dette vatn er 95,2 km².

Ved oppdemning av Kaldhusetervatn fås et tillegg i magasinbeholdningen fra

123,7 mill. m ³
på ..... 9,5 »

hvorved total magasinbeholdning blir ..... 133,2 mill. m³ altså en forøkelse på 7,6 pst.

Herved øker den gjennomsnittlige lågvassføring fra 9,55 m³/sek. til 10,00 m³/sek.

Den ved oppdemning innvunne vannmengde skal benyttes direkte til selskapets igangværende kraftstasjon I med brutto fallhøyde 156 m maks. og 139 m minimum.

Magasinet i Kaldhusetervatn blir senere inntaksbasseng for den påbegvnte kraftstasjon II med brutto fallhøyde 396,1 m, hvorved hele fallhøyden fra Kaldhusetervatn til Tafjorden blir utnyttet.

Tafjord Kraftselskap er eiere til fallrettighetene på hele fallstrekningen.

Beskrivelse av dam.

(Se tegn. nr. 2 R. 4.)

Det er fast fjell i dagen over hele damstedet. Elveløpet holdes tørt ved hjelp av senkningstunnelen.

Dammen bygges av tørmur og det støpes en tetningsplate 15 cm tykk av betongkvalitet A (Norsk Standard) med innlagt svinn- og temperaturarmering. Dilatasjonsfuger anbringes for hver 10. m.

Damkronen blir 110 m lang og 2 m bred. Overløpsterskelen ligger på kote 577,1 m o. h. Løpets lengde er 33 m og beregnet på å ta 66 m³/sek., hvilket er 50 pst. mere enn det som er målt hittil. Vannet vil stuves opp, maks. 1,0 m. Det legges ytterligere til 0,40 for skvalpemur, hvorved damkronen kommer til å ligge på kote 578,5 m o. h.

Omkostningsoverslag.

1. Tilrigning	kr. 10 000
2. Sprengning av damfot og tetningsgrøft	» 30 000
3. Bruddstein: 4 000 m ³ à kr. 60	» 240 000
4. 150 m ³ jernbetongplate à kr. 300	» 45 000
5. 180 m ³ betong à kr. 250	» 45 000
6. Bru i overløp	» 8 000
7. Avrigning	» 4 000
kr. 382 000	
15 pst. uforutsett og administrasjon	» 58 000
Andel i barakkbygg og veibygg	» 20 000
kr. 460 000	

Anm.: Kraftselskapet forbeholder seg rett til forandringer i prosjektet, hvis det kan oppnåes tekniske og økonomiske fordeler, mot forliktelse til i god tid å innsende tegninger, beregninger og omkostningsoverslag til godkjenning.

Forslag til manøvreringsreglement for:

<i>Heimste Kaldhusetervatn.</i>	
Øvre reguleringsgrense ... kote 577,1 m o. h.	
Nedre reguleringsgrense . . . » 547,5	
Reguleringshøyde	29,6 m
<i>Framste Kaldhusetervatn.</i>	
Øvre reguleringsgrense ... kote 577,1 m o. h.	
Nedre reguleringsgrense . . . » 567,0	
Reguleringshøyde	10,1 m

Oppdemningen setter tilsammen 346 mål jord og fiell under vann, hvorav over halvparten eies av Tafjord kraftselskap. Det blir inøen fare for utrasning, da der er vesentlig fjell og ur rundt vatna og hvor det er dvrket mark helt ned til vatnet er det flatt og langgrunt.

Oppdemningen av Kaldhusetervatn berører 4 gårdsbruk hvorav de to eies av Tafjord Kraftselskap, nemlig gnr. 42 bnr. 1 og 3 matr. 202. Selskapet er altså eier av hele Framste Kaldhusetervatn og en del av Heimste, se tegning C. 34, C. 35 og C. 79. — De to andre:

«Haugane» (Jordmyra) gnr. 42, bnr. 2, matrikkelskyld 0,50 eies av Elias Bendik Kaldhusseter, og

Storvik gnr. 43, bnr. 1, matrikkelskyld 1,58 eies av Anna Storvik.

Disse to bruk omfatter resten av Heimste Kaldhussetervatn.

Bruksnr. 1 og 3 må nedlegges som selvstendige gårdsbruk, da det ikke har vært mulig å få forpakter, — til tross for at det er det mest lettdrevne og verdifulle av de 4 bruk. — Forpakteren på gården Storvik er også flyttet derfra. — Tilbake blir da bare gården bnr. 2 «Haugane», som vanskelig kan drives som eneste selvstendige gårdsbruk i disse trakter.

Fra gården Storvik må der tas 9 mål dyrket mark og fra Haugane 3 mål. Gårdene bør derfor eksproprieres i sin helhet og tilknyttes Kraftselskapets eiendom Heimste Rødal som seterbruk. Gården Storvik bør dessuten under anleggstiden benyttes til arbeiderbolig og senere som damvokterbolig.

Vi har i begynnelsen av denne vår skrivelse nevnt at grunnen til søknaden er kraftmangel. Vi skal derfor til slutt peke på at Kraftselskapet må rasjonere hvert år fra 1. november til snøsmeltningen gjør seg gjeldende. Dette skjer i alminnelighet i midten av mai. Rasjonering av strøm vil være til den nye kraftstasjon kommer i drift. Følgelig er elektrisitetsforsyningen tvunget til med alle midler å skaffe tilskudd til kraftøkingen, selv om disse blir relativt små.

Oppdemningen av Kaldhussetervatn går inn som et ledd i utbygging av kraftstasjon II. Forskjellen mellom tidligere og nåværende planer er at oppdemningen, som skulle komme som siste ledd i arbeidsprogrammet, nå tenkes påskyndet. Vi tør derfor be om at behandlingen av denne søknad blir fremmet så hurtig som mulig.»

Kraftselskapet har i brev av 10. januar 1947 supplert søknaden med følgende opplysninger:

«I tabellen nedenfor har vi skjønsmessig fordelt det areal som skal oppdemmes på de tre bruk som berøres av reguleringen:

Bruk	Dyrket mark og natureng	Beitemark dekar	Fjell dekar	Sum dekar
Kaldhusseter. Gnr. 42, bnr. 1 og 3. Eier Tafjord kraftselskap	50	100	57	207
Haugane. Gnr. 42, bnr. 2 og 4. Eier Elias Bendik Kaldhusseter	3	40	28	71
Storvik. Gnr. 43, bnr. 1. Eier Anna Storvik	9	40	19	68
Sum	62	180	104	346

Alle tre bruk er fjellgårder med lite dyrket mark etter alminnelig språkbruk, det vil si mark som ployes opp regelmessig og brukes til dyrking av korn eller rotfrukter, grønnsaker o. l. — Betegnelsen innmark vil passe bedre, idet jorden som regel er innhegnet eller på annen måte holdes fri fra beitende kreaturer en viss tid av året. Natureng turde være den riktige betegnelse. — Med beitemark forstås vi alle områder hvor kreaturer får gå fritt etter å være sluppet ut om våren.

Vi har i vår søknad oppgitt det dyrkede areal, som settes under vann, til 3 mål for Haugane og 9 mål for Storvik. Vi har da regnet med så vel dyrket mark som natureng. Annen oppdyrking enn en eventuell opppøying av natureng blir det neppe tale om.»

Fylkesmannen i Møre og Romsdal tiltrer herredstyrets uttalelse og tilrår omsøkte konsesjon, jfr. hans ekspedisjon av 24. mars d. å.

Som det fremgår av søknaden har selskapet etter hvert — og etter meddelt tillatelse — regulert en rekke vatn i Tafjordvassdraget. Den sist gitte tillatelse — kgl. resolusjon av 8. februar 1946 — omfatter senking av Heimste og Framste Kaldhussetervatn, jfr. Meddelte Vassdragskonsesjoner for 1946 side 20 —26 og det er altså disse to vatn som kraftselskapet nå søker om tillatelse til å demme.

Med det ved denne oppdemning innvunne magasin på 9,5 mill. m³ regner søkeren å øke den regulerte vassføring fra 9,55 til 10,0 m³/sek., altså med 0,45 m³/sek. i det utbygde 154 m høye bruttofall fra Onilsavatn til sjøen (kraftstasjon I). Hovedstyret er kommet til noe lavere tall for vassføringene, nemlig henholdsvis 9,3 og 9,8 m³/sek., men altså noe større øking, 0,5 mot 0,45 m³/sek. Den tilsvarende kraftøking i kraftstasjon I er ca. 1 030 nat.-HK. Hertil kommer kraftinnvingen i den påbegynte kraftstasjon II — brutto-

Søknaden er kunngjort i Norsk Lysingsblad den 10. og 15. januar d. å. og behandlet i distriktet med følgende resultat:

Norddal herredstyre har i møte den 7. mars d. å. gjort slikt vedtak:

«Omsøkte konsesjon vert tilråda imøtekomen på dei vilkår at alle skader og ulemper som reguleringa no eller seinare måtte føre med seg, vert å erstatte.»

fall 396.1 m — ca. 2 640 nat.-HK., tilsammen ca. 3 670 nat.-HK., som representerer fordelene.

Ved oppdemningen neddemmes i alt 62 dekar dyrket mark og natureng og 180 dekar beitemark. Ferdsele på vatna — sommer som vinter — antas allerede å være så vanskeliggjort ved senkningen at oppdemningen neppe spiller noen rolle. Fløtning foregår ikke i vassdraget og heller ikke fiske av betydning.

Hovedstyret antar at betingelsene for at tillatelse kan meddeles er til stede, jfr. reguleringslovens § 8, og anbefaler søknaden innvilget.

Tillatelsen foreslåes gitt på samme betingelse som fastsatt for senkingen av vatna ved kgl. resolusjon av 8. februar 1946. Den foreslåes således gitt på ubegrenset tid for kommuner og 50 år for private med innløsningsrett for staten til disses eventuelle andeler i det 35. år. En bemerker at disse betingelser vedr. private felleiere ikke skulle være nødvendig å ta med, da kraftselskapet etter det ovennævnte eier samtlige fall i vassdraget nedenfor Kaldhusetervatna, men en finner det mest praktisk å beholde betingelsene uforandret.

Årlige avgifter til staten og kommuner kr. 0.50 pr. nat.-HK. innvunnet ved reguleringen til hver. Inntil 5 pst. kraftavgivelse til staten og inntil 10 pst. til kommuner med den vanlige adgang for kommuner som berøres av reguleringen til etter 30 år å kreve ytterligere kraft under visse omstendigheter.

Ansøkerens forslag til manøvreringsreglement må oppfattes som et tillegg til det som gjelder nå. Vannsløtningen vil da som før foregå etter kraftselskapets behov under iakttagelse av at flomvassføringen ikke skal økes og lågvassføringen ikke forminskes til skade for andre.

Det for regulering av Heimste og Framste Kaldhusetervatn tidligere fastsatte manøvreringsreglement foreslåes rettet overensstemmende med kraftselskapets forslag.

Tafjord Kraftselskap har godtatt hovedstyrets forslag til betingelser og manøvreringsreglement, jfr. selskapets vedliggende brev av 30. juni d. å.

En tillater seg å peke på at selskapet ber saken fremskyndet mest mulig.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 27. juni 1947.»

Departementet antar med hovedstyret at betingelsene etter reguleringslovens § 8 er til stede, og vil rå til at den søkte tillatelse blir meddelt.

Fordelen ved oppdemningen består i kraftinnvinningen, som utgjør tilsammen ca. 3 670 nat.-HK., hvorav ca. 1 030 nat.-HK. faller på kraftstasjon I, som er ferdigbygd, og ca. 2 640 nat.-HK. på kraftstasjon II, som er under bygging.

Skaden og ulempene består i neddemning av 62 dekar dyrket mark og natureng og 180 dekar beitemark. Fløtning foregår ikke i vassdraget, heller ikke fiske av betydning. Oppdemningen spiller neppe noen rolle for ferdsele på vatna, som allerede tidligere er meget vanskeliggjort. Kraftselskapet har i søknaden anført at det ikke er fare for ras.

Hovedstyret har foreslått tillatelsen gitt på samme betingelser som fastsatt ved kgl. resolusjon av 8. februar 1946 for senkningen av vatna.

Konsesjonen foreslåes gitt på ubegrenset tid for kommuner og for 50 år for private med innløsningsrett for staten til eventuelle private andeler i det 35. år (se post 1 og post 2).

Årlige avgifter til staten og til kommuner er foreslått betinget med kr. 0.50 pr. innvunnet nat.-HK. til hver, se post 3.

I post 22 er det foreslått betinget 10 pst. kraftavståelse til kommuner og 5 pst. til staten.

I § 16 er det foreslått plikt for selskapet til å samarbeide med andre kraftanlegg når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelig kraftforsyning.

Godtgjørelse til staten en gang for alle er ikke foreslått, da vatnene i sin helhet antas å være undergitt eiendomsrett.

Betingelsene er for øvrig de vanlige.

Departementet finner imidlertid å burde rå til at det også tas med i betingelsene for tillatelsen adgang til ved damanlegget å treffe militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle samt den alminnelige bestemmelse om naturfredning, jfr. utkastets poster 15 og 21, og vil rå til at tillatelsen blir gitt på følgende vilkår:

«1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Dersom vassfall der ikke tilhører staten eller norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanlegget gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år.

Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vassfallseieres andeler i reguleringsanlegget staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i

forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35te år etter at konsesjonen er gitt skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanlegget som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav skal den i det 10de år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer, kr. 0,50 pr. nat.HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som reguleringen antas å ville medføre ut over den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med de i Tafjordvassdraget tidligere bestående reguleringer. Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lavvansperioden blir så jevn som mulig. Hva der skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge den overfor omhandlede avgift inntreter etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgift etter post 3 og om avgivelse av kraft, jfr. post 22 skal, for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for

hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulikt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almenntilgjøring for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne med anlegget.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til å rette seg etter de bestemmelser som vedkommende regjeringsdepartement gir til motarbeidelse av drukkenskap og smughandel med berusende drikk blant den befolkning som er knyttet til anlegget.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Så fremt særlig politioppsyn i anledning av arbeidernes utførelse av det offentlige finnes nødvendig plikter konsesjonæren å utrede utgiftene derved.

12.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi

arbeiderne fra bekvemmeligheter eller husleid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved anlegget ansatte arbeidere og deres familier.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveilstyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

15.

Ved damanlegget skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

16.

Konsesjonæren er forpliktet til å samarbeide med andre kraftanlegg når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige kraftforsyning. Bestemmelse herom treffes i mangel av minnelig overenskomst av et av Kongen oppnevnt skjønn, som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant arbeid.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevd av hensyn til sådant samarbeid. Bestemmelse herom treffes av departementet. Der tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

17.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til

enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

18.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

19.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

20.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg^o finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

21.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser, samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anlegget, i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger, å dra omsorg for at det ferdige anlegg virker minst mulig skjæmmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

22.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne drifts-

vann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbyggingen skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner hvis interesse berøres av reguleringen uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning, med Kongens samtykke etter hvert som kraft blir ledig kreve avgitt ytterligere kraft så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen på denne måte vil bli uforholdsmessig høy fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

23.

Reguleringsanleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier.

24.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Departementet vil videre med Hovedstyret for Vassdrags og Elektrisitetsvesenet rå til at det ved kgl. resolusjon av 16. september 1938 og 8. februar 1946 fastsatte manøvreringsreglement for regulering av Slettdalsvatn, Fagerbotnvatn, Heimste og Framste Viavatn og Heimste og Framste Kaldhussætervatn i Tafjordvassdraget i post 1 blir endret overensstemmende med kraftselskapets forslag, som gjeldende inntil videre.

Handelsdepartementet

tilråder:

1. Det tillates i medhold av lov nr. 17 av 14. desember 1917 Tafjord Kraftselskap å foreta en oppdemning av Heimste og Framste Kaldhussætervatn i Tafjordvassdraget i det vesentlige i samsvar med søknad av 22. desember 1946 og dermed fremlagte opplysninger.

Tillatelsen meddeles på de betingelser som er tatt inn i Handelsdepartementets tilråding av 11. juli 1947.

2. Det ved kgl. resolusjon av 16. september 1938 og 8. februar 1946 fastsatte manøvreringsreglement for regulering av Slettdalsvatn, Fagerbotnvatn, Heimste og Framste Viavatn, Heimste og Framste Kaldhussætervatn i Tafjordvassdraget endres som anført i Handelsdepartementets ovennevnte tilråding, og gjøres gjeldende inntil videre.

39. L/L Svultingen.

(Stadfesting av tillatelse av 5. august 1940 til erverv av bruksrett til Svultingfoss i Bøfjordelv og 11. juni 1941 til å regulere Nordstrandsvatn i Bøfjordelv, Sogn og Fjordane fylke.)

Kgl. resol. av 25. juli 1947.

Ved Administrasjonsrådets vedtak av 5. august 1940 fikk L/L Svultingen tillatelse til å erverve bruksrett til Svultingfoss i Bøfjordelv, Sogn og Fjordane fylke. Herom vises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1940, side 65 fig.

Ved Arbeidsdepartementets avgjørelse av 11. juni 1941 fikk L/L Svultingen tillatelse til å foreta en regulering av Nordstrandsvatn i samme elv ved en senkning på 30 m. Herom vises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1941, side 30 fig.

L/L Svultingen har den 16. januar 1946 søkt om stadfesting av ovennevnte tillatelse i henhold til restitusjonsanordningens § 4.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i den anledning avgitt følgende uttalelse i brev 30. juni 1947:

«Departementet har 26. januar 1946 oversendt til uttalelse følgende søknad — datert 16. s. m. — fra L/L Svultingen:

«I høve av provisorisk anordning av 17. august 1945 søker vi med dette om stadfesting på dem etter søknad av Elektrisitetsforsyningen i Sogn og Fjordane, dags. 31. august 1940, oss av Arbeidsdepartementet pr. 11. juni 1941 gitte sålydende konsesjon:

1. Det tillates i samhøve med lov nr. 17 av 14. desember 1917 L/L Svultingen Lavik i Sogn, å regulere Nordstrandsvatn i Bøfjordelv ved senking fra kote 200 til kote 170 i det vesentlige i samsvar med søknad datert 31. august 1940 fra Elektrisitetsforsyningen i Sogn og Fjordane fylke.
2. Det fastsettes — som gjeldene inntil videre — manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med det utkast som er vedtatt av lutlaget 21. mai 1941.»

Søknaden og ekstraktutskrift av Hovedstyrets brev til Arbeidsdepartementet av 31. mai 1941, hvor L/L Svultingens søknad av 31. august 1940 er gjengitt, samt utklipp av «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1941 s. 30—32 ble 2. februar 1946 sendt fylkesmannen i Sogn og Fjordane for å forelegges Hyllestad og Lavik herredsstyret. Videre medsendtes utklipp av «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1940 s. 65—70 angående lutlagets tillatelse til å erverve bruksrett til Svultingfoss i Bøfjordelv for at spørsmålet om stadfesting av denne tillatelse kunne bli tatt opp samtidig.

Søknaden om stadfesting av reguleringstillatelsen er kunngjort i Norsk Lysingsblad den 8. og 12. februar 1946.

Hyllestad herredsstyre har i møte den 29. april d. å. gjort slikt vedtak:

«Heradstyret finn å gje L/L Svultingen den omsøkte konsesjon.»

«Og Lavik herredsstyres vedtak i møte den 27. mai d. å. lyder slik:

«Herredsstyret rår til konsesjonen vert stadfest.»

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har heller ikke noe å bemerke og tilrår stadfesting, jfr. hans ekspedisjon av 4. juni d. å.

Søknaden om konsesjon på bruksrett ble behandlet i hovedstyremøte den 29. juli 1940 og uttalelse til departementet avgitt den 30. s. m., jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1940 s. 66, annen spalte. Søknaden om reguleringsstillatelse ble behandlet i hovedstyremøte den 2. mai 1941 og uttalelse til departementet avgitt den 31. s. m.

Begge søknader er forberedt på den i ervervsloven, henholdsvis reguleringsloven foreskrevne måte og avgjørelsen truffet på helt saklig grunnlag. Utbyggingen og reguleringen er gjennomført og tatt i bruk.

Hovedstyret anbefaler begge konsesjoner stadfestet på uforandrede vilkår, dog således at «departementet» i reguleringsbetingelsene rettes til «Kongen», hvor avgjørelsen i følge loven tilligger Kongen.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 27. juni 1947.»

Departementet skal bemerke: Ved kgl. resolusjon av 2. juni 1939 fikk Lavik, Hyllestad, Askvoll og Gaular kommuner i fellesskap en statsstønad på kr. 480 000 til utbygging av Svultingfoss og ledningsnett i forbindelse hermed. L/L Svultingen, som består av lutlagene Lavik, Hyllestad, Gaular, Holmedal, Sørsida og Gjølander og Hellevik Kraftlag samt Dale Sogn, Ytre Fjordane Kraftlag og Sogn og Fjordane fylke, fikk ved kgl. resolusjon av 15. desember 1939 tillatelse til å disponere kr. 325 000 av statsstønaden til utbygging av Svultingfossen og hovedledningen fram til Ytre Fjordane Kraftlags anlegg ved Markvatn. Tillatelsene av 5. august 1940 til erverv av bruksrett til Svultingfossen og av 11. juni 1941 til regulering av Nordstrandsvatnet var et nødvendig ledd i den plan som var godkjent i og med at statsbidraget ble gitt. Tillatelsene er gitt på saklig grunnlag.

Såvel utbyggingen som reguleringen er gjennomført og tatt i bruk.

Departementet vil etter det foreliggende med Hovedstyret rå til at de omhandlede tillatelser av 5. august 1940 og 11. juni 1941 blir stadfestet, idet dog ordet «Arbeidsdepartementet» i reguleringsbetingelsenes post 3 og post 12, 1. ledd endres til «Kongen» og i post 1, 2. ledd til «vedkommende departement».

Handelsdepartementet

tilråder:

1. Tillatelse av 5. august 1940 for L/L Svultingen til erverv av bruksrett til Svultingfoss i Bøfjordelv, Sogn og Fjordane fylke, stadfestes på uforandrede vilkår.

2. Tillatelse av 11. juni 1941 for L/L Svultingen til regulering av Nordstrandsvatn i Bøfjordelv stadfestes med den endring i betingelsene som er nevnt i Handelsdepartementets tilråding av 25. juli 1947.

40. Eidefoss Kraftanlegg A/S.

(Stadfesting av tillatelse til erverv av gnr. 1, bnr. 4 m. fl. i Vågå herred.)

Kgl. resol. av 25. juli 1947.

Ved Arbeidsdepartementets skrivelse av 8. november 1940 er det bestemt:

«Det meddeles herved Eidefoss Kraftanlegg A/S konsesjon på erverv av gnr. 1 bnr. 4, gnr. 159 bnr. 5 og gnr. 160 bnr. 6 i Vågå herred på samme betingelser som fastsatt for selskapets ervervskonsesjoner av 29. september 1916. Frister som etter betingelser skal regnes fra konsesjonens datum blir å regne fra 29. september 1916.» Tillatelsen tr tatt inn i «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1940, side 132.

Eidefoss Kraftanlegg A/S har den 12. august 1946 søkt om stadfesting av tillatelsen.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i den anledning i brev av 5. juli 1947 anført følgende:

Vågå herredsstyre har i møte 30. september 1946 gjort slikt vedtak:

«Heradstyret vil stø søknaden på det beste og viser elles til utgreiinga frå driftsstyrar Haraldseth.»

Fylkesmannen i Opland er enig i herredsstyrets vedtak, jfr. fylkets ekspedisjon av 4. oktober 1946.

Den opprinnelige søknad ble behandlet i hovedstyremøte den 23. oktober 1940 og uttalelse til departementet avgitt den 24. s. m. Av uttalelsen hitsettes:

«De tre eiendommer det gjelder her omfatter som nevnt i andragendet en del av det vassfall som Eidefoss Kraftanlegg A/S fikk konsesjon på i 1916, men er ikke medtatt i andragendet den gang og således heller ikke i den eiendomsfortegnelse konsesjonen bygger på.

For å få det hele i formell orden søker nå selskapet på foranledning herfra om konsesjon

på disse eiendommer. — Hovedstyret anbefaler at det utferdiges en tilleggskonsesjon og at denne som ansøkt gis på samme betingelser som konsesjonen av 1916, idet man forutsetter at det er formell adgang hertil.»

Det er ikke grunn til å se annerledes på saken nå. Hovedstyret foreslår tillatelsen stadfestet.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 27. juni 1947.

Departementet skal anføre at tillatelsen av 8. november 1940 er gitt på saklig grunnlag og vil med Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet rå til at tillatelsen bli stadfestet på uforandrede vilkår.

Handelsdepartementet

tilråder:

Tillatelsen av 8. november 1940 for Eidefoss Kraftanlegg A/S til å erverve gnr. 1 bnr. 4, gnr. 159 bnr. 5 og gnr. 160 bnr. 6 i Vågå herred stadfestes overensstemmende med § 4 i restitusjonsloven av 15. november 1946.

41. L/L Lærdal Kraftverk.

(Fornyelse av tillatelse til å foreta en regulering av Søndre Sulevatn i Lærdalselva.)

Kgl. resol. av 25. juli 1947.

L/L Lærdal Kraftverk fikk ved administrasjonsrådets avgjørelse av 4. september 1940 tillatelse til å foreta en midlertidig regulering av Søndre Sulevatn i Lærdalsvassdraget ved 3 m senkning og 2 m oppdemning. En viser herom til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1940, side 123 fig.

Ved kgl. resolusjon av 11. januar 1946 fikk L/L Lærdal Kraftverk tillatelse til varig regulering av samme vatn av samme omfang som den i ovennevnte tillatelse hjemlede midlertidige regulering. Herom vises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1946, side 8 fig.

Overrettssakfører Schjelderup Jansen har i brev til departementet av 7. juli 1947 søkt om å få tillatelse av 11. januar 1946 fornyet, da fristen for begjæring av ekspropriasjonsskjønn er oversittet.

Overrettssakførerens brev er sålydende:

«Ovennevnte kraftverk har ved kgl. resolusjon av 17. januar 1946 fått tillatelse til å foreta en regulering av Søndre Sulevatn i Lærdalselva.

Begjæring om ekspropriasjonsskjønn skulle være inngitt til herredsretten innen 1 år fra den nevnte dato 17. januar 1946.

Men ved en feil av undertegnede er sådan begjæring først innsendt 18. juni 1947.

Skjønnnet var berammet til 5. august, men

berammelsen tilbakekalt etter meddelelse i dag fra sorenskriveren, som gjør oppmerksom på den inntrufne feil.

Såvidt jeg kan forstå må feilen kunne rettes på ved at departementet gir samtykke til at skjønnet kan fremmes uten at ny konsesjon utkreves.

Jeg søker herved om at saken kan bli ordnet på denne måte.

Forholdet er dette at reguleringen, som opprinnelig var tillatt som midlertidig, nå er gått over til å bli tillatt som stedsevarende.

Reguleringsarbeidene er nå tilendebragt og all fornøden grunn tatt i besittelse.

Det tidligere ekspropriasjonsskjønn avholdtes 14.—18. juli 1941.»

Departementet skal bemerke:

Ifølge § 16, punkt 6 i lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 kan en regulering ikke fremmes uten ny konsesjon når ekspropriasjonsskjønn ikke er påstevnet innen 1 år fra tillatelsens datum.

I nærværende tilfelle er all fornøden grunn tatt i besittelse i medhold av bestemmelser i tillatelsen av 4. september 1940 til midlertidig regulering av Søndre Sulevatn. Den varige regulering er som allerede nevnt av samme omfang som den midlertidige.

Reguleringsarbeidene er tilendebragt.

Etter det foreliggende vil departementet anbefale at reguleringstillatelsen blir fornyet, slik at ekspropriasjonsskjønn kan bli holdt i samsvar med lovens § 16, punkt 1.

Handelsdepartementet

tilråder:

Den tillatelse som ble meddelt L/L Lærdal Kraftverk 11. januar 1946 til å foreta en regulering av Søndre Sulevatn i Lærdalselva fornyes i henhold til § 16, punkt 6 i lov nr. 17 av 14. desember 1917 om vassdragsreguleringer.

42. Glommens og Laagens Brukseierforening.

(Tillatelse til å foreta en varig regulering av Storsjøen i Rendalen.)

Kgl. resol. av 25. juli 1947.

En midlertidig statsregulering av Storsjøen i Rendal ved 1,5 m oppdemning til kote 251,64 ble besluttet av Arbeidsdepartementet 11. desember 1940. Tillatelsen løp ut ved lågvassperiodens slutt våren 1945. Herom vises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1940, side 140—141.

Ved kgl. resolusjon av 21. september 1945 fikk Glommens og Laagens Brukseierforening tillatelse til fortsatt midlertidig regule-

ring av Storsjøen av samme omfang. Tillatelsen gjaldt for tidsrommet inntil lågvassperiodens slutt våren 1947. En viser til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1945, side 24 fig.

Glommens og Laagens Brukseierforening fikk 11. februar 1943 tillatelse til å foreta en varig regulering av Storsjøen mellom kotene 251,64 og 248, men reguleringen er ikke blitt utført. En viser til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1943, side 10 fig.

Brukseierforeningen har sendt inn en ny søknad, datert 24. januar 1946, om tillatelse til varig regulering.

Søknaden gjelder regulering etter to alternativer, nemlig Alt. A. som omfatter både oppdemning og senkning av Storsjøen med de samme reguleringsgrenser som for den tidligere tillatelse av 11. februar 1943, — og alt. B som omfatter et oppdemningsmagasin mellom selvregulerende lavvann og kote 251,64.

Etter tilråding av Handelsdepartementet 14. februar 1947, godkjent ved kgl. resolusjon av samme dag ble det framsatt proposisjon for Stortinget om tillatelse for Glommens og Laagens Brukseierforening til å foreta varig regulering av Storsjøen i samsvar med søknaden og på følgende vilkår, for så vidt angår søknadens alternativ A:

«Alt. A.

1.

Reguleringskonsesjon gis for et tidsrom av 50 år regnet fra konsesjonens datum. Dersom vassfall tilhørende norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanlegget, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i ubegrenset tid.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Ved konsesjonstidens utløp skal staten ha rett til å kreve avstått uten vederlag de private vassfallseieres andeler i reguleringsanlegget med tilliggende grunn og rettigheter og i de bygninger og andre innretninger, som er oppført av hensyn til reguleringen.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35te år etter at konsesjonen er gitt, skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanlegget som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det

10de år deretter ha samme adgang. Bestemmelse om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eier 5 år i forvegen. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvor vidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer, kr. 2,00 pr. nat.HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassdragets lågvassføring som reguleringen antas å ville medføre ut over den vassføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sånn måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen invunne øking av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

4.

For den i punkt 3 omhandlede øking av vannkraften skal der erlegges en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 1,00 for hver ved reguleringen innvunne nat.HK. Godtgjørelsen blir å erlegge etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgifter har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 % rente.

5.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter etter post 3, godtgjørelse etter post 4 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 22 skal for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen med bind-

ende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

6.

Arbeidet må påbebynes innen en frist av 2 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av departementet.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristene uten tillatelse meddelt av Kongen måtte oversittes, erlegger konsesjonshaveren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

7.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen, når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet, når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

8.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer, for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er vist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 — ti — prosent overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte forskjell — 10 prosent — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 % av den utenlandske varepris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra disse regler, når særegne hensyn gjør det påkrevd. For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang, etter avgjørelse av vedkommende

departement, en mulkt av inntil 15 prosent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

9.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

10.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid, eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi, beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbu for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

12.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som vedkommende departement bestemmer, å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og bruer, hvor disse utgifter blir særlig øket ved an-

leggsarbeidet. Veger og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

14.

I forbindelse med reguleringsdammen skal bygges en kjørebru, 2,5 m bred og beregnet for en belastning av 250 kg/m². Konsesjonæren er forpliktet til å bygge brua bredere og sterkere, hvis de dermed forbundne omkostninger dekkes av distriktet og/eller vegvesenet.

15.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av departementet å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved reguleringsanlegget ansatte arbeidere og deres familier.

16.

Innen reguleringen tas i bruk, skal det til fremme av fisket i Storsjøen og Rena opprettes et fond, hvis størrelse fastsettes til kr. 40 000 og som anvendes etter bestemmelse av Landsbruksdepartementet.

17.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes, å forelegge departementet detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

18.

Ved damanlegget skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

19.

Vannslippingen skal skje etter et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt

for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

For så vidt vannet slippes i strid med reglementet, kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 1 000 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

20.

Reguleringsanleggets eier skal, etter nærmere bestemmelse av departementet, utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte demmehøgde og den tillatte lågeste tappingsgrense betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

21.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag, som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

22.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 % av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 % av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse, kan de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen, uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning med Kongens samtykke, etter hvert som kraft blir ledig, kreve avgitt fra de av vassdragets vassfall der tilhører norske kommuner, ytterligere kraft, så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjern-

ledningen eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører reguleringsanlegget eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 prosent rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 prosent. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5 år. Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommuner eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraften uttas.

Unnlater anleggets eier å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveringen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til staskassen av kr. 1,00 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko, såvidt nødvendig til levering av den betingede kraft. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

23.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning, hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning. Såframt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene — i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å dra omsorg for at de ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

24.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras like overfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser, skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 25 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

25.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

26.

Reguleringsanleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

27.

Alle heftelser som hviler på anlegget faller bort, når og i den utstrekning det i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten eller innløses av denne.

28.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende regjeringsdepartement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

For søknadens alternativ B ble det oppstillet samme betingelser som for alt.

A, med unntagelse av at det i post 16 foreslåtte fiskefond ble satt til kr. 30 000.

I proposisjonen anførte departementet dessuten at det måtte anbefale oppstilt som en forutsetning for innvilgelse av reguleringsstillatelsen at staten får refundert de utgifter den har hatt og vil få i anledning av den midlertidige statsregulering av Storsjøen 1940—45.

Stortinget gjorde i møte 5. juli 1947 følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at det blir meddelt Glommens og Laagens Brukseierforening tillatelse til å foreta en regulering av Storsjøen i Rendal på de i Handelsdepartementets tilråding av 14. februar 1947 foreslåtte betingelser.» En viser herom til St. prp. nr. 30 for 1947 og Innst. S. nr. 146 for s. å.

Departementet vil i henhold hertil rå til at Glommens og Laagens Brukseierforening blir meddelt reguleringsstillatelse på de ovenfor innførte betingelser og på den ovenfor nevnte forutsetning.

Handelsdepartementet

tilråder:

Det tillates i medhold av lov nr. 17 av 14. desember 1917 Glommens og Laagens Brukseierforening å foreta en varig regulering av Storsjøen i Rendalen på den forutsetning og de betingelser, som er tatt inn i Handelsdepartementets tilråding av 25. juli 1947.

43. Glommen og Laagens Brukseierforening.

(Tillatelse til å foreta en varig, utvidet regulering av Mjøsa m. v.)

Kgl. resol. av 8. august 1947.

Stortinget har i møte 8 juli 1947 gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at det blir meddelt Glommens og Laagens Brukseierforening tillatelse til å foreta en utvidet regulering av Mjøsa på de i Handelsdepartementets tilråding av 16. mai 1947 foreslåtte betingelser.»

Om dette vedtak viser en til St. prp. nr. 107 og Innst. S. nr. 154 for 1947.

De av Stortinget vedtatte konsesjonsbetingelser er overensstemmende med det utkast som er tatt inn i proposisjonen side 10—14.

Betingelsene er sålydende:

«1.

Reguleringskonsesjonen gis for et tidsrom av 50 år regnet fra konsesjonens datum. Dersom

vassfall tilhørende norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanlegget, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i ubegrenset tid.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Ved konsesjonstidens utløp har staten rett til å kreve avstått uten vederlag de andeler i det hele reguleringsanlegg — med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen — som tilhører private vassfallseiere som deltar i tilleggsreguleringen. Vedkommende vassfallseiere får i tilfelle krav på driftsvann på grunnlag av den eldre regulerings yteevne mot å betale en forholdsmessig del av utgiftene til drift, vedlikehold og fornyelse. Godtgjørelsen fastsettes av vedkommende departement.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35te år etter at konsesjonen er gitt, skal staten kunne innløse de andeler i det hele reguleringsanlegg som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringsstillatelsen er tidsbegrenset. Bestemmelsene i post 1, 4. ledd, 2. og 3. punktum, får tilsvarende anvendelse. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10de år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2 pr. nat.HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassdragets lågvassføring som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sånn måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av vedkommede departement.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgifter har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

For den i punkt 3 omhandlede øking av vannkraften skal der erlegges en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 2 for hver ved reguleringen innvunnen nat.HK. Godtgjørelsen blir å erlegge etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

5.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3, godtgjørelse etter post 4 og kontroll med vassforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 21 skal for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

6.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen eller den han bemyndiger.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristene uten tillatelse måtte oversittes, erlegger konsesjonshaveren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

7.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hen-

syn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet, når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti — kroner for hver person.

8.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer, for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 — ti — pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte forskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll- og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske varepris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av vedkommende departement.

Departementet kan dispensere fra disse regler, når særegne hensyn gjør det påkrevd. For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement, en mulkt av inntil 15 pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

9.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

10.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet, når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag av slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal netto-overskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i

tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

12.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten departementets samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som vedkommende departement bestemmer, å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og bruer, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved reguleringsanlegget ansatte arbeidere og deres familier.

15.

Innen reguleringen tas i bruk, skal der til fremme av fisket i Mjøsa opprettes et fond, hvis størrelse fastsettes til kr. 75 000, og som anvendes etter bestemmelse av vedkommende departement.

Ved ombygging av reguleringsanlegget er konsesjonæren — hvis vedkommende departement så bestemmer — pliktig til å bygge trapp for laks, sik og ørret forbi Svanefossdammen og til å lede nødvendig vann for fiskens gang gjennom trappa.

16.

Konsesjonæren plikter, før arbeidet påbegynnes, å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

17.

Ved damanlegget skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

18.

Vannslipningen skal skje etter behovet for de deltagende bruk i Glomma nedenfor Vorma.

Nærmere bestemmelser om vannslipningen bli å innta i et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slipningen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

For så vidt vannet slippes i strid med reglementet, kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 1 000 for hver gang etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

19.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement utføre de hydrografiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Måling av vassføringen i Vorma forutsettes brakt i orden, eventuelt i forbindelse med limnigrafer i «Ertesekken». Den tillatte høyeste og laveste tapningsgrense betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

20.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag, som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

21.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som vedkommende departement bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse, kan de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen, uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning med Kongens samtykke, etter hvert som kraft blir ledig kreve avgitt fra de av vassdragets vassfall der tilhører norske kommuner, ytterligere kraft, så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økte utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom departementet og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjo-

næren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommuner eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år, for hver gang kraften uttas.

Unnlater anleggets eier å levere denne kraft, uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveringen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko, så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

22.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras like over for andre, og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser, skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 100 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

23.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier, som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

24.

Reguleringsanleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier etter nærmere av departementet fastsatte regler.

25.

Alle heftelser som hviler på anlegget faller bort, når og i den utstrekning det i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten eller innløses av denne.

26.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

For så vidt angår betingelsenes post 1 og 2 om hjemfalls- og innløsningsrett for staten, viser en til lov av 30. juni 1947 om endring i lov om vassdragsreguleringer § 10 samt til Ot. prp. nr. 33 for 1947, Innst. O. nr. 128 og Ot. forh. for s. å. side 373—374..

Skog- og vassdragskomitéen har i sin innstilling i saken bl. a. bemerket følgende:

«En skulle anta at skadevirkningene vil melde seg sterkest i Fåberg herred, bl. a. for det spesielle lågåsildfiske som foregår her. Forslaget fra fiskeriinspektøren om opprettelsen av et fiskerifond for Mjøsa, — og som Hovedstyret og departementet har sluttet seg til — vil etter bestemmelse av vedkommende departement formentlig bli benyttet til klekkeri- og settefiskanlegg. Opprettelsen av et slikt anlegg vil være vel og bra for fiskefornyelsen i sin alminnelighet, men vil ikke — etter komitéens oppfatning — kunne få noen innflytelse på bevaringen eller opphjelpe av lågåsildbestanden. Komiteen vil derfor på det sterkeste understreke fiskeriinspektørens uttalelse om at det må bli en oppgave for det skjønn som skal holdes, å taksere den skade som kan påvises eller finnes sannsynlig. En er også enig med inspektøren i, at reguleringen kan føre med seg slike endringer for fiskebestanden — kanskje særlig for lågåsilden — at de ikke kan forutsees eller medtas i skjønn. Komiteen er derfor kommet til den slutning at det i konsesjonsvilkårene — for så vidt det er anledning hertil — bør inntas bestemmelser slik at det åpnes adgang til en eventuell ny vurdering av dette spørsmål så

snart en har innvunnet en viss erfaring av utviklingen på dette felt.»

I anledning herav skal departementet bemerke:

Å taksere og verdsette den skade som måtte oppstå er skjønnsrettens oppgave. Domstolene er som kjent uavhengige og tar ikke mot direktiver om hvordan den enkelte sak skal, eller bør, avgjøres.

I det foreliggende tilfelle vil det uten videre være adgang for skjønnsretten til — om den selv måtte ønske det — å utsette spørsmålet om skade på lågåsildfisket til en har vunnet større erfaring på dette område. For så vidt skulle det ikke være nødvendig å innta noen bestemmelse om dette i konsesjonsvilkårene.

På den annen side skulle det heller ikke være noe i veien for å gjøre oppmerksom på denne adgang i vilkårene.

I henhold hertil vil departementet rå til at betingelsenes post 15 gis følgende tilføyelse:

«For så vidt angår reguleringens mulige virkninger på fisket — særlig lågåsildfisket —, forutsettes det at det ved reguleringsskjønnene i tilfelle holdes adgang åpen til senere fastsettelse av erstatningene i den utstrekning skadevirkningene etter rettens oppfatning måtte antas først å kunne vurderes etter noen tids erfaring.»

Departementet vil videre rå til at det blir utferdiget et nytt manøvreringsreglement for reguleringen av Mjøsa overensstemmende med det i St. prp. nr. 107 for 1947, side 14—15 refererte forslag fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som er sålydende:

«1.

Øvre reg.grense — H.R.V. — er 4,50 m på Hamar v.m. = 122,436 m o. h.

Nedre » — L.R.V. — » 1,64 » » » = 119,576 »

Reguleringshøyde 2,86 m

Høydene refererer seg til Hamar v.m.s 0-punkt på 117,936 m o. h. i reguleringens generalplan. Øvre reguleringsgrense skal betegnes med et fast og tydelig merke.

2.

Magasinert vann i Mjøsa uttappes etter behovet i løpet av lavvassperioden.

Ved flommens inntreden om våren skal magasinet så vidt mulig være nedtappet, og så

vel bunnluker i det østre tappeløp som flomløp skal da være åpne.

3.

Under flomstigning om våren skal bunnlukene i østre tappeløp og flomløpene fremdeles stå åpne inntil vannstanden ved Svane foss veibru er steget til kote 121,25. Deretter stenges inntil videre — eventuelt åpnes — etter følgende forhold:

Vannstand ovenfor dammen ved Svanevoss vegbru m. o. h.	Antall bunnluker lukket
121.25 — 121.40	1
121.40 — 121.60	2
121.60 — 121.90	3
121.90 — 122.20	4
122.20 — 122.60	5
122.60 — 122.95	6
122.95 — 123.30	7
123.30 — 123.70	8
123.70 — 124.10	9
124.10 — 124.50	10
over 124.50	Alle 11 luker

Det iakttas at en ved lukning begynner med de små luker og ved åpning slutter med dem.

4.

Når vannstanden i Mjøsa etter flommen om sommeren er falt til 4,50 m på Hamar v.m. kan avstengning — eventuelt åpning — finne sted for å holde denne vannstand til tapping er nødvendig etter lavvannsperiodens inntreden.

Hvis vannstanden kulminerer på lavere vannstand enn 4,50 m på Hamar v.m. kan avstengning foretas for å fylle magasinet før lavvannsperiodens inntreden.

5.

Når vannstanden i Mjøsa ved inntredende regnflom om sommeren og høsten vil stige over 4,50 m på Hamar v.m. åpnes dammen litt etter litt og således at tapningen mest mulig blir i overensstemmelse med reglene i pkt. 3.

6.

Der avgis nødvendig vann til den alminnelige fløtning overensstemmende med hva der måtte bli bestemt ved overenskomst eller i medhold av reguleringslovens § 19.

7.

Det skal påses at reguleringsanlegget er i god stand, og at tømmer og isflak ikke sperrer foran flom- og tappeløp, heller ikke foran overkanalen til slusen, så trafikken hindres.

8.

Så lenge elva er farbar skal damvokteren uten opphold la fartøyer og flåter passere slusen fra kl. 6 morgen til kl. 22 aften. Meldes eller signaliseres dampskip og lastebåter skal de få passere også om natten.

9.

Til å utføre manøvreringen antas norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Han skal ha fast bopel ved reguleringsanlegget og telefon i sin bolig.

Der føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres om forlanges regnmengder, temperatur m. v. Avskrift av protokoll og noteringer sendes ved hver måneds utgang til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

10.

Viser det seg at slipningen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer som finnes nødvendig.»

Handelsdepartementet

tilråder:

1. Det tillates i medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917, jfr. endringslov av 30. juni 1947, Glommens og Laagens Brukseierforening å foreta en varig, utvidet regulering av Mjøsa på de betingelser som er tatt inn i Handelsdepartementets tilråding av 8. august 1947.
2. Det fastsettes nytt manøvreringsreglement for regulering av Mjøsa overensstemmende med det utkast som er tatt inn i Handelsdepartementets tilråding av 8. august 1947, som gjeldende inntil videre.

44. A/S De Nordiske Fabriker De-No-Fa.

(Tillatelse til å leie inntil 6 000 kW. primakraft og inntil 6 000 kW. spillkraft fra A/S Hafslund.)

Kgl. resol. av 19. september 1947.

Ved kgl. resolusjon av 20. februar 1926 fikk A/S De Nordiske Fabriker De-No-Fa tillatelse til på nærmere angitte vilkår å leie inntil 12 000 el.-HK. fra A/S Hafslund.

Tillatelsen ble 2. september 1943 forlenget inntil ny kraftleiekontrakt ble opprettet mellom selskapene dog ikke lenger enn til 15. mai 1948.

Nye kontrakter mellom ovennevnte selskaper om leie av kraft er opprettet, henholdsvis 13. februar 1946 for levering av inntil 6 000 kW. primakraft og 21. mai 1946 for levering av spillkraft.

A/S De Nordiske Fabriker De-No-Fa søkte den 29. oktober 1946 om konsesjon på leie av inntil 6 000 kW. primakraft fra A/S Hafslund.

Med brev av 4. juli 1947 søker selskapet om tillatelse til også å leie inntil 6 000 kW. spillkraft fra samme selskap.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i den anledning avgitt følgende uttalelse datert 3. september 1947:

«Med Handelsdepartementets påtegning av 4. november 1946 har Hovedstyret mottatt til uttalelse en søknad av 29. oktober 1946 fra De Nordiske Fabriker De-No-Fa til departementet om konsesjon på leie av inntil 6 000 kW. primakraft fra A/S Hafslund.

Søknaden er sålydende:

«Refererende til samtale mellom herr byråsjef Giverholt-Hanssen og undertegnede den 17. ds., tillater vi oss herved å søke om forlenget konsesjon på kraftleie fra Aktieselskapet Hafslund i henhold til fornyet kontrakt, datert 13. februar 1946, på inntil 6 000 kW. Bekreftet avskrift av kontrakten vedlegges som bilag 1.

Ennvidere oversendes til Deres orientering i henhold til uttalt ønske avskrift av kontrakten på leveranse av spillkraft mellom Aktieselskapet Hafslund og vårt selskap, datert 21. mai 1946, som bilag 2.

Regøve kontrakter trer i kraft 1. januar 1947. Vi tillater oss i denne forbindelse å gjøre oppmerksom på at vår eldre kraftleiekontrakt med Aktieselskapet Hafslund, som utløp 15. mai 1943, med skrivelse av 22. september 1943 fra Arbeidsdepartementet ble forlenget til 15. mai 1948 på de samme betingelser som tidligere.

Vi tør ansøke om at konsesjon på kraftlevering fra Hafslund til vårt selskap må bli fornyet på samme vilkår som tidligere, idet den nå inngåtte kontrakt, som trer i kraft 1. januar 1947, representerer en forlengelse av kontrakten av 1913.

Vi har bragt i erfaring at energi levert som spillkraft er fri for konsesjonsavgift.

Den erklæring der kreves i henhold til konsesjonslovens § 24 vedlegges.»

I brev av 4. juli 1947 til Handelsdepartementet søker bedriften ytterligere om konsesjon på leie av inntil 6 000 kW. spillkraft fra A/S Hafslund.

Denne søknad er sålydende:

«Refererende til vår skrivelse av 29. oktober 1946 og til dagens telefonsamtale med ingeniør Finne i Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen, tillater vi oss for ordens skyld å søke om konsesjon også for leveranse av spillkraft ifølge kontrakt mellom Aktieselskapet Hafslund og vårt selskap datert 21. mai 1946 (sendt Dem som bilag nr. 2 i ovennevnte skrivelse). Spillkraften skal benyttes til fremstilling av damp og er således fri for konsesjonsavgift.»

Fredrikstad bystyre har i møte den 3. mars 1947 enstemmig anbefalt kraftleiekonsesjonen meddelt, men med forbehold om at luftledningstilførselen legges om til jordkabel, når dette finnes nødvendig av hensyn til regulering og bebyggelse.

Fylkesmannen i Østfold har i brev hertil av 1. juli 1947 anbefalt kraftleiekonsesjonen gitt på vanlige betingelser.

Hovedstyret skal bemerke:

Den 2. september 1943 fikk A/S De Nordiske Fabriker De-No-Fa forlenget sin konsesjon av 20. februar 1926 på leie av inntil 12 000 el.-HK. fra A/S Hafslund inntil ny kraftleiekontrakt er opprettet mellom selskapene, dog ikke lenger enn til 15. mai 1948, og for øvrig på de samme betingelser som før, således at det erlegges en årlig avgift til statskassen av 1 kr. pr. el.-HK.

Mellom A/S Hafslund og A/S De-No-Fa er den 13. februar 1946 opprettet en kontrakt om leie av inntil 6 000 kW. til lys, varme og til drift av motorer og omformeranlegg for elektrolyse. Mellom de samme selskaper er det videre opprettet en kontrakt av 21. mai 1946 om leie av inntil 6 000 kW. spillkraft for fremstilling av damp i elektrodekjeler. Begge kraftleiekontrakter trer i kraft samtidig og senest den 1. januar 1947. De er gjensidig bindende i 10 år fra deres ikrafttreden.

Den luftledningen som er omhandlet i Fredrikstad bystyres beslutning er en 50 kW. ledning som tilhører A/S Hafslund. Det synes ikke rimelig å pålegge De-No-Fa å legge om denne til jordkabel.

Hovedstyret vil rå til at den søkte kraftleiekonsesjon meddeles og at tillatelsen gis for den tid A/S De-No-Fa måtte leie de nevnte kraftmengder fra A/S Hafslund dog ikke lenger enn inntil 1. januar 1957. I samsvar med tidligere praksis vil Hovedstyret foreslå at det ikke pålegges avgift av den spillkraft som benyttes til erstatning for kull eller annet brensel for fremstilling av damp. Av den øvrige kraft erlegges til statskassen en årlig avgift av 1 kr. pr. el.-HK. av den kraft som gjennomsnittlig benyttes.

Hovedstyret vil for øvrig anbefale tillatelsen gitt i det vesentlige på samme betingelser som for selskapets opprinnelige kraftleiekonsesjon av 20. februar 1926, men med de redaksjonelle endringer som følger av senere praksis, således at konsesjonsvilkårene i sin helhet blir som i vedlagte forslag til betingelser.

Behandlet i hovedstyremøte den 2. september 1947.»

Hovedstyrets utkast til konsesjonsbetingelser er sålydende:

«1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid De Nordiske Fabriker De-No-Fa måtte leie inntil 6 000 kW. primakraft i h. t. kontrakt av 13. februar 1946 med A/S Hafslund og inntil 6 000 kW. spillkraft i h. t. kontrakt av 21. mai 1946 med

samme selskap, dog ikke lenger enn til 1. januar 1957.

2. *Styre.*

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket. Direksjonen skal bare bestå av norske statsborgere. Av representantskapets medlemmer skal minst halvparten være norske statsborgere.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av vedkommende departement.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW. pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. *Søksmål etter naboloven og kraftens anvendelse.*

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven. Kraften kan av De-No-Fa ikke uten etter ny tillatelse benyttes til annet enn drift av fabrikker og anlegg for fremstilling og foredling eller annen utnyttelse av vegetabiliske og animalske oljer og fettstoffer, såsom raffinering, herdning, destillasjon, ekstraksjon og knusning av oljefrukt, drift av spaltningsanlegg og elektrolyse samt de ved disse fabrikkasjoner fallende biprodukter. Kraften kan for disse formål utnyttes i en hvilken som helst form, såsom drivkraft, lys og varme.

5. *Norske tjenestemenn og arbeidere.*

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne regel når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren. Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement illegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. *Norsk arbeid og materiell.*

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 prosent over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 prosent av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det ikke bare ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang illegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlands materiell f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet plikter å avstå inntil 10 prosent av den leiede kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig benyttes — dog med fradrag av kraft som brukes til erstatning for kull eller annet brensel til fremstilling av damp — svares en årlig avgift til statskassen av kr. 1 — en krone — pr. el.-HK.

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Blir avgiften ikke betalt til forfallstid, svares 6 prosent årlig rente fra forfallsdagen.

De nærmere bestemmelser om beregningen og betalingen av avgiften fastsettes av Handelsdepartementet.

10. Fattigfond.

Konsesjonæren plikter å oppsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune, overensstemmende med de regler som i loven om fattigvesen av 19. mai 1900 kap. 4 er gitt om bergverker.

11. Forkjøpsrett.

Innenlandske næringsdrivende og forbrukere skal ha fortrinnsrett til kjøp av selskaps produkter. Nærmere forskrifter om anvendelse av denne bestemmelse i det enkelte tilfelle kan utferdiges av vedkommende departement.

12. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som vedkommende departement måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

13. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Unnlatelse av å stille det i § 10 omhandlede fond samt overtredelse av postene 2 og 12 medfører i tilfelle av gjentagelse tap av konsesjonen hvis ikke forholdet blir bragt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Departementet vil etter det foreliggende rå til at de søkte kraftleietillatelser blir meddelt på de av Hovedstyret foreslåtte betingelser, men med den endring at post 3, 1. punktum gis følgende ordlyd:

«Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.»

Handelsdepartementet

tilråder:

Det tillates i medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV A/S De Nordiske Fabriker De-No-Fa å leie inntil 6 000 kW. primakraft og 6 000 kW. spillkraft fra A/S Hafslund på de betingelser som er tatt inn i Handelsdepartementets tilråding av 19. september 1947.

46. Ytre Fjordane Kraftlag.

(Tillatelse til å foreta en ytterligere regulering av Markevatn i Skorvenvassdraget ved 3. m oppdemning.)

Kgl. resol. av 3. oktober 1947.

Ved kgl. resolusjon av 16. september 1938 fikk Ytre Fjordane Kraftlag tillatelse til å erverve og regulere Skorvenvassdraget og Skorgevassdraget i Vevring, Selje og Vanylven herreder i Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal fylker. Reguleringen av Skorvenvassdraget besto hovedsakelig i en senking av Markevatn på ca. 22 m. Herom vises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1938, side 47 flg.

Med brev fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 20. september 1947 har departe-

mentet mottatt en søknad av 5. juli 1947 fra Ytre Fjordane Kraftlag om tillatelse til å foreta en ytterligere regulering ved 3 m oppdemning av Markevatn i Vevring herred, Sogn og Fjordane fylke.

Hovedstyrets brev er sålydende:

«Ytre Fjordane Kraftlag har sendt inn følgende søknad datert 5. juli d. å.:

«Herved tillater vi oss å forespørre om tillatelse er nødvendig og for tilfelle å søke om tillatelse til å regulere Markevatn i Vevring kommune, Sunnfjord, ved oppdemning inntil 3 m.

Vatnet er tidligere regulert ved senking inntil 21,4 m.

Etter vårt syn skulle reguleringstillatelse være unødvendig da regulering ikke medfører at et etter forholdene betydelig areal dyrket eller udyrket, men dyrkbar jord settes under vann og heller ikke skog eller havnegang.

Vatnet er i sin helhet undergitt privat eiendomsrett.

Reguleringen kan ikke skjønnes å medføre noen ulempe for ferdsel, fløtning eller fiske eller annen for det almene skadelig virkning av naturforholdene. Grunneierne påstår dog at transporten på isen, som alminnelig hvert år pleier å ligge, vil bli vanskeliggjort, hva en antar må være uriktig, da en tidligere har rett til å regulere vatnet ved senking som overfor nevnt.

Grunnen til at reguleringen ikke bare er ønskelig men nødvendig, er at vi derved vil kunne unngå rasjonering, ihvertfall i ikke usedvanlig tørre år, og at vi etter departementets pålegg nå leverer kraft til L/L Åheim Kraftlag, L/L Vik og Sylte Kraftlag, L/L Syvde Kraftlag, L/L Nøre Vannylven Kraftlag, L/L Søre Sunnmøre Kraftlag, L/L Stårheim Kraftlag og endelig må vi levere kraft under utbyggingen av L/L Firdakraft.

Disse leveringer, som alle ligger utenfor vårt forsyningsområde, gjør faren for rasjonering ganske alvorlig.

Med hensyn til den jord vi setter under vann så er denne ikke særlig verdifull. Det gjelder så vel den dyrkede som den dyrkbare del.

Med hensyn til arealene vises til vedlagte utregning.

Det opplyses at grunneierne ikke har noe å innvende mot selve reguleringen. Det har vært forsøkt minnelig overenskomst, men er denne strandet utelukkende på den erstatning grunneierne krever og som kraftlaget anser uforholdsmessig.»

Kraftlaget opplyser (bilag 1 til søknaden) at magasinet ved 3 m oppdemning fra kote 161,4 til 164,4 økes fra ca. 16,5 til ca. 20,4 mill. m³, altså med 3,9 mill. m³. Kraftøkningen er angitt til 197 nat.-HK, tilsvarende 944 000 kWh, eller 5,45 prosent av vassdragets ytelse som er beregnet til 17,3 mill. kWh. Det regner med at vannstanden under flom kan stige til kote 165,0.

Det areal som neddemmes er angitt til 132 dekar, hvorav ca. 31 dekar er innmark, 43 dekar udyrket slåttemark og resten — 58

dekar — utmark tildels med glissen skog. Arealet av den grunn som ligger mellom kote 164,4 og 165,4 og som må befryktes forsumpet, angir Kraftlaget i brev av 23. juli d. å. til ca. 40 dekar, hvorav ca. 13 dekar er innmark og 4,5 dekar udyrket slåttemark.

Reguleringsdammen er beregnet å komme på kr. 97 000.

Kraftlagets forslag til manøvreringsreglement er at vannet slippes etter kraftlagets behov.

Søknaden med bilag ble 18. juli d. å. sendt fylkesmannen i Sogn og Fjordane for å forelegges Vevring herredsstyre, samtidig ble Kraftlaget underrettet om at reguleringen i henhold til reguleringslovens § 3 siste ledd ikke kan gjennomføres uten konsesjon.

Søknaden er kunngjort i Norsk Lysingsblad den 23. og 26. juli d. å.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane anfører i brev av 28. juli d. å.:

«Eg sender hermed over fyreteljing frå overingeniøren for elektrisitetsforsyninga i Sogn og Fjordane fylke om vidare regulering i Skorvenvassdraget i Sunnfjord. Han søker i samsvar med vedtak som kraftlaget sine stv-reorganer har gjort i lovleg sette og vedtaksføre møte.

Eg er samd i fyreteljinga og dei vedtak ho kviler på og gjer framlegg om reguleringsløyve i samsvar med overingeniøren si tilråding.

Eg vilde vere takksam for avgjerd snarast av omsyn til elektrisitetsforsyninga i kyststroka til vinteren.»

Overingeniørens redegjørelse, dat. 21. s. m., lyder slik:

«Kraftlaget har med brev av 5. juli 1947 sendt søknad om tillatelse til å demme Markevatn 3,0 m over normal vannstand.

Vatnet er inntaksbasseng for Markevatn kraftanlegg og Ytre Fjordane kraftlag har tidligere fått reguleringstillatelse for en senking av Markevatn på 21,4 m.

Det viser seg at med det magasin som kraftanlegget nå har tapes det driftsvann i flomtidene. Der var opprinnelig planlagt en oppdemning av Markevatn på 5 m. men av hensyn til grunneierne er man blitt enig om å redusere den til 3 m.

Alle kraftanleggene i Nordfjord, Sunnfjord og Ytre Sogn som for tiden samkjører og de som senere også kommer inn i samkjøringen, er fullbelastet.

På grunn av de lange leveringstider på maskineri for tiden er det utelukkende at der kan komme i drift noe nytt maskineri i løpet av de kommende 5 år. Det er derfor nødvendig å utnytte det nåværende maskineri så fullstendig som mulig. Dette kan kun gjøres ved øket regulering av de nyttede vassdrag og ved — hvor det er mulig — å overføre vann fra andre vassdrag til de utbygde anlegg.

Et ledd i dette er den regulering ved oppdemning av Markevatn som Ytre Fjordane

Kraftlag søker om. Det er også meningen i umiddelbar tilslutning til denne oppdemning å overføre Krokevatn i Fossedalsvassdraget til Markevatn. Søknad om tillatelse hertil vil bli sendt om kort tid.

Grunneierne har gitt tillatelse til at arbeidet med dammen settes i gang for at den kan bli så tidlig ferdig at den kan fylles i høstflommen i år. Avtalen med grunneierne er imidlertid at Ytre Fjordane Kraftlag skal sende inn søknad om regulerings- og ekspropriasjonstillatelse snarest mulig så takst i henhold til reguleringsloven kan avholdes i sommer.

Det er av den aller største betydning for elektrisitetsforsyningen i kyststrøket fra Sognefjorden til og med Søre Sunnmøre at damarbeidet i Markevatn kan fullbyrdes i sommer.

Jeg vil derfor råde til at tillatelsen gis og at der gjøres hva gjøres kan for at tillatelsen kan bli gitt hurtig.

Etter at Ytre Fjordane Kraftlag hadde sendt søknaden av 5. juli 1947 er der kommet i stand avtale med grunneierne om at damarbeidet kan fremmes på betingelse av at reguleringskjønn blir avholdt straks og om mulig i august måned i år.

Jeg tør be Fylkesmannen være behjelpelig med å påskynde avgjørelsen.»

Inspektøren for Ferskvannsfisket har 3. september d.å. avgitt følgende uttalelse:

«Under forutsetning av at skade på fisket blir tatt i betraktning på forsvarlig måte ved skjønn kan jeg ikke se at der fra fiskerisynspunkt kan reises nevneverdig innvendinger mot den omsøkte ytterligere regulering av Markevatn. Ved den tidligere foretatte senking på 21,4 m tør det antas at fisket har vært skadelidende og at skadene i noen grad vil økes ved ytterligere regulering. Jeg vil anse det riktig at der i konsesjonsbetingelsene medtas bestemmelse om at Ytre Fjordane Kraftlag tilpliktes å utsette et visst antall yngel eller settefisk årlig som delvis kompensasjon for skader på fisket og at antallet må bli å fastsette av det departement som ferskvannsfisket til enhver tid sorterer under etter direktiver utarbeidet av Inspektøren for ferskvannsfisket.»

Vevring herredsstyre har i møte den 10. september d.å. gjort slikt vedtak:

«Vevring herredsstyre råder til at det vert gjeve Ytre Fjordane Kraftlag løyve til regulering av Markevatn og løyve til oreigning av det jordareal som er turvande for reguleringa.»

Ytre Fjordane Kraftlag — som er dannet av kommunene Selje, Davik, Nord-Vågsøy, Sør-Vågsøy, Kinn, Florø, Bru, Vevring og Askvoll — fikk ved kgl. resolusjon av 16. september 1938 tillatelse til å erverve og regulere Skorvenvassdraget og Skorgevassdraget på nærmere angitte betingelser, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1938, side 47—57. Reguleringstillatelsen vedrørende Skorvenvassdra-

get omfattet ca. 22 m senking av Markevatn i Vevring og vatnet er i henhold hertil senket 21,4 m til kote 140,0.

Kraftlaget søker nå om tillatelse til å utvide denne regulering ved inntil 3,0 m oppdemning. Herved regner det, som nevnt foran å vinne inn 944 000 kWh. eller ca. 200 nat.-HK. Vassføringsøkingen er her beregnet til 0,16 m³/sek. (fra 1,70 til 1,86), som gir 240 nat.-HK. i det ca. 113 m høye utnyttede bruttofall. Kraftøkingen kan utnyttes uten nye maskininstallasjoner.

Skaden og ulempen består vesentlig i neddemning og forsumpning av ca. 44 dekar innmark, 47,5 dekar slåttemark og ca. 80 dekar utmark tildels med glissen skog. I følge søknaden mener grunneierne at ferdselen på isen vil bli vanskeliggjort, hva ansøkeren bestrider. Det er ikke mulig på grunnlag av det som foreligger å si noe bestemt om oppdemningen vil øke ferdselsvanskelighetene, men hvor strandbredden er steil eller storsteinet kan det nok bli vanskeligere å komme ut på med hest.

Hovedstyret foreslår gitt tillatelse til ytterligere regulering av Markevatn ved 3 m oppdemning fra kote 161,4 til 164,4 på de samme betingelser som fastsatt i ervervs- og reguleringskonsesjonen av 16. september 1938 i den utstrekning disse gjelder reguleringen, nemlig: postene I, 3—9 og 11—15, II, 1—4 samt III, 3—5, dog således at avgiften til kommuner settes til kr. 0,50 pr. nat.-HK. for oppdemningen, at de frister som i konsesjonen er fastsatt å gjelde fra konsesjonens datum blir å regne fra ovennevnte datum 16. september 1938 og at den i post III, 1 fastsatte sikkerhetsstillelse på kr. 2 000 også gjøres gjeldende for oppdemningen.

Tillatelsen foreslås dessuten tilknyttet følgende nye betingelser:

«Konsesjonæren plikter årlig å sette ut fiskeyngel eller settefisk i Markevatn etter Landbruksdepartementets nærmere bestemmelse, hvis dette finner det nødvendig for derigjennom å avhjelpe skade som følge av reguleringen.

«Ved damanlegget skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.»

Hovedstyret har ikke noe å bemerke til at vannslipningen som hittil foregår etter kraftlagets behov og foreslår manøvreringsreglementet av 16. juli 1938 supplert så det også omfatter oppdemningen. Utkast vedlegges.

En tillater seg å gjøre oppmerksom på at overingeniøren for elektrisitetsforsyningen i

Sogn og Fjordane i telegram og brev den 22. august d.å. har bedt avgjørelsen påskyndet slik at reguleringsskjønn kan avholdes i høst. Dammen ventes ferdig til høsten.

Hovedstyret har i brev i dag underrettet kraftlaget og bedt meddelt snarest mulig om det godtar betingelsene og manøvreringsreglementet.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 16. september 1947.»

Hovedstyrets utkast til manøvreringsreglement er sålydende:

1.

Reguleringsgrensene er:

Øvre kote	164,4
Nedre kote	140,0
Reguleringshøyde	<u>24,4 m</u>

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets tidligere flomvassføring ikke forøkes. For øvrig foregår vannslipningen etter Ytre Fjordane Kraftlags behov.

3.

Det skal påses at reguleringsdammen til enhver tid er i god stand og at overløpet såvidt mulig ikke hindres av is eller lignende.

Der føres protokoll over manøvreringen og avleste vanstander samt observeres og noteres om det forlanges regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes om det forlanges avskrift til Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av Handelsdepartementet.

5.

Tvist om forståelsen av dette reglement avgjøres med bindende virkning av Handelsdepartementet.

6.

Forandringer i dette reglement kan kun foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Den ytterligere regulering — oppdemning av Markevatn 3 m — vil etter beregninger foretatt av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet medføre en kraftøking i hele det ca. 113 m høye utnyttede bruttofall på 240 nat.-HK. Skaden og ulempene antas vesentlig å ville

bestå i neddemming og forsumping av ca. 44 dekar innmark, 47,5 dekar slåttemark og ca. 80 dekar utmark, tildels med glissen skog. Hertil kommer mulig ulempe for ferdselen på isen og muligens øket skade for fisket.

Omkostningene ved byggingen av reguleringsdammen er beregnet til kr. 97 000.

Departementet antar at den skade eller ulempe som reguleringen medfører, må anses å være av mindre betydning i sammenligning med fordelene, slik at det etter reguleringslovens § 8 er adgang til å gi den søkte tillatelse, og vil rå til at konsesjon blir meddelt.

Konsesjonsbetingelsene anbefales fastsatt i det vesentlige overensstemmende med Hovedstyrets forslag.

Avgiftene er foreslått satt til kr. 0,10 til staten og kr. 0,50 til kommuner årlig pr. innvunnen nat.-HK.

Det er — overensstemmende med uttalelsen fra Inspektøren for Ferskvannsfisket — foreslått plikt for konsesjonæren til årlig å sette ut yngel eller settefisk i Markevatn, hvis Landbruksdepartementet finner det nødvendig. De alminnelige bestemmelser om naturfredning og foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle foreslås tatt med.

For øvrig foreslås i det vesentlige samme vilkår som for tillatelsen av 16. september 1938 for så vidt disse angår reguleringen, dog således at de frister som fastsettes blir å regne fra ovennevnte datum, 16. september 1938.

Konsesjonen av 1938 er gitt for 50 år med hjemfallsrett for staten og innløsningsrett for staten i det 35. år. For øvrig er betingelsene de vanlige.

Departementet forutsetter at den sikkerhetsstillelse som er betinget i post III, 1 i den tidligere tillatelse også skal gjelde oppdemningen.

Utkastet til konsesjonsbetingelser blir i sin helhet sålydende:

«1.

Reguleringskonsesjon gis for et tidsrom av 50 år regnet fra 16. september 1938.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras. Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

Når 50 år er forløpet fra 16. september 1938 tilfaller vannfallene med alle de innretninger hvorigjennom vannets løp og leie

forandres, såsom damanlegg, kanaler, tunneler, bassenger, rørledninger m. m., de til utbyggingen og kraftanleggene ervervede grunnstykker og rettigheter, kraftstasjon med tilhørende maskineri og annet tilbehør så vel som reguleringsanlegget med tilhørende grunn og øvrige rettigheter og de arbeiderboliger, bygninger og innretninger som hører med til reguleringen og kraftanleggene staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til reguleringen og kraftanleggene avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Det som ikke tilfaller staten kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av departementet fastsatt frist.

Anleggene med installert maskineri skal ved konsesjonstidens utløp være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

I det 35te år etter 16. september 1938 skal staten kunne innløse det hele anlegg i den utstrekning hvori det etter post 2 tilfaller staten ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten seg ikke herav skal den i det 10de år deretter ha samme adgang. Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forveien. Innløsningssummen skal bestemmes således at vannfallene med tilhørende regulering, grunnstykker og rettigheter samt vannbyggningsarbeider og hus betales med hva de beviselig har kostet konsesjonæren med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden, mens rørledninger, maskiner og annet tilbehør innløses for sin tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Såfremt anlegget innløses plikter staten å overta de av konsesjonæren med offentlig tillatelse inngåtte kontrakter om bortleie av kraft for et tidsrum som ikke må strekke seg ut over 5 år etter innløsningen. Staten har rett til for sådan bortleie av kraft å kreve en godtgjørelse som svarer til den gjennomsnittlig betalte pris på elektrisk kraft her i riket for lignende formål. I mangel av minnelig overenskomst herom fastsettes prisen ved et av Kongen oppnevnt skjønn, hvis avgjørelse ikke kan påankes.

4.

For den øking av vannkraften som ved reguleringen tilflytter eiere av vassfall eller bruk

i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,10 pr. nat.HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,50 pr. nat.HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassdragets lågvassføring som reguleringen antas å ville medføre, utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sånn måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgifter har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

5.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 4 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 19 skal, for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti — kroner for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer, for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer

enn 10 — ti — prosent overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte forskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske varepris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra disse regler når særegne hensyn gjør det påkrevd. For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

9.

Arbeidere må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbu for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som vedkommende departement bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og bruer, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Vegar og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av departementet å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved reguleringsanlegget ansatte arbeidere og deres familier.

14.

Konsesjonæren plikter årlig å sette ut fiskeyngel eller settefisk i Markevatn etter Landbruksdepartementets nærmere bestemmelse, hvis dette finner det nødvendig for derigjennom å avhjelpe skade som følge av reguleringen.

15.

Konsesjonæren plikter å forelegge departementet detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget. Planene skal approberes av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

16.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med

hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

17.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

18.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte høyeste oppdemningsgrense betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

19.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inn-til 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmengde som vannfallene etter den foretatte utbygning kan frambringe med den påregnelige vannføring år om annet til den kommune hvor kraftanleggene er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende departement.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstajonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraftvassfallet kan gi, er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved

bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommuner eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietakerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraften uttas.

Unnlater anleggets eier å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveringen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1,00 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko, så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

20.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning, hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning. Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidens fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anlegget — i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å dra omsorg for at det ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

21.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

22.

Alle heftelser som hviler på anlegget faller bort når og i den utstrekning det i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten eller innløses av denne.

23.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende regjeringsdepartement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

En vil videre rå til at det blir fastsatt manøvreringsreglement for reguleringen overensstemmende med Hovedstyrets forslag som gjeldende inntil videre idet en dog vil rå til at den i forslaget post 4 nevnte godkjenning foretas av departementet.

Ordet «Arbeidsdepartementet» i forslaget post 5 endres til «Handelsdepartementet». Reglementet omfatter som det ses både senking (konsesjonen av 16. september 1938) og den nå søkte oppdemning. Søknaden er kunnngjort på behørig måte.

Handelsdepartementet

tilråder:

1. Det tillates i medhold av lov nr. 17 av 14. desember 1917 om vassdragsreguleringer Ytre Fjordane Kraftlag å foreta en ytterligere regulering av Markevatn i Skorvenvassdraget i det vesentlige overensstemmende med søknad av 5. juli 1947 og dermed fremlagt plan.

Tillatelsen meddeles på de betingelser og under den forutsetning som er tatt inn i Handelsdepartementets tilråding av 3. oktober 1947.

2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen av Markevatn i Skorvenvassdraget overensstemmende med det forslag som er tatt inn i Handelsdepartementets ovennevnte tilråding som gjeldende inntil videre.

46. Kontorsjef Ingar Rø.

(Tillatelse til å erverve 268 aksjer i A/S Egeland Verk, Søndeled.)

Kgl. resol. av 3. oktober 1947.

Fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har departementet mottatt følgende brev av 18. september 1947 om en søknad fra kontorsjef Ingar

Rø, Kristiansand S., om tillatelse til å erverve 268 aksjer i A/S Egeland Verk, Søndeled:

«Med påtegning fra departementet av 30. juni 1947 har man mottatt til uttalelse følgende andragende fra Ingar Rø, Kristiansand S. av 16. s. m.:

«Jeg har fått oversendt det ærede departements brev av 31. f. m. til A/S Egeland Verk, Søndeled og beklager at jeg ikke har vært oppmerksom på at Kongens tillatelse var påkrevd for mitt kjøp av 268 aksjer i A/S Egeland Verk. — Selgerne og fondsavdelingen som formidlet salget, synes heller ikke å ha vært klar over bestemmelsen.

Jeg tillater meg derfor nå å søke om tillatelse til dette erverv.

Jeg har mitt arbeid innen skogbruknæringen og aksjene ble kjøpt fordi jeg ønsket å plasere mine midler i treforedling. Til dekning av kjøpesummen har jeg opptatt lån på mine skipsparter i Th. Brøvig's Rederier, Farsund.»

Søndeled herredsstyre har i møte 3. september 1947 anbefalt andragendet innvilget og det samme har fylkesmannen i Aust-Agder i påtegning av 8. s. m.

Hovedstyret skal bemerke:

A/S Egeland Verk har en aksjekapital på kr. 600 000 fordelt på 600 aksjer à kr. 1 000. Verket fikk ved kgl. resolusjon av 2. februar 1940 tillatelse til å leie fra Aust-Agder kraftverk inntil 300 kW prima og inntil 700 kW spillkraft.

Hovedstyret anbefaler Ingar Rø, Kristiansand S. gitt tillatelse til å erverve 268 aksjer i A/S Egeland Verk.»

Departementet bemerker at det til aksjeervertet kreves tillatelse etter § 36, jfr. § 23 i ervervsloven av 14. desember 1917. Man finner etter det foreliggende med hovedstyret å burde anbefale at ervervstillatelse gis. Det antas ikke å være påkrevet av almene hensyn å sette betingelser for tillatelsen.

Handelsdepartementet

tilråder:

I medhold av § 36, jfr. § 23 i ervervsloven av 14. desember 1917 med tilleggslover tillates det kontorsjef Ingar Rø, Kristiansand S., å erverve 268 aksjer i A/S Egeland Verk, Søndeled, hver pålydende kr. 1 000.

47. C. Tennant Sons & Co. (Investment Ltd).

(Tillatelse til å erverve C. Tennant Sons & Co. Ltd.s 95 972 aksjer i A/S Bjølvefossen.)

Kgl. resol. av 17. oktober 1947.

Ved kgl. resolusjon av 3. desember 1915 fikk A/S Bjølvefossen tillatelse til å erverve og regulere Bjølvevassdraget i Hardanger.

Tillatelsen ble bl. a. betinget av at selskaps aksjer ikke skulle kunne tegnes, erverves eller eies av andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, norske banker eller med vedkommende departements samtykke norske selskaper.

Ved kgl. resolusjon 23. juni 1939 ble det bestemt at ovennevnte betingelse ikke skal være «til hinder for at Kongen i samhøve med den alminnelige konsesjonslovs § 36, jfr. § 37, kan meddele tillatelse for andre enn de nevnte rettssubjekter til å eie aksjer til et pålydende av inntil 45 prosent av aksjekapitalen.»

Samtidig fikk C. Tennant Sons & Co., London, A/S Tennant Sons Co., Oslo, Guinners Mahon & Co., London, og Murex Ltd, Rainham, England, tillatelse til å erverve inntil 45 prosent av aksjekapitalen i A/S Bjølvefossen.

Fra h.r.advokat Severin Finne har departementet mottatt en søknad av 27. februar 1947 på vegne av C. Tennant Sons & Co., Ltd. om tillatelse til å overføre selskapets 95 972 aksjer i A/S Bjølvefossen til sitt datterselskap C. Tennant Sons & Co. (Investments) Ltd.

Søknaden har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i brev av 18. september 1947 har avgitt følgende uttalelse:

«Med påtegning fra departementet av 19. mars 1947 har man mottatt til uttalelse et andragende av 27. nestfør sålydende:

«Etter konsesjonsvilkårene med tillegg har C. Tennant Sons & Co. Ltd., London, tillatelse til å erverve og eie inntil 45 prosent av selskapets aksjekapital. Aksjekapitalen er på kr. 4 500 000.

Jeg har underretning fra firmaet om at man har stiftet et datterselskap, som helt ut eies av C. Tennant Sons & Co. Ltd. og man ber om å få formell bekreftelse på at C. Tennant Sons & Co. Ltd. kan få anledning til å overføre til dette nye datterselskap 95 972 aksjer à kr. 10 i A/S Bjølvefossen. For ordens skyld tillater jeg meg å be om Industridirektoratets samtykke hertil. Datterselskapets navn er C. Tennant Sons & Co. (Investments) Ltd.»

Kvam herredsstyre har i møte 21. mai 1947 intet å bemerke til andragendet.

Hordaland fylkes Elektrisitetsforsyningskontor har i påtegning 16. juni 1947 anbefalt andragendet innvilget og Fylkesmannen i Bergen og Hordaland har i påtegning av 23. s.m. sluttet seg hertil.

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 3. desember 1915 fikk A/S Bjølvefossen tillatelse til erverv og regulering av Bjølvo vassdrag i Hardanger. De

for tillatelsen oppstilte betingelser I pkt. 1 som omhandler selskapets styre og innskrenkninger i adgangen til å erverve aksjer er med det ved kgl. resolusjon av 23. juni 1939 gitte tillegg sålydende:

«Selskapets styre, direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer skal lyde på navn, aksjene skal ikke med rettsvirkning kunne tegnes, erverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, norske banker eller med vedkommende departements tillatelse norske selskaper. Dog må summen av de aksjer, hvori en bank er interessert som eier eller panthaver, ikke uten vedkommende departements tillatelse overstige $\frac{1}{10}$ av aksjekapitalen. Bestemmelse herom skal påføres aksjebrevene i det norske, tyske, engelske og franske språk. Aksjekapitalen skal i løpet av byggetiden bringes opp i et beløp av minst halvparten av anleggsomkostningene. Dog behøver den ikke å overstige 8 mill. kroner.

Majoriteten av selskapets aksjer må ikke uten særlig kongelig tillatelse tilhøre noen som eier eller bruker eller leier energi fra annet vassfall her i riket eller som sitter inne med aksjemajoriteten i noe annet selskap der eier eller bruker eller leier energi fra sådant vassfall. Selskapets vedtekter så vel som senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjenning. Likeledes blir beslutninger i generalforsamling som fastsetter alminnelige eller særlige innskrenkninger i styrets virksomhetsområde, alene gyldige når de godkjennes av departementet.

Bestemmelsene i annen passus skal ikke være til hinder for at Kongen i samhøve med den alminnelige konsesjonslovs § 36, jfr. § 37, kan meddeles tillatelse for andre enn de nevnte rettssubjekter til å eie aksjer til et pålydende av inntil 45 prosent av aksjekapitalen.»

Aksjekapitalen kr. 4 500 000 er fordelt på 450 000 aksjer à kr. 10.

Ved foran nevnte kgl. resolusjon av 23. juni 1939 fikk C. Tennant Sons & Co., London A/S C. Tennant Sons & Co., Oslo, Guinness Mahon & Co., London og Murex Ltd., Rainham, England tillatelse til å erverve inntil 45 prosent av aksjekapitalen.

Advokat Finne har på henvendelse underhånden meddelt at det beror på en feil når det i hans andragende er anført at C. Tennant alene fikk tillatelse til å eie 45 prosent av aksjekapitalen. Det er sin andel av de 45 prosent — 95 972 aksjer — som er overført til et datterselskap C. Tennant Sons & Co. (Investments) Ltd.

Hovedstyret anbefaler «C. Tennant Sons & Co. (Investment) Ltd.» gitt tillatelse til å erverve de aksjer «C. Tennant Sons & Co. Ltd.», London, har i A/S Bjølvefossen.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 16. september 1947.»

Departementet har etter omstendighetene ikke noe å innvende mot at søknaden blir imøtekommet og vil med Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet rå til at tillatelse blir gitt uten at det oppstilles særskilte betingelser.

Handelsdepartementet

tilråder:

Det tillates i medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 36, jfr. § 37 C. Tennant Sons & Co. (Investment) Ltd., London å erverve det engelske selskap C. Tennant Sons & Co. Ltd.s 95 972 aksjer i A/S Bjølvefossen.

48. A/S Den Norske Remfabrik.

(Tillatelse til å leie inntil 800 kW spillkraft fra Oslo Lysverker.)

Handelsdepartementets avgjerd 29. oktober 1947.

«I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon 28. juni 1946 meddeler departementet herved A/S Den Norske Remfabrik tillatelse til å leie inntil 800 kW spillkraft fra Oslo Lysverker på nærmere angitte betingelser.»

Betingelser.

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid overenskomsten av 31. mai/8. juni 1945 mellom A/S Den Norske Remfabrik og Oslo Lysverker om leie av inntil 800 kW spillkraft står ved makt — dog ikke lenger enn til 1. januar 1953.

2. Styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke ovedras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. Søksmål etter naboloven.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. Norske tjenestemenn og arbeidere.

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne regel når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren. Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement ilegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. Norsk arbeid og materiell.

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 prosent over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 prosent av prisen på den utenlandske vare «eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departe-

ment for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlands materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over 5 000 kr. av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over 5 000 kr. av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet plikter å avstå inntil 10 prosent av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning i leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Kontroll.

Selskapet har å underkaste seg de bestemmelser som til kontroll med foranstående be-

tingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement.

De eventuelle utgifter med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

10. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av de i foranstående post 2 og 9 fastsatte betingelser medfører i gjentakelsestilfelle konsesjonens tap hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

49. A/S Rjukanfos.

(Tillatelse til erverv og overføring av Hjerødøla i Tinn herred.)

Kgl. resol. av 7. november 1947.

Fra A/S Rjukanfos har departementet mot-tatt en søknad, datert 7. mars 1947, om tillatelse til erverv og overføring til Måna av Hjerødøla i Tinn herred.

Saken har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetssvesenet som i brev av 30. oktober 1947 har gitt følgende uttalelse:

«Handelsdepartementet har 14. mars d.å. oversendt til uttalelse følgende søknad — datert 7. s. m. — fra Aktieselskapet Rjukanfos:

«På nordsiden av Måna et par km nedenfor Skarfosdammen går Hjerødøla som en uregulert bekk, som i flomtiden kan gi en vannføring over 12 m³/sek. fra et nedslagsfelt som er ca. 25 km².

Denne bekk kan nå kun delvis utnyttes i Såheim kraftstasjon, når denne stasjons turbiner kan utnytte en større vannføring enn den som utnyttes i de ovenfor liggende kraftstasjoner, Frøystul og Vemork, og det går derfor en stor del av vannet tapt som flomvann fra denne bekk.

Det vann som Såheim kraftstasjon utnytter fra Hjerødøla tilføres gjennom inntaket ved Rjukanfossen, hvor det i omløpstunnelen til Vemork føres inn i driftstunnelen for Såheim kraftstasjon.

For å nyttegjøre alt vann fra Hjerødøla både i Vemork og Såheim kraftstasjoner har vi tenkt å bygge et inntaksbasseng i Hjerødøla og derfra slå en tunnel av vel 2 km lengde vestover og ovenfor Skarfosdammen, som kjent er inntaksbasseng for Vemork kraftstasjons driftstunnel. Man kan i dette basseng utieвне og regulere de store vannføringer fra Hjerødøla, hvorav som foran nevnt ofte kun en del nå kan nyttegjøres av Såheim kraftstasjon, mens etter overføringen til Skarfosmagasinet alt vann vil kunne utnyttes i Vemork og Såheim kraftstasjoner.

Man vil derved også kunne redusere tappingen fra Møsvann og lagre dette vann til senere bruk.

Med hensyn til projektets utførelse, så er dette tenkt påbegynt etter at det pågående arbeid med sprengning av parallelltunnelene for Vemork og Såheim kraftstasjoner, for å kunne få fram en større maksimalvannføring enn nå, er tilendebrakt, mens man ennå har materiell og arbeidshjelp for hånden.

Hva omkostningene angår, så er disse anslått til i alt kr. 1 400 000. Den innvunne kraftmengde i Vemork og Såheim kraftstasjoner er anslått til ca. 1 600 kW. i gjennomsnitt pr. år.

Som De er bekjent med, trenger vårt selskap i dag all den kraft våre anlegg kan produsere. Selv om vi nå er sikret $\frac{1}{3}$ av Mårkraften, har vi måttet forplikte oss til å stille 6 000 kW. av denne til disposisjon for Nordisk Lettmetall A/S, og dette gjør at kraftsituasjonen for vårt selskap vil bli vanskelig så snart de pågående utvidelser av våre kvelstoffanlegg er ferdige. Det er da all mulig grunn for oss til å bringe så meget ut av våre kraftanlegg som med rimelighet kan utbringes, og innføringen av Hjerdøla i Skarfosdammen må ses som et ledd i dette arbeid. Vannet fra Hjerdøla kan ikke utnyttes på annen måte. Det oppstår ingen skade på fiske, ferdsel eller andre almene interesser. Ifølge overenskomst med de grunneiere som blir berørt av selve anleggsarbeidet, vil skade som under dette påføres deres eiendommer bli erstattet etter mindelig overenskomst eller lensmannsskjønn.

De vann- og fallrettigheter som på denne måte utnyttes er utskilt som egne gårds- og bruksnummer, nemlig gnr. 118, bnr. 19 og gnr. 138, bnr. 20, begge i Tinn. Disse eiendommer ble i 1911 tilskjøtet ingeniør Sigurd Kloumann, men de disponeres nå av oss, og vi tillater oss å søke om tillatelse til å erverve dem.

Da innføringen av Hjerdøla i Skarfosdammen formentlig må sies å være overføring av vann fra ett vassdrag til et annet, tillater vi oss samtidig å søke tillatelse til denne overføring, hvis De mener at konsesjon etter vassdragsreguleringsloven her er nødvendig.

Da vi selv trenger all den kraft som innvinnes, må vi anmode om at det kvantum som i henhold til Vannfallkonsesjonslovens § 2, pkt. 12, skal avstås, settes lavest mulig, likesom vi må forbeholde oss at kvantumet anses dekket ved de kvanta vi i dag leverer Tinn og andre kommuner i Telemark. Disse leveranser overstiger nemlig langt våre samlede konsesjonsforpliktelser.

De utgifter vi påtar oss er selvsagt store i forhold til det beskjedne kraftkvantum som innvinnes. Vi finner imidlertid å kunne forsvare disse når hensyn tas til den kraftnød både vi og landet for øvrig befinner seg i. Under disse omstendigheter må vi anmode om at konsesjonsavgiften settes så lavt som det etter loven er adgang til.

Vi avventer Deres nærmere meddelelse om på hvilke betingelser vi kan erholde disse konsesjoner og står selvsagt til tjeneste med de ytterligere opplysninger De måtte ønske.

En skisse som viser hvordan overføringen er tenkt gjennomført, vedlegges.»

Selskapet har senere på foranledning inntegnet eiendomsgrensene på oversiktskartet.

Der foreligger erklæring fra styret om at det ikke foreligger noen avtale siktende til

å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Søknaden er kunngjort i Norsk Lysingsblad den 16. og 19. april d. å. for såvidt angår overføringen, og den er behandlet i distriktet med følgende resultat.

Tinn herredsstyre har behandlet saken i møte den 4. juni d. å. Av det enstemmige vedtak hitsettes.

«I anledning denne konsesjonssøknad fra A/S Rjukanfos vil Tinn kommune bemerke:

1. Tillatelse til å erverve de eiendommer som innledningsvis er nevnt under pkt. 1 anbefales.
2. Tillatelse til å føre Hjerdøla i tunnel over til Skarfosdammen som nevnt under pkt. 2 anbefales. En går ut fra at kraftavståelse og avgifter blir beregnet på vanlig måte.

I forbindelse med denne sak tar A/S Rjukanfos opp spørsmålet om fordeling av den kraft som selskapet må avgi som kraftavståelse i henhold til konsesjonslovene. Selskapet henviser til den nåværende vanskelige kraftsituasjon og går ut fra at den kraft som det her er tale om, rett og slett kan fordeles utover der Hydro har leiet bort kraft.

Etter vår mening er det helt uriktig å se saken på denne måte. Den nåværende mangel på elektrisk energi vil innen en overskuelig tid bli avløst av rikelig tilgang. Kraftavståelsen til kommuner er derimot tenkt som et varig ledd i vedkommende kommunes elektrisitetsforsyning. Å treffe en fordeling som vil ha varige følger ut fra en midlertidig situasjon, er sikkert ikke i samsvar med lovens forutsetning.

Derimot er det rimelig at f. eks. Hydro som i øyeblikket trenger sin kraft selv, får anledning til å la det avståtte kvantum anses dekket ved allerede leiet kraft i vedkommende kommune som ifølge departementets bestemmelse skal ha kraften.

Dersom den leiede kraft ikke kan ekvivalere dette forhold, vil det sikkert kunne finnes en utvei så Hydro kunne få nytte kraften inntil krafttilgangen blir større.»

Fylkesmannen i Telemark uttaler i sin ekspedisjon av 27. juni d. å.: «Eg viser til fråsegna frå Tinn formannskap av 4. d. m. som eg er samd i.»

Gnr. 118 bnr. 19 og gnr. 138 bnr. 20 i Tinn omfatter etter det opplyste Hjerdøla fra inntaksbassenget for den planlagte overføringstunnel til utløpet i Måna, altså de vannrettigheter selskapet må disponere for å kunne gjennomføre overføringen.

Denne omfatter avløpet fra 25 km² (29 km² etter gradavdelingskart Rjukan) av Hjerdølas nedbørfelt eller praktisk talt hele feltet. Etter her oppstilte beregninger antas 92 prosent av

tilsigt å kunne utnytted, det vil si 0,57 m³/sek. Den tilsvarende kraftøking i Vemork (294,8 m brutto) er ca. 2 600 nat.-HK. eller ca. 1 450 kW. Avløpet fra Hjerdøla som må bare delvis utnytted i Såheim (267,40 m brutto) vil ved overføringen kunne nytted helt ut; det vil således også bli noen kraftøking her. Hvor stor er vanskelig å si, men en antar at den samlede kraftøking i Vemork og Såheim ikke bør ansettes vesentlig høyere enn 1 600 kW. som selskapet selv regner med. — Noen separat utbygging av Hjerdøla må anses utelukket. Overføringen antas ikke å medføre skade eller ulempe av noen betydning.

A/S Rjukanfos' aksjekapital eies etter det som foreligger for den vesentligste del av Norsk Hydro-Elektrisk Kvälstof A/S. Da dette selskaps aksjer delvis er på utenlandske hender, antas ervervsøknaden som ansøkt å måtte behandled etter ervervslovens § 4.

Etter den stilling distriktet inntar og det som for øvrig foreligger, finner Hovedstyret at ervervslovens og reguleringslovens betingelser for at tillatelse kan meddeles er tilstede og anbefaler søknaden innvilget.

Ved utformingden av betingelsene har en fulgt den vanlige praksis å samle ervervs- og regulerings- (overførings-) betingelser under ett, jfr. vedliggende utkast.

Det er i det vesentlige overensstemmende med de betingelser som er fastsatt i A/S Rjukanfos' konsesjon av 14. mars 1924 til erverv av deler av Frøystaufoss, med de tillegg og endringer som følger av at tillatelsen også omfatter overføring.

Til de enkelte betingelser bemerkes:

Post 13. Kraftavgivelse.

Både ervervslovens — § 2 pkt. 12 — og reguleringsloven § 2 pkt. 15 — foreskriver at det skal pålegges inntil 10 prosent kraftavgivelse til kommuner og at staten kan forbeholdes inntil 5 prosent.

For Vemork og Såheim kraftstasjoner vil det kraftkvantum som kan kreves avstått til kommuner bli 160—200 kW. Etter omstendighetene og da det her gjelder et lite kvantum, har en ikke funnet å burde foreslå betinget noe avgift til staten.

Selskapet forbeholder seg at det avgiftspliktige kraftkvantum anses dekket ved de kvanta det i dag leverer Tinn og andre kommuner i Telemark. Da Tinn kommune, som fallene i Hjerdøla, Vemork og Såheim kraftstasjoner ligger i, for tiden ikke synes å ha noe å innvende herimot, anbefaler Hovedstyret at selskapets kraftlevering til en kommune utover det som måtte være tildelt den i henhold til tidligere regulerings- og ervervs-konsesjo-

ner i vassdraget, kommer til fradrag i den kraft som måtte bli tildelt den av den her betingede kraftavgivelse.

Post 14. Avgifter.

Da overføringen ikke kan antas å medføre annen skade eller ulempe enn den som følger direkte av anleggsarbeidet, finner en å burde foreslå de ved liknende tilfelle vanlige satser, nemlig kr. 0,50 pr. nat.-HK. til staten og det samme til kommuner.

Etter ervervslovens § 2 pkt. 13 skal det pålegges en årlig avgift til staten og kommuner. Hvilke der årlige reguleringsavgifter på vannfallet, skal de komme til fradrag i de avgifter som pålegges i henhold til denne post, for så vidt angår den del av kraftmengden, hvorav reguleringsavgiften erlegges. Da en går ut fra at avgiftene for erverv og regulering i dette tilfelle vil bli fiksert til samme satser, har en ikke funnet det nødvendig å betinge særlig ervervsavgift.

Post 16. Konsesjonstid.

Denne foreslås satt til 50 år, som er maksimum når saken ikke forelegges Stortinget.

Post 21. Sikkerhetsstillelse.

Etter reguleringslovens § 12 pkt. 16 skal det for oppfyllelsen av forpliktelser m.v. stilles sådan sikkerhet som departementet bestemmer. Hovedstyret foreslår beløpet satt til kr. 1 000.

De øvrige betingelser anser en det unødvendig å begrunne nærmere.

En har ikke funnet det påkrevet å betinge utferdiget noe manøvreringsreglement, jfr. reguleringslovens § 12 pkt. 12, og heller ikke plikt til å avgi en viss del av produksjonen av kunstige gjødningsstoffer til det norske landbruk i henhold til ervervslovens § 2 pkt. 11.

Hovedstyrets utkast til betingelser er vedtatt av søkeren, jfr. vedliggende brev med bilag fra Aktieselskapet Rjukanfos.

Sakens dokumenter følger. Samt gjenpart av Hovedstyrets brev av 23. og 30. ds. til Aktieselskapet Rjukanfos.

Behandlet i møte den 17. oktober 1947.»

Hovedstyrets utkast til konsesjonsbetingelser er sålydende:

«1.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Beslutning i generalforsamling som fastsetter alminnelige eller særlige innskrenkninger i styrets virksomhetsområde, blir alene gyldige når de godkjennes av departementet.

2.

For så vidt konsesjonæren anvender energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føye til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

3.

Overføringen av Hjerdøla til Skarfosdammen må påbegynnes innen 2 — to — år fra konsesjonens datum og fullendes innen en ytterligere frist av 5 — fem — år.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hva der måtte være avgitt til bruk for kommuner etter post 13 og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet en løpende mulkt stor kr. 50 — femti kroner — pr. dag hvori vedkommende frister oversittes.

4.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

5.

Selskapet skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — her-

under forutsatt at der er utvist all mulig akt-somhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse bvr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

7.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp.

9.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og bruer hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veg og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget og de bedrifter som erholder kraft fra dette.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved anlegget ansatte arbeidere og deres familier.

12.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i noen overenskomst til kunstig forhøyelse av prisene her i riket på energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

13.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved overføringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den kommune hvor kraftanleggene er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner etter departementets bestemmelse inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 14). Fordelingen bestemmes av vedkommende departement.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonene eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettene hva enten ledningen tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter bæres disse av den som uttar

kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy fordi bare en mindre del av den kraft vannfallene kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft og kraften til kommune kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne kan kommunen i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av liknende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW. som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anleggene for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

14.

For den øking av vannkraften som ved overføringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer, kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av lågvassføringen som overføringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva det i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved overføringen innvunne øking av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de overfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved overføringen innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

15.

Konsesjonæren plikter å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende overføringen således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

16.

Når 50 år er forløpet fra konsesjonens datum tilfaller vannfallene i Hjerdøla så vel som overføringsanlegget med tilhørende grunn og øvrige rettigheter og de bygninger og innretninger som hører med til overføringen staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til overføringen, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

17.

I det 35te år etter at konsesjonen er gitt skal staten kunne innløse vannfallene og overføringsanlegget i den utstrekning hvori de etter post 16 tilfaller staten ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10de år deretter ha samme adgang. Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forveien.

Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelse med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

18.

Overføringskonsesjonen gis for et tidsrom av 50 år regnet fra konsesjonens meddelelse. Den

kan ikke overdras. Det utførte overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall nedenfor Skarfossdammen i Måna.

19.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter etter post 14 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 13, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

20.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

21.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved overføringsanlegget eller dets drift pådras like overfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 1 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

22.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

23.

For så vidt der måtte påhvile de konsederte eiendommer eldre panteheftelser, servitutter av vesentlig betydning, leierettigheter og liknende heftelser, plikter konsesjonæren innen to år å fjerne disse eller sørge for at de viker prioritet for de i konsesjonen pålagte forpliktelser, derunder mulktter, som måtte pålegges i henhold til denne. Heftelser av mindre betydning kan av vedkommende departement tillates å forbli stående. Alle heftelser som etter konsesjonens tinglysning (jfr. post 25) er påført vedkommende eiendommer og gjenstander, bortfaller når disse ifølge konsesjonen overgår til staten eller innløses av denne.

24.

Overtredelse av foranstående poster 1, 12 og 22 medfører i gjentakelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov nr. 16 av 14 desember 1917 §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

25.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser for konsesjon på vedkommende eiendomservervelser og overføringsarbeider som forpliktende for seg og de konsederte eiendommer, inngår han på at nærværende konsesjon, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de jurisdiksjoner hvor de konsederte eiendommer og anlegg m. v. er beliggende.

Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke overføringen kan medføre forpliktelser.

Konsesjonæren skal innen 2 år innsende til departementet konduktørkart over de eiendommer og rettigheter konsesjonen omfatter.»

Departementet skal bemerke at den planlagte overføring etter det opplyste antas å kunne gjennomføres uten annen skade enn den som følger av anleggsarbeidet. Søknaden om ervervstillatelse omfatter de vannrettigheter selskapet må disponere for å kunne gjennomføre overføringen. Selskapet har ervervet de pågjeldende vann- og fallrettigheter, jfr. reguleringslovens § 8 pkt. 2. Overføringen omfatter praktisk talt hele Hjerdølas nedbørfelt, hvorav ca. 92 prosent antas å kunne utnyttas. Dette svarer til en vassføringsøking av 0,67 m³/sek., som i Vemork kraftstasjon vil gi en kraftøking av ca. 2 600 nat.-HK. eller ca. 1 450 kW. Den samlede kraftøking i Vemork og Såheim antas å bli ca. 1 600 kW. Omkostningene med tiltaket er anslått til i alt kr. 1 400 000.

Departementet antar etter det foreliggende at de i ervervslovens § 4 og reguleringslovens § 8 foreskrevne betingelser for at de søkte tillatelser kan gis er tilstede og vil rå til at tillatelsene blir meddelt i det vesentlige på de av Hovedstyret i ovenstående utkast foreslåtte betingelser.

Konsesjonstiden er foreslått satt til 50 år og med hjemfallsrett for staten til vassfall og anlegg, se vilkårenes post 16 og post 18. Innløsningsrett for staten i de 35te og 45de år er betinget i post 17.

Kraftavståelse er foreslått betinget med inntil 10 prosent til kommuner. Etter omstendighetene er det ikke betinget kraftavståelse

til staten, se post 13. Det er forutsetningen at selskapets kraftlevering til en kommune, ut over det som måtte være tildelt vedkommende kommune i henhold til tidligere konsesjoner på erverv eller reguleringer i vassdraget, skal komme til fradrag i den kraft som måtte bli tildelt kommunen i henhold til nærværende bestemmelse.

Avgiftene, se post 14, er foreslått satt til kr. 0,50 til kommuner og kr. 0,50 til staten årlig pr. innvunnen nat.-HK. Da avgiften må antas å ville bli den samme for erverv og for regulering, er det ikke foreslått noen særskilt avgift for ervervstillatelsens vedkommende, jfr. ervervslovens § 2 pkt. 13, 1 ledd, siste punktum.

Sikkerhetsstillelse er foreslått betinget med kr. 1 000 se post 21.

Betingelsene er for øvrig de vanlige.

Betingelsene er vedtatt av ansøkeren. Departementet vil anbefale at Hovedstyrets utkast blir supplert med den vanlige bestemmelse om naturfredning. Denne er sålydende:

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning, hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning. Såframt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene — i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å dra omsorg for at de ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

Søknaden er behørig kunngjort.

Handelsdepartementet

tilråder:

Det tillates i medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 4 og lov nr. 17 av samme dag A/S Rjukanfos å erverve og overføre Hjerdøla i Tinn herred i det vesentlige i samsvær med søknad av 7. mars 1947 og dermed framlagt plan.

Tillatelsen meddeles på de i Handelsdepartementets tilråding av 7. november 1947 inn-tatte betingelser.

50. Herre Fabrikker A/S.

(Tillatelse til å foreta provisoriske reguleringer av Langen og Flåtevatn i Herrevassdraget.)

Kgl. resol. av 14. november 1947.

Med brev fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 8. november 1947 har departementet mottatt en søknad datert 13. oktober 1947, fra Herre Fabrikker A/S om tillatelse til provisoriske reguleringer i Herrevassdraget.

Søknaden er sålydende:

«På grunn av den prekære vannmangel i Herrevassdraget søker vi herved om tillatelse til så nært mulig å senke vannstanden i de to vann Langen og Flåtevann ved mindre sprengningsarbeider i utløpene, i forbindelse med nødvendige forandringer ved damanleggene.

Vi fremstiller ved våre fabrikklegg sulfatcellulose, kraftpapir og papp og vår ukentlige produksjon har for tiden en eksportverdi av ca. kr. 175 000. Når vi om kort tid får i drift vårt nye impregneringsanlegg, hvor vi skal foredle vår egen papp, vil vi her kunne fremstille 6—700 000 ruller takpapp årlig, fortrinnsvis for eksport.

Til driften anvender vi ca. 250 kW elektrisk energi fra vår kraftstasjon nedenfor Hellestvedtvann, ca. 480 HK fordelt på to turbiner i Nedre Fall, samt ca. 400 kW elektrisk energi fra Langesundsfjordens Kommunale Kraftselskap. Når impregneringsanlegget kommer i drift vil vi trenge ytterligere ca. 100 kW.

I Herrevassdraget er nu samtlige magasiner ovenfor Hellestvedtvann helt uttømt og i Hellestvedtvann er vannstanden sunket under regulert lavvannstand. Heldigvis har samkjøringen stillet seg imøtekommende ved å tildele oss 100 kW fra i dag utover de hittil leiede 400 kW. Derved kan vi avlaste pådraget i vår egen 250 kW kraftstasjon så meget, at vi ved fortsatt senkning i Hellestvedtvann ved den reduserte belastning kan holde driften gående i ytterligere 3—4 uker, uten vesentlig tilsig av vann i vassdraget. Hadde vi ikke fått disse 100 kW ville vi om et par dager ha måttet stoppe vår papirmaskin.

Som situasjonen ligger an, tør vi ikke regne med at Herrevassdragets magasiner blir fylt i løpet av høsten. For i størst mulig grad å sikre vår drift utover vinteren finner vi det derfor nødvendig straks å øke vanntilførselen til vassdragets nedre del ved fornøden senkning av Langen og Flåtevann. Forholdene ligger teknisk vel til rette for en slik senkning, som kan gjennomføres på meget kort tid. Derved bør vi selv uten sterk nedbør i høst, kunne regne med noenlunde sikker drift i tiden fremover, forutsatt at vi får beholde den leiede kraft.

Ingeniør Elliot Strømme vil i morgen etter vår anmodning befare vassdraget. Vi antar at hans uttalelse i saken og plan for arbeidets utførelse vil kunne tilstilles Dem om en uke. Ulempene antas å bli små.

Vi vil imens gjøre et forsøk på å få samtlige interesserte rettighetshavere til å gi sitt samtykke til at vi kan utføre senkningsarbeidene

straks. Det forutsettes da at ulempeerstatning senere blir å fastsette ved offentlig skjønn og at man på forhånd binder seg til å godkjenne skjønnets avgjørelse.

Hovedstyrets brev av 8. november 1947 er sålydende:

«I tilslutning til brev herfra av 18. oktober 1947 om tiltak for midlertidige vassdragsreguleringer 1947—48 kommer en herved tilbake til søknaden fra Herre Fabrikker A/S av 13. oktober 1947, som vedlegges.

Med brev fra fabrikken av 21. oktober 1947 har en mottatt et skriv av 20. oktober 1947 fra bedriftens konsulent ingeniør Elliot Strømme, bilagt med en utredning datert 16. oktober 1947 og et tillegg av 20. oktober 1947. Med ekspedisjonen fulgte også 4 tegninger, nr. 4501—04. Samtlige disse dokumenter følger vedlagt. Likeledes vedlegges et brev fra fabrikken av 25. oktober 1947 hvor de omsøkte provisoriske reguleringer er nærmere presisert til 2,5 m senkning av Flåtevann samt 2,5 m senkning av Langen, også kalt Rørholtlangen.

Søknaden ble herfra kunngjort i Norsk Lyngsblad nr. 251 og 252 henholdsvis 29. oktober og 30. oktober 1947, jfr. vedlagte gjenskap.

En har mottatt vedlagte tre henvendelser fra interesserte, nemlig brev av 25. oktober 1947 fra O. Fr. Wiencke, brev av 30. oktober 1947 fra skogeierforeningen og en del grunneiere samt brev av 4. november 1947 fra Herrevassdragets Fellesfløtningsforening.

Som det vil ses har herr Wiencke gitt sitt samtykke til reguleringen, men mener at ingeniør Strømme i sin framstilling har undervurdert skadevirkningene. Spesielt nevnes fisket, likesom oppmerksomheten henledes på transportforholdene om vinteren og ønskelige vegarbeider.

De to andre henvendelser inneholder protester. Skog- og grunneierne hevder at fisket vil bli ødelagt, og at velteplassene vil bli ubrukelige. Transporten på isen nevnes også.

Fellesfløtningsforeningen framholder at hvis reguleringen tillates, vil fløtningen bli i høy grad vanskeliggjort og fordyret, og resultatet kan bli at 10 000—15 000 m³ tømmer blir liggende inne. For øvrig slutter foreningen seg til skrivet fra skog- og grunneierne.

I alle tre henvendelser er tatt forbehold med hensyn til erstatning for enhver skade som måtte bli følgen av en eventuell utvidelse av reguleringen.

En av Hovedstyrets ingeniører foretok en befaring av vassdraget den 28. oktober 1947.

Med hensyn til den øking i vassføring og kraftmengde som vil oppnås ved de omsøkte reguleringer skal anføres:

De magasin størrelser som fremgår av dokumentene er følgende, med forbehold på grunn av mindre pålitelige kart:

	Nåværende mag. mill. m ³	Nye mag. mill. m ³	Sum mill. m ³
Hellestvedtvatn	3,2	—	3,2
Flåtevatn	14,5	11,1	25,6
Langen	5,9	7,7	13,6
Tils.	23,6	18,8	42,4

Det viser seg imidlertid å foreligge en misforståelse angående den nåværende regulerings høyde i Langen, idet regulert lavvannstand her er på kote ca. 76,10 mot anført kote 77,10. Forklaringen synes å ligge i at der er regnet etter det nåværende tømmerløp istedetfor etter tappeluken, som ligger 1,0 m lavere. Den nye senkning som der søkes om, blir etter dette for Langens vedkommende bare 1,5 m, og de riktige magasin størrelser skulle da bli omtrent følgende:

	Nåværende mag. mill. m ³	Nye mag. mill. m ³	Sum mill. m ³
Hellestvedtvatn	3,2	—	3,2
Flåtevatn	14,5	11,1	25,6
Langen	9,0	4,6	13,6
Tils.	26,7	15,7	42,4

De nye magasiner ligger i Flåtevatn mellom kotene 50,10 og 47,60 og i Langen mellom kotene 76,10 og 74,60. De understrekede nye lavvannstander stemmer med kunngjøringen.

Det bemerkes at etter muntlige opplysninger fra fabrikkens vedkommende, bekreftet av fløtningsinspektøren, har regulert lavvannstand i virkeligheten vært et litt svevende begrep. Praksis har nemlig vært at når fløtningen var ferdig, ble lukene i de øvre magasiner åpnet for å holde vannstanden oppe i Hellestvedtvatn, som er inntaksmagasin for kraftverket. Når ingeniør Strømme for resten av sesongen regner med en effektiv magasinvinning på bare 14,5 mill. m³, så kommer det av at vannstanden på denne måte allerede på forhånd er sunket ekstraordinært langt ned i år på grunn av det ubetydelige tilløp.

Fordeles 14,5 mill. m³ på den resterende lavvannperiode, regnet til begynnelsen av april, fås en øking av vassføringen på 1,1 m³/sek. Til dette kommer tilløpet, som uten nedbør av betydning antagelig vil dreie seg om bare ca. 0,1 m³/sek., altså tilsammen en driftsvassføring på 1,2 m³/sek. En slik vassføring har imidlertid etter det opplyste nær-

mest teoretisk interesse, idet turbinene i nedre fall, som direkte driver cellulosemaskinen og renseanlegget, trenger minst 2,5 m³/sek. eller 1,3 mill. m³ pr. uke à 6 driftsdøgn. Det som i virkeligheten vil oppnås, er derfor at fabrikkens ved hjelp av de innvunne ca. 14,5 mill. m³ magasin og et minimums-tilløp på anslagsvis 1 mill. m³ vil få driften sikret for i hvert fall 15,5 : 1,3 = 12 arbeidsuker. Med en ukes juleferie vil dette si til begynnelsen av februar og med eventuell større nedbørmengde tilsvarende lenger.

Når det gjelder avgifter står en overfor det spesielle tilfelle at reguleringstillatelsen gjelder bare for en enkelt lavvannperiode. Kraftøkingen antas da også å måtte beregnes på grunnlag av forholdene dette ene år, men i overensstemmelse med reguleringslovens § 3 slik at det nye magasin 15,7 mill. m³ blir å fordele over hele inneværende lavvannperiode. Da denne antagelig vil vare fra ca. 1. juni 1947 til ca. 1. april 1948 eller ca. 305 døgn, vil økingen i den regulerte vassføring komme til å dreie seg om 0,6 m³/sek. Da midlere brutto fallhøyde er 13,5 m i øvre og 14,0 i nedre fall, eller tilsammen 27,5 m, gir dette en beregnet kraftøkning på 220 n a t.-H K. i den 10 måneder lange lågvassperiode.

Angående de direkte omkostninger ved senkningsarbeidene og de ulemper som kan ventes, skal en anføre følgende:

De arbeider som må gjøres for å sette de omsøkte reguleringer i verk, må sies å være av beskjedent omfang i forhold til det som vil oppnås. Noe omkostningsoverslag foreligger ikke, men som det fremgår av tegningene, dreier det seg for hvert av vannene om et mindre sprengningsarbeide og en viss ombygging av tømmer- og tappeløp i dammen. Det hele vil bli utført av folk fra stedet og må antas å komme på mindre enn kr. 50 000. Forholdet til grunneierne ved damstedene opplyses å være ordnet ved minnelig overenskomst.

Som anført av ingeniør Strømme er bredene ved begge sjøer gjennomgående steile og består praktisk talt overalt av fjell. Ved munningen av tilløpselvene er imidlertid ved den nåværende lavvannstand tildels tørrlagt noen flate partier med løs grunn. Disse partier vil på grunn av dybdeforholdene ikke bli nevneverdig lenger ved en videre senking. Det nevnte forhold er særlig fremtredende ved utløpet i Flåtevatn av en av de viktigste fløtningselver, nemlig Bjorvannselven, men situasjonen er en lignende også andre steder.

Eventuelle skader på grunn må under de foreliggende forhold bli minimale, og det må også kunne antas at skaden på fisket for et enkelt år i all fall ikke kan bli av noen stor betydning. Noen stor kjøretrafikk på isen har så vidt en forstår ikke vært vanlig hittil.

Det som teller mest antas å være fløtningsinteressene. Om disse er å si at passasjen av reguleringsdammene, som foregår i renner, neppe vil by på økede vansker av særlig betydning. En viss forsinkelse er likevel tenkelig i forbindelse med overgang fra den ene rennehøyde til den andre, selv om en til en viss grad er herre over vannstanden, og i tilfelle fløtning på lav vannstand kan muligens påstikningen bli noe mere besværlig.

Hovedspørsmålet synes imidlertid å gjelde fløtningsvelvenes utløp i de regulerte sjøer. Her er fløtningen nå mere eller mindre avhengig av en høy vannstand i magasinene, og vansker vil derfor melde seg hvis en etter den økede senking ikke får hevet vannstanden høyt nok til våren. Om der bare oppstår en forsinkelse, har dette antakelig mindre å si i dette korte vassdrag med rennefløtning, men under uheldige flomforhold må besværet med å få tømmeret ut antas å kunne bli temmelig stort om ingen forholdsregler tas. Antagelig vil det da trenge en vårflom av mere enn middels størrelse for å skaffe tilfredsstillende fløtningsforhold,

På den andre siden må det antas at vanskene for en stor del vil kunne elimineres ved forholdsvis enkle og overkommelige midler, særlig forlengelse av renner, og dette vil i tilfelle bedre fløtningsforholdene også ved den nåværende regulering. Spørsmålet blir nærmest hvor meget som bør gjøres av hensyn til dette ene året, eller kanskje rettere hvor meget som lar seg gjøre på den tid som står til rådighet. På dette og på størrelsen av vårflommen vil ulempene for tømmerutslag og fløtning først og fremst komme til å bero. Størrelsen av de eventuelle skadeserstatninger kan således ikke fastsettes endelig før til våren eller til sommeren.

Hvor stor tømmermengde som kan ventes i kommende fløtning, vet en ikke nøyaktig. I sitt brev av 4. november 1947 regner imidlertid fløtningsforeningen med 10 000—15 000 m³. Under befaringen den 28. oktober ble antydning at det samlede kvantum i vassdraget år om annet kunne dreie seg om 10 000 m³, hvorav 4 000 m³ fra Bjorvannselven og 2 000 m³ fra Langen.

Når en står overfor valget mellom på den ene side en så å si øyeblikkelig stans av fabrikk og på den andre siden de skader og ulemper som i henhold til ovenstående kan bli følgen av den omsøkte regulering, så kan det

neppe være tvil om at fabrikkens søknad må imøtekommes.

Hovedstyret vil derfor anbefale at Herre Fabrikker A/S med hjemmel i provisorisk anordning av 24. oktober 1947 meddeles tillatelse til for resten av inneværende lavvannsperiode å senke vannstanden i Langen med 1,5 m til kote 74,60 og vannstanden i Flåtevatn 2,5 m til kote 47,60.

Tillatelsen foreslås gitt på følgende vilkår:

- «1. Reguleringen gjennomføres i alt vesentlig i overensstemmelse med de planer som fulgte med brev til Hovedstyret av 21. oktober 1947.
2. Herre Fabrikker A/S plikter i samråd med fellesfløtningsforeningen å treffe slike tiltak som etter omstendighetene lar seg gjennomføre for å redusere ulempene for fløtningen. Slike tiltak må spesielt treffes ved utløpene av Søndtvedtelv, Bjorvannselven og elven fra Langen. På de to sistnevnte steder må fløtningsrennene forlenges, om mulig helt til laveste fløtningsvannstand.
3. Erstatning for skade og ulempe ved reguleringen skal fastsettes av en nemnd på 5 medlemmer som med varamenn oppnevnes av vedkommende departement.
Nemndas skjønn kan ikke prøves ved overskjønn. Anke hører under Høyesterett og kjæremål under Høyesteretts kjæremålsutvalg. Ankefristen er fire uker og kjæremålsfristen syv dager.
Betalingen til medlemmene av nemnda fastsettes av vedkommende departement.
Nemnda avgjør i hvert enkelt tilfelle i hvilken utstrekning juridisk og teknisk hjelp for de innstevnte har vært påkrevd og fastsetter under hensyn hertil godtgjøringen for slik bistand.
Det skal påses at parter med likeartede interesser som ikke står i strid, så vidt mulig nytter samme bistand.
4. Erstatningen forfaller til betaling så snart den er endelig fastsatt.
5. Til sikkerhet for oppfyllelsen av de forpliktelse som følger av reguleringen stiller Herre Fabrikker A/S en av departementet godkjent bankgaranti på kr. 25 000 — fem og tyve tusen kroner.
6. Avgiftene i henhold til reguleringslovens § 11 betales med kr. 0,10 pr. nat.HK. til staten og kr. 1 pr. nat.-HK. til kommuner.»

Fra Hovedstyret har man videre mottatt følgende brev, datert 12. november 1947:

«I tilslutning til brev herfra av 8. november 1947 skal en herved foreslå de oppstilte vilkår for reguleringstillatelsen supplert på følgende måte:

P u n k t 1 foreslås avfattet slik:

Reguleringen gjennomføres i alt vesentlig i overensstemmelse med de planer som fulgte med brev til Hovedstyret av 21. oktober 1947. De endelige planer må være godkjent av departementet, og arbeidets utførelse skal være

undergitt offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av fabrikken.

Angående vannslipningen foreslås tilføyd et punkt 7:

Reguleringsdammene skal manøvreres overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Utkast til manøvreringsreglement vedlegges.»

Hovedstyrets utkast til manøvreringsreglement er sålydende:

Utkast til manøvreringsreglement for midlertidig regulering 1947—48 av sjøene Langen og Flåtevatn i Herrevassdraget.

1.

Reguleringsgrensene:

I Langen: Øvre kote 76,1
Nedre kote 74,6
I Flåtevatn: Øvre kote 50,1
Nedre kote 47,6

Høydene refererer seg til Vassdragsvesenets nivellement av 1935.

2.

Inntil lavvannsperiodens slutt våren 1948 skal vannslipningen foregå etter Herre Fabrikkers behov.

3.

Fra det tidspunkt da tilsiget overstiger fabrikkens behov for driftsvann, manøvreres med sikte på snarest mulig å oppnå vannstander som er tjenlige for fløtningen. Om dette konfereres med fellesfløtningsforeningen.

Man vedlegger det av Hovedstyret påbetropte brev fra ansøkeren av 21. oktober 1947 og de dermed oversendte planer for reguleringene.

Departementet antar med Hovedstyret at det er adgang til å meddele tillatelse til de omhandlede reguleringer for resten av inneværende lågvassperiode i medhold av provisorisk anordning av 24. oktober 1947 om midlertidig vassdragsregulering.

Som det fremgår av Hovedstyrets uttalelse vil kraftøkingen bli beregnet til ca. 220 nat.-HK. på grunnlag av en sannsynlig lågvassperiode på 10 måneder, jfr. reguleringslovens § 3. Uten nedbør av betydning vil for øvrig fabrikkens drift, selv med det økte magasin som frembringes ved de søkte reguleringer, ikke kunne holdes gående mer enn ca. 12 arbeidsuker. Hvis reguleringene ikke blir foretatt, vil driften måtte stanse i den nærmeste fremtid.

De skader som reguleringene må antas å føre med seg vil etter det opplyste måtte antas vesentlig å knytte seg til fløtningen, men vil for en stor del kunne avhjelpes ved forlengelse

av renner m. v. Herom henvises til post 2 i de av Hovedstyret foreslåtte betingelser.

Departementet vil etter det foreliggende rå til at det meddeles Herre Fabrikker A/S tillatelse til å foreta de søkte provisoriske reguleringer i det av Hovedstyret foreslåtte omfang.

I Hovedstyrets utkast til betingelser er det i post 2 foreslått plikt for selskapet til på nærmere angitte steder i samråd med Herrevassdragenes Fellesfløtningsforening å treffe slike tiltak som etter omstendighetene lar seg gjennomføre for å redusere ulempene for fløtningen. Jfr. i denne forbindelse også post 3 i utkastet til manøvreringsreglement.

Erstatning for skade og ulempe er i samsvar med anordningens § 3 foreslått å skulle fastsettes av en nemnd på 5 medlemmer uten adgang til overskjønn, jfr. pkt. 3. Sikkerhetsstillelse er foreslått betinget med kr. 25 000, jfr. pkt. 5.

Avgifter er foreslått betinget med kr. 0,10 til staten og kr. 1 til kommuner pr. innvunnet nat.-HK., jfr. pkt. 6.

Det er videre foreslått betinget offentlig tilsyn med reguleringsanleggene, jfr. pkt. 1.

Som det ses har Hovedstyret ikke foreslått betinget kraftavståelse. Som forholdene ligger an er departementet enig i at det kunne være ønskelig å sløyfe en slik betingelse, men da bestemmelsen om kraftavståelse ikke hører til de bestemmelser i reguleringsloven som kan fravikes i medhold av den provisoriske anordning, antar man at det ikke kan unngås å betinge kraftavståelse til kommuner. Man vil derfor foreslå inntatt som post 8 den vanlige betingelse om plikt til etter departementets nærmere bestemmelse å avgi inntil 10 pst. av kraftøkingen.

Enn videre vil man anbefale oppstillet som post 9 den vanlige betingelse om plikt til å foreta hydrografiske iakttagelser.

Betingelsene blir da i sin helhet sålydende:

1.

Reguleringen gjennomføres i alt vesentlig i overensstemmelse med de planer som fulgte med brev til Hovedstyret av 21. oktober 1947.

De endelige planer må være godkjent av departementet, og arbeidets utførelse skal være undergitt offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av fabrikken.

2.

Herre Fabrikker A/S plikter i samråd med fellesfløtningsforeningen å treffe slike tiltak som etter omstendighetene lar seg gjennomføre for å redusere ulempene for fløtningen. Slike tiltak må spesielt treffes ved utløpene av

Søntvedtelv, Bjorvannselven og elven fra Langen. På de to sistnevnte steder må fløtningsrennene forlenges, om mulig helt til laveste fløtningsvannstand.

3.

Erstatning for skade og ulempe ved reguleringen skal fastsettes av en nemnd på 5 medlemmer som med varamenn oppnevnes av vedkommende departement.

Nemndas skjønn kan ikke prøves ved overskjønn. Anke hører under Høyesterett og kjæremål under Høyesteretts kjæremålsutvalg. Ankefristen er fire uker og kjæremålsfristen syv dager.

Betalingen til medlemmene av nemnda fastsettes av vedkommende departement.

Nemnda avgjør i hvert enkelt tilfelle i hvilken utstrekning juridisk og teknisk hjelp for de innstevnte har vært påkrevd og fastsetter under hensyn hertil godtgjøringen for slik bistand.

Det skal påses at parter med likeartede interesser som ikke står i strid, så vidt mulig nytter samme bistand.

4.

Erstatningen forfaller til betaling så snart den er endelig fastsatt.

5.

Til sikkerhet for oppfyllelsen av de forpliktelser som følger av reguleringen stiller Herre Fabrikker A/S en av departementet godkjent bankgaranti på kr. 25 000 — fem og tyve tusen kroner.

6.

Avgiftene i henhold til reguleringslovens § 11 betales med kr. 0,10 pr. nat.HK. til staten og kr. 1 pr. nat.-HK. til kommuner.

7.

Reguleringsdammene skal manøvreres overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

8.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produ-

seres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter bæres disse av dem som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 prosent rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 prosent. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlenges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren, eller i mangel av overenskomst ved skjønn.

9.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tapningsgrense betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

Man vil videre rå til at det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringene overensstemmende med Hovedstyrets forslag.

Departementet vil i tilfelle samtykke i at nødvendig grunn m. v. avstås før erstatningen er fastsatt og uten frist etter skjønnslovens § 55, jfr. den provisoriske anordning § 2.

Handelsdepartementet

tilråder:

1. Det tillates i medhold av provisorisk anordning av 24. oktober 1947 om midlertidig vassdragsregulering Herre Fabrikker A/S inntil lågvassperiodens slutt 1948 å senke vannstanden i Langen med 1,5 m til kote 74,60 og å senke vannstanden i Flåtevatn 2,5 m til kote 47,60.
Tillatelsen meddeles på de i Handelsdepartementets tilråding av 14. november 1947 inntatte betingelser.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for ovennevnte reguleringer i samsvar med det i Handelsdepartementets ovennevnte tilråding inntatte utkast.

51. Trondheim Elektrisitetsverk.

(Stadfesting m. v. av tillatelser til å regulere Essandsjø og Stuesjø i Tydal herred i Sør-Trøndelag fylke.)

Kgl. resol. av 14. november 1947.

Trondheim Elektrisitetsverk fikk 5. august 1940 tillatelse til å foreta en midlertidig regulering av Essandsjø og Stuesjø i Tydal herred, Sør-Trøndelag fylke. Elektrisitetsverket fikk videre 26. juni 1941 tillatelse til midlertidig ytterligere regulering av Stuesjø. En viser herom til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1940 side 79 flg. og for 1941 side 34 flg.

Tillatelse til varig regulering av Essandsjø ved 6,5 m oppdemning og 0,6 m senkning ble gitt 10. september 1942 og tillatelse til varig regulering av Stuesjø ved 1,3 m oppdemning og 2,0 m senkning ble gitt 2. november 1944. En viser herom til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1942 side 112 flg. og for 1944 side 58 flg.

Stortinget har 30. oktober 1947 samtykket i «at tillatelsene av 10. september 1942 og 2. november 1944 for Trondheims Elektrisitetsverk til å regulere Essandsjø og Stuesjø i Tydal herred, Sør-Trøndelag fylke, stadfestes på de i Handelsdepartementets tilråding av 23. mai 1947 foreslåtte betingelser, dog således at det pålegges Trondheim Elektrisitetsverk å innbetale et jordbruksfond stort kr. 60 000 til Tydal kommunes forvaltning.» En viser om vedtaket til St. prp. nr. 109 for 1947 og Innst. S. nr. 194 for s. å. Av innstillingen gjengis:

«Departementet foreslår opprettet et jordbruksfond for Essandsjø-reguleringen stort kr. 50 000.

Komiteén forhøyer dette til kr. 60 000 og forutsetter dette omfatter begge reguleringer.

Det tilligger Tydal kommune å forvalte fondet.»

Bositterne i Græsligrenda har i skrivelse til Stortingets skog- og vassdragskomité av 22. august 1947 framlagt krav om at Trondheim EV tilpliktes å bygge bru over Nea ved Græslid.

Departementet går — med skog- og vassdragskomiteén — ut fra at dette spørsmål blir tatt opp i forbindelse med regulerings-skjønn i samsvar med reguleringslovens § 19, jfr. endringslov av 19. juli 1946 nr. 13.

I samsvar med det anførte rår departementet til at reguleringstillatelsene stadfestes på de betingelser som er fastsatt i Stortingets vedtak. Betingelsene for reguleringstillatelsene og manøvreringsreglementene blir da å endre slik:

- a) De årlige avgifter til kommuner etter post 3, første ledd i betingelsene for tillatelse av 10. september 1942 til regulering av Essandsjø og for tillatelse av 2. november 1944 til regulering av Stuesjø, forhøyes for så vidt angår fall nedenfor Selbusjøen fra kr. 1 til kr. 1,50 p. nat.-HK. fra 5. august 1945.
- b) Jordbruksfondet etter post 17 i betingelsene for tillatelsen til regulering av Essandsjø, forhøyes fra kr. 25 000 til kr. 60 000 til Tydal kommunes forvaltning som gjeldende for begge reguleringer.
- c) Til post 16 (som nytt første ledd) i betingelsene for regulering av Stuesjø og til punkt 1 (som nytt redje ledd), i manøvreringsreglementet føyes:

«Vannstanden skal om sommeren og inn til 1. september såvidt mulig ikke overskride kote 606».
- d) Ordet «departement» i post 3 første ledd, i post 19 annet og tredje ledd og i post 22 annet ledd, i betingelsene for tillatelsen til regulering av Essandsjø og i post 3 første ledd, i post 16 annet og tredje ledd og i post 19 annet ledd i betingelsene for tillatelsen til regulering av Stuesjø, endres til **K o n g e n**.
- e) For øvrig blir betingelsene for de to reguleringstillatelser og manøvreringsreglementene uforandrede.

*

I vassdragsreguleringslovens § 16 punkt 6 er i første punktum bestemt at når ekspropriasjonsskjønn i henhold til en reguleringskonsesjon ikke er påstevnet innen ett år fra resolusjonens avgivelse kan reguleringen ikke fremmes uten ny konsesjon. Med henvisning til denne lovbestemmelse har Trondheim EV i brev 6. august 1945 — inntatt på side 9 annen spalte nederst og side 10 første spalte i St. prp. nr. 109 for 1947 — søkt Essand-konsesjonen fornyet, hvis lovbestemmelsen antas gjelde også for et skjønn som verket akter begjære for å få fastslått omfanget av mulige skader m.v. langs Nea mellom Essand- og Stuesjøene og Selbusjøen som følge av arbeider iverksatt i henhold til de to reguleringstillatelser. Videre søker verket om adgang til å foreta innstevning til skjønnet på den måte som er foreskrevet for almenningssaker, jfr. vassdragsreguleringslovens § 16 punkt 1, annet ledd.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 3. mai 1947 uttalt — se St. prp. nr. 109 for 1947 side 13, første spalte — at da skjønnet også vil omfatte virkninger fra Stuesjø-reguleringen, anbefales begge konsesjoner forny-

et, og således at de frister som i konsesjonene skal regnes fra disses datum blir å regne fra henholdsvis 10. september 1942 og 2. november 1944. Videre anbefaler hovedstyret at det tillates å stevne eiere og rettighetshavere til skjønnet på den måte som er foreskrevet for almenningssaker.

Departementet har på side 14, annen spalte i St. prp. nr. 109 for 1947 bemerket at en går ut fra at Kongen i tilfelle vil kunne meddele den nødvendige fornyelse av tillatelsene. Departementet vil etter det foreliggende rå til at tillatelsene fornyes, og at fornyelsen knyttes til stadfestelsen slik at tillatelsene «stadfestes og fornyes» på de betingelser som er nevnt i tilrådingen foran. Det sier seg da selv at de frister som i konsesjonene skal regnes fra disses datum blir regnet fra henholdsvis 10. september 1942 og 2. november 1944.

Videre vil departementet rå til at det i medhold av vassdragsreguleringslovens § 16, punkt 1, annet ledd blir bestemt at eiere og rettighetshavere ved reguleringsbassengene kan innstevnes til ekspropriasjonsskjønnet på den måte som er foreskrevet for almenningssaker. Ved kgl. resolusjon av 12. juni 1945 er slik bestemmelse truffet særskilt for Stuesjø-reguleringen.

Handelsdepartementet

tilråder:

1. I medhold av restitusjonslovens § 4, 6. ledd, og loven om vassdragsreguleringer stadfestes og fornyes tillatelsene av 10. september 1942 og 2. november 1944 for Trondheim Elektrisitetsverk til å regulere Essandsjø og Stuesjø i Tydal herred, Sør-Trøndelag fylke på de betingelser som er fastsatt i Handelsdepartementets tilråding av 14. november 1947.
2. I medhold av § 16, punkt 1, i loven om vassdragsreguleringer bestemmes at eiere og rettighetshavere kan stevnes til ekspropriasjonsskjønn vedkommende de ovenfor under nr. 1 omhandlede reguleringer, på den måte som er foreskrevet for almenningssaker i loven av 9. juli 1851 § 1, jfr. lov om rettergangsordningens ikrafttreden § 15.

52. Haugesund Elektrisitetsverk.

(Forlengelse av byggefrist.)

Departementets avgjørelse 27. november 1947.

I medhold av bemyndigelse, gitt ved kgl. resolusjon av 28. juni 1946, bestemmer departementet:

Den senest 3. desember 1940 fastsatte frist for fullføringen av Haugesund kommunes reguleringsarbeider i Etnevassdraget forlenges til 30. juni 1957.

53. A/S Hofsfos Træsliperi og Papirfabrik.

(Stadfesting av tillatelse til å leie inntil 6 000 kW. spillkraft fra Nore kraftverk.)

Kronprinsregentens resolusjon av 28. november 1947.

A/S Hofsfos Træsliperi og Papirfabrik fikk 25. juni 1942 tillatelse til å leie inntil 6 000 kW. spillkraft fra Nore kraftverk på nærmere angitte vilkår.

Herom vises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1942, side 62 flg.

Selskapet har i brev av 13. november 1946 søkt om stadfesting av konsesjonen.

Fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har en i den anledning mottatt følgende uttalelse dat. 11. november 1947:

«A/S Hofsfos Træsliperi og Papirfabrik har i brev av 13. november 1946 søkt om stadfesting av selskapets konsesjon av 25. juni 1942 på leie av inntil 6 000 kW. spillkraft fra Nore kraftverk.

Søknaden er sålydende:

«Vårt selskap søkte i desember 1941 konsesjon på oppførelse av elektrokjel med anbringelse av jordkabel, samt leie av 6 000 kW. elektrisk energi til fremstilling av damp på nevnte kjele.

Tillatelse til oppførelse av elektrokjelen og anbringelse av jordkabel mottok vi fra Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen den 13. april 1942 — og konsesjon på leie av kraften til kjelen mottok vi deretter fra Arbeidsdepartementet den 25. juni 1942.

Vi mottok i fjor Deres skrivelser av 10. oktober og 15. oktober 1945 angående stadfesting av konsesjoner, gitt av N. S. — styret — og har nå mottatt Deres sirkulærskrivelse av 31. oktober d. å. angående samme sak.

Vi har misforstått det mottatte sirkulære av 15. oktober 1945 derhen, at stadfesting av konsesjon i det foreliggende tilfelle ikke var nødvendig, men da vi nå ser av Deres sirkulærskrivelse, at dette må skje, tillater vi oss herved å søke om stadfesting av foran nevnte konsesjoner.

For tilfelle av at konsesjon på kraftleiekontrakten skal behandles av Arbeidsdepartementet, ber vi om at saken vennlig må bli oversendt dit til behandling av denne side av saken.»

Norderhov herredsstyre har i møte 21. februar 1947 enstemmig anbefalt stadfesting av konsesjonen.

Sjefingeniøren for Elektrisitetsforsyningen i Buskerud har i påtegning til fylkesmannen i Buskerud av 14. mars 1947 uttalt følgende:

«Denne konsesjon ble meddelt under krigen på et tidspunkt, da vi fant ikke å burde sette oss imot at Nore kraftverk overtok leveringen til A/S Hofsfos Træsliperi og Papirfabrik direkte, skjønt staten har forpliktet seg til ikke å konkurrere med oss om kraftleveringer i vårt forsyningsområde. Å få denne avgjørelse endret nå mot en enstemmig anbefaling fra Norderhov herredsstyre er vel vanskelig, men jeg anser saken så viktig, at jeg mener den bør forelegges for styret i Buskerud elektrisitetsforsyning.

Konsekvensene av at staten i enkelte tilfelle har sluppet til med direkte leveringer i vårt forsyningsområde har allerede hatt de største konsekvenser for fylkesverket. (Jfr. mitt brev av 17. mars 1939 til styret vedr. Ø. Eiker).»

Fylkesmannen i Buskerud har i påtegning hertil av 16. mai 1947 uttalt:

«Saken ble behandlet i Buskerud elektrisitetsforsynings styres møte den 13. mai d. å. hvor der ble fattet slikt vedtak:

«Styret er prinsipielt enig i, hva som er uttalt av sjefingeniøren i påtegning av 14. mars 1947, men finner ikke nå å kunne fraråde søknaden innvilget.»

Jeg slutter meg til styrets uttalelse.»

Hovedstyret skal bemerke:

Den omhandlede konsesjon ble gitt i samsvar med brev herfra av 14. april 1942. Tillatelsen er tidsbegrenset til 1. juli 1962 og er meddelt på vanlige vilkår uten betingelser om avgift til staten eller kommuner, da energien skal anvendes til erstatning for kull til fremstilling av damp.

Hovedstyret har etter omstendighetene ikke noe å bemerke ved kraftleieforholdet i realiteten og finner ikke grunn til å foreslå noen endringer i de oppstilte vilkår utover de redaksjonelle forandringer som er vanlig ved stadfesting av kraftleiekonsesjoner gitt i okkupasjonstiden.

I samsvar hermed anbefales konsesjonen stadfestet.

Behandlet i Hovedstyremøte den 11. november 1947.»

Departementet skal bemerke at konsesjonen er gitt på saklig grunnlag. En vil etter det foreliggende rå til at den blir stadfestet med følgende endringer i konsesjonsvilkårene:

Post 3, 1. ledd, gis følgende ordlyd:

«Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende departement eller fra noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.»

Ordet «Arbeidsdepartementet» i post 8, 1. ledd, endres til «Kongen» og for øvrig, hvor det forekommer, til «vedkommende departement».

Handelsdepartementet

tilråder:

Tillatelse av 25. juni 1942 for A/S Hofsfos Træsliperi og Papirfabrik til å leie inntil 6 000 kW. spillkraft fra Nore kraftverk stadfestes overensstemmende med § 4 i restitusjonsloven av 15. november 1946, med de endringer i konsesjonsbetingelsene som er anført i Handelsdepartementets tilråding av 28. november 1947.

54. Ytre Fjordane Kraftlag.

(Stadfesting av tillatelse av 20. oktober 1941 til å leie inntil 1 980 kW. elektrisk energi fra L/L Svultingen.)

Kronprinsregentens resolusjon av 28. november 1947.

Ytre Fjordane Kraftlag fikk den 20. oktober 1941 tillatelse til å leie inntil 1 980 kW. elektrisk energi fra L/L Svultingen. Herom vises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1941 side 59—60.

Overingeniøren for Elektrisitetsforsyningen i Sogn og Fjordane har i brev av 28. november 1946 på vegne av kraftlaget søkt konsesjonen stadfestet.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 11. november 1947 avgitt følgende uttalelse:

«Overingeniøren for Elektrisitetsforsyningen i Sogn og Fjordane har den 28. november 1946 på vegne av Ytre Fjordane Kraftlag søkt om stadfesting av kraftlagets konsesjon av 20. oktober 1941 på leie av inntil 1 980 kW. elektrisk energi fra L/L Svultingen.

Søknaden er sålydende:

«Ytre Fjordane Kraftlag fikk 20. oktober 1941 konsesjon på leie av inntil 1 980 kW. fra L/L Svultingen.

I henhold til provisorisk anordning av 17. august 1945 tillater jeg meg herved på vegne av Ytre Fjordane Kraftlag å søke om stadfesting av ovennevnte konsesjon.»

Lavik herredsstyre har i møte 1. mars 1947 fattet følgende enstemmige vedtak:

«Heradstyret har ikkje noko å merke til søknaden, men denne kraftoverføringa må ikkje hindre at Lavik herad til kvar tid får den elektriske krafta dei treng frå Svultingen.»

Hovedstyret skal bemerke:

Den omhandlede konsesjon er tidsbegrenset til 1. januar 1966 og er meddelt på vanlige vilkår uten betingelse om avgift til staten eller kommuner, da kraftlaget er et interkommunalt selskap som driver alminnelig elektrisitetsforsyning.

Hovedstyret har ikke noe å bemerke ved kraftleieforholdet i realiteten og finner ikke grunn til å foreslå noen endringer i de oppstilte vilkår utover de redaksjonelle endringer som er vanlig ved stadfesting av kraftleiekonsesjoner gitt i okkupasjonstiden.

I samsvar hermed anbefales konsesjonen stadfestet.

Behandlet i Hovedstyremøte den 11. november 1947.»

Departementet vil i tilslutning til Hovedstyrets uttalelse og med bemerkning om at stadfesting også i brev 5. mars 1947 er tilråddet av fylkesmannen i Sogn og Fjordane, rå til at konsesjonen blir stadfestet med følgende endringer i betingelsene:

Ordet «Arbeidsdepartementet» i post 8, 1. ledd endres til «Kongen» og for øvrig hvor det forekommer til «vedkommende departement». Ordet «departement» i post 3, 1. ledd (siste ord) endres til «Kongen».

Handelsdepartementet

tilråder:

Tillatelse av 20. oktober 1941 for Ytre Fjordane Kraftlag til å leie inntil 1 980 kW. elektrisk energi fra L/L Svultingen, stadfestes overensstemmende med § 4 i restitusjonsloven, med de endringer i betingelsene som er anført i Handelsdepartementets tilråding av 28. november 1947.

55. Oluf Holm A/S Ltd.

(Stadfesting av tillatelse av 1. oktober 1942 til å leie inntil 2 000 kW. fra Taffjord Kraftselskap.)

Kronprinsregentens resolusjon av 28. november 1947.

Oluf Holm A/S Ltd., Alesund, fikk 1. oktober 1942 tillatelse til å leie inntil 2 000 kW. fra Taffjord Kraftselskap på nærmere angitte betingelser.

Herom vises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1942, side 126 fig.

Selskapet har i brev av 12 november 1946 søkt om stadfesting av konsesjonen.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 11. november 1947 gitt følgende uttalelse angående stadfestingsspørsmålet:

«Oluf Holm A/S Ltd. fikk ved «ministerpresidentens» beslutning 1. oktober 1942 til-

latelse til å leie inntil 2 000 kW. fra Taffjord Kraftselskap på nærmere angitte betingelser.

Selskapet har i brev av 12. november 1946 søkt om stadfesting av konsesjonen i henhold til § 4 i restitusjonsanordningen.

Søknaden er sålydende:

«Vi refererer til vårt brev av 6. ds. samt telefonsamtale i dag og tør be om stadfesting av rubr.konsesjon.»

Alesund bystyre har i møte 20. mai 1947 enstemmig tilrådd konsesjonen stadfestet.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal har i påtegning hertil av 26. august 1947 anbefalt stadfestelse.

Hovedstyret skal bemerke:

Konsesjonen er tidsbegrenset til 31. desember 1961. Det er betinget en årlig avgift til statskassen på kr. 1 pr. gjennomsnittlig benyttet kW. av den kraft som ikke brukes til dampfremstilling.

Hovedstyret har ikke noe å bemerke ved kraftleieforholdet i realiteten eller ved de oppstilte betingelser, og vil rå til at konsesjonen stadfestes med de redaksjonelle endringer i vilkårene som er vanlige ved stadfesting av kraftleiekonsesjoner gitt i okkupasjonstiden.

Behandlet i hovedstyremøte den 11. november 1947.»

Departementet skal bemerke at konsesjonen er gitt på saklig grunnlag.

En vil etter det foreliggende rå til at den blir stadfestet med følgende endringer i konsesjonsbetingelsene:

Post 3, 1. ledd gis følgende ordlyd:

«Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende departement eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.»

Ordet «Arbeidsdepartementet» i post 8, 1. ledd, endres til «Kongen» og for øvrig, hvor det forekommer, til «vedkommende departement».

Handelsdepartementet

tilråder:

Tillatelse av 1. oktober 1942 for Oluf Holm A/S Ltd. til å leie inntil 2 000 kW. fra Taffjord Kraftselskap stadfestes overensstemmende med § 4 i restitusjonsloven av 15. november 1946, med de endringer i konsesjonsbetingelsene som er anført i Handelsdepartementets tilråding av 28. november 1947.

56. Otteråens Brugseierforening.

(Stadfesting av tillatelse til å foreta en utvidet regulering av Vatnedalsvatn i Bykle herred.)

Kronprinsregentens resolusjon av 28. november 1947.

Otteraasens Brugseierforening fikk ved kgl. resolusjon av 22. november 1912 tillatelse til for et tidsrom av 75 år å regulere Byglandsfjord og forskjellige fjellvatn i Otras vassdrag, hvoriblant Vatnedalsvatn.

En viser herom til «Meddelte Vassdragskonsesjoner», bind II, side 75 flg. samt til St. prp. nr. 120, 1912, til Dok. nr. 82 og Innst. S.L. for s. å. og Stortingsforhandlinger for s. å., side 3225—3251.

Brugseierforeningen ble 9. juli 1942 etter søknad meddelt tillatelse etter lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 til å foreta en utvidet regulering av Vatnedalsvatn i Bykle herred, Aust-Agder fylke. Herom viser en til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1942, side 73 flg.

Da den kraftøkning som vil kunne innvinnes ved den utvidede regulering av Vatnedalsvatn utgjør mer enn 10 000 nat.-HK., er stadfestingsspørsmålet i samhøve med § 7 i lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 forelagt Stortinget.

Stortinget har i møte 15. november 1947 samtykket i at tillatelsen av 9. juli 1942 for Otteraasens Brugseierforening til å foreta en utvidet regulering av Vatnedalsvatn i Bykle herred stadfestes med de endringer i betingelsene som er foreslått i Handelsdepartementets tilråding av 9. mai 1947.

Herom viser en til St. prp. nr. 98 for 1947 og Innst. S. nr. 201 for s. å.

De av departementet foreslåtte og av Stortinget vedtatte endringer i konsesjonsbetingelsene er følgende:

Post 3, første ledd. Den årlige avgift til kommuner forhøyes fra kr. 0,50 til kr. 0,75 pr. HK. og ordet «departementet» endres til «Kongen».

Post 14. Fiskerifondet forhøyes fra kr. 10 000 til kr. 15 000.

Post 17, første ledd. Første punktum får følgende ordlyd: «Reguleringsdammen blir å manøvrere etter et av Kongen utferdiget reglement».

Departementet vil i henhold hertil rå til at Otteraasens Brugseierforening blir meddelt stadfesting på sin tillatelse av 9. juli 1942, idet betingelsene for tillatelsen endres som ovenfor anført.

Handelsdepartementet

tilråder:

Tillatelse av 9. juli 1942 for Otteraasens Brugseierforening til å foreta en utvidet regulering av Vatnedalsvatn i Bykle herred, Aust-Agder fylke, stadfestes med de endringer i betingelsene som er anført i Handelsdepartementets tilråding av 28. november 1947.

57. Norland Portland Cementfabrik A/S.

(Forlengelse av fullføringsfrist.)

Departementets avgjørelse 2. desember 1947.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 2, pkt. 3 og lov nr. 17 av s. d. § 12, pkt. 1 og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon av 28. juni 1946, bestemmer departementet:

Den senest ved kgl. resolusjon av 3. november 1938 fastsatte frist for fullføring av den samlede utbygging og regulering av Sørfjordvassdraget i Tysfjord forlenges til 8. april 1953.

58. Foreningen til Begnavassdragets Regulering.

(Tillatelse til å foreta midlertidig regulering av Slidrefjord i Valdres.)

Kgl. resol. av 19. desember 1947.

Med brev fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 12. desember 1947 har departementet mottatt en søknad, datert 5. november 1947, fra Foreningen til Begnavassdragets Regulering om tillatelse til provisoriske reguleringer av Vangsmjøsa og Slidrefjord i Valdres.

Søknaden er sålydende:

«På grunn av de dårlige vannforhold i innværende år, har vårt styre undersøkt muligheten av å kunne tappe en del vann fra de fjorder og sjøer i vårt vassdrag som ennå ikke er regulert. På grunn av at tiden er langt fremskreden, vil det være vanskelig å kunne foreta noe arbeide oppe i høyfjellet, men vi har festet oss ved de to innsjøer, Vangsmjøsen i Vang i Valdres og Slidrefjord i Vestre Slidre i Valdres.

Det ser ut til at det skulle være mulig å kunne senke Vangsmjøsens os til kote 463,00. Vanlig vintervannstand i fjorden er 464,80. Man skulle derved ha mulighet for å kunne innvinne ca. 1,50 m. av Vangsmjøsens vann, eller ca. 25 000 000 m³. Denne vannmengde skulle bety ca. 8 000 000 kWh. i de nedenforliggende anlegg. Vi har anmodet firma F.

Selmer A/S om å gi oss et overslag over kanalens kostende, men har ennå ikke mottatt dette.

For Slidrefjordens vedkommende, hadde vi tenkt å gå inn med en kanal på kote 363,00. Vanlig vintervannstand i fjorden er 364,50. Man skulle da innvinne ca. 1,20 m av Slidrefjordens vann. Arealet er 11 km². De 13 000 000 m³ man ville få, vil kunne yte vel 4 000 000 kWh. i de nedenforliggende anlegg. Firma F. Selmer A/S undersøker også mulighetene for den her nevnte kanal. Vi har ennå ikke mottatt noe overslag.

De ovenfor oppførte kotehøyder refererer seg til Vassdragsvesenets fastmerker. Vi vedlegger kart over Vangsmjøsens os og kart over Slidrefjordens os som viser forholdene på disse to steder.

Det er vår mening når vannet er avløpet fra fjordene å stenge av kanalene til våren når vannstigningen begynner, slik at vannforholdene i begge fjorder blir som de var tidligere. Avstengningen vil for øvrig kunne finne sted etter konferanse med de lokale myndigheter, hvis disse er interessert i en senkning av flomvannstanden om våren. I så fall kunne man vente til etter at flommen var avløpet med å stenge av. Til belysning av de hydrologiske forhold ved Vangsmjøsen og Slidrefjord, tillater vi oss å anføre at det gjennomsnittlige avløp gjennom Slidrefjorden er 576 000 000 m³ pr. år. Gjennom Vangsmjøsen går 428 000 000 m³ pr. år. Vi anfører disse tall for å påvise at de vannmengder vi søker om å få benytte i vinter ikke er av den størrelsesorden at de vil ha noen som helst innflytelse når det gjelder gjenfyllingen av magasinene.»

Hovedstyrets brev av 12. desember 1947 er sålydende:

«Med departementets påtegning av 7. november 1947 mottok hovedstyret til uttalelse en søknad datert 5. november 1947 fra Foreningen til Begnavassdragets regulering om tillatelse til regulering av Vangsmjøsa og Slidrefjord. Av senere brev fra foreningen av 24. november og 26. november 1947 fremgår nærmere at det dreier seg om midlertidige reguleringer for lågvassperioden 1947—48.

Vangsmjøsa er det meningen å senke ved å grave en 168 m lang kanal gjennom oset samt en 34 m lang kanal gjennom en grunne ca. 100 m lenger oppe. Bunnen av sistnevnte kanal er øverst planlagt på kote 463,0 og bredden av begge kanaler er forutsatt å bli 5,0 m ved bunnen og med sideskråninger 1 : 2. Massene, i alt beregnet til 2 860 m³, skal legges opp delvis ved siden av kanalen og dels lenger inne. Omkostningsoverslaget fra Ingeniør F. Selmer A/S lyder på kr. 112 000, hvortil kan komme enkelte tilleggsutgifter.

Ved hjelp av en slik kanal gjør en regning med å kunne senke Vangsmjøsa 1,5 m under vanlig vintervannstand, eller fra kote 464,80 til kote 463,30. Dette vil gi et magasin på

ca. 25 mill. m³, som oppgis å svare til ca. 8 mill. kWh. i anleggene nedenfor.

For Slidrefjords vedkommende er det tanken å gå inn med en liknende kanal på kote 363,0, men her blir lengden bare 57,0 m, for det meste gjennom fjell. Også her er valgt en bunnbredde på 5,0 m og sideskråninger 1 : 2, eventuelt ca. 1 : 1 hvor fast fjell. Massene er beregnet til 790 m³ som skal legges på stranden på begge sider. Omkostningene er av Ingeniør F. Selmer A/S beregnet til kr. 80 000, hvortil kan komme visse tillegg.

Ved denne kanal regner en med å kunne senke Slidrefjorden inntil 1,2 m under vanlig vintervasstand, eller fra kote 364,50 til kote 363,30. Dette vil i tilfelle gi et magasin på 13 mill. m³, som skulle svare til vel 4 mill. kWh. i anleggene nedenfor.

I sitt brev av 24. november 1947 regner reguleringsforeningen med at det arbeid som skal utføres, vil ta ca. 8 uker, og det samme fremheves i en anmodning av 4. desember 1947 fra foreningens ekstraordinære generalforsamling om å påskynde avgjørelsen.

Søknaden ble kunngjort i Norsk Lysingsblad den 17. november og 24. november 1947 og har ved brev av 14. november 1947 vært forelagt Valdres Fellesfløtningsforening og de direkte interesserte kommuner samt fylkesmannen i Opland til uttalelse. De egentlige planer som først kom inn med brev av 26. november 1947, kunne ikke forelegges distriktet.

Valdres Fellesfløtningsforening sier i brev av 24. november 1947 at den ikke har noe å bemerke til den omsøkte midlertidige regulering, men forbeholder seg ansvarsfrihet med hensyn til en eventuell forsinkelse av fløtningen våren 1948.

Vang herredsstyre som behandlet saken i møte 25. november 1947, vedtok enstemmig å protestere på det aller bestemtteste mot enhver form for regulering av Vangsmjøsa. Herredsstyret henviser til tidligere uttalelser i samme retning og fremholder at for innbyggerne i Vang vil en regulering bety en svikt i selve eksistensgrunnlaget. «Hvis det således er våre styremakters mening at det fremdeles skal eksistere et Vang herred i Valdres, må en få ha Vangsmjøsa urørt av det skremsel som denne regulering er.» Der uttales frykt for at en slik midlertidig regulering vil være «den sikreste veg fram til en permanent regulering».

Vestre Slidre herredsstyre holdt møte 27. november 1947 og vedtok likeledes en enstemmig protest. Herredsstyret

har tidligere på det sterkeste frarådet regulering av Slidrefjorden, og må også protestere mot at det blir gitt tillatelse til midlertidig senking. Det fremholdes at det nå er så langt på året at en trolig vil få liten nytte av senkingen i vinter, og «då er det ikkje rett å prøve utnytta den situasjonen vi no er inne i for å få reguleringsløyve». Også dette herredsstyre ser det slik at en midlertidig regulering nå svært lett vil bli permanent.

I et tilleggsbrev av 28. november 1947 har ordføreren forklart at en slik senking, som det nå er tale om, vil i vinter særlig føre med seg to ulemper, nemlig for isvegene og for vannforsyningen. Temmelig mange gårder, deriblant sykehuset, har elektriske pumpeanlegg som ikke kan drives om vannstanden i fjorden senkes 1,2 m.

Nord-Aurdal herredsstyre ønsker ikke å gi noen særskilt uttalelse, da herredet ikke blir direkte berørt, men viser til de vedtak som er fattet i Vang og Vestre Slidre herredsstyrer.

Fylkesmannen i Opland har hittil ikke uttalt seg.

Hovedstyret skal bemerke:

Som kjent er hverken Vangsmjøsa eller Slidrefjord tidligere regulert. En søknad av 26. juni 1940 fra Foreningen til Bægnavassdragets regulering om 1,0 m oppdemning av Vangsmjøsa og 1,5 m oppdemning av Slidrefjord ble avslått. For tiden har Hovedstyret til behandling søknader opprinnelig av 30. mars 1942 om tillatelse til følgende permanente reguleringer:

Vangsmjøsa 0,70 m oppdemning og 2,30 m senking, tilsammen 3,00 m.

Slidrefjord 1,95 m oppdemning og 2,05 m senking, tilsammen 4,00 m.

Ved de midlertidige reguleringer for lågvassperioden 1947—48 som der nå søkes om tillatelse til, gjelder det som nevnt bare senkinger, nemlig 1,50 m av Vangsmjøsa og 1,20 m av Slidrefjord.

Om fordelene ved disse reguleringer heter det i den tidligere nevnte anmodning fra reguleringsforeningens generalforsamling bl. a.:

«Vi regner at de foreslåtte midlertidige reguleringer vil gi ca. 12 000 000 kWh. hvorav ca. 7 000 000 kWh. i treforedlingsbedrifter med en eksportverdi overført i papir av over kr. 5 000 000 i fremmed valuta. Hertil kommer produksjonsverdien av 5 000 000 kWh. i kraftverkene, som for de største vedkommende er tilknyttet Samkjøringen, som trenger all den kraft som kan skaffes.»

De interesserte kraftverk er Faslefoss og Storbrotfoss i Begna, Hønefoss og Norderhov kraftverk, samt Drammens kraftverk Grøvfoss med i alt ca. 76 m fall. Av treforedlingsbedrifter gjelder det fabrikkene ved Adalselva og Dramselva med tilsammen ca. 86 m fall.

Hovedstyret er klar over at vanskene i øyeblikket i forbindelse med kraftmangelen ikke er mindre i disse distrikter enn ellers på Østlandet, snarere motsatt, og dette må selvsagt veie tungt ved avgjørelsen av søknaden. I denne forbindelse må det sies å være en betydelig mangel ved forslaget at det dreier seg om arbeider som tar så lang tid at nytten kan bli betenkelig redusert, om uhellet er ute.

De skader og ulemper for eiendommene rundt fjordene som vil bli følgen av midlertidig senking i vinter, er neppe så store som en kan få inntrykk av etter herredsstyrets energiske protester mot regulering av disse sjøer i sin alminnelighet. En må likevel som vanlig regne med visse vansker for ferdselen over isen samt i dette tilfelle til dels med ulemper for vannforsyningen. Disse siste må en likevel kunne gå ut fra i alt vesentlig vil kunne avhjelpe. — I denne forbindelse kan også nevnes at en regulering antagelig vil gjøre Vassdragsvesenets målestasjoner ubrukelige, og de kan her ikke erstattes med nye.

Viktigere for bedømmelsen enn de ovennevnte forhold er imidlertid etter Hovedstyrets oppfatning de foreslåtte arbeiders art og omfang og de forhold en vil få ved utløpene av de to sjøer.

I det foredrag som ligger til grunn for den provisoriske anordning av 24. oktober 1947, går departementet ut fra at det i den foreliggende situasjon bare kan bli spørsmål om små vannstandsendringer som kan gjennomføres ved enkle midler.

Som omtalt ovenfor dreier det seg imidlertid særlig ved Vangsmjøsa om et ganske betydelig kanaliseringsarbeide med tilsvarende lagring av løse masser — stein, grus og kvabb — i elveleiet. Flomvannstanden til våren antagelig bli noe senket, men etterpå vil vannstandforholdene bli nokså uberegnelige, og det må etter omstendighetene fremstille seg som mindre rimelig å forlange den tidligere tilstand helt ut gjenopprettet. For så vidt kan en si at en reguleringstillatelse nå i medhold av den provisoriske anordning, i praksis til en viss grad ville foregripe den ordinære behandling av den tidligere søknad. — Det bør bemerkes at fiskeinnretningene i osset ville bli varig skadet.

Noe annerledes stiller saken seg ved utløpet av Slidrefjorden. Her dreier det seg som nevnt om en kortere kanal for det meste gjennom fjell, og en må videre anta at de

gamle vannstandsforhold vil kunne gjenopprettes noenlunde enkelt. Flomvannstanden til våren vil bli noe senket.

Etter dette er Hovedstyret kommet til det resultat at de fremlagte planer med hensyn til Vangsmjøsa ikke egner seg til gjennomføring i medhold av den provisoriske anordning. Derimot finner Hovedstyret å kunne anbefale at der gis tillatelse til å gjennomføre midlertidig regulering av Slidrefjord etter den fremlagte plan, slik at vannstanden i vinter kan senkes 1,2 m til kote 363,3.

Det innvunne magasin blir som nevnt 13 mill. m³ svarende til vel 4 mill. kWh. Fordeles magasinet jevnt over inneværende lågvassperiode, fås en vassføringsøking som foreløpig er anslått til 0,6 m³/sek. svarende til ca. 1.300 nat.-HK., jfr. reguleringslovens § 3, § 11 post 1, og § 12 post 15.

Avgiftene til stat og kommuner foreslås satt til henholdsvis kr. 0,10 og kr. 1 pr. nat.-HK., og til sikkerhet i anledning av statens garantiansvar antas det etter forholdene passende å forlange en bankgaranti på kr. 50 000.

Med hensyn til gjenopprettelsen av de opprinnelige vannstandsforhold til sommeren gjelder det at dette blir gjort på en måte som kan anses mest mulig stabil. De nærmere bestemmelser om dette bør i sin tid treffes av tilsynet etter undersøkelser på stedet.

Ellers vises til vedlagte forslag til betingelser med manøvreringsreglement.

Når generaldirektøren, Nissen og Støstad ikke fant å kunne stemme for tillatelse til midlertidig regulering av Vangsmjøsa, begrunner de dette særlig ved den fare for videre gravinger som kan følge av den planlagte utgraving av senkingskanalen.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i møte den 12. desember 1947.»

Hovedstyret har avgitt følgende forslag til betingelser og manøvreringsreglement for midlertidig regulering av Slidrefjord:

«BETINGELSER

for midlertidig regulering av Slidrefjord
1947—48.

1.

Senkingen gjennomføres i det vesentlige i samsvar med den plan som fulgte med brev av 26. november 1947 til Hovedstyret.

Så snart som mulig etter vårflommens kulminasjon i 1948 skal de gamle vannstandsforhold gjenopprettes. Dette skjer ved gjenfylling eller gjenbygging av kanalen etter nærmere bestemmelse av det offentlige tilsyn. Overflødig masser må i tilfelle fjernes fra det nå-

værende frie flomprofil og om mulig tippes under nåværende lavvannstand.

Tilsynets utgifter i forbindelse med reguleringen dekkes av Foreningen til Bægnavassdragets regulering.

2.

Erstatning for skade og ulempe ved reguleringen skal fastsettes av en nemnd på 5 medlemmer som med varamenn oppnevnes av vedkommende departement.

Nemndas skjønn kan ikke prøves ved overskjønn. Anke hører under Høyesterett og kjæremål under Høyesteretts kjæremålsutvalg. Ankefristen er fire uker og kjæremålsfristen syv dager.

Betalingen til medlemmene av nemnda fastsettes av vedkommende departement.

Nemnda avgjør i hvert enkelt tilfelle i hvilken utstrekning juridisk og teknisk hjelp for de innstevnte har vært påkrevd og fastsetter under hensyn hertil godtgjøringen for slik bistand. — Det skal påses at parter med likeartede interesser som ikke står i strid, så vidt mulig nytter samme bistand.

3.

Erstatningen forfaller til betaling så snart den er endelig fastsatt.

4.

Avgiftene i henhold til reguleringslovens § 11 betales med kr. 0,10 pr. nat.HK. til staten og kr. 1 pr. nat.HK. til kommuner.

5.

Vannslipningen skjer i samsvar med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd utferdiger.

6.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tapningsgrense skal betegnes med et fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

Vassdragsvesenets utgifter til eventuell innmåling av ny vassføringskurve dekkes etter hvert av reguleringsforeningen etter regning.

7.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av dem som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn.

8.

Til sikkerhet for oppfyllelsen av de forpliktelser som følger av reguleringen, stiller reguleringsforeningen en av departementet godkjent bankgaranti på kr. 50 000 — femti tusen kroner.»

«MANØVRERINGSREGLEMENT

for midlertidig regulering av Slidrefjord
1947—48.

1.

Laveste reguleringsgrense vinteren 1947—48 er kote 363,30 svarende til 0,83 m under 0-punktet på Vassdragsvesenets vannmerke.

2.

Vannslipningen i lågvassperioden 1947—48 skjer under hensyn til senkingsarbeidet og brukenes behov.

3.

Den naturlige flomvannstand i Slidrefjorden må ikke forhøyes.

4.

Når vårflommen er kulminert skal de naturlige vannstandsforhold i fjorden snarest mulig gjenopprettes.»

Departementet finner etter det foreliggende med Hovedstyret ikke å kunne rå til at det gis tillatelse til midlertidig regulering av V a n g s m j ø s a, selv om det er skrikende behov for kraft og enhver kraftinnvinning

således i og for seg kunne være særdeles ønskelig.

For Slidrefjords vedkommende finner man derimot å kunne rå til at tillatelse blir gitt. Fordelt jevnt over inneværende lågvassperiode vil det magasin som innvinnes ved den foreslåtte regulering gi en kraftøkning som foreløpig er anslått til ca. 1 300 nat.HK.

Skaden og ulempene antas vesentlig å ville gjelde isvegene. Det er også fare for at vannforsyningen vil bli vanskeliggjort, men skaden på dette område vil kunne avhjelpes.

Anleggsarbeidet består etter planen i en kortere kanal som for det meste går gjennom fjell. De gamle vannstandsforhold antas å kunne gjenopprettes noenlunde enkelt når lågvassperioden er slutt.

Omkostningene ved arbeidet er foreløpig beregnet til ca. kr. 80 000. Hertil kommer skadeserstatningene. Departementet antar etter det foreliggende at fordelene for kraftforsyningen i de interesserte distrikter og for industrien er så betydelige i forhold til skaden og ulempene ved tiltaket, at det er adgang til å innvilge søknaden, jfr. § 8 i reguleringsloven av 14. desember 1917 og § 1, annet punktum i loven av 12. desember 1947 om midlertidig vassdragsregulering som har avløst den provisoriske anordning av 24. oktober 1947.

Departementet vil rå til at det meddeles tillatelse til midlertidig regulering av Slidrefjord på de av Hovedstyrets foreslåtte betingelser, dog med et par endringer. I post 1 tilføyes etter 1. ledd: «Arbeidets utførelse skal være undergitt offentlig tilsyn». Avgiftene til stat og kommuner foreslås satt til henholdsvis kr. 0,10 og kr. 2 årlig pr. innvunnet nat.-HK.

Erstatningen foreslås å skulle fastsettes av en nemnd på 5 medlemmer uten adgang til overskjønn.

Sikkerhetsstillelse foreslås betinget med kr. 50 000.

Kraftavståelse foreslås betinget med 10 pst. til kommuner.

Man vil videre rå til at det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen overensstemmende med Hovedstyrets utkast.

Departementet vil i tilfelle samtykke i at nødvendig grunn m. v. avstås før erstatningen er fastsatt og uten frist etter skjønnslovens § 55.

Industri-, Håndverk- og Skipsfartsdepartementet

tilråder:

1. Det tillates i medhold av lov av 12. desember 1947 om midlertidig vassdragsregulering Foreningen til Bægnavassdragets Regulering inntil lågvassperiodens slutt 1948

å senke vannstanden i Slidrefjord i Valdres 1,2 m til kote 363,30 i det vesentlige overensstemmende med fremlagt plan.

Tillatelsen meddeles på de i Industri-, Håndverk- og Skipsfartsdepartementets tilråding av 19. desember 1947 inntatte betingelser.

2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med det i Industri-, Håndverk- og Skipsfartsdepartementets ovennevnte tilråding inntatte utkast.

59. Arendals Vassdrags Brugseierforening.

(Tillatelse til å foreta midlertidig regulering av Nisservatn og Vråvatn i Arendalsvassdraget.)

Kgl. resol. av 19. desember 1947.

Med brev fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 12. desember 1947 har departementet mottatt en søknad, datert 17. november 1947, fra Arendals Vassdrags Brugseierforening om tillatelse i henhold til provisorisk anordning av 24. oktober 1947 til å foreta midlertidig senking av Nisservatn og Vråvatn i Arendalsvassdraget.

Søknaden er sålydende:

«Arendals Vassdrags Brugseierforening har ved kgl. tillatelse av 1912 rett til regulering av Nisservatn med 3 m tappehøyde fra kote 258 til kote 255.

Som nevnt i vårt brev av 13. oktober 1947 er magasinbeholdningene i Arendalsvassdraget skrumpet uhyggelig inn og såfremt det ikke kommer nedbør i form av regn, vil magasinbeholdningene ikke holde lenge utover vinteren og samtlige verker langs Arendalsvassdraget må i så fall stoppe driften.

Bunnuken i stemmen for Nisservannens avløp ligger imidlertid henimot 2 m lavere enn laveste reguleringshøyde, med andre ord på kote 253,05. Brugseierforeningen andrar om tillatelse til ved hjelp av denne bunnluke å senke Nisservatn inntil 1 m under laveste reguleringshøyde. Dette vil skaffe en øking i magasinbeholdningene på 75 mill. m³ som vil komme alle ved Arendalsvassdraget beliggende kraftverk til gode. Disse er Aust-Agder Kraftverk — beliggende ved Nisserelven, som forsyner Aust-Agder fylke med elektrisk kraft, videre Flatefoss, Bøylefoss, Evenstad og Rygene kraftanlegg — beliggende ved hovedelven — som dels forsyner Arendals by og dels forsyner industrien på Eydehavn med elektrisk kraft.

Den regulerte vannføring i Arendalsvassdraget nedenfor Nelaug er 52½ m³ pr. sek. På grunn av vannmangelen slippes det nå kun 25 m³ pr. sek. Som følge herav er elektrisitetsforbruket rasjonert såvel for industrien som for befolkningen. Hvis Brugseierforeningen får ovennevnte tillatelse til ytterligere

senking av Nisser og Vråvann vil man kunne regne med at man derved kan fylle Aust-Agders mest trengende behov for elektrisk kraft i 1 à 1½ måned.

Som det av ovenstående vil fremgå kreves det ikke nye arbeider i vassdraget bortsett fra litt mudring i kanalen før Nisserdammen. Da uttappingen kun forutsettes å finne sted i vinterhalvåret antas den skade som forvoldes å være ubetydelig.

Brugseierforeningen andrar om, i medhold av den kongelige resolusjon av 24. oktober 1947, at tillatelse må bli gitt før erstatning er fastsatt og uten frist etter skjønnslovens § 55 for så vidt angår den skade og ulempe som reguleringen kan føre med seg. Brugseierforeningen er villig til å stille sådan sikkerhet som departementet måtte fastsette.

Sluttlig søkes det også om erstatningen for skade og ulempe blir å fastsette overensstemmende med den kongelige resolusjons § 3. Forbundet med Nisservann med 2 damanlegg og 2 sluser ligger Vråvann hvor Brugseierforeningen har en reguleringsrett mellom kotene 259,10 og 257,62. Dette vann kan uten at det foretas arbeider i vassdraget — gjennom slusene ytterligere tappes 1 m uten at man antar at dette vil volde skade av betydning. Vi tillater oss derfor å andra om at vi også for dette vanns vedkommende må få rett til å foreta en senking på 1 m på samme betingelser som antyd for Nisservann.

Da de nåværende magasinbeholdninger, hvis det ikke kommer nedbør i form av regn, kun er tilstrekkelige for ca. 1 måneds fortsatt tapping, var vi takknemlig for en snarlig behandling av nærværende andragende.»

Hovedstyrets brev av 12. desember 1947 er sålydende:

«Ved brev av 13. oktober 1947 mottok Hovedstyret en henstilling fra Arendals Vassdrags Brugseierforening om å søke utvirket tillatelse til å nytte det magasin i Nisservatn som lå under den offisielle tappegrense. Det ble fremholdt at etter den lange tørkeperiode var magasinene «skrumpet uhyggelig inn», og den regulerte vannføring fra Nelaug, som normalt er 52,5 m³/sek. var etter hvert avsluttet nedsatt til 35 m³/sek.

Etter at den provisoriske anordning av 24. oktober 1947 var blitt utferdiget, sendte Brugseierforeningen med brev av 17. november 1947 en søknad om tillatelse til midlertidig å senke Nisservatn og Vråvatn 1,0 m under nåværende regulert lavvannstand. Vassføringen nedenfor Nelaug ble da opplyst å være redusert til 25 m³/sek. med tilsvarende kraftrasjonering for befolkning og industri.

I søknaden er videre anført at såfremt der ikke kommer regn, vil magasinbeholdningen ikke holde lenge utover vinteren, og samtlige verker langs Arendalsvassdraget må i så fall stoppe driften. Det gjelder Aust-Agder kraftverk med Nisserelva, som forsyner Aust-Agder fylke med elektrisk kraft samt Flatefoss, Bøylefoss, Evenstad og Rygene kraft-

verk ved hovedelva. Disse forsyner dels Arendals by og dels industrien i Eydehavn.

I Nisservatn har Brukseierforeningen siden 1912 kgl. tillatelse til 3,0 m regulering mellom kotene 258,0 og 255,0 etter gammel høydebestemmelse. Bunnluken i Nisserdammen opplyses å ligge på kote 253,05 og bunnen i avløpskanalen ovenfor dammen oppgis å ligge på kote 254,0. Den omsøkte senking vil derfor ikke kreve annet arbeid enn litt mudring i kanalen.

Det innvunne magasin oppgis til 7 5 mill. m³, og da uttappingen bare vil finne sted i vinterhalvåret, antar Brukseierforeningen at skaden vil bli ubetydelig.

I Vråvatn har foreningen fra 1912 kgl. tillatelse til 1,48 m regulering mellom grensene 259,10 og 257,62 etter Brukseierforeningens høyder. Denne sjø er forbundet med Nisservatn ved to damanlegg og to sluser, og den omsøkte ekstra nedtapping kan skje gjennom slusene uten arbeider i vassdraget, etter Brukseierforeningens mening uten å volde skade av betydning.

Etter Hovedstyrets oppgaver vil magasinet i Vråvatn i tilfelle økes med 20 mill. m³ slik at den samlede midlertidige magasintilvekst blir 95 mill. m³. Bruttofallet i de interesserte kraftverk er i alt ca. 173 m, og den tilsvarende energimengde må antas å utgjøre 30 à 35 mill. kWh.

Brukseierforeningen uttaler at hvis reguleringstillatelsene blir gitt, kan en regne med å dekke Aust-Agders mest påtrengende behov i 1 à 1½ måned.

Søknaden ble kunngjort i Norsk Lysingsblad den 24. november og 27. november 1947 og ved brev av 21. november 1947 ble saken sendt Nidarå Fellesfløtning og de direkte berørte kommuner Nissedal og Kviteseid med anmodning om uttalelse innen 6. desember 1947. Samtidig ble fylkesmannen i Telemark anmodet om å uttale seg.

Nidarå Fellesfløtning sier i brev av 27. november 1947 at en eventuell tillatelse til i lavvannsperioden 1947—48 å senke Vrå- og Nisservatn 1 m under nåværende laveste reguleringskote «antas ikke å påføre oss nevneverdige skader og ulemper».

Kviteseid formannskap har i brev av 3. desember 1947 gitt følgende uttalelse:

«Ein går med på millombels regulering av Nisser- og Vråvatn med 1 m i lågvassperioden 1947—48. Videre tek ein atterhald om erstatning når ein er heilt klar over at det fylgjer store ulemper med denne reguleringa t. d. ras og like eins for framfart.»

Nisserdal herredsstyre har i møte 6. desember 1947 gjort følgende enstemmige vedtak:

«Heradstyret vil på det sterkaste protestere mot den påstand som er helde fram i søknaden at «den skade som forvoldes antas å være ubetydelig». Om vatnet blir tappa ned i vinterhalvåret vil det ta tilsvarende lengre tid før det stig opp att om våren og dette vil føra til store ulemper ved tømmerlevering o. l.

Ein tillet seg også å nemne ferjeplassen i Fjonesund på bygdevegen til Vestsida, som må leggjast heilt om, eit arbeid som må fremjast snarast råd. Vidare får ein nye ulemper med skade på isveger, skade på fisket, skade på vassleidingar i det høve Nisser blir nytta som basseng, fare for ras o. s. b.

Heradstyret tilrår at det løyve som er søkt om blir gitt, idet ein tar atterhald om at skjøn for fastsetjing av godtgjøring for skade og ulempe ved den nye regulering blir helde så snart det let seg gjera.»

Fylkesmannen i Telemark har hittil ikke uttalt seg.

Hovedstyret skal bemerke:

Situasjonen med hensyn til kraftforsyningen i de distrikter det her gjelder, er etter det foreliggende så vanskelig at temmelig vidtrekkende nødsforanstaltninger vil være berettiget.

De reguleringer som der søkes om tillatelse til, er meget enkle å gjennomføre, og like enkelt er det å gå tilbake til de gamle forhold når lavvannsperioden er over. Det kan da uten videre manøvreres etter det reglement som gjelder nå, og som for Nisservatn i hovedsaken går ut på at magasinet ved vårflommens komme skal fylles så hurtig som mulig til en halv meter unner høyeste reguleringsgrense dog under hensyntagen til fløtningens og bruksdriftens rasjonelle og hensiktsmessige fremme.

De skadevirkninger som kan bli følgen av å senke vannstanden 1,0 m ekstra i vinter, må antas å bli forholdsvis små, og så vel fløtningeforeningen som de to kommuner har som nevnt gitt sin tilslutning, kommunene med forbehold om erstatningene.

Hovedstyret er av den oppfatning at den søkte tillatelse til midlertidig senking av Nisser- og Vråvatn 1,0 m til henholdsvis kote 254,0 og kote 256,62 bør meddeles.

I betraktning av at det dreier seg om større sjøer, bør det i betingelsene kreves sikkerhet for et erstatningsbeløp på kr. 100 000. Etter en foreløpig beregning vil det innvunne magasin fordelt jevnt over hele inneværende lavvannsperiode gi en kraftøking på ca. 9 460 nat.-HK. Avgiftene til stat og kommune foreslås satt til henholdsvis kr. 0,10 og kr. 1 pr. nat.-HK.

For øvrig vises til vedlagte forslag til betingelser med manøvreringsreglement, idet en gjør oppmerksom på at bestemmelser om utførelsesmåten ikke blir aktuelle.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i møte den 12. desember 1947.»

Hovedstyret har avgitt følgende forslag til betingelser og manøvreringsreglement:

«BETINGELSER

for midlertidige reguleringer i Nisservatn og Vråvatn.

1.

Erstatning for skade og ulempe ved reguleringen skal fastsettes av en nemnd på 5 medlemmer som med varamenn oppnevnes av vedkommende departement.

Nemndas skjønn kan ikke prøves ved overskjønn. Anke hører under Høyesterett og kjæremål under Høyesteretts kjæremålsutvalg. Ankefristen er fire uker og kjæremålsfristen syv dager.

Betalingen til medlemmene av nemnda fastsettes av vedkommende departement.

Nemnda avgjør i hvert enkelt tilfelle i hvilken utstrekning juridisk og teknisk hjelp for de innstevnte har vært påkrevd og fastsetter under hensyn hertil godtgjørelsen for slik bistand.

Det skal påses at parter med likeartede interesser som ikke står i strid, så vidt mulig nytter samme bistand.

2.

Erstatningen forfaller til betaling så snart den er endelig fastsatt.

3.

Avgiftene i henhold til reguleringslovens § 11 betales med kr. 0,10 pr. nat.-HK. til staten og kr. 1 pr. nat.-HK. til kommuner.

4.

Vannslipningen skjer i samsvar med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd utferdiger.

5.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tapningsgrense skal betegnes med et fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

6.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne drifts-

vann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etterhvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av dem som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn.

7.

Til sikkerhet for oppfyllelsen av de forpliktelser som følger av reguleringen, stiller reguleringsforeningen en av departementet godkjent bankgaranti på kr. 100 000 — hundre tusen kroner —.»

«MANØVRERINGSREGLEMENT

for midlertidige reguleringer 1947—48 av Nisservatn og Vråvatn.

1.

Laveste reguleringsgrense er for Nisservatn kote 254,0 og for Vråvatn kote 256,62.

2.

Vannslipningen i lågvassperioden 1947—48 skjer etter brukenes behov.

3.

Fra lågvassperiodens slutt våren 1948 manøvreres igjen i samsvar med reglementet av 19. juli 1930.»

Departementet skal bemerke at Nisservatn i henhold til kgl. resolusjon av 10. september 1912 er regulert mellom kotene 258,0 og 255,0 og Vråvatn mellom kotene 259,10 og 257,62.

Den ansøkte midlertidige ytterligere 1 meters senking av de to vatn vil etter en foreløpig beregning, fordelt jevnt over hele inneværende lågvassperiode, gi en kraftøkning på ca. 9 460 nat.-HK. Det er ikke kommet noen protester mot reguleringens gjennomførelse, men Kviteseid og Nissedal kommuner har tatt forbehold om erstatning for skade og ulempe, som etter kommunenes mening vil komme til å bestå i skade for ferdselen, skade på isveger, på fisket, på vannledninger fra Nisservatn, fare for ras, ulempe for tømmerlevering m. v. I henhold til en uttalelse fra Nidarå Fellesfløtning vil fløtningen ikke påføres nevneverdig skade ved reguleringen.

Senkingen av Nisservatn kan gjennomføres ved hjelp av litt mudring i avløpskanalen og senkingen av Vråvatn krever ingen arbeider i vassdraget, idet nedtappingen kan skje gjennom slusene.

Departementet antar på grunnlag av de foreliggende opplysninger og uttalelser at skaden og ulempen ved den ansøkte midlertidige regulering må anses for å være av mindre betydning i sammenligning med de fordeler tiltaket vil medføre for kraftforsyningen i vedkommende distrikt, jfr. § 8 i reguleringsloven av 14. desember 1917 og § 1, annet punktum i loven av 12. desember 1947 om midlertidig vassdragsregulering, som har avløst den provisoriske anordning av 24. oktober 1947.

Departementet vil rå til at tillatelse meddeles på de av hovedstyret foreslåtte betingelser.

Avgiftene er foreslått satt til kr. 0,10 til

staten og kr. 1 til kommuner årlig pr. innvunnet nat.-HK., jfr. vilkårenes post 3.

Det er videre foreslått 10 pst. kraftavståelse til kommuner, se post 6.

Sikkerhetsstillelse er foreslått med kr. 100 000.

Man vil videre rå til at det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen ovenstemmende med hovedstyrets forslag.

Departementet vil i tilfelle, i medhold av § 2 i den midlertidige lov, samtykke i at nødvendig grunn m. v. avståes før erstatningen er fastsatt og uten frist etter skjønnslovens § 55.

Industri-, Håndverk- og Skipsfartsdepartementet

tilråder:

1. Det tillates i medhold av lov av 12. desember 1947 om midlertidig vassdragsregulering Arendals Vassdrags Brugseierforening inntil lågvassperiodens slutt 1948 å senke Nisservatn og Vråvatn i Arendalsvassdraget 1,0 m til henholdsvis kote 254,0 og kote 256,62.

Tillatelsen meddeles på de i Industri-, Håndverk- og Skipsfartsdepartementets tilråding av 19. desember 1947 inntatte betingelser.

2. Det fastsettes manøvreringsreglement for ovennevnte reguleringer i samsvar med det Industri-, Håndverk- og Skipsfartsdepartementets ovennevnte tilråding inntatte utkast.